

UCHWAŁA Nr XXIII/138/12

Rady Powiatu Tczewskiego

z dnia 29 maja 2012 r.

w sprawie przyjęcia Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 wraz z podsumowaniem

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz.1592, z 2002 r. Nr 23, poz.220, Nr 62, poz.558, Nr 113, poz.984, Nr 153, poz.1271, Nr 200 poz.1688 i Nr 214, poz.1806, z 2003 r. Nr 162, poz.1568, z 2004 r. Nr 102, poz.1055 i Nr 167, poz.1759, z 2007 r. Nr 173, poz.1218, z 2008 r. Nr 180, poz.1111, Nr 223, poz.1458, z 2009 r. Nr 92, poz.753, Nr 157, poz.1241, z 2010 r. Nr 28, poz.142, Nr 28, poz.146, Nr 40, poz.230, Nr 106, poz.675, z 2011 r. Nr 21, poz.113, Nr 149, poz.887, Nr 217, poz. 1281), art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz.150, Dz. U. Nr 111, poz.708, Nr 138, poz.865, Nr 154, poz.958, Nr 171, poz.1056, Nr 199, poz.1227, Nr 223, poz.1464, Nr 227, poz.1505; z 2009 r. Nr 19, poz.100, Nr 20, poz.106, Nr 79, poz.666, Nr 130, poz.1070, Nr 215, poz.1664; z 2010 r. Nr 21, poz.104, Nr 28, poz.145, Nr 40, poz. 227, Nr 76, poz.489, Nr 119, poz.804, Nr 152, poz.1018, Nr 152, poz.1019, Nr 182, poz.1228, Nr 229, poz.1498, Nr 249, poz.1657, z 2011 r. Nr 32, poz.159, Nr 63, poz.322, Nr 94, poz.551, Nr 99, poz.569, Nr 122, poz.695, Nr 152, poz. 897, Nr 178, poz.1060, Nr 224, poz.1341, z 2012 r. poz. 460) oraz art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz.1227, Nr 227, poz.1505, z 2009 r. Nr 42, poz.340, Nr 84, poz.700, Nr 157, poz.1241, z 2010 r. Nr 28, poz.145, Nr 106, Nr 675, Nr 119, poz.804, Nr 143, poz.963, Nr 182, poz.1228, z 2011 r. Nr 32, poz.159, Nr 122, poz.695, Nr 132, poz.766, Nr 135, poz.789, Nr 152, poz.897, Nr 163, poz.981, Nr 170, poz.1015, Nr 178, poz.1060) **Rada Powiatu Tczewskiego**

uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Aktualizację Programu ochrony środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 wraz z podsumowaniem, stanowiące załącznik Nr 1 i 2 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tczewskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Piotr Odyń

UZASADNIENIE

Wykonując ustawowy obowiązek wynikający z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) Zarząd Powiatu Tczewskiego sporządził Aktualizację Programu ochrony środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 wraz podsumowaniem, o którym mowa w art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.). Ww. dokument jest aktualizacją programu ochrony środowiska, przyjętego przez Radę Powiatu Tczewskiego uchwałą Nr XXIX/200/08 z dnia 25 listopada 2008 r.

Art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko nakłada wymóg przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na projekt tego typu dokumentu, jednocześnie art. 48 ust. 1 tej samej ustawy stwarza możliwość odstąpienia od wspomnianej oceny, po uzyskaniu uzgodnienia właściwych organów. Pismem nr RDOŚ-Gd-WOO.411.19.2.2011.KSZ z dnia 25 maja 2011 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku stwierdził, że aktualizacja tego programu wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Zgodnie z art. 53 ww. ustawy Zarząd Powiatu Tczewskiego zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektu Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019. W wymaganym zakresie i stopniu uzgodniono przedmiotowe informacje.

Projekt Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla powiatu tczewskiego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w myśl obowiązujących przepisów podlegał zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa Pomorskiego, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku. Przedłożony ww. dokument uzyskał pozytywną opinię organów opiniujących, a wniesione przez RDOŚ w Gdańsku uwagi zostały uwzględnione i wprowadzone przez wykonawcę programu. Zarząd Powiatu Tczewskiego w prowadzonym postępowaniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokumentu projektu Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 dnia 2 kwietnia 2012 r. zawiadomił społeczeństwo o wyłożeniu do publicznego wglądu ww. projektu wraz z opracowaną Prognozą Oddziaływania na Środowisko. Wyznaczono 21-dniowy termin składania przez społeczeństwo uwag i wniosków do tego dokumentu. W toku konsultacji społecznych wpłynęły uwagi mieszkańca powiatu tczewskiego, które przeanalizowano i ustosunkowano się do nich.

Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019, odpowiada wymogom stawianym tego typu opracowaniom wynikającym z obowiązujących przepisów.

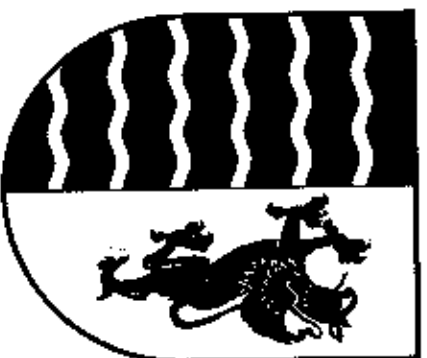
Ww. program będzie dokumentem planowania strategicznego, wykorzystywanym jako instrument zarządzania środowiskiem.

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXIII/38/12
Rady Powiatu Tczewskiego
z dnia 29 maja 2012 r.

AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU TCZEWSKIEGO NA LATA 2012 – 2015

Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY
NA LATA 2016-2019

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

Zleceńodawca:

Zarząd Powiatu Tczewskiego

Wykonawca:

EkoStacja Marta Jakačka,
ul. Mickiewicza 3A/19, 82-550 Prabuty.

Autor: mgr inż. Marta Jakačka – specjalista ds. ochrony środowiska

Gdańsk, maj 2012 r.

Spis treści

1	Wprowadzenie	8
1.1	Miejsce powiatowego programu ochrony środowiska w kształtowaniu polityki zrównoważonego rozwoju.....	8
1.2	Metodyka prac nad programem.....	9
2	Uwzajemnienie międzysektorowe, krajowe, wojewódzkie i powiatowe	10
2.1	Uwarunkowania wynikające z polityki Unii Europejskiej.....	10
2.2	Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej państwa.....	12
2.2.1	Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.....	12
2.2.2	Polityka energetyczna Unii do roku 2030.....	14
2.3	Uwzajemnienie międzysektorowe i polityka ekologiczna przyjętej przez samorząd województwa pomorskiego.....	16
2.3.1	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020 roku.....	16
2.3.2	Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014.....	18
2.3.3	Program rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w Województwie Pomorskim do roku 2025.....	19
2.3.4	Plan zarządzania wodami powierzchniowymi województwa pomorskiego.....	21
2.4	Uwarunkowania wewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej przyjętej przez Zarząd Powiatu Tczewskiego.....	22
2.4.1	Strategia Rozwoju Powiatu Tczewskiego na lata 2007 - 2020.....	22
2.4.2	Program Ochrony Środowiska Powiatu Tczewskiego na lata 2008-2011.....	23
2.4.3	Program ochrony powiatu dla strefy kwidzińsko-tuszewskiej.....	23
2.4.4	Pozostałe dokumenty strategiczne.....	24
3	Ogólna charakterystyka i ocena zasobów oraz walorów środowiska przyrodniczego powiatu tczewskiego	25
3.1	Lokalizacja, demografia, gospodarka.....	25
3.1.1	Lokalizacja.....	25
3.1.2	Demografia.....	25
3.1.3	Gospodarka.....	29
3.2	Położenie fizjogeograficzne oraz kształtowanie terenu.....	32
3.3	Rudowa geologiczna.....	33
3.4	Użytkowanie terenu.....	33
3.4.1	Rolnictwo.....	34
3.4.2	Łąki oraz łąki leśne.....	37
3.5	Surowce naturalne.....	39
3.6	Środowisko przyrody objęte i nieobjęte powiatem.....	40
3.6.1	Obszary Natura 2000 powiatu.....	40
3.6.1.1	Charakterystyka OSO „Dolina Dolnej Wisły” (PLB 040803).....	40
3.6.1.2	Charakterystyka OSO „Dolina Wiatra” (PLB220033).....	43
3.6.1.3	Charakterystyka OSO „Wądnierz” (P.11220031).....	44
3.6.2	Obszary przyrody na terenie powiatu.....	46
3.6.3	Obszary Chronionego Krajobrazu.....	47
3.6.4	Inne formy ochrony przyrody.....	47
4	Określenie stanu i tendencji oraz podstawowych źródeł przeobrażeń środowiska przyrodniczego powiatu	53
4.1	Stan i tendencje zmian czynności wód powierzchniowych i podziemnych.....	53
4.1.1	Stan aktualny w gospodarce wodno-kanalowej na terenie powiatu.....	53
4.1.1.1	Zapotrzebnienie w wodę.....	53
4.1.1.2	Odprowadzenie ścieków.....	54

4.1.1.3	Czyszczenie ścieków na terenie powiatu.....	56
4.1.2	Charakterystyka wód powierzchniowych.....	56
4.1.3	Stan wód powierzchniowych płynących.....	58
4.1.3.1	Jakość wód powierzchniowych płynących.....	58
4.1.3.2	Ocena przydatności wód do hodowli ryb i warunków naturalnych.....	59
4.1.3.3	Zawiesina zawieszona w wodach płynących.....	59
4.1.3.4	Eurofizjacja przechodzenia komunalnego.....	60
4.1.4	Stan wód powierzchniowych stojących.....	61
4.1.5	Charakterystyka wód podziemnych.....	61
4.1.5.1	Jakość wód podziemnych.....	63
4.1.5.2	Zagrożenia powodzienne na terenie powiatu.....	64
4.2	Stan i tendencje zmiany czystości powietrza atmosferycznego.....	67
4.2.1	Wymagania dotyczące wpływów na stan powietrza.....	67
4.2.1.1	Zapotrzebnienie powietrza w energię ciepłą.....	67
4.2.1.2	Charakterystyka zapobiegania w gaz ziemny.....	70
4.2.2	Stan aktualny.....	71
4.2.3	Charakterystyka powiatu ze względu na kryterium ochrony zdrowia.....	74
4.2.4	Charakterystyka powiatu ze względu na kryterium ochrony roślin.....	74
4.3	Natężenie hałasu komunikacyjnego i hałasu pochodzącego z innych źródeł.....	75
4.3.1	Definicje ogólne i podziałowy prawny.....	75
4.3.2	Ocena stanu środowiska akustycznego na terenie powiatu.....	75
4.3.2.1	Hałas komunikacyjny drogowy na terenie powiatu.....	76
4.3.2.2	Hałas przemysłowy (miejscowy) na terenie powiatu.....	77
4.3.2.3	Hałas komunalny na terenie powiatu.....	77
4.4	Pola elektromagnetyczne – promieniowanie niejonizujące.....	78
4.5	Gospodarka odpadami.....	80
4.5.1	Aktualny stan gospodarki odpadami.....	80
4.5.1.1	Odpady komunalne.....	80
4.5.1.2	Odpady inne niż komunalne.....	82
4.5.2	Instalacje do odbioru lub innego niż skladowanie umieszczenia odpadów, które podlegają odobrym przepisom prawnym.....	85
4.5.3	Instalacje do odbioru lub innego niż skladowanie nieskladowanych odpadów pozostałych.....	86
4.5.4	Składowiska odpadów komunalnych.....	87
4.5.5	Nowe instalacje zagospodarowania odpadów.....	88
4.6	Zmiany w rzędzie terenu oraz przeobrażenia gleb i przyrody ich deprecjacja.....	89
4.6.1	Chleby.....	89
4.6.1.1	Monitoring chemizmu opadów atmosferycznych i osada deponacji zamierzonych do pudruza na terenie powiatu tczewskiego.....	92
4.6.1.2	Osuwiska.....	92
4.7	Odnawialne źródła energii.....	96
4.7.1	Elekrownie wiatrowe.....	98
4.7.2	Elekrownie wodne.....	100
4.7.3	Energia biomasy.....	100
4.7.4	Przesłone źródła energii odnawialnej.....	101
4.8	Tereny o obniżonych walorach estetyczno - widokowych krajobrazu.....	101
4.9	Zagrożenie powodzią awaryjną.....	102
5	Ograniczenia i szanse rozwoju powiatu tczewskiego wynikające ze stanu i przeobrażeń środowiska	104
5.1	Charakterystyka najważniejszych inwestycji planowanych do realizacji na terenie powiatu - mających znaczący wpływ na jego rozwój.....	105
	Planowane „Elekrownia Polnoc”.....	105
	Rozwoj inwestycji dotychczas odnawialnych źródeł energii.....	106
	Regionalny System Gospodarki Odpadami.....	107
6	Przebieg i ocena realizacji zadań zawartych w obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego	109

6.1	Dolnośląska realizacja zadań w zakresie ochrony środowiska.....	109
6.1.1	Wykaz 1 opinii działań niezrealizowanych na terenie powiatu.....	110
6.1.2	Wykaz 1 opinii działań zrealizowanych na terenie powiatu.....	115
6.2	Konwerty postlezione przez Powiat Tęczyński na rzecz realizacji zadań.....	128
	z zakresu ochrony środowiska.....	128
7	Cele i zadania powiatu kieleckiego w zakresie ochrony środowiska.....	130
7.1	Wyznaczenie priorytetów ekologicznych dla powiatu.....	130
7.2	Priorytety ekologiczne dla powiatu.....	130
7.3	Szczególne cele i kierunki działań w zakresie ochrony środowiska.....	131
7.3.1	Szczegółowe cele i kierunki działań w zakresie ochrony środowiska.....	131
7.3.1.1	Program poprawy dla pola: Wzrost gęstości lasów i podzielenie.....	131
7.3.1.2	Program poprawy dla pola: Powodzie atmosferyczne.....	132
7.3.1.3	Program poprawy dla pola: Hala.....	133
7.3.1.4	Program poprawy dla pola: Gospodarka odpadami.....	133
7.3.1.5	Program poprawy dla pola: Rozwinięcie energetyczne.....	134
7.3.1.6	Program poprawy dla pola: Promocowanie elektromagnetyzacji.....	136
7.3.1.7	Program poprawy dla pola: Powazne awarie.....	136
7.3.2	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i regionalne wykształcanie zasobów przyrody.....	136
7.3.2.1	Program poprawy dla pola: Lasy.....	137
7.3.2.2	Program poprawy dla pola: Ochrony chrono i tereny zielone.....	138
7.3.2.3	Program poprawy dla pola: Ulechy.....	138
7.3.2.4	Program poprawy dla pola: Ochrona zasobów kopalin.....	138
7.3.2.5	Program poprawy dla pola: Powietrzna czystość.....	139
7.3.3	Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii.....	139
7.3.3.1	Program poprawy dla pola: Regionalizacja użytkowania wody, produkcyjnej i konsumpcyjnej.....	139
7.3.3.2	Program poprawy dla pola: Zmniejszenie zużycia energii.....	139
7.3.3.3	Program poprawy dla pola: Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.....	140
7.3.3.4	Program poprawy dla pola: Zwiększenie elastyczności produkcji.....	140
7.3.3.5	Program poprawy dla pola: Kształtowanie zasobów wodnych i ochrona przed powodzią.....	140
7.4	Hamowanie działań.....	141
8	Zarządzanie programem ochrony środowiska.....	152
8.1	Wprowadzenie.....	152
8.2	Ogólne zasady zarządzania Programem.....	153
8.3	Instrymenaty zarządzania środowiskiem.....	154
8.4	Wytyczne do gminnych programów ochrony środowiska.....	155
9	Przebieg środków finansowania w zakresie ochrony środowiska.....	160
9.1	Krajowe źródła finansowania.....	160
9.1.1	Krajowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.....	160
9.1.2	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.....	160
9.1.3	Bank Ochrony Środowiska S.A.....	161
9.1.3.1	Kredyty preferencyjne w BOK S.A. z dopłatami do oprocentowania wnoszonymi przez NPOBIOG.....	161
9.1.3.2	Kredyty ze środków BOS S.A. z dopłatami WFOŚiGW do oprocentowania.....	161
9.2	Fundusz europejski i programy operacyjne.....	162
9.2.1	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego - EFRR.....	162
9.2.1.1	Regionalne Programy Operacyjne na lata 2007-2013 (RPO).....	162
9.2.2	Fundusz Spójności.....	163
9.2.2.1	Program Operacyjny Infrastuktura i Środowisko.....	163
9.2.3	Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).....	164
9.2.3.1	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW).....	164
9.2.4	Europejski Fundusz Rybacki.....	164
9.2.5	LIFE.....	166

9.2.6	Narowski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.....	165
10	Kontrola i monitoring Programu Ochrony Środowiska.....	167
10.1	Monitoring Programu.....	167
11	Podsumowanie i wnioski.....	172
	Spis treści.....	25
	Rysunek 1 Profilowanie powiatu kieleckiego na tle województwa pomorskiego.....	25
	Rysunek 2 Mapa powiatu kieleckiego.....	26
	Rysunek 3 Lokalizacja OSO "Dolina Dolnej Wisły" cz. 1.....	40
	Rysunek 4 Lokalizacja OSO "Dolina Dolnej Wisły" cz. 2.....	41
	Rysunek 5 Lokalizacja OSO "Dolina Dolnej Wisły" cz. 3.....	41
	Rysunek 6 Lokalizacja OSO "Dolina Dolnej Wisły" cz. 4.....	41
	Rysunek 7 Lokalizacja OSO "Dolina Wisły" cz. 1.....	43
	Rysunek 8 Lokalizacja OSO "Dolina Wisły" cz. 2.....	43
	Rysunek 9 Lokalizacja OSO "Dolina Wisły" cz. 3.....	43
	Rysunek 10 Lokalizacja OSO "Waksmierz".....	45
	Rysunek 11 Poglądowa mapa otworów i obszarów przyrodniczych do wyznaczenia rezerwuów wodnych w województwie pomorskim.....	93
	Rysunek 12 Księgi-fiszki obszaru Polski pod względem możliwości wykorzystania wiatru jako źródła energii.....	98
	Rysunek 13 Elementy składowe siły wiatru (prognoz) z różnymi sezonami rozwoju.....	152
	Spis tabel.....	26
	Tabela 1 Powierzchnia i nieleśnioność w poszczególnych gminach powiatu.....	26
	Tabela 2 Ogólne dane demograficzne powiatu.....	27
	Tabela 3 Wykazanie obszarów leśnoagrolądowego powiatu.....	28
	Tabela 4 Ruch naturalny ludności powiatu.....	28
	Tabela 5 Migracje ludności na terenie powiatu.....	28
	Tabela 6 Zatrudnienie ludności powiatu.....	29
	Tabela 7 Struktura użytków gruntów w powiatu na poszczególne gminy powiatu.....	34
	Tabela 8 Struktura użytków gruntów w powiatu na terenie powiatu.....	35
	Tabela 9 Struktura użytków gruntów w powiatu na terenie powiatu w 2011 roku.....	35
	Tabela 10 Powierzchnia i struktura zasiewów na gruntach ornych powiatu w 2011 roku.....	36
	Tabela 11 Struktura zwierząt w gospodarstwach na terenie powiatu w 2011 roku.....	37
	Tabela 12 Wzrost ziół strączek i strączek w powiatu.....	39
	Tabela 13 Oczyszczalnia ścieków w powiatu.....	40
	Tabela 14 Klasy wód powierzchniowych w powiatu.....	42
	Tabela 15 Klasy wód powierzchniowych w powiatu.....	44
	Tabela 16 Klasy wód powierzchniowych w powiatu.....	45
	Tabela 17 Pomniki przyrody na terenie powiatu.....	48
	Tabela 18 Aktualny stan systemu wodociągowego na terenie powiatu - 2010 r.....	53
	Tabela 19 Aktualny stan systemu kanalizacyjny na terenie powiatu - 2010 r.....	54
	Tabela 20 Oczyszczalnia ścieków istniejąca na terenie powiatu.....	56
	Tabela 21 Charakterystyka cieków powiatu.....	57
	Tabela 22 Ocena stanu powierzchniowych wód płynących monitorowanych na obszarze powiatu w 2009 r.....	58
	Tabela 23 Ocena stanu powierzchniowych wód płynących monitorowanych na obszarze powiatu w 2010 r.....	58
	Tabela 24 Ocena przystałości wód do użytku w powiatu w warunkach naturalnych w rzekach powiatu.....	59
	Tabela 25 Zawarunek azotanów w wodach rzecznych badanych przez WIOŚ w Cieladku na obszarze powiatu w latach 2009-2010.....	60
	Tabela 26 Ciężna eutrofizacja komunalnej w gospodarstwach przyrodniczych rzek powiatu pomorskich przez WIOŚ w Cieladku w latach 2008-2010.....	60
	Tabela 27 Zwiększenie komunalnych wód podziemnych zlokalizowanych na terenie powiatu.....	62
	Tabela 28 Klasyfikacja wód podziemnych badanych na terenie powiatu w 2009 r.....	64
	Tabela 29 Wykaz obiektów zagrożonych i podlegających ochronie.....	65
	Tabela 30 Aktualny stan siero gwałtowej na terenie powiatu.....	71
	Tabela 31 Wynikowe wyniki pomiarów wykonanych na terenie powiatu.....	72
	Tabela 32 Wynikowe klasy powiatu dla poszczególnych zamieszkałych obszarów.....	74
	Tabela 33 Wynikowe klasy powiatu dla poszczególnych zamieszkałych obszarów (intra-obszary).....	75
	Tabela 34 Lokalizacje bazowych stacji telefonicznej komórkowej na terenie powiatu.....	79

Tabela 35 Wyniki pomiarów promieniowania elektromagnetycznego (PEM) w latach 2009-2010	80
Tabela 36 Wykaz odpadów komunalnych w podziale na gminy w latach 2009-2010	81
Tabela 37 Wykaz odpadów komunalnych dla wybranego rodzaju działalności w podziale na posiadaczy w powiecie w latach 2009-2010	81
Tabela 38 Zagospodarowanie odpadów komunalnych w instalacjach i urzędzeniach na terenie powiatu łęczyńskiego w latach 2009-2010	82
Tabela 39 Wykaz odpadów w podziale na gminy w 2009 r.	83
Tabela 40 Wykaz odpadów w podziale na gminy w 2010 r.	83
Tabela 41 Linia i rodzaj odpadów, które podlegają obowiązkowi przesłania wywieszonych zagospodarowanych na terenie powiatu łęczyńskiego w latach 2009-2010	85
Tabela 42 Iluści i rodzaju pozostających odpadów wywieszonych i zagospodarowanych na terenie powiatu łęczyńskiego w latach 2009-2010	83
Tabela 43 Zagospodarowanie odpadów podlegających odbiorowi przepisanemu prawem w instalacjach łęczyńskiego w latach 2009-2010	84
Tabela 44 Zagospodarowanie odpadów pozostających w instalacjach i poza instalacjami na terenie powiatu łęczyńskiego w latach 2009-2010	85
Tabela 45 Grupy rolne wyłączone z produkcji rolniczej w roku 2010 na terenie powiatu (w ha)	85
Tabela 46 Grupy podlegające redukcji wyceny i zagospodarowaniu w roku 2010 na terenie powiatu (w ha)	90
Tabela 47 Powierzchnia, zasoby i eksploatacja złóż torfow. w 2010 roku na terenie powiatu	91
Tabela 48 Obciążenie powietrza atmosferycznego powiatu substancjami waznymi przez opłaty atmosferyczne w 2008 roku	92
Tabela 49 Wykaz zakładów powiatowych w granicach powiatu, posiadających materiały niebezpieczne	102
Tabela 50 Wykaz tras kolejowych oraz drogowych pobocznych w granicach powiatu, po których są przewożone materiały niebezpieczne	104
Tabela 51 Porównanie brzo ograniczające zużycie zasoby i wykazy przyrodnicze zdemityfikowane	103
Tabela 52 Cel perspektywiczny: Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego – aktualizacja statusu realizacji zadań uśrednionych w latach 2004-2007	110
Tabela 53 Cel perspektywiczny: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego – wykorzystanie zasobów przyrody – aktualizacja statusu realizacji zadań niezrealizowanych w latach 2004-2007	113
Tabela 54 Cel perspektywiczny: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego – sadzenie wykonane w latach 2008-2009	115
Tabela 55 Cel perspektywiczny: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody – zadania wykonane w latach 2008-2009	123
Tabela 56 Cel perspektywiczny: Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii – zadania wykonane w latach 2008-2009	125
Tabela 57 Zestawienie wydatków z zakresu ochrony środowiska poniesionych przez Powiat Łęczyński w latach 2009-2010	128
Tabela 58 Cel perspektywiczny: Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego – zadania planowane do wykonania na terenie powiatu łęczyńskiego	142
Tabela 59 Cel perspektywiczny: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody – zadania planowane do wykonania na terenie powiatu łęczyńskiego	147
Tabela 60 Cel perspektywiczny: Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii – zadania planowane do wykonania na terenie powiatu łęczyńskiego	149
Tabela 61 Wskaźniki monitorowania Programu - ANALIZA	168
Tabela 62 Wskaźniki monitorowania Programu - WYTYCZNE do roku 2014	170

Spis wykresów:

Wykres 1 Udział powierzchni gruntów poszczególnych gmin w ogólnej powierzchni powiatu	26
Wykres 2 Liczba poszczególnych gmin powiatu pod względem liczby mieszkańców	27
Wykres 3 Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie w latach 2008-2010	30
Wykres 4 Udział poszczególnych branż w % w liczbie podmiotów powiatu wg sekcji PKD (2007) w roku 2010	30
Wykres 5 Liczba podmiotów gospodarczych w podziale na poszczególne gminy powiatu	31
Wykres 6 Liczba osób fizycznych (%) prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w powiecie w latach 2008-2010	31
Wykres 7 Struktura użytkowania gruntów powiatu [ha]	34
Wykres 8 Powierzchnia użytkowania gruntów ogółem [ha] w podziale na poszczególne gminy powiatu	34
Wykres 9 Klasyfikacja bonitacyjna gruntów ornych powiatu	35
Wykres 10 Lesistość poszczególnych gmin powiatu łęczyńskiego [%]	37
Wykres 11 Tendencje rozwojowe długości czynnej sieci wodociągowej (miejscowości) na terenie powiatu	34
Wykres 12 Tendencje rozwojowe długości czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu w latach	45

1 Wprowadzenie

Celem zadania jest sporządzenie Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łęczyńskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2016-2019. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) programy ochrony środowiska podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata. Głównym celem przedmiotowego dokumentu jest stworzenie na szczeblu lokalnym podstaw do realizacji „Polityki Ekologicznej Państwa”, które wyznaczają: cele polityki ekologicznej na terenie powiatu, cele krótkookresowe, średniookresowe i długookresowe, wybrane priorytety ekologiczne wraz z uzasadnieniem ich wyboru, rodzaj i harmonogram działań ekologicznych, których podjęcie się powiat, środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe oraz uzyskanie akceptacji i współudziału użytkowników środowiska w powiecie w realizacji zasad zrównoważonego rozwoju.

W związku z powyższym w dniu 27 października 2011 roku zawarto umowę pominięły Powiatem Łęczyńskim, a firmą EkoStacja Marta Jankowska, w Prubutach, na wykonanie „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łęczyńskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2016-2019”.

1.1 Miejsce powiatowego programu ochrony środowiska w kształtowaniu polityki zrównoważonego rozwoju

Celem sporządzenia aktualizacji powiatowego programu ochrony środowiska w powiecie łęczyńskim jest uaktualnienie na szczeblu lokalnym podstaw realizacji „Polityki Ekologicznej Państwa”, które odzwierciedla:

- cele polityki ekologicznej na terenie powiatu, w podziale na cele krótkookresowe, średniookresowe i długookresowe,
- wybrane priorytety ekologiczne z uzasadnieniem ich wyboru,
- rodzaj i harmonogram działań ekologicznych, których podjęcie się powiat,
- środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe,
- uzyskanie zrozumienia, akceptacji i współudziału użytkowników środowiska w powiecie w realizacji zasad zrównoważonego rozwoju.

Podczas prac nad realizacją „Aktualizacji...” uwzględniono zalecenia następujących materiałów źródłowych:

- **Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku.** Definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin (Zgodnie z tą ustawą (Art. 14 ust.1), program ochrony środowiska, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:
  - cele ekologiczne,
  - priorytety ekologiczne,
  - rodzaj i harmonogram działań przyrodniczych, środków niezbędnych do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 to dokument strategiczny, który wypracował określone cele i priorytety ekologiczne wskazujące kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowiska naturalnego. Realizacja polityki ekologicznej państwa zależy w znaczącej mierze od sposobu zarządzania środowiskiem na wszystkich poziomach, ze szczególnym uwzględnieniem podziału kompetencji w nowej strukturze administracyjnej kraju.

Zarówno podstawowe zasady polityki ekologicznej państwa jak też cele i kierunki działań oraz zostały uwzględnione dla potrzeb niniejszego programu, zachowując wewnętrzne uwarunkowania województwa łódzkiego.

Wyznaczenie do sporządzenia programów ochrony środowiska na terenie regionalnym i lokalnym, które posiadają sprostować i zakres uwzględnienia polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki, co do zawartości programów.

- W powiatowym programie powinny być uwzględnione:
- zadania własne powiatu tzn. te przewidziane, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków budżetowych w dyspozycji powiatu;
  - zadania koordynowane tzn. finansowane ze środków przedsięwzięcia oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale podległych bezpośretno organom wojewódzkim, bądź centralnym;
  - wyzyczne do sporządzenia programów gminnych tzn. zadania, które muszą być w pełni wypracowane do programów gminnych

Pomimo Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łęczyńskiego pozostaje w ścisłej relacji z:

- *Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego do roku 2020,*
- *Aktualizację Programu Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014, w tym najważniejszym celu dla całego województwa, które należy uwzględnić przy projektowaniu celów na szczeblu powiatowym,*
- *Programem rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem badań odtworzalnych w Województwie Łódzkim do roku 2025,*
- *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego,*
- *Strategia Rozwoju Powiatu Łęczyńskiego na lata 2007-2020,*
- *Programem Ochrony Środowiska Powiatu Łęczyńskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015,*
- *Programem ochrony powietrza dla strefy kwaterdystrykt-łęczyński,*
- *Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Łęczyńskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015,*
- *Programem rozwoju dróg województwa Łódzkiego i Zakresem Wiskiego (w zakresie terenów czystego i czysto-zielonego).*

2. dokumentów, tych wynikają główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego omawianego obszaru i związane z nimi kierunki presji na środowiska naturalnego, efektywne w ramach aktualizacji mają na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, efektywne zarządzanie środowiskiem, racjonalne użytkowanie zasobami naturalnymi, jak również wyznaczenie warunków do wdrożenia zasad obowiązujących w tym zakresie w prawie Unii Europejskiej. Celem te zostaną osiągnięte przy ścisłej współpracy miast i gmin powiatu łęczyńskiego w zakresie gospodarki komunalnej, polityki transportowej, rolniej, społecznej i oświatowej, itp. Należy nadmienić, iż niniejszy dokument będzie kontynuacją założeń wyznaczonych w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Łęczyńskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012 – 2015”.

1.2. Metodyka prac nad programem

„Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łęczyńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019”, podobnie jak „Program Ochrony Środowiska na lata 2008 – 2011” został opracowany zgodnie z zasadą *olnierzego planowania*, czyli w ścisłej współpracy z przedstawicielami administracji rządowej, samorządowej oraz z zakładami przemysłowymi funkcjonującymi na danym terenie i lokalną społecznością.

Ze względu na konieczność wyznaczenia w programie powiatowym wytycznych do sporządzenia gminnych programów ochrony środowiska istotnym aspektem przygotowania programu powiatowego jest ścisła współpraca z przedstawicielami gmin. Dokumentem wyjściowym był „Program Ochrony Środowiska Powiatu Łęczyńskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012 – 2015”. Pomimo podjętych przygotowań aktualizacji wykorzystano inne dokumenty udostępnione przez władze powiatowe i gminne takie jak: programy ochrony środowiska i plany gospodarki odpadami, strategie rozwoju z realizacją programów ochrony środowiska i plany ubiegłych, sprawozdania powiatu oraz poszczególne gmin, i in. uaktualniono dane dotyczące stanu środowiska powiatu łęczyńskiego, poszczególnych jego komponentów oraz realizowanych zadań.

Aktualizację Programu Ochrony Środowiska uchwała Rada Powiatu, a z jego wykonania należy sporządzić, co 2 lata raporty, które przedstawia się Radzie Powiatu.

2. Uwarunkowania międzynarodowe, krajowe, wojewódzkie i powiatowe

W niniejszym rozdziale omówiono dokumenty wyższego szczebla, które mają wpływ na opracowanie niniejszego Programu.

2.1. Uwarunkowania wynikające z polityki Unii Europejskiej

Polityka ochrony środowiska naturalnego jest dziś traktowana przez Unię Europejską jako niezbędny element polityki na rzecz trwałego i zrównoważonego rozwoju. Dalejzy wzrost gospodarczy krajów członkowskich, a także dobro jej mieszkańców - w tym dobrość o ich zdrowie - wymagają stałej troski o stan środowiska i podległomonitoring wszelkich, możliwych działań chroniących je przed degradacją. Równocześnie, ponieważ stan środowiska naturalnego UE zależy nie tylko od poszanowania jej terenu, ale w coraz większym stopniu od działań krajów trzecich, Polska jest aktywnym członkiem stałe międzywzajemnej sieci konwencji, umów i porozumień międzynarodowych w dziedzinie ochrony środowiska. Ustawodawstwo Unii jest zorientowane albo na ochronę określonych komponentów, albo na regulację pewnych procesów technologicznych i produktów w celu ochrony zdrowia człowieka i środowiska. Zawiera też dyrektywy regulujące postępowanie w związku z procesami decyzyjnymi ważnymi dla ochrony środowiska (np. dyrektywa w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń, dyrektywa w sprawie ochrony czystości wód, itd.).

Aktualnie kończy się realizacja Szóstego Programu Działań na Rzecz Środowiska. Jest on kontynuacją poprzednich Programów Działań Środowiskowych, na których opiera się polityka ekologiczna Unii Europejskiej. Programy te akcentują każdorazowo główne zasady i cele bieżącej polityki w zakresie ochrony środowiska, a także pełnią rolę „katalizatora” działalności organizacyjnej i aktywności legislacyjnej w zakresie gospodarowania środowiskiem. Dotychczas Wspólnota Europejska stworzyła i realizowała pięć takich programów.

VI Program określa cztery priorytetowe obszary działań jakie w tym okresie powinny zostać podjęte przez UE:

- **powstrzymanie zmian klimatycznych** – uśrednianie koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który nie będzie prowadził do naturalnych zmian klimatu ziemi. Ustalono, że Wspólnota dążyć będzie do ratyfikacji i implementacji Protokołu z Kyoto, tak, aby zmniejszyć do 2008-2012 emisję gazów cieplarnianych do poziomu 8% ponad stan z 1990 r., a kolejnym krokiem będzie zmniejszenie emisji tych gazów do 70%.

¹ Programy nr 647 od 2007 do 2013, nr 723 od 2007 do 2013.

² W tym celu, w ramach Planu Ochrony Środowiska, powiat łęczyński, w 1999 sformułował program, z którego powstano trzy modyfikacji programu, nadzwyczajne zmiany są: 1, 2 i 3, z dnia 2001, 2002 i 2003.

³ Uwarunkowania międzynarodowe, krajowe, wojewódzkie i powiatowe

- **ochrona przyrody i bioróżnorodności** – ochrona zasobów rzadkich, ochrona gleby przed erozją i zamieszczeniem oraz odtworzenie funkcjonowania naturalnych ekosystemów.
- **środowisko naturalne i zdrowie** – postulowane jest nowe, kompleksowe podejście; Wspólnota dążyć będzie do wypracowania takiej jakości środowiska, gdzie poziomy zanieczyszczeń wywołanych przez czynniki, wiążące w to różne rodzaje promieniowania, nie będą wywierały negatywnego wpływu i nie będą stanowiły zagrożenia dla zdrowia ludzkiego.
- **zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych i gospodarka odpadami** – priorytetowym zadaniem jest niedopuszczenie, by konsumpcja odpowiedzialnych i niedoświadczonych zasobów przekroczyła możliwości środowiska; stąd też należy rozważyć zależność między rozwojem ekonomicznym a wykorzystaniem zasobów przez znaczącą poprawę wydajności surowcowej, dematerializację gospodarki i zapobieganie powstawaniu odpadów.

Definiuje on również pięć podstawowych sposobów poprawy stanu środowiska.

- pełniejsze wdrożenie istniejącej legislacji środowiskowej.
- włączenie zagadnień ochrony środowiska we wszystkie obszary polityki wspólnotowych, zaciśnienie współpracy z przedsiębiorstwami i konsumentami,
- ułatwienie dostępu do i poprawa jakości informacji o środowisku dla wszystkich obywateli,
- wspomaganie rozwoju bardziej "świadomego środowiskowo" podejścia do zagospodarowania terenu

10 października 2011 r. europejscy ministrowie odpowiedzialni za sprawy środowiska i klimatu spotkali się w Luksemburgu podczas pierwszej formalnej Rady UE ds. Środowiska w czasie polskiej prezydencji. Przewodniczył jej minister Andrzej Krąszewski. Rada ds. Środowiska przyjęła stanowisko w kluczowych dla ochrony środowiska sprawach - globalnej ochronie klimatu, RIO-20, transgranicznym przemierzaniu odpadów oraz podsumowania 6. Programu Działań na Rzecz Środowiska UE. W Luksemburgu przyjęto wnioski dotyczące oceny 6. Programu Działań na Rzecz Środowiska (6 EAP - Environment Action Programme) na lata 2002-2012². Państwa członkowskie jednomyślnie zgodziły się, że doświadczenia z realizacji Programu należy jak najszybciej wykorzystać do opracowania jego kolejnej, siódmej edycji. W ten sposób możliwe będzie zapewnienie ciągłości ram polityki środowiskowej Unii Europejskiej. Podkreślono jednocześnie, że dla ich skuteczności, konieczne jest zwiększenie integracji aspektów środowiskowych w odniesieniu do innych obszarów polityki UE, czyli że regulacje środowiskowe trzeba uwzględnić w innych obszarach działań, np. rolnictwie. Niezależnie od tego, UE potrzebuje strategicznego dokumentu określającego kierunek polityki środowiskowej - 7 EAP. Zgodnie z przyjętymi przez ministrów konkluzjami, ogólne wnioski wskazują że 6 EAP stworzył szerokie ramy polityki środowiskowej na przestrzeni tej dekady, podczas której konsolidowano i uzupełniono ustawodawstwo z dziedzin środowiska. Ministrowie zgodzili się też, że większość działań zaplanowanych w ramach 6 EAP zostało zrealizowanych lub jest w trakcie realizacji. 6 EAP jest powszechnie postrzegany przez władze unijne, krajowe, regionalne i lokalne jako punkt odniesienia, dostarczający tym samym argumentów na rzecz promowania środków polityki środowiskowej i zabezpieczania odpowiednich środków finansowych na ich wdrożenie.

Realizacja programu spuliśka się jednak z pewnymi ograniczeniami, m.in. brakiem koniecznych środków finansowych, co prowadzi do ograniczonej lub niewystarczającej realizacji niektórych spośród jego celów

² Zgodnie Art. 175 ust. 2 pkt 2 lit. a) Traktatu o Zjednoczeniu Europejskim, do „zakładania i zmiany” Zmodyfik. 2001/1806/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 października 2001 r.

Problem skuteczniejszego wdrażania polityki i przepisów ochrony środowiska był jednym z ważnych tematów debaty ministrów w odniesieniu do tego punktu agendy.

Należy podkreślić, że niezbędnym i niezwykle istotnym czynnikiem w procesie integracji europejskiej jest uwypuklenie roli tzw. zarządzania środowiskowego. Problemem szczególnej wagi dla województwa pomorskiego, a w tym samym dla powiatu czeskiego jest spełnienie standardów ekologicznych Unii Europejskiej. Dojście do tych wymagań będzie wiązało się przede wszystkim ze zmniejszeniem obciążenia środowiska odpadami, poprawą gospodarki wodno-ściekowej oraz poprawą efektywności wykorzystania energii i surowców naturalnych. Oprócz ww. elementów, dla planowania polityki ochrony środowiska bardzo ważne są: ocena aktualnego stanu w zakresie gospodarki i przyjęte tendencje rozwojowe na najbliższe lata oraz działania, które zostały już podjęte w celu poprawy, bądź utrzymania aktualnego stanu środowiska. Dodatkowym czynnikiem jest stan świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu i chęć podcinowania działań na rzecz ochrony środowiska, co ma istotne znaczenie dla procesu wdrażania programu. Wdrażanie Programu wiąże się z koniecznością pomieszczenia kosztów związanych z realizacją poszczególnych działań. Oczywiście efektywnie wdrażania zależy także od stworzenia racjonalnego systemu zarządzania środowiskiem, który to system wymusi właściwą strategię planowania budżetu. Niemniej jednak, możliwości finansowe (środki zewnętrzne i wewnętrzne) są czynnikiem determinującym zarówno cele polityki ochrony środowiska jak i strategię ich osiągnięcia. W ostatnich latach coraz częściej zauważa się, że zdobyte środki finansowych na działania wynikające z wieloletniego programu jest łatwiejsze niż na działania pojedyncze, często potrzebne, ale nie wynikające z wieloletniej strategii.

2.2 Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej państwa

2.2.1 Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Do najważniejszych działań priorytetowych na najbliższe 4 lata zawartych w *Polityce ekologicznej państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016* zalicza się następujące działania:

- wtapieranie platform technologicznych i ekoinnowacyjności w ochronie środowiska,
- przywrócenie podstawowej roli miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego, jako podstawy lokalizacji inwestycji,
- zwiększenie rezerwy wody,
- opracowanie krajowej strategii ochrony gleb,
- promocja wykorzystania metanu z pokładów węgla,
- ochrona atmosfery,
- gospodarka odpadami,
- modernizacja systemu energetycznego.

Polityka ekologiczna Państwa stanowi podstawowy dokument na szczeblu krajowym w zakresie ochrony środowiska. Bierze pod uwagę zobowiązania wynikające z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Przy jej opracowywaniu uwzględniono nie tylko strategiczne i programowe dokumenty rządu Rzeczypospolitej Polskiej, ale także Wspólnoty Europejskiej. Polska polityka ekologiczna opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju. Pod kątem ochrony środowiska ustanowiła następujące cele średnioterminowe do 2016 r.:

1. Uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumpcyjnych zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego
2. Jak najszersze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie.
3. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, prowadzący do:
  - proekologicznych zachowań konsumpcyjnych,

- prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska.
- organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska.
- uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska.
- Zwiększenie roli polskich placówek badawczych we wdrażaniu ekonomicznej i przemysłowej oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz dopowiadających do zadawalającego stanu systemu monitoringu środowiska
- 5. Stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy.
- 6. Znacząco bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji, na poziomie wewnątrzgminnym (gminnym), gminnym oraz powiatowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekondycyjny współistnieje z różnorodnością biologiczną.
- 7. Dalsze prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego.
- 8. Racionalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samobieżności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie rezerwy wodnej oraz skuteczna ochrona glebowych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.
- 9. Głównymi celami średniookresowymi dla ochrony powietrza:
  - ochrona gruntów użytkowanych rolniczo, las.
  - rozpozyszczenie dobrych praktyk rolniczych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego,
  - przeciwdziałanie degradacji terenów rolniczych, łąkowych i wodno-biotycznych przez czynniki antropogeniczne,
  - zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdeponowanych, przywrócić im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.
- 10. Racionalizacja zapotrzebnia łąkności oraz sektora gospodarczych w kopalni i wodę z zasobów podziemnych oraz ograniczenia ich ochrony przed flakcją i akcyjną degradacją.
- 11. Dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkim w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powoływanych zanieczyszczenie środowiska.
- 12. Całkowita likwidacja emisji substancji szkodliwych w powietrze przez wyłączenie ich z obrotu i składowania na terenach Polski.
- 13. Do końca 2015 r. Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych.
- 14. Utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywrócenie jakości ekologicznej cieków.
- 15. Dokonanie wartygodnej oceny narazania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zminimalizowania tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.

Aby cele polityki ekologicznej państwa mogły być realizowane konieczne jest dalsze wypracowanie do polityk sektorowych aspektów ekologicznych we wszystkich dziedzinach gospodrowania, jak również do strategii i programów rozwoju na szczeblu powiatowym i gminnym.

Opracowany na szczeblu powiatowym program ochrony środowiska oprócz zasady zrównoważonego rozwoju, która opiera się na założeniu, że polityka i działania w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego powinny być prowadzone w taki sposób, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapowiadanej przyszłości, nie doznając uszczerbku, możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne, jak i przyszłe pokolenia, powinien odzwierciedlać zasady, które leżą u podstaw polityki ekologicznej państwa i Unii Europejskiej. Do zasad tych należą:

zasada równorzędności działań do środowiska przyrodniczego, która należy rozumieć w następujących kategoriach:

- sprawiedliwości międzypokoleniowej – zaspokajania potrzeb materialnych i cywilizacyjnych obecnego pokolenia z równoczesnym iwrzeniem i utrzymywaniem warunków do zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń,
- sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej – zaspokajania potrzeb materialnych i cywilizacyjnych grup społecznych i jednostek ludzkich w ramach sprawiedliwego dostępu do ograniczonych zasobów i walorów środowiska
- równoważenia szans pomiędzy człowiekiem a przyrodą – zapewnienia zdrowego i bezcennego funkcjonowania w sensie fizycznym, psychicznym, społecznym i ekonomicznym jednostek ludzkich przy zachowaniu trwałości podstawowych procesów przyrodniczych wraz z ochroną różnorodności biologicznej.

zasada przorności przewiduje, że rozwiązywanie pojawiających się problemów ekologicznych powinno następować już wtedy, gdy pojawia się uzasadnione prawdopodobieństwo, że problem wymaga rozwiązania, a nie dopiero wtedy, gdy istnieje pełne maksowe jego potwierdzenie.

zasada usprószczenia polityki ekologicznej powinna być realizowana poprzez stworzenie warunków do udziału obywateli w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym rozwoju edukacji ekologicznej, rozważaniu świadomości i wrażliwości ekologicznej oraz kształtowaniu nowej etyki zachowań wobec środowiska naturalnego.

zasada „zanaleczaszający pancerz”, która nakłada pełną odpowiedzialność, w tym materialną za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń dla środowiska na ich sprawcę.

zasada prewencji, która zakłada, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska naturalnego musi być podejmowane na etapie planowania przedsięwzięć mogących negatywnie oddziaływać na środowisko.

zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej przy wyborze planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska oznacza potrzebę minimalizacji nakładów inwestycyjnych na jednostkę uzyskanego efektu ekologicznego.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łezawskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 uwzględnia podstawowe założenia polityki ekologicznej państwa zarówno w zakresie ochrony środowiska, racjonalnego użytkowania zasobów przyrody, zrównoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wrody i energii, poprawy jakości powietrza środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego oraz ochrony klimatu. Wyższe w niniejszym dokumencie kierunki działań na lata 2012-2015 i wybór priorytetowych przedsięwzięć na lata 2016-2019 wynikają w znaczącym stopniu z celów przyjętych w podstawowych dokumentach programowych województwa. Dokumenty te formułują kierunki polityki województwa w tym polityki ekologicznej:

2.2.2 Polityka energetyczna Polski do roku 2030

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku została przyjęta Uchwałą Rady Ministrów nr 202/2009 z dnia 10 listopada 2009 roku. W ramach zobowiązań ekologicznych Unia Europejska wyznaczyła na 2020 rok cele ilościowe, tzw. „3x20%”, tj.: zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do roku 1990, zmniejszenie zużycia energii o 20% w porównaniu z prognoząmi dla UE na 2020 r., zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20% całkowitego zużycia energii w UE, w tym zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w transporcie do 10%. W grudniu 2008 roku został przyjęty przez UE pakiet klimatyczno-energetyczny, w którym zawarte są konkretne narzędzia prawne realizacji ww. celów.

Polityka energetyczna poprzez działania inicjowane na szczeblu krajowym wpisuje się w realizację celów polityki energetycznej określonych na poziomie Wspólnoty.

W związku z powyższym, podstawowymi kierunkami polskiej polityki energetycznej są:

- poprawa efektywności energetycznej, poprzez dążenie do utrzymania zeroemisyjnego wzrostu gospodarczego (tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną) oraz konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15.

- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii w tym tworzenie warunków dla wzmocnienia pozycji konkurencyjnej polskich przedsiębiorstw energetycznych na rynku regionalnym (pomiarów-ów-ów) - oparty o własne zasoby, w szczególności węgla kamiennego i brunatnego, realizowany poprzez różnicowanie technologii produkcji (a nie jedynie kierunków dostaw), wsparcie rozwoju technologii pozwalających na pozyskiwanie paliw płynnych i gazowych z surowców krajowych, poprawę zdolności magazynowania ropy naftowej, paliw płynnych oraz gazu ziemnego (co umożliwił zaopatrzenie kraju w niezbędne paliwa w sytuacjach kryzysowych), stworzenie stabilnych perspektyw dla inwestowania w infrastrukturę przesyłową i dystrybucyjną.

- dywersyfikacja struktury wytworzenia energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej, poprzez przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach z pełnym społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych.

- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw, poprzez wypracowanie ścieżki dochodzenia do realizacji celów zawartych w pakiecie klimatycznym, w podziale na poszczególne rodzaje OZE i związane z nimi technologie, działania, które pomogą w rozwoju bioenergi w rolnictwie oraz farm wiatrowych.
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii.
- ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Głównym celem polityki energetycznej w obszarze wytworzenia i przesyłu energii elektrycznej oraz ciepła (kierunek działań: wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energia) jest zapewnienie całego pokrycia zapotrzebowania na energię elektryczną przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii¹. Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- budowa nowych mocy w celu zrownowazenia krajowego popytu na energię elektryczną i utrzymania nadwyżki dostępnej operacyjnie w szczytów mocy osiągalnej krajowych konwencjonalnych i jądrowych źródeł wytwórczych na poziomie minimum 15% maksymalnego krajowego zapotrzebowania na moc elektryczną.
- budowa interwencyjnych źródeł wytworzenia energii elektrycznej, wymaganych ze względu na bezpieczeństwo pracy systemu elektroenergetycznego.
- rozbudowa krajowego systemu przesyłowego umożliwiająca zrównowazony wzrost gospodarczy kraju, jego poszczególne regiony oraz zapewniająca niezawodne dostawy energii elektrycznej (w szczególności zamknięcie pierścienia 400kV oraz pancerii wokół głównych miast Polski), jak również odbiór energii elektrycznej z obszarów o dużym nasyceniu planowanych i nowobudowanych jednostek wytwórczych, ze szczególnym uwzględnieniem farm wiatrowych.

¹ Analiza Potrzeb Energetyki Państwa do 2020 roku

- tworzenie warunków umożliwiających polskim przedsiębiorstwom energetycznym rozbudowę mocy wytwórczych poprzez uzyskanie korzystnych warunków finansowania tych inwestycji, co pozwoli im konkutować na zintegrowanym rynku regionalnym oraz pozwoli na maksymalizację wykorzystania krajowych zasobów.
- rozwój połączeń transgranicznych skoordynowany z rozbudową krajowego systemu przesyłowego i z rozbudową systemów krajów sąsiednich, pozwalający na wytnięcie co najmniej 15% energii elektrycznej zużywanej w kraju do roku 2015, 20% do roku 2020 oraz 25% do roku 2030.
- modernizacja i rozbudowa sieci dystrybucyjnych, pozwalająca na poprawę niezawodności zasilania oraz rozwój energetyki rozproszonej wykorzystującej lokalne źródła energii.
- modernizacja sieci przesyłowych i sieci dystrybucyjnych, pozwalająca obniżyć do 2030 roku czas awaryjnych przerw w dostawach do 50% czasu trwania przerw w roku 2005.
- dążenie do zastąpienia do roku 2030 ciepłowni zasilających scentralizowane systemy ciepłownicze polskich miast źródłami kogeneracyjnymi.

Wprowadzone do aktualizowanego Programu Ochrony Środowiska w odniesieniu do obszaru interwencji: bezpieczeństwo energetyczne cele i kierunki zadań w pełni wpisują się w powyższe postulaty.

2.3 Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej przyjętej przez samorząd województwa pomorskiego

Polityka ekologiczna województwa pomorskiego zawarta jest m.in. w opracowaniach, do których należą: Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020, Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007 - 2010 z uwzględnieniem perspektywy 2011 - 2014, Program rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w Województwie Pomorskim do roku 2025.

2.3.1 Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020 roku

Dnia 18 lipca 2005 roku Sejmik Województwa Pomorskiego uchwałą nr 587/XXXV/05 przyjął Strategię Rozwoju Województwa Pomorskiego. W dokumencie tym została określona wizja rozwoju województwa:

„Województwo pomorskie 2020 roku to znaczący partner w Regionie Morza Bałtyckiego – region czystego środowiska; wysokiej jakości życia; rozwoju opartego na wiedzy, umiejętnościach, aktywności i oszczędności mieszkanicó; silnej i zróżnicowanej gospodarki; partnerskiej współpracy; atrakcyjnej i spójnej przestrzeni; a także kultury wspaniałych i wielokulturowego dziedzictwa oraz tradycji morskich i solidarnościowych”

Strategia rozwoju województwa pomorskiego wskazuje trzy priorytety, wyodrębnione obszary polityki rozwoju (obszary aktywności), w których samorząd województwa prowadzi określoną dla danego zagadnienia politykę. Należą do nich: konkurencyjność, spójność oraz dostępność. W szerokim rozumieniu obejmują one całość zjawisk społeczno-gospodarczych włącznie z relacjami ze środowiskiem przyrodniczym. Dla każdego z ww. obszarów polityki sformułowane zostały cele strategiczne, których osiągnięciu podporządkowano działania planowane w ramach danego obszaru, a które z kolei warunkują osiągnięcie celów strategicznych. W obszarach oddziaływania Priorytetów wyodrębniono istotne w kontekście poprawy jakości i ochrony środowiska obszary polityki rozwoju prośrodowiskowego ze szczególnym opisem planowanych w tym zakresie działań.

Priorytet 1 – Konkurencyjność.

Cel strategiczny 3: Rozwój gospodarki wykorzystującej sprzyjające zasoby regionalne.

Kierunki działań:

- wykorzystywanie sprzyjających warunków glebowo-przyrodniczych dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa, w tym promocja postępu biologicznego i technologicznego, z wyłączeniem produkcji roślin genetycznie modyfikowanych (działanie 4);
- promowanie profesjonalnych metod produkcji rolnej i rolnictwa ekologicznego, w szczególności na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych, a także rozwój produkcji rolnej z przeznaczeniem na biopaliwa (działanie 5);
- wykorzystywanie sprzyjających warunków środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarki leśnej, w tym poprawa jakości (działanie 6).

Priorytet 2 – Społeczność.

Cel strategiczny 4: Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia.

Kierunki działań:

- rewitalizacja obszarów regresu społeczno-gospodarczego, zdegradowanych obszarów miejskich, przetransjowanych i powojennych, osiedli poprzemysłowych, obszarów cmentynych kulturowo oraz obszarów zdegradowanych przyrodniczo (działanie 1);
- racjonalizacja procesów suburbanizacji w otoczeniu metropolii i subregionalnych ośrodków rozwojowych (działanie 3).

Priorytet 3 – Innowacyjność.

Cel strategiczny 1: Efektywny i bezpieczny system transportowy.

Kierunki działań:

- zmniejszanie oddziaływania transportu samochodowego na środowisko i ludzi, m.in. poprzez zapewnienie wysokiego udziału alternatywnych (przyjaznych dla środowiska) środków transportu osób i towarów, w tym wspieranie rozwoju regionalnych przewoźców kolejowych, ponadlokalnej infrastruktury rowerowej i pieszej (działanie 6).

Cel strategiczny 2: Poprawa funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i teleinformatycznej.

Kierunki działań:

- redukcja dysproporcji regionalnych w rozwoju infrastruktury technicznej, zwłaszcza w zakresie systemów oczyszczania ścieków i dystrybucji gazu (działanie 1);
- racjonalizacja wykorzystania i ochrony śmieciowych zasobów wodnych; poprawa jakości wody pitnej (działanie 2);
- utworzenie zintegrowanego regionalnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi opartego na segregacji, recyklingu i innych formach odzysku odpadów (działanie 3);
- minimalizacja oddziaływania składowisk odpadów, przemysłowych na zdrowie ludzi i środowisko (działanie 4);
- modernizacja i rozbudowa systemu infrastruktury przeciwpowodziowej; rozwój regionalnego systemu małej retencji wodnej; systemu melioracji oraz systemu odbioru i oczyszczania wód opadowych i roztopowych, a także ochrona brzegów morskich (działanie 5);
- poprawa stanu infrastruktury energetycznej i usprawnienie systemu zaopatrzenia w energię; zwiększenie dostępczości do zróżnicowanych nośników energii oraz efektywności jej wykorzystania (działanie 6);
- poprawa stanu bezpieczeństwa i pędniejszej wykorzystanie potencjału energetycznego regionu, m.in. poprzez wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz tworzenie lokalnych rynków paliw i energii (działanie 7).

Cel strategiczny 4: Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego.

Kierunki działań:

- zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia środowiska oraz negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym na wody podziemne i powietrze, a także na powietrze atmosferyczne (działanie 1);
- wznowienie zwartości i ciągłości przetrzymanej systemu obszarów chronionych województwa; poprawa zwartości przestrzennej lasów; ochrona środowiska morskiego (działanie 2);
- ochrona różnorodności biologicznej, w tym realizacji przedsięwzięć związanych z ustanowieniem obszarów sieci NATURA 2000 (działanie 3).

Aktualnie trwają prace nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego¹.

2.3.2 Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014

„Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014” została przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Nr 1042/XL/109 z dnia 30 listopada 2009 r. Program nie formułuje celu generalnego, przyjmując, że Miścis Województwa Pomorskiego, zawarta w Strategii Rozwoju Województwa dostatecznie mocno podkreśla pierwszorzędną potrzebę zrewnowienia dobrego stanu środowiska jako podstawowego warunku zrównowaczonego i harmonijnego rozwoju.

Sformułowano 4 cele perspektywiczne, o charakterze stałych dążeń i perspektywie osiągnięcia poza rokiem 2014, które - spełniając rolę osi priorytetowych - wyznaczają jednocześnie grupy celów realizacyjnych. Uzasadniono je w kolejności odpowiadającej randze problemów ekologicznych regionu:

1. Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
2. Wznowienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.
3. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i regionalne wykorzystanie zasobów przyrody.
4. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.

W obszarze ww. celów perspektywicznych wpisano 22 cele średniookresowe przewidziane do realizacji w latach 2007-2014.

1. Identyfikacja środowiskowych zagrożeń zdrowia, zahamowanie ich narastania oraz minimalizacja powodowanych przez nie skutków.
2. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód podziemnych i powierzchniowych, w tym wód przybrzeżnych.
3. Poprawa warunków zdrowotnych poprzez osiągnięcie i utrzymywanie standardów jakości powietrza.
4. Budowa systemu gospodarki odpadami, który w pełni realizuje zasadę zapobiegania oraz bezpiecznej i efektywnej recyklingu odpadów, zapewnienia wysoki stopień ich odzysku i minimalizacji ilości wytworzonych odpadów, zapewnienia wysoki stopień ich odzysku.
5. Ochrona mieszkanców województwa i ich mienia przed zagrożeniami naturalnymi i skutkami katastrof naturalnych.
6. Zmniejszenie ryzyka wystąpienia poważnej awarii z udziałem substancji niebezpiecznych, a w przypadku jej wystąpienia eliminacja i ograniczenie jej skutków dla mieszkanców i środowiska.
7. Ochrona mieszkanców województwa przed hałasem zagrożącym zdrowiu lub jakości życia.
8. Ochrona mieszkanców województwa przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektro-magnetycznych.

¹ Zgodnie z: www.wojewodztwo.pomorskie.pl/pl/dokumentacja/strony

2.1. Aktualizacja programu perspektywicznego i powiatowego

9. Wykształcenie u mieszkańców województwa pomorskiego postaw i nawyków proekologicznych oraz poczucia odpowiedzialności za stan środowiska.
10. Rozwój świadomości uczestnictwa społecznego w podejmowaniu decyzji związanych z wykorzystaniem zasobów środowiska.
11. Stworzenie skutecznego systemu prawnych, ekonomicznych i finansowych instrumentów polityki ekologicznej zapewniających efektywne realizowanie jej celów.
12. Aktywizacja rynku do działań na rzecz środowiska, zwiększenie roli ekoinnowacyjności w procesie rozwoju regionu.
13. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej, powstrzymanie procesu jej utraty oraz poprawa spójności systemu obszarów chronionych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000.
14. Racjonalizacja wykorzystania zasobów, wód podziemnych, ochrona głównych zbiorników wód podziemnych stanowiących ważne źródło zaopatrzenia ludności w wodę.
15. Zwiększenie powierzchni i zasobów leśnych regionu oraz wzrost ich różnorodności biologicznej.
16. Zachowanie wysokich walorów ekologicznych obszarów rolniczych.
17. Zrównoważone użytkowanie zasobów kopalni, zminimalizowanie niekorzystnych skutków ich eksploatacji oraz eliminacja nielegalnego wydobycia.
18. Wzrost efektywności wykorzystania surowców, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów wodnych i surowców energetycznych wykorzystywanych w gospodarce.
19. Promocja i wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
20. Zapobieganie i ograniczenie powstawania odpadów i źródeł, a także zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko.
21. Wdrażanie zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w regionach wzdłuż, ograniczającego prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi i ochrony przed skutkami suszy.
22. Ograniczanie oddziaływania na środowisko przedsięwzięć z zakresu energetyki systemowej.

W/w cele perspektywiczne i średniookresowe wyznaczone na poziomie województwa stanowią podziałkę wyznaczania celów i kierunków działań na poziomie powiatu.

2.3.3 Program rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w Województwie Pomorskim do roku 2025

„Program rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w Województwie Pomorskim do roku 2025” (PRE) został przyjęty przez Zarząd Województwa Pomorskiego uchwałą nr 1155/350/10 z dnia 31 sierpnia 2010 roku. Powstał on w odpowiedzi na zidentyfikowane w sektorze elektroenergetycznym istotne zmiany wynikające z dynamicznie zmieniającej się sytuacji gospodarczej, a w szczególności z systematycznie powiększającą się deficytu energii elektrycznej. Dokument obejmuje ocenę stanu aktualnego, w tym ocenę zagrożeń i szans wykorzystujących województwo Pomorskie na tle innych obszarów Polski oraz propozycje działań, ujętych w formie scenariuszy, zmierzających do wykorzystania tych szans przy zapewnieniu pełnego bezpieczeństwa energetycznego. Zidentyfikowano również podstawowe problemy sektora elektroenergetycznego regionu. Otu najważniejsze z nich:

- Województwo Pomorskie jest dużym importercem energii elektrycznej - aktualnie produkuje się jedynie około 30% całkowitego zapotrzebowania województwa na energię elektryczną;
- aktualny stan infrastruktury sieci elektroenergetycznych nie zapewnia efektywnego funkcjonowania rynku energii elektrycznej (ocena wg informacji uzyskanych od wiodących przedsiębiorstw energetycznych);
- należy analizować możliwość budowy słabliwych, systemowych źródeł energii, w tym również budowy elektrowni jądrowej.

Biorkę pod uwagę powyższe uwarunkowania, określone zostały następujące podstawowe cele programu:

- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w zakresie dostaw energii elektrycznej – działania realizowane poprzez rozwój sieci elektroenergetycznych przesyłowych i dystrybucyjnych oraz budowę nowych wysokoprężnych źródeł energii elektrycznej;
- poprawę efektywności energetycznej;
- zwiększenie wielkości produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych – działania realizowane poprzez budowę nowych (ZE i likwidację barier dla ich rozwoju) oraz poprzez odpowiednie inwestycje sieciowe.

Podstawowe założenia do zawartych w PRE scenariuszy, opisujących modernizację i rozwój sektora elektroenergetycznego w województwie pomorskim, zostały przyjęte na podstawie analizy obejmującej aktualny stan techniczny systemów przesyłowych i dystrybucyjnych, potencjał występujący największych źródeł energii elektrycznej, istniejący potencjał odnawialnych źródeł energii elektrycznej oraz aktualny bilans produkcji i zużycia energii elektrycznej na terenie województwa pomorskiego. Wśród opisywanych przez PRE scenariuszy rozwoju najistotniejszym jest scenariusz nr IV, określany jako scenariusz zrównoważonego rozwoju sektora elektroenergetycznego na terenie województwa pomorskiego. Scenariusz zakłada realizację następujących zamierzeń:

- budowa bloku energetycznego (bloków energetycznych) o mocy 800-1000 MW, opalanych węglem w lokalizacji portu w Gdańsku – blok energetyczny będzie również produkował ciepło dla potrzeb miejskiego systemu ciepłowniczego, rozpoczęcie eksploatacji planowane jest na lata 2016-2018 r.;
- budowa elektrowni węglowej w rejonie dolnej Wisły (rejon doliny Wisły od pokudnowych granic województwa pomorskiego do Tczewa) o mocy 1500-2000 MW – kolejne bloki energetyczne oddawane będą do eksploatacji sukcesywnie w latach 2016-2019 r.;
- budowa elektrowni jądrowej w rejonie Żarnowca (rejon Jeziora Żarnowiec) o mocy elektrycznej 1400-1600 MW – przyjęto, że pierwszy blok elektrowni powstanie do końca 2020-2021 r.;
- budowa elektrociepłowni gazowej w rejonie Rafinerii Lotos w Gdańsku o mocy elektrycznej 200 MW – oddanie do eksploatacji bloku energetycznego przed rokiem 2015.
- budowa elektrowni gazowej przeznaczanej do pracy w podstawie obciążenia o mocy elektrycznej w granicach 800 MW – oddanie do eksploatacji przed rokiem 2015.
- budowa Zakładu Termicznego Unieszkodliwiania Odpadów w rejonie Trójmiasta, wyposażonego w blok energetyczny o mocy elektrycznej 10-15 MW – oddanie do eksploatacji do końca roku 2014.
- realizowane będą projekty budowy farm wiatrowych na lądzie w tempie 400-450 MW zainstalowanej mocy na każde pięć lat.
- realizowane będą projekty budowy farm wiatrowych na morzu (off-shore) w tempie 150-170 MW zainstalowanej mocy na każde pięć lat - ze względu na fakt, iż inwestycje te mogą Słanowic bardzo ważny impuls rozwoju dla regionu pomorskiego uwzględnią się warunkowo możliwość zainstalowania do 2025 roku 1200-1500 MW mocy elektrycznej w elektrowniach wiatrowych nie powinien negatywnie wpływać na pogorszenia warunków komunikacji morskiej.
- realizowana będzie budowa biogazowej w ilości ok. 50 instalacji na każde pięć lat - precyzyjna biogazownia o takiej wielkości produkcji biogazu, która zapewni eksploatację bloku energetycznego o mocy elektrycznej w granicach 0,50 MW – założono, że do końca roku 2025 wybudowanych zostanie 150 biogazowni.

- realizowana będzie budowa nowych odnawialnych źródeł energii elektrycznej w tempie ok. 10 MW zainstalowanej mocy na pięćolatce – łącznie do roku 2025 moc elektryczna tych źródeł wyniesie ok. 30 MW.

Securariusz zdrowotnego rozwoju gwarantując wysokie bezpieczeństwo energetyczne i dynamiczny rozwój sektora elektroenergetycznego na Pomorzu - jest scentralizowaną w którym województwo pomorskie z importera energii elektrycznej staje się jej eksporterem. Realizacja tego scenariusza jest w pewnym sensie kontropolem, który umożliwi rozwój gospodarczy województwa przy równoczesnym, satysfakcjonującym zachowaniu efektu ekologicznego. Realizacja celów i kierunków zadań wyszczególnionych w aktualizowanym Programie przychodzi się do realizacji polityki elektroenergetycznej województwa.

2.3.4 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego został przyjęty uchwałą nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009 roku w sprawie zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego. Wyznacza podstawowe kierunki i warunki rozwoju przestrzennego województwa w oparciu o szczegółową analizę stanu aktualnego. W odniesieniu do systemów elektroenergetycznych ze względu na prognozowany wzrost zużycia i potrzebę poprawy bezpieczeństwa energetycznego za niezbędny uznano w PZPW potrzebę zwiększenia produkcji energii elektrycznej na terenie województwa pomorskiego. W tym celu rozstrzygnięto:

- rozbudowę istniejących źródeł i budowę dużej elektrowni węglowej (wraz z linią elektroenergetyczną niezbędnej do wprowadzenia wyprodukowanej energii do systemu krajowego) spełniającej wymogi ochrony środowiska w zakresie dostawu paliwa, zagospodarowania odpadów paleniskowych, odprowadzania wód chłodniczych i emisji zanieczyszczeń (w tym CO₂) do atmosfery, ochrony obszarów cennych przyrodniczo, krajoznawczych i dziedziczonego kulturowego oraz zabudowy. Rozpatrywana jest lokalizacja w rejonie dolnej Wisły między Tczewem a południową granicą województwa oraz w Gdańsku w rejonie Portu Północnego (możliwa także elektrociepłownia). Korzystnymi elementami lokalizacji w rejonie portu są: możliwość dostaw paliwa i odbioru produktów pochodzących z zagospodarowania odpadów droga morską oraz stosunkowo łatwe wprowadzenie mocy do systemu krajowego (niewielkie odległości do linii elektroenergetycznej 400 kV). Istotną jej wadą jest natomiast bardzo niekorzystny wpływ na klimat aerosanitarny miasta Gdańsk. W obszarze tym występują także ograniczenia wynikające z sąsiedztwa cennyich wartości kulturowych i zabudowy oraz potrzeby zachowania potencjału dla lokalizacji innych funkcji związanych z portami. Zaleceni lokalizacji w rejonie dolnej Wisły są korzystne warunki terenowe i możliwości wyprodukowania wytworzonej energii (bliskość sąsiedztwo linii elektroenergetycznej 220 kV, w której przewiduje się zmiany napięcia na 400 kV). Istotnymi jej wadami są: konieczność poboru wody z rzeki Wisły i odprowadzania do niej wód chłodniczych, w rejonie znajdującym się w granicach obszaru NATURA 2000 oraz położonym na terenie Nadwiślańskiego Parku Chronionego Krajobrazu (w granicach projektowanego Nadwiślańskiego Parku Krajoobrazowego) a także występowanie obszarów krajoobrazu kulturowego i zabudowy, na których wartości i ochronę lokalizacje takie mogą wywierać negatywny wpływ.
- lokalizację, np. w Gdańsku, będą możliwą w przypadku spechmania wymogów analogicznych jak dla rejonu dolnej Wisły oraz usalenia zawartych w obowiązujących naprawczych programach ochrony powietrza. Zgodzone zostały także propozycje lokalizacji elektrowni węglowej w rejonach Tczewa i Zarnowca oraz elektrowni gazowej w rejonie Zarnowca.
- budowę elektrowni jądrowej, np. w rejonie jeziora Zarnowieckiego (po spełnieniu wszystkich obowiązujących wymogów, w tym m.in. ograniczenia oddziaływania na wody odbiorcze i innych oddziaływań na środowisko oraz uzyskaniu akceptacji społecznej).

korzystnymi cechami tej lokalizacji są zasoby wodne jeziora Zarnowieckiego. Kieru po przetworzeniu budowy elektrowni jądrowej i przygotowanie dla niej elementów infrastruktury technicznej oraz sąsiedztwo elektrowni szczytowo-pompowej, stacji transformatorowo-rozdziałowej 400/110 kV i linii 400 kV, ograniczeniami są występujące wartości przyrodnicze (NATURA 2000), krajoobrazu kulturowego i zabudowy, na które zamierzenie może wywierać negatywny wpływ, po usalieniu lokalizacji elektrowni konieczne będzie przeprowadzenie postępowania w sprawie ustanowienia obszaru oddziaływania na środowisko.

- budowę systemowych i szczytowych elektrowni gazowych (zainteresowani są m.in. Lotos Energia, Miasto Gdańsk);
- realizację obiektyw energetycznych opartych o generację i kogenerację rozproszoną z wykorzystaniem odnawialnych zasobów energii (głównie biomasa) w powiązaniu z budową „inteligentnych” sieci elektro-energetycznych (na obszarach wiejskich całego województwa).

Zaproponowane w aktualizowanym Programie cele i kierunki zadań są zgodne z wytycznymi Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.

2.4 Wzrostowa wewnątrzna wynikająca z polityki ekologicznej przyjętej przez Zarząd Powiatu Tczewskiego

2.4.1 Strategia Rozwoju Powiatu Tczewskiego na lata 2007 - 2020

Strategia Rozwoju Powiatu Tczewskiego przyjęta została przez Radę Powiatu Tczewskiego dnia 26 czerwca 2007r. Uchwała nr XLVII/07.
Mija Powiatu Tczewskiego brzmi następująco:

„Powiat tczewski to miejsce na Karceniu zapewnijące doskonałe warunki do samorealizacji mieszkańców, gdzie efektywnie wykorzystuje się zasoby lokalne, stymuluje przedsiębiorczość, podnosi atrakcyjność regionu i tworzy odpowiedni klimat w rozwoju społeczno - gospodarczym”.

Strategia Rozwoju Powiatu Tczewskiego opiera się na czterech podstawowych przesłankach:

- współdziałaniu różnych grup społecznych, organizacji, gospodarczych, instytucji oraz tworzeniu sieci współpracy pomiędzy nimi a władzami.
  - dokonaniu wyboru pól aktywności i skupieniu się na najważniejszych działaniach, stwarzających nowe możliwości rozwojowe,
  - podtrzymaniu i inicjatyw lokalnych, traktując je jako cenne dobro oferowane przez miejscową społeczność,
  - regionalnej perspektywie uwzględniającej możliwości lepszego wykorzystania istniejącej struktur o znaczeniu lokalnym.
- W analizowanym dokumencie wypracowano dwa główne kierunki priorytetowe (cele głównej) rozwoju gospodarstwa powiatu: kierunek pro-społeczny oraz kierunek pro-gospodarczy - w odniesieniu do których, aktualizowany Program Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego wykazuje wyrażną zgodność.

2.4.2 Program Ochrony Środowiska Powiatu Tczewskiego na lata 2008-2011

Program Ochrony Środowiska Powiatu Tczewskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015 został przyjęty przez Radę Powiatu dnia 25 listopada 2008 r. Uchwała Nr XXIX/2008/08. Nadzrędnym celem, Programu... jest:

Osiągnięcie trwałego rozwoju powiatu tczewskiego i zwiększenie atrakcyjności powiatu poprzez zaprowne środowiska przyrodniczego

Cel ten jest zbliżony z celem strategicznym wyznaczonym w strategii powiatu oraz innych dokumentach planistycznych.

W dokumencie wyznaczone zostały następujące zadania priorytetowe powiatu łezewskiego z zakresu ochrony środowiska:

- osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza atmosferycznego,
- poprawa w gospodarowaniu odpadami,
- osiągnięcie wysokiej jakości wód i ochrona zasobów wodnych,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- kontrola obszarów i warunków eksploatacji kopalni, Egzekwowanie systemu kar za nielegalną eksploatację kopalni,
- prowadzenie obserwacji terenów zdegradowanych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestracji terenów,
- edukacja ekologiczna społeczeństwa.

W związku z powyższym dla powiatu łezewskiego, w odniesieniu do trzech obszarów działań, sformułowane zostały cele strategiczne, których realizacja złoży się na wypełnienie zadań określonych w Polityce Ekologicznej Państwa oraz Programie Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego, co sprzyjało będzie zrównoważonemu rozwojowi powiatu.

I. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

- Przywrócenie jakości wód powierzchniowych do wymaganych standardów oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych wraz z racjonalizacją ich wykorzystania,
- Poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie powiatu łezewskiego do wymaganych standardów,
- Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu i spełnienie obowiązujących standardów, w zakresie poziomu hałasu,
- Organizowanie i monitorowanie promieniowania elektromagnetycznego,
- Zapobieganie powstaniu awarii przemysłowych oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia.

II. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody.

- Wzrostogenicie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych,
- Ukształtowanie i ochrona systemu obszarów ochronnych
- Racjonalne wykorzystanie gleby wraz z jej ochroną i rekultywacją
- Ochrona zasobów zwierząt, także nieeksploatowanych, zahamowanie nielegalnego wydobycia kopalni oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, zahamowanie nielegalnego wydobycia kopalni oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

III. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wód i energii.

- Racjonalizacja użytkowania wód: produkcyjnej i konsumpcyjnej,
- Zmniejszenie zużycia energii,
- Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji
- Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią (zapobieganie zagrożeniom powodzowymi).

Program jest dokumentem strategicznym w powiązaniu z postanowieniami wynikającymi z dokumentów planistycznych oraz innych opracowań lokalnych dotyczących powiatu, a także w nawiązaniu do obowiązujących aktów prawnych stanowiących podstawę realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

2.4.3 Program ochrony powietrza dla strefy kwidzińsko-łezewskiej

„Program...” został przyjęty przez Sejmik Województwa Pomorskiego dnia 25 maja 2009 r. uchwałą Nr 432/XXXV/09 w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy kwidzińsko-łezewskiej.

Podstawowe kierunki i zakresy działań niezbędnych do przywrócenia poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM₁₀ i SO₂ oraz do ograniczenia emisji z energetycznego spalania paliw dla celów komunalnych poprzez podłączenie budynków indywidualnych, ogrzewanych paleniami stałymi do miejskiej sieci ciepłowniczych lub wdrożenie Programu Ograniczenia Niskiej Emisji.

Lista działań długoterminowych zmierzających do ograniczenia zamiejszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM₁₀ i SO₂ oraz do utrzymania poziomu docelowego dla benzol[alipirenu w strefie kwidzińsko-łezewskiej dotyczy następujących zagadnień:

1. ograniczanie emisji powierzchniowej (miejscowej, rozproszonej emisji komunalno – bytowej i technologicznej);
2. ugraniczanie emisji liniowej (komunikacyjnej);
3. ograniczanie emisji z istniejących źródeł punktowych – energetyczne spalanie paliw;
4. ograniczanie emisji z istniejących źródeł punktowych – źródła technologiczne;
5. edukacja ekologiczna i reklama;
6. planowanie przestrzenne.

Zaproponowane w aktualizowanym Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łezewskiego cele i kierunki zadań są zgodne z wytycznymi Programu ochrony powietrza dla strefy kwidzińsko-łezewskiej.

2.4.4 Pozostałe dokumenty strategiczne

Pomodu „Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łezewskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” jest komplementarna z zapisami dotyczącymi ochrony środowiska powiatu łezewskiego w dokumentach zajmujących się gospodarką odpadami oraz ochroną szczególnie wrażliwych walorów regionu:

- Planem gospodarki odpadami Powiatu Łezewskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015, przyjętym Uchwałą nr XXIX/2008/08 Rady Powiatu Łezewskiego z dnia 25 listopada 2008 r.
- Zasobami biomas w województwie pomorskim, uwarunkowania przestrzenne i kierunki ich wykorzystania do produkcji energii elektrycznej i ciepła, Poradnik dla organów samorządu lokalnego, Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Słupsku, Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku, Słupsk – Gdańsk, lipiec 2010 r.
- Pod uwagę wzięte zostały również informacje zawarte w następujących dokumentach szerzcha lokalnego:
  - Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Pelplin na lata 2008–2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 (Załącznik Nr I Uchwały Nr XXXIX/364/10 Rady Miejskiej w Pelplinie z dnia 22 września 2010 r. w związku z budową Elektrowni „Północ”;
  - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego fragment gminy Pelplin w rejonie miejscowości: Rajkowy, Ropuchy, Rożental i Nowy Dwór Pelpiński (Uchwała nr XL/379/2010 Rady Miejskiej w Pelplinie z dnia 14 października 2010r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego fragment gminy Pelplin w rejonie miejscowości: Rajkowy, Ropuchy, Rożental i Nowy Dwór Pelpiński);
  - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zmiana – aktualizacja (dla obszaru w granicach administracyjnych), Uwarunkowania – tekst, Kierunki zagospodarowania przestrzennego – tekst (załącznik nr I do części I. II do Uchwały Nr XLII/391/2010 Rady Miejskiej w Pelplinie z dnia 10 listopada 2010r.) – listopad 2010r.;
  - Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Gniew na lata 2008–2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 – aktualizacja (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXVII/247/08 Rady Miejskiej w Gniewie z dnia 26 listopada 2008 r.).

3 Ogólna charakterystyka i ocena zasobów oraz walorów środowiska przyrodniczego powiatu tczewskiego

W niniejszym rozdziale zaprezentowano ogólny opis powiatu tczewskiego z uwzględnieniem poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego.

3.1 Lokalizacja, demografia, gospodarka

3.1.1 Lokalizacja

Powiat tczewski obejmuje część Doliny Wisły, Pojezierza Starogardzkiego oraz niewielką część Żuław Wiślanych. Położony jest w południowo-wschodniej części województwa pomorskiego i graniczy z następującymi powiatami: starogardzkim, gdańskim, malborskim, srtumskim, kwidzińskim, a także świeckim (woj. kujawsko-pomorskie).

Rysunek 1 Położenie powiatu tczewskiego na tle województwa pomorskiego¹

Powierzchnia powiatu wynosi 697 km², co stanowi 3,81% powierzchni województwa pomorskiego. Pod względem powierzchni powiat tczewski należy do jednych z mniejszych powiatów województwa pomorskiego i zajmuje 13 miejsce spośród 20 powiatów województwa.

W skład powiatu wchodzi 6 gmin:

- Gminy Miejskie: Tczew,
- Gminy miejsko-wiejskie: Pelplin, Gniezno,
- Gminy wiejskie: Tazew, Subkowy, Murzaszyna.

W granicach miast i gmin funkcjonuje: 81 sołectw oraz 89 miejscowości wiejskich.

¹ Źródło: opracowanie własne na podstawie map 1:400 000 mapy województwa pomorskiego wydawnictwa: Instytut Żywności i Żywności Regionalnej (IGiR)

Rysunek 2 Mapa powiatu tczewskiego²

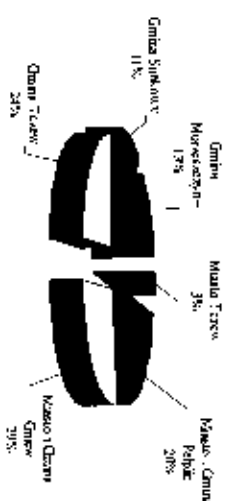
Największą gminą pod względem powierzchni jest gmina miejsko-wiejska Gniezno, a najmniejszą miasto Tczew. Zestawienie podstawowych danych dotyczących powierzchni i ilości miejscowości w podziale na poszczególne gminy powiatu przedstawia poniższa tabela i wykresy:

Tabela 1 Powierzchnia i miejscowości w poszczególnych gminach powiatu.

Lp.	Gmina	Powierzchnia [km ²]	Liczba miejscowości	Miejscowości	
				W tym wieś	W tym miasto
1.	Tczew	22	0	0	0
2.	Pelplin	47	Gminy miejsko-wiejskie		
			131	2	16
3.	Gniezno	79	Gminy wiejskie		
			15	39	22
4.	Tazew	132	26	43	28
5.	Subkowy	78	11	17	11
6.	Murzaszyna	91	11	16	5
Powiat		697	81	180	89

² Źródło: dane z Portalu Regionalnego (GRIS) Stan na 31.12.2010r.

Wykres 1 Udział powierzchni gmin w poszczególnych gminach w ogólnej powierzchni powiatu.

³ Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Starostwo Powiatowe, Stan na 01.01.2011r.

⁴ Źródło: dane z Portalu Regionalnego (GRIS) Stan na 31.12.2010r.

3.1.2 Demografia

W województwie pomorskim powiat tczewski pod względem ilości mieszkańców zajmuje 6 pozycję – zamieszkuje go 113 781 mieszkańców. Pod względem wskaźnika liczby ludności na 1 km², który wynosi 163 osób/ha km² - powiat tczewski plasuje się na 5 miejscu wśród powiatów województwa, wyprzedził także województwo - 122 osób/ha km². Z aktualnych danych wynika, iż największy udział w populacji powiatu tczewskiego mają mieszkańcy miasta Tczew. Natomiast do gmin o najmniejszym zaludnieniu należą gminy Subkowy i Morzeszczyn.

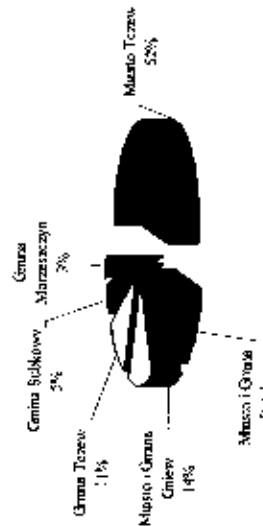
Tabela 2 Ogólne dane demograficzne powiatu.

Lp.	Gmina	Liczba mieszkańców ogółem ¹	Mężczyźni	Kobiety	Gęstość zaludnienia (os./ha)
1.	Tczew	60152	28764	31158	2688
2.	Pejlipin	8224*	4153*	4089*	11,8
3.	Gniew	8151	4174	4237	80
		9709*	3208*	3501*	
		8788	4079	4349	
4.	Tczew	12263	6100	6071	72
5.	Subkowy	5388	2760	2628	68
6.	Morzeszczyn	3628	1928	1880	42
	Powiat tczewski	113781	56681	58133	163

*obraz zmian
Źródło: dane z urzędu statystyki
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, Stan na 31.12.2010 r.

Sytuację demograficzną powiatu w podziale na poszczególne gminy obrazowo przedstawia poniższy wykres:

Wykres 2 Udział poszczególnych gmin powiatu pod względem liczby mieszkańców.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, Stan na 31.12.2010 r.

Poniższe tabele przedstawiają szczegółowe dane dotyczące demografii powiatu tczewskiego.

Tabela 3 Wskaźniki obciążenia demograficznego powiatu.

Lp.	Gmina	Ludność w wieku produkcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Judność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Judność w wieku produkcyjnym
1.	Tczew	55,4	79,6	81,4	24,3
2.	Pejlipin	53,1*	81,4	81,4	31,9*
3.	Gniew	54,3	42,6	42,6	16,2
		52,8*	85,2*	85,2*	27,2*
		56,7	54,4	54,4	20,0
4.	Tczew	53,4	46,8	46,8	17,6
5.	Subkowy	56,1	42,4	42,4	17,3
6.	Morzeszczyn	55,3	40,1	40,1	16,0
	Powiat tczewski	55,3	67,4	67,4	22,3

*obraz zmian
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, Stan na 31.12.2010 r.

Tabela 4 Ruch naturalny ludności powiatu.

Lp.	Gminy	Maltonowo	Urodziny brzo	Zgony	Przyrost naturalny na 1000 ludności
1.	Tczew	305	707	567	2,3
2.	Pejlipin	49*	105*	100*	0,6*
		45	132	63	5,1
3.	Gniew	43*	80*	66*	3,4*
		45	25	67	6,5
4.	Tczew	58	177	94	6,5
5.	Subkowy	33	74	31	7,9
6.	Morzeszczyn	28	41	39	11,5
	Powiat tczewski	66*	1447	1027	3,7

*obraz zmian
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, Stan na 31.12.2010 r.

Tabela 5 Migracje ludności na terenie powiatu.

Lp.	Gminy Powiatu	Migracje wewnętrzne i zagraniczne w ruchu wyludniania	Migracje wewnętrzne i zagraniczne w ruchu wyludniania	Migracje wewnętrzne i zagraniczne w ruchu wyludniania	Saldo migracji
1.	Tczew	434	22	713	3,4
		64*	1*	45*	0,4*
2.	Pejlipin	15	4	89	2,6
3.	Gniew	80*	1*	126*	4,4*
		118	3	118	3
4.	Tczew	927	2	140	11
5.	Subkowy	40	2	53	5
6.	Morzeszczyn	41	0	34	0
	Powiat tczewski	1224	34	1453	6,5

*obraz zmian
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, Stan na 31.12.2010 r.

Tabela 6. Zatrudnienie ludności powiatu.

Lp.	Gmina	Zatrudnieni w pełnym wymiarze pracy		Liczba zarejestrowanych bezrobotnych			
		Opieka	Mężczyźni	Kobiety	Opieka	Mężczyźni	Kobiety
1.	Tuzów	15505	1620	7885	2352	1206	1246
2.	Pelplin	1408*	633*	775*	898	405	493
3.	Grzecz	1509*	894*	615*	848	399	449
4.	Tuzów	2746	1779	967	582	245	339
5.	Subkowy	439	235	206	304	143	161
6.	Morzeczyn	948	174	174	224	97	127
	Powiat	23123	11960	11163	5408	2493	2915

* dane wstępne
 Źródło: Biuro Łęczyński Urząd Powiatowy, Stan na 31.12.2010 r.

Analiza danych demograficznych.

- Wszystkie gminy powiatu charakteryzują się dodatnim przyrostem naturalnym. Jest on mniejszy na terenach wiejskich (Pelplin, Tuzów) oraz gminy Morzeszczyn i wyższy na terenach wiejskich (gmina Subkowy, wiejskie tereny gmin: Pelplin, Grzecz, Tuzów). Przyrost naturalny w województwie łódzkim wynosi 3,4 na 1000 ludności (0,9 w odniesieniu do kraju) i jest znacząco niższy od wskaźnika dla powiatu - 3,7.
- Ludność w wieku reprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym jest nieznacznie niższa w powiecie (55,2) w porównaniu z województwem (55,3).
- Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym jest niższa w powiecie (67,4) w porównaniu z województwem (77,1).
- Ludność w wieku reprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym jest niższa w powiecie (22,2) w porównaniu z województwem (24,1).
- Powiat łęczyński charakteryzuje się wysokim ujemnym saldem migracji, co skutkuje zmniejszaniem się liczby ludności - głównie z terenów miast: Tuzów, Pelplin, Grzecz. Główną przyczyną takiego stanu są pogłębiające się trudności na rynku pracy oraz wymijające się konsekwencje czyli: naturalne zarobkowe oraz edukacyjne migracje ludności.

3.1.3.3. Gospodarka

Na dzień 31 grudnia 2010 roku w powiecie łęczyńskim w rejestrze RFGON wg sektorów własnościowych zarejestrowanych było 10 203 podmiotów gospodarki narodowej, przy czym w sektorze publicznym działały 401 podmioty, natomiast w sektorze prywatnym - 9 802. Jak widać z poniższego wykresu liczba podmiotów gospodarczych na terenie powiatu łęczyńskiego do roku 2010 stale wzrastała.

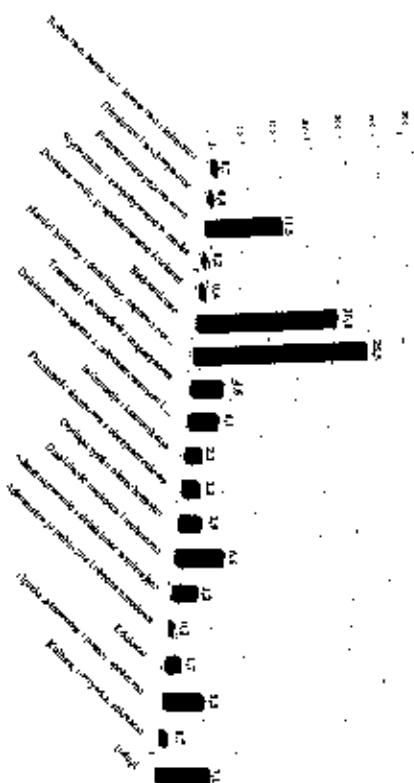
Wykres 3. Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie w latach 2006 - 2010.

Źródło: Biuro Łęczyński Urząd Powiatowy

Kryzys gospodarczy, małej miejscowości powiatu łęczyńskiego w 2008-2009 roku oraz emigracja młodych, przedsiębiorczych ludzi z powiatu łęczyńskiego w poszukiwaniu większych możliwości rozwoju oraz pracy nie wpłynęły znacząco na rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Wynika to w głównej mierze z bliskości aglomeracji trójmiejskiej oraz związanych z tym alternatywnych możliwości rozwoju przedsiębiorczości. Ponadto przedstawiono udział poszczególnych branż w liczbie podmiotów gospodarczych powiatu łęczyńskiego wg sekcji PKD (2007) w roku 2010.

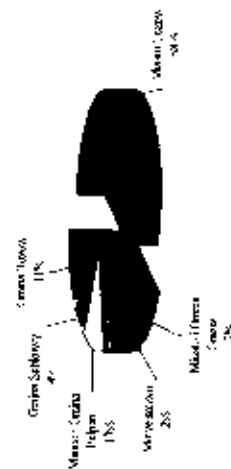
Wykres 4. Udział poszczególnych branż w % w liczbie podmiotów powiatu wg sekcji PKD (2007) w roku 2010.

Źródło: Biuro Łęczyński Urząd Powiatowy, Stan na 31.12.2010 r.

Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest w miastach powiatu, w Tuzowie, Pelplinie oraz Grzeczcu. Zestawienie podmiotów gospodarczych w podziale na poszczególne gminy przedstawia poniższy rysunek.

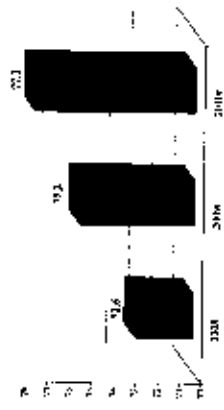
Wykres 5.1. Działalność podmiotów gospodarczych w podziale na poszczególne gminy powiatu.

Źródło: Biał. Pomoc. Łalunowiczka 2019, Stan na 31.12.2019 r.

W całym powiecie przeważają formą własności jest kapitał prywatny (96,1%), a dominującą formą działalności jest działalność gospodarczą prowadzona przez osoby fizyczne (77,3%). Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą będących elementem sektora małych i średnich przedsiębiorstw, jest uznawana, jako jeden z barometrów gospodarki, szczególnie w sferze usług. Głównym czynnikiem jest łatwość i szybkość zarejestrowania oraz wyrejestrowania (zawieszenia) działalności gospodarczej. W niesprzyjających warunkach (recesja gospodarcza, zmiana przepisów podatkowych i ZUS) właściciele małych firm najczęściej reagują na zmieniające się warunki otoczenia. Aby zaobserwować istniejącą tendencję w powiecie łezewskim na poniższym rysunku zestawiono procentowy udział tych przedsiębiorców w liczbie podmiotów gospodarczych ogółem.

Wykres 6. Udział osób fizycznych (%) prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w powiecie w latach 2006 – 2010.

Źródło: Biał. Pomoc. Łalunowiczka 2019.

Na powyższym wykresie wyraźnie widać, iż w ostatnich latach, pomimo kryzysu finansowego, udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w stosunku do ogólnej liczby podmiotów systematycznie wzrasta. Z punktu widzenia ochrony środowiska może należeć to odbicie w ilości odpadów wytworzonych na terenie powiatu. Dalszy rozwój tych firm może powodować wzrost zanieczyszczenia powiatu (liczba samourobów) i większą ilość odprowadzanych ścieków (rozwoj małych firm w kierunku drobnej wytwórczości). Sektor małych i średnich przedsiębiorstw powinien być wspierany przez samorząd terytorialny, a podstawowym kierunkiem działań w sferze ochrony środowiska jest edukacja ekologiczna i podnoszenie świadomości ekologicznej właścicieli małych przedsiębiorstw, które nie mają własnych działów, ochrony środowiska lub osób zajmujących się tą tematyką w firmie.

3. Udział w tworzeniu wydatków i cenach zakupu oraz nadawów, umiarkowana przedsiębiorczość, powiat

3.2. Położenie fizjogeograficzne oraz ukształtowanie terenu

Obszar powiatu łezewskiego leży w obrębie prowincji Nizy Środkowoeuropejskiego, podprovincji Pojezierza Północnolubuskiego i odpowiednio dwóch makroregionów fizjograficznych.

➤ **Pojezierze Wschodniopomorskie** – region w przybliżeniu ma kształt trójkąta prostokątnego, którego kąt zlokalizowane są w okolicy Gdyni, okolice Nowego oraz okolicy Darnicy Kaszubskiej. Zajmuje on powierzchnię 4,3 tys. km². W obrębie tego makroregionu wyróżniono 2 mezoregiony. Powiat łezewski znajduje się w obrębie ich obu.

- **Pojezierze Kaszubskie** – zajmuje powierzchnię około 3000 km² i jest ono najwyższej położone ze wszystkich pojezierzy pomorskich. Prawie wszystkie jeziora leżą na wysokości od 149 do 216 m n.p.m. Rzeźba terenu jest silnie pofalowana. Relief jest znacznie silniejszy niż w pozostałych mezoregionach województwa, miejscami zbliżony do reliefu terytorium górskiego, w którym są znaczące deniwelacje terenu. Różnica pomiędzy najwyższym a najniższym punktem wynosi około 160 m¹¹. Rzeźba terenu została ukształtowana przez szerokie różnobarwne czynniki, spośród których decydującą rolę odegrał lądolód skandynawski oraz wody fluwioglacialne. Z tego względu rzeźba jest określana jako glacialna. Kolejnym czynnikiem mającym wpływ na rzeźbę jest późniejsza działalność erozyjno – akumulacyjna rzek. W jego granicach położona jest północno-zachodnia część powiatu łezewskiego.

- **Pojezierze Starogardzkie** – na terenie regionu występują przede wszystkim niewielkie jeziora, pojezierze jest płaszczyną morenową o powierzchni 1445 km²; z wzniesieniami nie przekraczającymi 150 m n.p.m. Pojezierze posiada bardzo urozmaiconą rzeźbę, głównie pochodzenia glacialnego i fluwioglacialnego¹². Rzeźba jest zbliżona do Pobrzeża Kaszubskiego jednakże deniwelacje są mniejsze z tego powodu oba pobrzeża zostały sklasyfikowane jako osobne mezoregiony. Międzyregion od północnego zachodu graniczy z Pojezierzem Starogardzkim. Granica pomiędzy Pojezierzem Kaszubskim a Pojezierzem Starogardzkim jest bardzo niejasna i w dużej mierze do określenia tej granicy nie przyczyniła się sama geografia fizyczna a kulturowa granica pomiędzy Kaszubami a Kociewiem. Jednakże same centra tych mezoregionów wykazują już różnice wymuszające podział na dwie odrębne jednostki¹³. W jego granicach położona jest znaczna większość powiatu łezewskiego.

➤ **Dolina Dolnej Wisły** – obejmuje dolinę Wisły na odcinku od Pradoliny Toruńsko-Fberswaldzkiej w Bydgoszczy do delty w okolicach Gnieznu. Od Bydgoszczy, gdzie Wisła opuszcza pradolinę, po Gniezno poniżej którego zaczyna się delta, długość doliny wynosi 120 km, a szerokość zmienia się w granicach 3-18 km w kolumnowych rozszerzeniach. Najmniejsza szerokość dolina osiąga w przełomowym odcinku fordnińskim: 3 km, 18 km w rejonie Grudziądza, 8 km koło Kwidzyna, zaś największej spłykana szerokość wynosi 7-9 km¹⁴. Dolina dzieli się na trzy mezoregiony: Dolinę Fordońską, Kotlinę Grudziądzką i Dolinę Kwidzyńską, która obejmuje południowo-wschodnią granicę powiatu łezewskiego.

¹¹ Zysalski, Jerzy. *Kasubsko-Pomorski Przewodnik* 1999, 2002.
¹² *Przewodnik*, 1994.
¹³ Zysalski, Jerzy. *Kasubsko-Pomorski Przewodnik*, 1999, 2002.
¹⁴ Zysalski, Jerzy. *Kasubsko-Pomorski Przewodnik*, 1999, 2002.
¹⁵ Zysalski, Jerzy. *Kasubsko-Pomorski Przewodnik*, 1999, 2002.
¹⁶ Zysalski, Jerzy. *Kasubsko-Pomorski Przewodnik*, 1999, 2002.

- Dolina Kwidzińska - ma ona około 40 km długości i powierzchnię 401 km². Stanowi ona rodzaj przedziału Wisły przez pas murów Pojezierza Wschodniopomorskiego¹ (stanowi północną część Doliny Wisły). Obecnie dno doliny obniża się od 1,5 do 7 m n.p.m., a zlożna wznowia się ponad nią o 50 do 60 m. Pod Gulewem Wisła przyjmuje do lewej strony dopływ Wisłycey, między Kwidzynem a Biłą Górz równoległe do Wisły, u podnóża prawego zbocza płynie rzeczka Liva, zasila ją swymi wodami Nogal, odbierły ją z od koryta Wisły.

3.3 Budowa geologiczna

Rozpoznanie budowy geologicznej Pojezierza Starogardzkiego (zdecydowana większość powiatu znajduje się na terenie w/w mezoregionu) obejmuje formacje czwartorzędową, trzeciorzędową i staropowojną część ogniw kredy. Powiat tczewski, pod względem geologicznym zlokalizowany jest w rejonie platformy wschodniopomorskiej, w obrębie dwóch jednostek strukturalno - tektonicznych: synklinali porybskiej w rejonie północno - wschodnim i synklinalium brzeskiego w rejonie południowo - zachodnim. Powierzchnia platformy leży na głębokości około 4 - 5 km. Podłóżce krystaliczne zbudowane jest z gnejsów i migmatytów kratonizacji górniojurajskiej, a pokrywa je kompleks osadów staropowojnych i permisko - mezozoicznych. Starszą pokrywę stanowią osady karbnu i syluru.

Utwory wieku kredowego rozpoznano we wschodniej części pojezierza. Strop osadów kredowych występuje na rzędnych od około 60 m p.p.m. na zachód i wschód od Pełpina, do 100 m p.p.m. w rejonie na północ od Tczewa i południe od Gulewa. W utworach górnej kredy wyróżniono trzy serie litologiczne: młodoowocowa - lasła, płaszczystą i wyglanową. Najmłodsze utwory kredy należą do górnoowocowych.

Pokrywa osadów trzeciorzędowych na obszarze pojezierza ma charakter nieciągły. Na południowy zachód od Gniewa, na zachód od Pełpina i pomiędzy Gniewem i Tczewem osady trzeciorzędowe zostały usunięte i odsłaniają się osady kredowe. Maksymalne osady trzeciorzędowych nie przekraczają 50 m. Osady trzeciorzędowe młodszego i starszego trzeciorzędowych nie przekraczają 50 m. Osady trzeciorzędowe reprezentowane są przez: piaski kwarcowe z ziarnami glaukonitu, piaskowce wapienisto - magnezyste - palucocem, piaski różnej granulacji, mułki piaszczyste i ilaste z wklęsłymi węglami brunatnego - oligocenu oraz piaski mułkowe, mułki, bł - miocenu, na południu pojezierza ale już poza granicami powiatu tczewskiego.

Pokrywa czwartorzędowa zbudowana jest z utworów plejstoceńskich: złożeńwaon południowopolskich, środkowopolskich i północnopolskich oraz serii wodnolodowcowej interglacjiu emskiego. Osady holocenne mają podzędne znaczenie, ze względu na małą masywność i nieprzeźroczliwość. Mniejszą pokrywę czwartorzędowej w zachodniej części powiatu tczewskiego wynosi około 140 m i maleje w kierunku wschodnim do 80 m.

3.4 Użytkowanie terenu

Ze względu na naturalne uwarunkowania środowiskowe sposób użytkowania gruntów powiatu tczewskiego ma charakter typowo rolniczy. Poza największymi miastami powiatu (Tczew, Pełpina, Gniew) dominują tereny słabo zurbanizowane i uprzemysłowione (niewielkiej gęstości zabudowania oraz typowa zabudowa wiejska. Aktualnie udyki rolne stanowią 73,3 % powierzchni powiatu.

Tabela 7. Struktura użytkowania gruntów w powiecie na poszczególne gminy powiatu.

Lp.	Gminy powiatu	Użytki rolne [ha]	Gminy lasne oraz zadrza [ha]	Gminy zabudowane i szerbankowe [ha]	Gminy puł wodniste [ha]	Nieszytki [ha]	Tereny rolne [ha]
1.	Tczew	813	9	1116	82	23	195
Gminy miastopowiatowe							
2.	Pełpina	224*	4*	195+	11*	3*	1*
		11214	1576	536	141	136	37
3.	Gniew	354*	58*	139*	27*	14*	1*
		12766	4131	568	783	484	76
Gminy wiejskie							
4.	Tczew	12838	2520	1036	165	215	28
5.	Subkowy	6204	994	305	180	114	12
6.	Morzeczyno	6707	1689	355	44	324	9
Powiat		51119	10946	4281	1643	1373	340

* dane szacunkowe
 Źródło: Urząd Powiatu w Tczewie, Stan na 01.01.2017 r.

Struktura użytkowania gruntów powiatu tczewskiego w postaci graficznej została przedstawiona na poniższym wykresie.

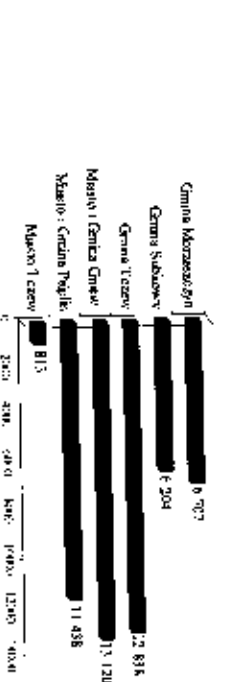
Wykres 7. Struktura użytkowania gruntów powiatu [ha].

3.4.1 Rolnictwo

Jak podano powyżej, podstawa formu zagospodarowania terenu w powiecie tczewskim jest rolnictwo, głównie indywidualne. Największy udział użytków rolnych w strukturze ogólnej gruntów powiatu występuje na terenie gmin: Gniew, Tczew i Pełpina.

Wykres 8. Powierzchnia użytków rolnych ogółem [ha] w podziale na poszczególne gminy powiatu

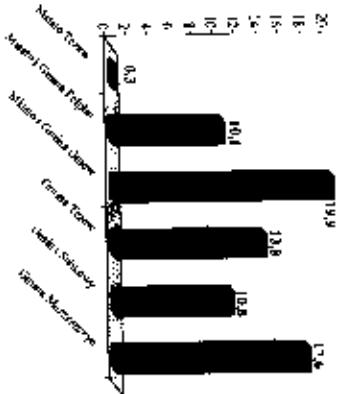
Źródło: Główny Urząd Statystyczny, dane wstępne, aktualizacja stanu na 01.01.2017 r.

3.4.2 Lasy oraz grunty leśne

Aktualnie współczynnik leśności powiatu wynosi 14,50 %¹. Dla porównania w skali województwa oraz kraju współczynnik ten kształtuje się odpowiednio na poziomach 36,20 % oraz 29,20 %. Wartości współczynników leśności w odniesieniu do poszczególnych gmin powiatu łezawskiego przedstawiają się następująco:

Wykres 10 Leśność poszczególnych gmin powiatu łezawskiego 1%.

Szczegółowa struktura gruntów leśnych powiatu przedstawiona została w tabeli poniżej.

Tabela 11 Struktura gruntów leśnych na terenie powiatu.

Lp.	Gminy Powiatu	Powierzchnia gruntów leśnych – ogółem [ha]	Gminy miejskie					Grunty leśne publiczne w zarządzie Państwowych	Grunty leśne państwowe
			Lasy ogólnego użytku [ha]	Grunty leśne publiczne ogólnego użytku [ha]	Grunty leśne publiczne Starostwa Powiatowego [ha]	Grunty leśne publiczne w zarządzie Państwowych [ha]	Grunty leśne państwowe [ha]		
Jezew									
		6,3	6,3	4,3	-	-	-	2,0	
Gminy miejsko-wiejskie									
1. Pelplin		4,9*	4,9*	1,9*	-	-	-	4,0*	
		1475,5	1424,8	1504,9	1304,1	-	1301,1	1701,6	
3. Górzno		32,2*	31,9*	46,5*	38,1*	-	38,1*	5,7*	
		3957,9	3820,2	2618,9	3687,6	-	3684,6	5194,8	
Gminy wiejskie									
4. Terzawa		2421,5	2353,4	2139,2	2133,2	-	2134,9	282,3	
		8371,0	8311,6	7877,9	7817,0	-	7841,0	701,0	
6. Morszyn		1629,6	1608,2	1203,2	1203,2	-	1183,2	426,4	
		10385,9	10104,3	9105,9	9077,2	-	9067,9	1280	

* dane wg stanu na 31.12.2011 r.
Źródło: dane z Urzędu Statystycznego, Stan na 31.12.2011 r.

Na terenie powiatu łezawskiego lasami państwowymi zarządza Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku, a z jej upoważnienia Nadleśnictwo Szarogard Gdański². Zgodnie z regionalizacją przyrodniczą – leśna na podstawiach ekologicznych – fizjograficznych i regionalnych nadleśnictwa usytuowane są w Kramnie Baltyckiej³.

¹ Dane: Analiza Wykres 10/15, Stan na 31.12.2011 r.

² Informacje: Wykres 10/15, dane z Urzędu Statystycznego, Stan na 31.12.2011 r.

³ Zgodnie z regionalizacją przyrodniczą – leśna na podstawiach ekologicznych – fizjograficznych i regionalnych nadleśnictwa usytuowane są w Kramnie Baltyckiej.

Największa powierzchnia przynależy do Powiatu Starogardzkiego, a w Dołbie Kwidzińskiej i na Żubowach Wiślanych występują niewielkie kompleksy leśne z Obrębów Pelplin (głównie) i Starogard Zachodnia i północna część obrębu Mieszkowino znajdujące się na Powierzchni Koszobskim. Zasięg gospodarski nadleśnictwa obejmuje 15 gmin i 4 powiatów: starogardzkiego, tereskiego, kocińskiego (województwo pomorskie) i świeckiego (województwo kujawsko-pomorskie). Nadleśnictwo składa się z trzech obrębów leśnych: Pelplin, Starogard i Mieszkowino - podzielonych na 17 leśniczy. Zasięg administracyjny Nadleśnictwa na terenie powiatu łezawskiego wynosi 69 660,86 ha. Powierzchnia lasów pozostających w jego na terenie powiatu łezawskiego wynosi 9388,70 ha (w tym: gm. Terzawa – 2196,63 ha, gm. Subkowy – 819,41 ha, gm. Pelplin – 1374,81 ha, gm. Górzno – 3719,65 ha, miasto Gniew – 41,95 ha, gm. Morszyn – 1236,25 ha), natomiast powierzchnia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa wynosi 1313,17 ha. Powierzchnia lasów ochronnych na terenie powiatu łezawskiego wynosi 3 893,02 ha (lasy państwowe). Na terenie nadleśnictwa gospodarka lasna prowadzona jest w oparciu o plany 10-letnie. Średniorocznie wykonywane jest 183 ha odnowień i zalesień oraz 466 ha terenów poddaje się pielęgnowaniu upraw i młotników.

Średniorocznie pozyskiwane drewna w lasach niepaństwowych wynosi:

- 384 m³ eu iglastych mierzonych w sztalach,
- 650 m³ gat. iglastych mierzonych w sztalach,
- 21 m³ gat. liściastych mierzonych w sztalach,
- 244 m³ gat. liściastych mierzonych w sztalach.

Średniorocznie wykonanie zabiegów hodowlanych i ochroniarskich w LN wynosi:

- odnowienia i zalesienia 1,80 ha,
- czyszczenia wczesne - 2,00 ha,
- poprawki i uzupełnienia - 1,30 ha,
- pielęgnacja gleby - 18,00 ha,
- trzebieże wczesne - 28,00 ha,
- sanitarne przazdobowanie lasu - 55 ha

Nadleśnictwo oprócz prowadzenia typowej gospodarki lasnej, zajmuje się również szeroko rozumianą edukacją lasną społeczeństwa, a zwłaszcza dzieci i młodzieży. Służą temu: leśna Edukacji Ekologicznej w Leśnictwie Opalenie, wiatry do prowadzenia zajęć dydaktycznych w leśniczach: Brody, Bukowiec, Szpergawka i Kochanki, świetlica dydaktyczna w rezerwatcie przyrody Wiosno Małe oraz lasy spacerowe z leśniczkami w terenie: A, pomadko.

Szlaki piesze:

- **szlak szlak Ziemi Tereskiej im. Romanina Kłosa**, który biegnie od miasteczka Jezew, przez kompleksy Wacimówek, Leśnictwo Bukowiec, Bielawki, Bokowo, Dębnowo i kończy się w miejscowości Opalenie,
- **szlak szlak Kocidziński** (jednym ze starszych szlaków), który biegnie przez Terzawę z Czarną Wólką, przebiega lasniczą Swarobin, Poroszewo, Szpergawka i Sermitin.
- Oba w/w szlaki są szlakami pieszymi i rozpoczynają swój bieg od dworca PKP w Terzawie w roku 2005 na terenie Gmin Pelplin i Gniew utworzono cztery nowe szlaki piesze
- **szlak Szlak Wiatry** (miejski), rozpoczyna się w Gniewie, a kończy przy przystanku PKP w Pelplinie - o długości 22 km,
- **szlak Drobny Wiatry** (czarny), łączący miejscowości Wielkie Wacimowice z miastem Nowe - o długości 46 km,
- **szlak Lasów Dębskich** (niebieski), rozpoczyna się przy Zajeżdżu Gniewko (przy drodze nr 11, a kończy się w miejscowości Opalenie),
- **szlak Opaleniński** (złoty), łączący pu krotkiej trasie Opalenie i Zajeżdż Gniewko - o długości 7 km

Szlaki rowerowe:

- **szlak Drobny Wiatry** - przebiega przez Leśnictwa Brody i Dębnowo

Siedziba Nadleśnictwa mieści się w Starogardzie Gdańskim, przy ulicy (ulanki) 12.

¹ Dane: Analiza Wykres 10/15, Stan na 31.12.2011 r.

3.5 Surowce naturalne

Na terenie powiatu tczewskiego zlokalizowane są udokumentowane złoża kruszywa naturalnego oraz ilastych surowców ceramicznych budowlanej oraz do produkcji kruszywa lekkiego. Większość z nich stanowią złoża żwirowe i piaseczysto-żwirowe. Zestawienie zasobów surowcowych na terenie powiatu, stopień ich rozpoznania, stan zagospodarowania, a także wielkość wydobycia z poszczególnych złóż przedstawia poniższa tabela. Dane dotyczą roku 2010.

Tabela 12 Wykaz złóż surowców naturalnych zlokalizowanych na terenie powiatu^{23,24}

Nazwa złoża	Stan zag. złoża	Zapasy		Wydobycie (w roku 2010)
		geologiczne	przemysłowe	
	Surowce lne (skalne) – kreda [tys. Mg]			
Nowa Cerkiew III (kreda)	Z	12,1	-	-
	RAZEM:	12,1	-	-
	Surowce inne (skalne) – piasek i żwir (d. kruszywo naturalne) [tys. Mg]			
Biłocin	R	58,3	-	-
Czarnin	R	280	-	-
Częstoki	Z	83	-	-
Gniez III	Z	1 531	1423	622
Grzeźwie kłdyrs	Z	257	-	-
	RAZEM:	1603,1	-	-
Geocym III punkt A	R	1603,1	-	-
Jelen I	R	153	-	-
Jelen II	R	145	-	-
Królow Les	E	692	259	5
Mielzewn	T	173	-	-
Opalimie	R	243	-	-
Rakowice I	R	129	-	-
Rakowice II	R	122	-	-
Rakowice III	R	95	-	-
Rakowice IV	R	124	-	-
Rokiki	Z	41	-	-
Rokiki II	E	1 756	1 658	70
Rokiki III	E	74	-	-
Saonigawie	Z	25	-	33
Stęglówce I	Z	183	-	-
Swarzyn	R	263	-	-
Zabagno	R	160	-	-
Kolonia Opatowicka	R	308,4	-	-
	RAZEM:	7214	3340	740
	Surowce lne (skalne) – murowce (łaste ceramiczne budowlane) [tys. Mg]			
Cierpienie-Gniez	R	3 930	-	-
Ciniew	Z	91	-	-
Jelitawo	R	8 329	-	-
Dyplonie	T	119	44	-
	RAZEM:	12 469	44	-
	Surowce lne (skalne) – surowce (łaste do produkcji kruszywa lekkiego) [tys. Mg]			
Gniez II	E	8855	1 770	96
	RAZEM:	8855	1 770	96

23. Stan zag. złóż – stan zapasów surowców naturalnych udokumentowanych w dokumentacji geologicznej i wydobywczej. 24. Stan zapasów surowców naturalnych – stan zapasów surowców naturalnych udokumentowanych w dokumentacji geologicznej i wydobywczej.

23. Zgodnie z: „Zestawienie zasobów surowców naturalnych w województwie tczewskim na rok 2010”, Tczew, 2011. 24. Zgodnie z: „Zestawienie zasobów surowców naturalnych w województwie tczewskim na rok 2010”, Tczew, 2011.

3.6 Środowisko przyrody ożywionej i nieożywionej powiatu

Do najcenniejszych walorów przyrodniczych powiatu należą: obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Dolnej Wisły” (PLB 040003), specjalne obszary ochrony siedlisk „Dolina Wisła” (PLH220033)”, „Wądnicz” (PLI1 220031) oraz liczne obszary etnoturystycznego krajobrazu: gniewski, nadwiślański oraz Żuław Grabskich. Ponadto na terenie powiatu występuje szereg innych form ochrony przyrody. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych wg stanu na 31.12.2010 r. na obszarze powiatu przedstawia się następująco:

Tabela 13 Obszary prawnie chronione na terenie powiatu.

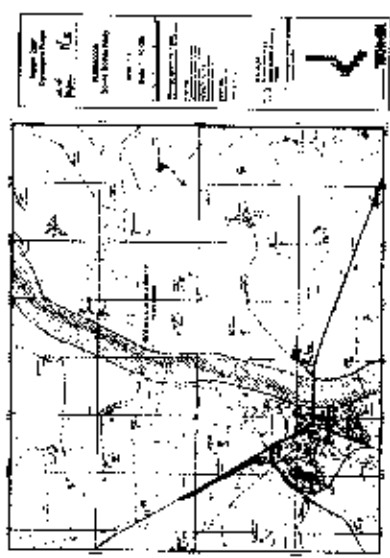
	Realizacja	2010 r.
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem [ha]		8 852,4
Powierzchnia rezerwatów przyrody [ha]		57,9
Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu [ha]		8812,9
Powierzchnia rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu [ha]		58,0
Powierzchnia obszarów ekologicznych [ha]		46,1
Liczba pomników przyrody (ogółem)		-
Liczba pomników przyrody (wprowadzonych uchwałą rady gminy)		-

Źródło: Biuletyn wojewódzkiego urzędu ochrony przyrody.

3.6.1 Obszary Natura 2000 powiatu

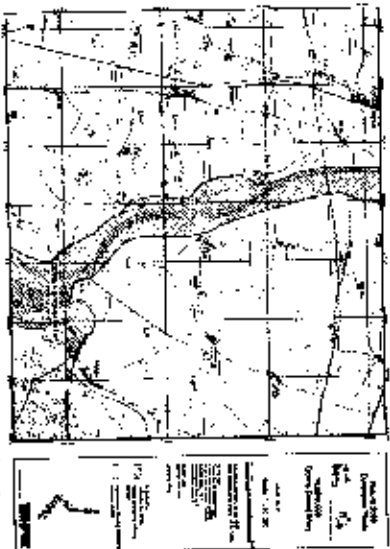
3.6.1.1 Charakterystyka OSO „Dolina Dolnej Wisły” (PLB 040003)

Analizowany obszar został powołany Rozporządzeniem Ministra Środowiska z 21 lipca 2004 r. (Dz. U. Nr 229, poz. 2313) i swoim zasięgiem obejmuje odcinek dolny Wisły w jej dolnym biegu, od Włocławka do Przegaliny (Wyspa Sobieszewska), zachowującej naturalny charakter i dynamikę rzeki swobodnie płynącej. Rzeka w dalszym stopniu płynię naturalnym korytem, z namuliskami i łachami piaseczystymi i wysypkami. W jej dolinie zachowały się starorzecza i niewielkie torfowiska niskie; brzoża pokryte są mrozalką zarosli wierzbowych i lasów łęgowych, a także pól uprawnych i pastwisk. Miejscami dolinę Wisły ograniczają wysokie skarpy, na których utrzymują się muryawy kserotermiczne i łąki zielonkowe. Wisła przepływa w granicach obszaru przez kilka dużych miast, jak: Toruń, Bydgoszcz, Grudziądz, Tuzów²⁵

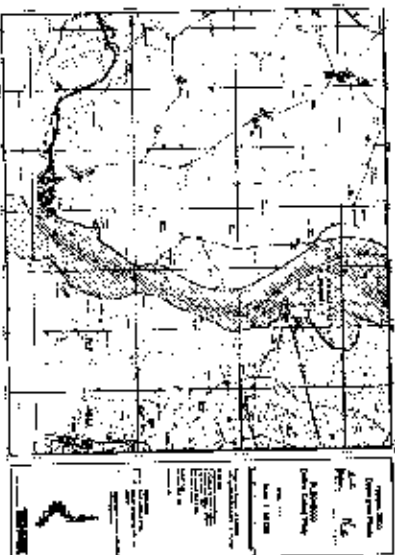

Rysunek 3 Lokalizacja OSO „Dolina Dolnej Wisły” cz. I.

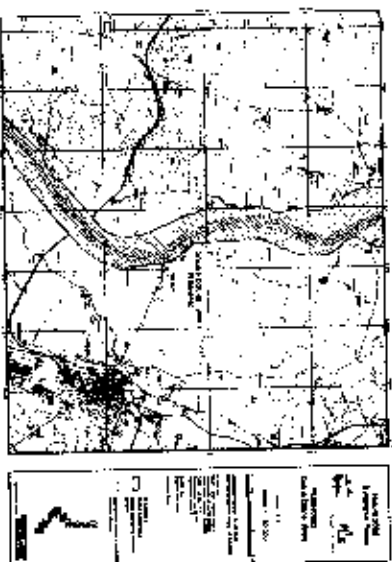
25. Wskazanie, w związku z art. 12 ust. 2 pkt 2) Ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody, obszarów specjalnej ochrony ptaków „Dolina Dolnej Wisły” w województwie tczewskim, w celu wyłączenia ich z obszaru specjalnej ochrony przyrody.

Rysunek 4 Lokalizacja OSO "Dolina Dolnej Wisły" cz. 2.

Rysunek 4 Lokalizacja OSO "Dolina Dolnej Wisły" cz. 3.

Rysunek 6 Lokalizacja OSO "Dolina Dolnej Wisły" cz. 4.

Prawie 1/3 obszaru zajmują ciekł i niewielkie zbiorniki wodne. W Dolinie Dolnej Wisły chronione są pozostałości po naturalnym ekosystemie kształtowanym przez dużą rzekę – stale zmieniające się brzozi i wyspy, starorzeczka oraz lasy, a także użytkowane w ciągu wieków, przez ekstenzywne rolnictwo nadzeczne łąki. W nurcie rzeki występują wiele moklin, łach i wysp, które są jedynymi z najzadszycych w Europie naturalnych siedlisk dla gatunków pionierskich zajmujących jako pierwsze te niestworzone przez człowieka siedliska. Niecałe połowę Brzozi i Wisły na tym odcinku porastają w przeważającej części łąki i zarosty. Niecałe 10% stanowią lasy, w których dominują łągi. Przez tym na terenie osoty występują też liczne intensywnie użytkowane pola uprawne i pastwiska. Miejscami Dolinę Wisły ograniczają wysokie skarpy, gąbry zbroczone, oraz polne wały przeciwpowodziowe.

Tabela 14 Klasy siedlisk obszaru OSO Dolina Dolnej Wisły (PLB 040103)²

Klasy siedlisk	% pokrycia
Lasy zielone	1%
Lasy liściaste	5%
Siedliska łąkowe i zaroślowe łąkowe	1%
Siedliska łąkowe i zaroślowe łąkowe	1,9%
Siedliska łąkowe (łąkowe)	3,7%
Tereny nizinne z uprawami roślin uprawnych (łąki, łąki, winnice, sady)	2,4%
Wody stojące (jeziora i przystaje)	35%
Suma pokrycia siedlisk 100 %	

Przedmiotowy obszar stanowi osiołk piasista o randze europejskiej E 39. Występują tu co najmniej 44 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasięj 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazdują tu ok. 180 gatunków ptaków. Jest to bardzo ważna osioła dla ptaków migrujących i zimujących, bardzo ważny teren zimowiskowy białki (C2), w okresie letowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: nurce, oblat (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybikwa rzeczna, zimorodek, ostrzygot (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje derkacz, mewy czarnogłowa, sieweczka rzeczna. W okresie wędrowek ptaki wodno-blotne występują w koncentracjach do 50 000 osobników (C4). W okresie zimowy występuje co najmniej 1% populacji szlaka wędrowkowego (C2 i C3) następujących gatunków ptaków: halić, gągól, nurce, stroskowo leżnie (C7) występuje białozęba, ptaki wodno-blotne występują w koncentracjach do 40 000 osobników (C4).

Awifauna obszaru nie jest dostatecznie poznana. Osioła charakteryzuje się bogatą fauną innych zwierząt kręgowych, bogatą florą roślin naczyniowych (ok. 1350 gatunków) z licznymi gatunkami zagrożonymi i prawnie chronionymi. Wiodące są silnie złoźnicowate zbielowska roślina, w tym zachowane różne typy łąk, a także cejne mury krykserolenciane.

Do głównych zagrożeń dla analizowanego obszaru zalicza się: niszczenie morfologicznej różnorodności międzywala, zanieczyszczenie wód (przemysłowe i komunalne), zabudowa brzozi, zalesianie muraw, spontaniczna sukcesja roślinności wskutek zaprzestania lub zmniejszenia intensywności wypasu zwierząt w międzywale, zamiana użytków zielonych na pola orne w międzywale.

Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

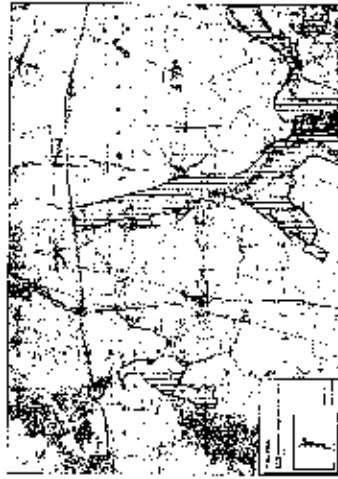
Występują tu następujące formy ochrony: rezerwat przyrody - Las łęgowy nad Nogalem (33,0 ha), Łęgi na Ostrowie Pamiejskim (34,4 ha), Majłowy (56,7 ha), Wielka Kępa (Ostroniecka) (27,8 ha), Wiosło Małe (21,9 ha), Kępa Bazarowa (32,4 ha), Rzeka Dzwonka (1888, ha), park krajoznawczy - Dolina Dolnej Wisły (55643,0 ha), obszar chronionego krajoznawstwa - Balet Góry (3841,0 ha), Doliny Kwidzińskiej (1977,0 ha), Gniewski (2336,0 ha), Nadwiślański Ujście Niegdy Środkowozłazowski (2870,0 ha), Doliny Drzewcy, Doliny Osy i Wardęgi. Na północ od Torunia, Niżnia Clechocińska, Rzeki Szkapury.

² Zgodnie z: aktualizacja danych geoinformacyjnych

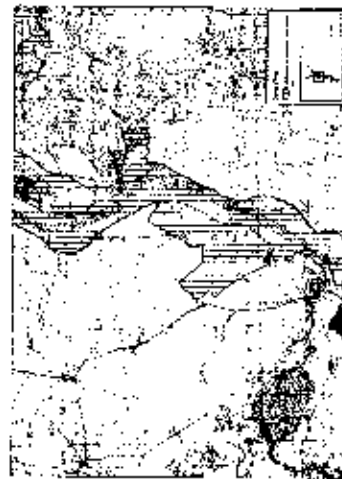
Zakład Gdańskich, Strefy Krajoznawczej Doliny Wisły, Wydm Szczałkowyczeń na Poludnie od Torunia, użytki ekologiczne, Mopkowy Most (0,2 ha), Parowa (4,0 ha).

3.6.1.2 Charakterystyka SOO „Dolna Wisła” (PLH220033)

Ostoja zajmuje powierzchnię 10 374,2 ha i obejmuje fragment doliny Wisły w jej dolnym biegu, od południowej granicy woj. pomorskiego do Mostu Knybowskiego na południe od Łezewa. Poza tym w granicach ostoi znajduje się również górny odcinek Nogatu od śluz w Białej Górze do śluzy pod Wielbarkiem.

Rysunek 7 Lokalizacja SOO „Dolna Wisła” cz. 1.

Rysunek 8 Lokalizacja SOO „Dolna Wisła” cz. 2.

Rysunek 9 Lokalizacja SOO „Dolna Wisła” cz. 3.

3. Opisano charakterystykę i cenę zarobku oraz wojewódzki i wojewódzki przyrodniczy parku.

Wisła w granicach ostoi płynnie szeroki korytem, niemal w całości ujętym w obwałowania. Wody na kilku odcinkach lewy brzeg pozabawiony jest szczytnych ograniczeń przeciwpowodziowych. U na północy w rejonie Subków, w okolicy Grnieta i Łezwisk oraz na południe od wsi Opalenie. Naturalny pułkownik również prawy brzeg Nogatu w pobliżu wsi Węgrzy. W poroższych miejscach doliny Wisły wybudowano wysokie wały przeciwpowodziowe, oddzielające koryto rzek od miejscami szerokiego dna doliny. Obecnie jedynie na obszarze międzywala zachodzą współczesne procesy rzeźne, dlatego zachowało się tu wiele różnej wielkości starorzeczy, atoczonych zarostami wierzbowymi oraz pozostałościami rozległych niegdyś lasów łęgowych. Poza tym dna doliny jest zmehlowane i podlane pod uprawę. Na odcinkach pozabawionych umocnień przeciwpowodziowych rzeka doliny tworzą niekiedy wysokie skarpy, na których utrzymują się ciepłolubne murawy oraz grądy. Oprócz wciąż wysokich wartości przyrodniczych, cały omawiany rejon posiada duże znaczenie zarówno krajoznawcze, ze względu na rozległe formy terenowe, jak i kulturowe, ponieważ zachowało się tu wiele zabytków związanych z działalnością człowieka, takich jak zamki Krzyżackie, obiekty hydrotechniczne, załadowa i cmentarze mennonickie oraz liczne grodziska.

Tabela 15 Klasy siedlisk obszaru SOO Dolna Wisła (PLH220033)

Klasy siedlisk	% pokrycia
lasy iglaste	33%
lasy liściaste	35%
lasy mieszane	15%
siedliska łąkowe i zarostowe (łągowe)	22%
siedliska roślinne (ogólnie)	49%
tereny nieleśne z uprawami roślin drzewiastych (sały, ąpie, wianice, dehesny)	1%
wody stojące (stojące i płynące)	3%
Suma pokrycia siedlisk 100 %	

Ostoję stanowią fragmenty stosunkowo dobrze zachowanej doliny wielkiej rzeki, z układem roślinności nawiązującym miejscami do naturalnego. Na tym obszarze występują różnicowane zbiorowiska roślinne, w tym - różne typy łągów. Wyróżniono tu 9 rodzajów siedlisk z Zależnika i Dyrektywy Rady 92/43/EWG i odnotowano 15 gatunków zwierząt z Zależnika II tej dyrektywy. Szczególnie bogata i cenna jest ichthyofauna.

We florze roślin naczyniowych stwierdzono liczne gatunki zagrożone i prawie chronione w Polsce. Jest to też fragment ostoi pluszej o randze europejskiej. Na murawach kserotermicznych występują rzadkie i zagrożone gatunki owadów reprezentujących m.in. pontyjski element zasięgowy i/lub umieszczone na Polskiej Czerwonej Liście - m.in. żądłowka z rodziny grzebiaczowatych chwastosz plusz-wiałowice Tachysphex fulvitaris (CR), warzarka Bombix rosirata (VU), czy osiagające skrajnie północne stanowiska w Polsce. Żądłowka smukła kosmata Scythia hirta (VU), pasikernik wątek psakowany Lepidopterus albivittata i ślimak wstężyk austriacki Cepaea vindobonensis.

Do istotnych zagrożeń dla przyrody tego obszaru zalicza się: zanieczyszczenie wód (przemysłowe i kumalne), zabudowę brzegów, zalanie muraw oraz spontaniczną sukcesję, wskutek zaprzestania wypasu i wypalenia muraw. Głównym, potencjalnym zagrożeniem jest projekt kaskadyzacji Wisły oraz jej regulacja.

Dolina podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej

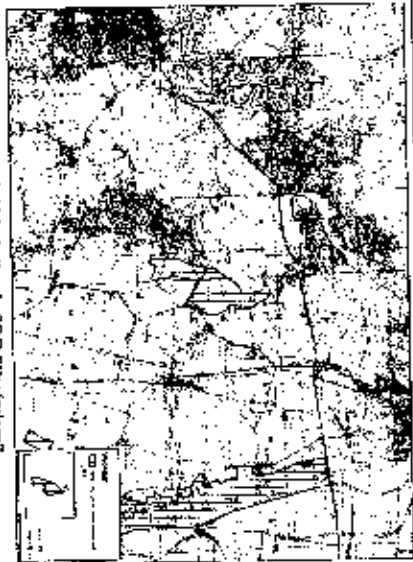
3.6.1.3 Charakterystyka SOO „Walcierz” (PLH220031)

Ostoję zajmuje obszar 388,3 ha i położona jest około 150 m na południowy zachód od drogi łączącej miejscowości Walcierz i Brzaniec. Jest to teren falisty, zagospodarowany rolniczo, gdzie wśród pól rozrzucone są zagłębienia z torfowiskami, eksploatowanymi w przeszłości. Pojedynczo rozrzucone gospodarstwa znajdują się przy granicy lub na obrzeżach obszaru.

W Zdroju, kpr. odcieczki, jędręgo, niemożność

3. Opisano charakterystykę i cenę zarobku oraz wojewódzki i wojewódzki przyrodniczy parku.

Rysunek 10 Lokalizacja SOO "Walcierz"

Podległy mrozonowymi pagórkami znajduje się zespół niewielkich, dystroficznych zbiorników wodnych. Największy z nich ma około 300 m długości. Głębokość wody sięga 2 m. Szczególną wartość przyrodniczą stanowi skupienie zbiorników z bogatą populacją strzebli błotnej, gatunku pryrotykowego z zaklasyfikacji II Dyrektywy Rady 92/43/EWG w terenie, który wydaje się umożliwiać dalsze bytowanie tego gatunku w przyszłości, przy podjętej ochronie. Jest to stanowisko na peryferiach głównego zasięgu tego chromionego gatunku ryby w województwie.

Roslinność przybrzeżną tworzy zespół złożony głównie z łataraku, z domieszką trzcin; pospolitej, skrzypu błotnego, mniszka szerokokojowego i mianny młodej, zaś od strony wschodniej także palki szernokobustej¹⁷. Na znacznej części odkrytego brzoza wody występują rośliny z zespołu reprezentowanego przede wszystkim przez rdzonicę przywającą oraz grzeczka zbkęga. Na brzegach zbiorników na brzoza wody występują krzewy wierzby szarej, a od strony wschodniej i północnej także brzoza brodawkowataj oraz oszroniej. Stronie brzozi od strony zachodniej i południowej porastają rośnie akacjowe.

Tabela 16 Klasy siedlak obszaru SOO Walcierz (PLH220033)¹⁸

Klasy siedlak	% pokrycia
lasy glizne	3%
siedliska rolnicze (owolanie)	97%
	Suma pokrycia siedlak 100 %

Do głównych zagrożeń tego obszaru zalicza się ewentualne niszczenie zbiorników (zasypanie, osuszenie) lub ich naturalne zanikanie (zarastanie i wypływanie) albo przekształcanie w stawy rekreacyjne, a zwłaszcza zabrytanie ganulkami ryb drapieżnych oraz intensyfikacja rolniczej lub rekreacyjnej zagospodarowania terenu, szczególnie z ujemnymi.

Szczegółowe charakterystyki ww. Obszarów Natura 2000, są powszechnie dostępne na stronie: <http://natuura2000.gdos.gov.pl/natura2000/> - oficjalnej stronie Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000

¹⁷ Janku... Program Ochrony Środowiska dla powiatu czeskiego na lata 2012-2015
¹⁸ Janku... Program Ochrony Środowiska dla powiatu czeskiego na lata 2012-2015

3.6.2 Rezerwat przyrody na terenie powiatu¹⁹

Rezerwat przyrody „Opalenie Dolne”

Ochrona sislakczyma: czynna,
 Rok utworzenia: 1965 r.
 Powierzchnia wg aktu powołującego: 1,73 ha,
 Położenie administracyjne: Miasto i Gmina Gniew,
 Położenie (Nadl./Obr./Lesn.): Nadleśnictwo Starogard/obch Pajpim/Lesnictwo Opalenie,
 Zarządca terenu: Nadleśnictwo Starogard,
 Cel ochrony: Subkontynentalny grąd na terenie pomnikowych drzew.
 Stanowisko szeregu gatunków ciepłolubnych np. pluskwiły europejskiej.

Rezerwat przyrody „Opalenie Górne”

Ochrona sislakczyma: czynna,
 Rok utworzenia: 1965 r.
 Powierzchnia wg aktu powołującego: 1,62 ha,
 Położenie administracyjne: Miasto i Gmina Gniew,
 Położenie (Nadl./Obr./Lesn.): Nadleśnictwo Starogard/obch Pajpim/Lesnictwo Opalenie,
 Zarządca terenu: Nadleśnictwo Starogard.

Cel ochrony: Wraz z poprzecznymi rezerwatami przysiółkość narodowej granicy województwa Pomorskiego Opalenia. Szereg gatunków chromionych i rzadkich. Największa rzadkość florystyczna obu rezerwatów: grzązka wielkoprzylistkowa – obecnie występuje wyłącznie na przydrożu szosy do Opalenia.

Rezerwat przyrody „Wiosło Duże”

Ochrona sislakczyma: czynna,
 Ochrona międzynarodowa: w granicach SOO „Dolina Wisła” PLH220033,
 Rok utworzenia: 1972 r.
 Powierzchnia wg aktu powołującego: 29,38 ha,
 Położenie administracyjne: Miasto i Gmina Gniew,
 Położenie (Nadl./Obr./Lesn.): Nadleśnictwo Starogard/obch Pajpim/Lesnictwo Dębiny,
 Zarządca terenu: Nadleśnictwo Starogard,
 Cel ochrony: Zbocza i wierzchołki Doliny Wisły oraz fragmenty jej dna ze starorzeczami. Dawniej największej wielkości obszar występowania gatunków ciepłolubnych, których część już wyginęła. Przyznany tego procesu jest rozwój podsztywn drzew, w tym gróchońdrzewa.

Rezerwat przyrody „Wiosło Małe”

Ochrona sislakczyma: czynna,
 Ochrona międzynarodowa: w granicach SOO „Dolina Wisła” PLH220033,
 Rok utworzenia: 1965 r.
 Powierzchnia wg aktu powołującego: 21,88 ha,
 Położenie administracyjne: Miasto i Gmina Gniew,
 Położenie (Nadl./Obr./Lesn.): Nadleśnictwo Starogard/obch Pajpim/Lesnictwo Dębiny,
 Zarządca terenu: Nadleśnictwo Starogard,
 Cel ochrony: Fragment wierzchołków i zbocza Doliny Wisły porośnięte grądami subkontynentalnym stanowiska ciepłolubnych gatunków roślin mazygowych, których populacje ulegają układowi w wyniku rozwoju podsztywn drzew.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku wraz z Nadleśnictwami: Choczewo, Dłbiąg, Katurzy, Kusięczyzna, Lubichowo, Starogard Gdański, Węglorowo w kwietniu 2012 roku rozpoczęła konsultacje społeczne w ramach projektu „Plan ochrony rezerwatów na terenie RDLP w Gdańsku”. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Srodowisko 1 ma na celu stworzenie planów ochrony dla 20 rezerwatów: leśnych, ornitologicznych i hortowiskowych, w tym m.in. dla dwóch rezerwatów „Wiosło Duże” i „Wiosło Małe” - znajdujących się na terenie gminy Gniew.

¹⁹ Janku... Program Ochrony Środowiska dla powiatu czeskiego na lata 2012-2015

3.6.3 Obszary Chronionego Krajobrazu^{30,31}

Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu³²

Został utworzony Rozporządzeniem nr 5 Wojewody Gdańskiego z dnia 1994.11.08 w celu ochrony obszarów cennych przyrodniczo. W powiecie tczewskim położony jest on na obszarze gmin Gniew, Morzeszczyn i Pelplin. Obszar ten zajmuje powierzchnię 2 586 ha i obejmuje kottoway odcinek doliny rzeki Wierzyca od Jamiszewa (Miasto i Gmina Pelplin) do ujścia do Wisły. Oprócz doliny Wierzyca występują tu fragmenty silnie sfalowanej, zalesionej wysoczyzny morenowej. Główną wartość przyrodniczą obszaru stanowi dolina rzeczną z całym zestawem elementów morfologicznych i ze zróżnicowanymi stanowiskami roślinności. Szerególnie istotna jest enla doliny tzw. korytarza ekologicznego.

Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu³³

Został utworzony Rozporządzeniem nr 5 Wojewody Gdańskiego z dnia 1994.11.08 w celu ochrony cennego przyrodniczo, zróżnicowanego morfologicznie terenu nadwiślańskiego. Obszar ten położony jest w południowo-wschodniej części gminy Gniew. Zajmuje on powierzchnię 4 676 ha i swoim zasięgiem obejmuje część doliny Wisły oraz leżące wyżej tereny poljeitarne. Większość obszaru pokrywają lasy w przewadze sosnowe, części w zmieszaniu z innymi gatunkami zarówno iglastymi jak i liściastymi. Znajdują się tu 4 rezerwy: Opalenie Grme, Opalenie Dolne, Wiosna Duze i Wiosna Małe oraz wstępnie projektowany rezerwat Potłowski Złocza. Spokac tu można roślinność stepową o charakterze kserotermicznym, wskazująca na wyjątkowe warunki klimatyczne tego obszaru. Ograniczenia i zalecenia sprzadzają się do podjęcia ochrony czynnej szaty roślinnej, ochrony stoków doliny Wisły i dolinek erozyjnych przed erozją oraz uporządkowanie gospodarki wodniskowej w rejonie wsi Tymawa.

Obszar Chronionego Krajobrazu Żuław Gdańskich³⁴

Został utworzony pod koniec 1994 r. (Dz. Urz. Wój. Gdańskiego nr 27, prz. 139 z 1994). Na terenie obszaru obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 5/05 Wojewody Pomorskiego z dnia 24 marca 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim oraz Rozporządzenia Nr 23/07 Wojewody Pomorskiego z dnia 6 lipca 2007 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim. Na obszarze powiatu jednostka ta zajmuje powierzchnię 1550 ha i jest zlokalizowana w granicach administracyjnych gminy Tczew. Obszar ten charakteryzuje się tym, że jest najniżej położonym w Polsce w wyniku procesów akumulacji osadów rzecznych. O jego walorach krajobrazowych decyduje także gęsta sieć rowów melioracyjnych regulujących stanunki wodne. Środowisko przyrodnicze ma on w znacznym stopniu antropogeniczną genezę, a krajobraz ma charakter kulturowy.

3.6.4 Inne formy ochrony przyrody

Obok ww form ochrony przyrody na terenie powiatu tczewskiego występują również użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Użytki ekologiczne na terenie powiatu³⁵

Użytek Ekologiczny "Trzcinowisko"

Użytek ekologiczny o powierzchni 16 ha, utworzony 31.07.2001 roku, położony jest w gminie - Gniew, we wsi Ciepłe. To wyjątkowo cenne siedlisko lęgowe trzcinisk i obronionych gatunków ptaków widnio-błotnych zagrożonych i umieszczonych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. W obrębie użytku ochronie podlegają:

- roślinność wodna (trzcina pospolita, pałka wąskolistna, grzeźel żółty, kmięć błotna, rdzelnica pływająca, sili siny, turzyca zasłonięta, wierzba),
- plaży z rodzaju żab (Rana) i ropuch (Bufo),
- ssaaki dziłk, lis, karczownik, piżmak, surma
- ptaki gatunki lęgowe: bąk, wasatka, żuraw, labędź niemy, kaczka krzyżówka, cyranka, błętniak stawowy, wodniak, łyska, poklaska, brzęczka, rolniczka, trzciniak, trzcinuszek, dzierzba gąsiorek, trznadcl, potrzos, kukulka, oraz gatunki żerujące - bocian biały, myszówów zwyczajny, kszyc, mewka kmieszka, rybitwa czarna, dzięciołek, pliszka żółta, sikora modra, sikora bogatka, sroka.

Użytek Ekologiczny "Parowa"

Użytek ekologiczny o powierzchni 4 ha, utworzony 31.07.2001 roku, położony jest w gminie Gniew, we wsi Ciepłe. Znajduje się na obszarze Doliny Dolnej Wisły - osion ptaków o randze europejskiej, unieszczonej na liście NATURA 2000. W obrębie użytku ochronie podlegają:

- drzewa i krzewy (głóg, jałhom dziłka, sliwa damowa, klon pospolity, wierz, wierzba biala wierzba niclowa, wierzba szara, topola biala, brzoza brodawkowata, leszczyna pospolita, grab pospolity, bez czarny, jesion wyniosły, olsza czarna
- gady (zaskornice, jaszczurka zwinka),
- plaży z rodzaju Rana Bufo,
- ssaaki (retel, zajęc szarak, wiewiórka, kuna leśna, lis, samia),
- ptaki (ganunka lęgowe: dziwonia muchobówka żarłona, turkawka, grzywacz, kukulka, zaganiacz, cierniówka, piegza, pokrzewka czarńofista, piecuszek, pierwiosnek, nuznik, stowik szary, kos, drozd śpiewak, sikora bogata, sikora modra, sikora czarnogłówna, strzyżyc, trznadcl żółta, gil, dzwoniac, szczygieł, czyż sroka oraz gatunki żerujące i zimujące: krogulec, jastrzab, dzięcioł duży dzięciołek, drozdzik, raniuszek, pszczasz lesny).

Użytek Ekologiczny "Borawa"

Użytek ekologiczny o powierzchni 20 ha, utworzony 29.06.2007 r., położony jest w gminie Gniew w miejscowości Kuchnia. Teren użytku to bardzo cenny obszar starorzecza Borawy, rzeki, która niegdys okalała dawną wyspę. Obecnie obszar wokół miejscowości Kuchnia. Obszar ten obecnie stanowi rozległe trzcinowisko i jest niezwykle wartościowym pod względem przyrodniczym siedliskiem. Znajduje się on w okolicy Doliny Wisły - Natura 2000. Teren ten jest siedliskiem lęgowym rzadkich gatunków ptaków, wymienionych w Dyrektywie Ptasiej tj. bączek, bąk czy kropiatka. Na przelotach występują tam bardzo rzadkie w Europie gatunki.

Użytek Ekologiczny Strzelnica w Gniewie

Został utworzony na wniosek Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody „Salamandra” w dawnej Strzelnicy Miejskiej przy ul. Podwale w Gniewie. Mocy Rozporządzenia Wojewody Pomorskiego w tym miejscu chroni się jedno z ważniejszych w województwie pomorskim stanowisk nieloterzy.

Pomniki przyrody

Pomniki znajdujące się zestawienie pomników przyrody zlokalizowanych na terenie powiatu tczewskiego³⁶.

³⁰ Został utworzony Rozporządzeniem nr 5 Wojewody Gdańskiego z dnia 1994.11.08 w celu ochrony obszarów cennych przyrodniczo.

³¹ Został utworzony Rozporządzeniem nr 5 Wojewody Gdańskiego z dnia 1994.11.08 w celu ochrony cennego przyrodniczo, zróżnicowanego morfologicznie terenu nadwiślańskiego.

³² Został utworzony Rozporządzeniem nr 5 Wojewody Gdańskiego z dnia 1994.11.08 w celu ochrony obszarów cennych przyrodniczo.

4 Określenie stanu i tendencji oraz podstawowych źródeł przeobrażeń środowiska przyrodniczego powiatu

W niniejszym rozdziale opisano obecny stan poszczególnych komponentów środowiska powiatu łęczyńskiego oraz przedstawiono tendencje zmian środowiska naturalnego. Stan środowiska na terenie powiatu został określony na podstawie informacji dostępnych w następujących dokumentach: „Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2009 roku”, „Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2010 roku”, „Ocena roczna jakości powietrza w województwie pomorskim za rok 2009”, „Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim za rok 2010” oraz informacji o jakości środowiska na terenie województwa pomorskiego przygotowanych w oparciu o wyniki badań i kontroli przeprowadzonych w latach 2009-2010 przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku. Badania stanu środowiska prowadzone są od wielu lat i uwzględniają różnorodne komponenty środowiska.

4.1 Stan i tendencje zmian czystości wód powierzchniowych i podziemnych

- Zanieczyszczenie wód odbywa się na wszystkich etapach jej obiegu w środowisku, a głównie źródła zanieczyszczenia wód stanowią:
- ścieki komunalne i przemysłowe odprowadzane z miast i wsi,
  - wody pochodzące z energetyki i przemysłu,
  - wody kopalniane,
  - spływy powierzchniowe z terenów rolniczych,
  - spływy z terenów przemysłowych oraz składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych,
  - zrzuty nierzemionoszone ze źródeł lokalnych (z terenów nie posiadających kanalizacji),
  - zanieczyszczenia atmosferyczne.

4.1.1 Stan aktualny w gospodarce wodno-ściekowej na terenie powiatu

4.1.1.1 Zaporażenie w wodę

Powiat łęczyński zaopartywany jest w wodę z ujęć wód podziemnych piętra czwartorzędowego, piętra trzeciorzędowego i kredowego, lokalnie z podłożonych pięt kredowo - trzeciorzędowego oraz trzeciorzędowo - czwartorzędowego. Na terenie każdej gminy funkcjonują ujęcia komunalne, bazujące przeważnie na dwóch studniach wiertonych pojedynczo studnie oraz, że stan techniczny urządzeń i jakość wody nie wszędzie są zadowalające, przewiduje się likwidację, jak również łączenie sąsiednich systemów wodociągowych w jeden system⁴¹. Szczegółowa charakterystyka stanu istniejącego systemu zaopatrzenia w wodę na terenie powiatu została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 18 Aktualny stan systemu wodociągowego na terenie powiatu - 2010 r.

Gminy	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoby]	Stopień zaopatrzenia mieszkańców w wodę [%]
Miasto Toruń	124,3	58759	99,34
Miasto i Gmina Pielisza	112,8	14091	84,50
Miasto i Gmina Golub	100,4	12416	82,08
Gmina Toruń	210,7	12273	51,94
Gmina Subkowy	80,1	4562	84,67
Gmina Mierzewo	52,5	2878	75,57
Powiat	681,1	104973	92,26

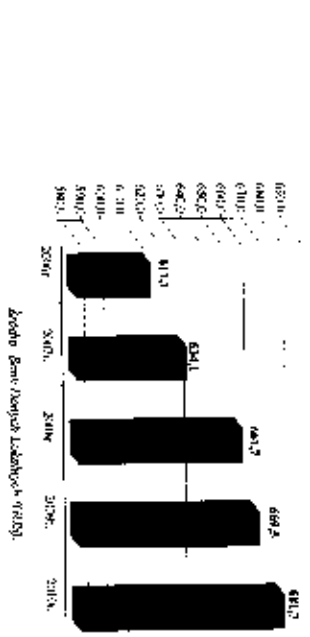
Źródło: Biuro Inżynierskie K&M, Stan na 31.12.2010 r.

⁴¹ Jankowicz, Przemysław, „Wzrost jakości wody i czystości powietrza w powiecie łęczyńskim w latach 2011-2015”

⁴² Trendy zmian i tendencje oraz prognozy zmian parametrów środowiska przyrodniczego powiatu

Tendencje rozwoju długości sieci wodociągowej w ostatnich latach przedstawiają się następująco:

Wykres 11 Tendencje rozwoju długości czynnej sieci wodociągowej (rozdziałczej) na terenie powiatu w latach 2006-2010 - wyrażone w km

Źródło: Biuro Inżynierskie K&M, stan na 31.12.2010 r.

4.1.1.2 Odprowadzenie ścieków

Najpoważniejszym problemem w zakresie gospodarki wodno - ściekowej na terenie powiatu łęczyńskiego jest stosunkowo niski poziom skanalizowania powiatu (w odniesieniu do stopnia zaopatrzenia mieszkańców w wodę). W tym celu przede wszystkim należałoby zintensyfikować działania zmierzające do skanalizowania pozostałości obywateli powiatu. Rozwój sieci wodociągowej, aby nie generował ścieków komunalnych niemogących do bezproblemowego odbioru i tym samym aby nie stwarzał zagrożenia dla środowiska naturalnego - powinien odbywać się w tym samym lub zbliżonym tempie co rozwój sieci wodociągowej. Szczegółowa charakterystyka stanu istniejącego systemu kanalizacji sanitarniej na terenie powiatu została przedstawiona w tabeli poniżej.

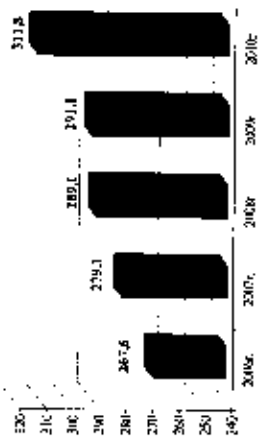
Tabela 19 Aktualny stan systemu kanalizacji na terenie powiatu - 2010 r.

Gminy	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoby]	Stopień skanalizowania [%]
Miasto Toruń	110,6	57367	95,57
Miasto i Gmina Pielisza	48,5	8430	52,95
Miasto i Gmina Golub	28,3	9172	59,22
Gmina Toruń	92,7	5482	47,97
Gmina Subkowy	6,0	546	10,13
Gmina Mierzewo	3,3	1829	48,02
Powiat	211,8	83631	23,40

Źródło: Biuro Inżynierskie K&M, Stan na 31.12.2010 r.

Tendencje rozwoju długości sieci kanalizacyjnej w ostatnich latach przedstawia poniższy rysunek.

Wykres 12 Tendencje rozwojowe długości czyszej sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu w latach 2006-2010 - wyrażone w km.

Źródło: Biuro Inżynierskie Łódźskie WIOS

Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku określa przepisy prawne Unii Europejskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych i tym samym obliguje Rząd Rzeczypospolitej Polskiej do wybudowania, rozbudowania lub modernizowania oczyszczalni ścieków komunalnych i systemów kanalizacji zbiorczej w aglomeracjach w horyzoncie czasowym do 2015 roku. W oparciu o ww dyrektywę oraz przepisy Prawo wodne Wojewoda Pomorski wyznaczył na terenie powiatu czeskiego następujące aglomeracje⁴¹:

- Aglomeracja Pielpin (powołana rozporządzeniem Wojewody Pomorskiego nr 54/05 z dnia 19 grudnia 2005 r.). Aglomeracja obejmuje miasto Pielpin i gminę Pielpin w ich granicach administracyjnych,
- Aglomeracja Tczew z oczyszczalnią ścieków w Tczewie (powołana rozporządzeniem Wojewody Pomorskiego nr 54/06 z dnia 19 stycznia 2006 r., zm. 98/06), której obszar obejmuje miasto Tczew i położone w gminie Tczew miejscowości: Budowo, Knygawa, Czarnin, Grniszewo, Świnin, Rokitki, Lubiszewo Tczewskie, Stanisławie, Tczewskie Łąki, Czarkowy,
- Aglomeracja Gniew z oczyszczalnią ścieków w Gniewie (powołana rozporządzeniem Wojewody Pomorskiego nr 44/06, z dnia 24 lutego 2006 r.), której obszar obejmuje miasto Gniew w jego granicach administracyjnych oraz położone w gminie Gniew miejscowości: Brody Pomorskie, Ciepłe, Cierpice, Gogolewo, Gronowo Polskie, Jażwińska, Jelit, Kuraszko, Niepomna, Opalenie, Piaseczno, Rakowitz, Szprudowo, Tymawa, Widlice, Wielkie Wałchowsko. W połowie 2012 roku planuje się zmianę Aglomeracji Gniew,
- Aglomeracja Subkowy (powołana rozporządzeniem Wojewody Pomorskiego nr 12/07). Aglomeracja obejmuje miejscowości Subkowy i gminę Subkowy w ich granicach administracyjnych

Aglomeracje te wmy w terminie do 31 grudnia 2015 roku wykonać lub zmodernizować oczyszczalnie ścieków, tak aby posiadały przepustowość zdolną przyjąć ścieki z całej aglomeracji i miały możliwość wysokiej redukcji związków biogennych (związki azotu i fosforu) oraz wybudować kanalizację odprowadzającą ścieki z aglomeracji do oczyszczalni. Porządkowanie gospodarki wodno - ściekowej i zaspakajanie potrzeb ludności związanymi z odprowadzaniem ścieków należy do zadań własnych gmin. Zadaniem Państwa jest przede wszystkim tworzenie prawnych, organizacyjnych i finansowych instrumentów wspomagających działania samorządów lokalnych.

⁴¹ Źródło: www.gov.pl/strona/strona-wladzy - pomorskie.gov.pl.

4.1.1.3 Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu

Poniżej przedstawiono charakterystykę oczyszczalni istniejących na terenie powiatu czeskiego⁴².

Tabela 10 Oczyszczalnie ścieków istniejące na terenie powiatu.

Oczyszczalnia	Kodowy ścieków	Przebieg projektowy	Odbiornik ścieków oczyszczonych	Obiektowy miejscowości
Tczew	kamunalne	22 318	UM w Tczewie rzeka Wisła w km 91+000	Tczew, Lubiszewo, Stanisławie, Rokitki, Czarnin - Sypkawa, Dobrowa Tczewska, Zajączkowo, Miłobadz, Młeczan, Młocan, Rokosin, Tczewskie Łąki, Grniszewo, Świnin, Budowo, Knygawa
Gniew	kamunalne	2000	UMiG Gniew rzeka Wisła w km 87+730	Gniew, Ciepłe, Gogolewo, Kuraszko, Cierpice, Brody Pomorskie, Szprudowo, Niepomna
Pielpin	kamunalne	2287	UMiG Pielpin rzeka Wierzyca w km 28+700	Pielpin, Kudno, Wielka Dąb, Miele Wałchowsko
Turze	kamunalne	600	EG Tczew rzeka Dąbrówka w km 3+650	Turze, Rydzewo, Wodawy
Swarzędyn	kamunalne	600	rzeka Szwarczynka w km 2+380	Swarzędyn, Zajączko
Miłobadz	bytowe	12	rownoległy R-71c w km 0-410	Miłobadz
Subkowy	kamunalne	26	EG Subkowy rzeka Struga Subkowska w km 10-132.5	Subkowy
Georzelań	bytowe	70	rzeka Wisła w km 901-900	Georzelań
Subkowy (w budowie)	kamunalne	225	rownoległy R-89 w km 0+303	Subkowy
Murzeszyn	kamunalne	450	UG Murzeszyn rzeka Janina w km 6+740	Murzeszyn
Majewo	bytowe	61	rownoległy R-55 w km 2-109	Majewo

Rozproszony charakter zabudowy, peryferyjne osiedla wiejskie, duże zróżnicowanie ukształtowania terenu powodują trudności (ekonomiczne i techniczne) w realizacji systemów kanalizacyjnych na dużych obszarach poszczególnych gmin i tym samym powiatu. W związku z tym konieczna jest realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków. Na terenie powiatu funkcjonuje obecnie ok. 128 przydomowych oczyszczalni ścieków⁴³. Oczyszczalnie sieci kierowane są do powierzchniowych cieków wodnych lub do ziemi.

4.1.2 Charakterystyka wód powierzchniowych

Powiat tczewski posiada bogatą sieć rzeczną, na którą w głównej mierze składają się rzeki Wisła oraz Wierzyca, wraz z dopływami. Pod względem hydrograficznym obszar powiatu leży w dorzeczu Wisły Północnej w tabeli przedstawiono charakterystykę głównych cieków powiatu, z uwzględnieniem odbiorników oraz charakterystyki terenów przez które przepływają⁴⁴:

⁴² Źródło: Właściwości biologiczne i chemiczne wód powierzchniowych na terenie powiatu czeskiego. Namiroń P. i inni, Warszawa, 11 2011 r.
⁴³ Źródło: Aktualizacja projektu aktualizacji 2. etapu planu gospodarki wodno-ściekowej powiatu.
⁴⁴ Źródło: UMIG Gniew - 31.03.2012 r. UMIG Tczew - 24.10.2012 r. UMIG Murzeszyn - 13.05.2012 r. UMIG Majewo - na prośbę odbiorcy.
⁴⁵ Źródło: Wykaz miejscowości w Nowym Pomorskim T. 195

Opis: ...
W: woda ...
WZ: woda ...
WZ: woda ...
WZ: woda ...
WZ: woda ...
WZ: woda ...
WZ: woda ...
WZ: woda ...
WZ: woda ...
WZ: woda ...
WZ: woda ...

Poniżej szczegółowo przedstawiono wyniki pozostałych pomiarów wykonanych na terenie powiatu przez WIOŚ w Gdańsku.

4.1.3.2 Ocena przydatności wód do bytowania ryb w warunkach naturalnych

Na terenie powiatu badania wód płynących w aspekcie przydatności do bytowania ichtiofauny w warunkach naturalnych, realizowano w 2010 roku na 4 stanowiskach pomiarowych (monitoring operacyjny). Zakres i częstotliwość pomiarów, a także sposób oceny określone zostały w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 04.10.2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz.U. Nr 176, poz. 1455).

Tabela 24 Ocena przydatności wód do bytowania ryb w warunkach naturalnych w rzekach badanych na obszarze powiatu w 2010 r.

Nazwa rzeki	Miejsce	Wierzyca	Wierzyca
Nazwa stanowiska	ujście	Brodki	ujście
Kilometr [km]		Pomiarowe	
52.1		13.2	1.6
Wskazniki określające przydatność wód śródlądowych do bytowania ryb w warunkach naturalnych			
Udział			
Temperatura			
BZT ₅			
Zawiesina ogólna			
Amoniak ogólny			
Azot amonowy			
Azotyn			
Poziom ogólny			
Ciepota ogólna			
Miejska rozpuszczona			
Węglowodory ropopochodne			
Związki fenole			
Ocena ogólna			
Warunki sprzyjające dla ryb śródlądowych			
Warunki sprzyjające dla ryb kąpielowych			
Warunki nie sprzyjające dla ryb kąpielowych			
Przedział wód do bytowania ryb			

Należy jednak podkreślić, iż mimo negatywnej klasyfikacji przebadanych wód monitorowanych rzeki stanowiące jednak środowisko życia wielu gatunków ryb, w tym łososiowatych. Zaistniała różnorodność wynika ze sposobu implementacji przepisów unijnych do prawa krajowego, w wyniku której wartości graniczne kilku wskaźników są zbyt rygorystyczne i stoją w sprzeczności z wymaganiami bytowania ichtiofauny. Ocena przydatności wód do bytowania ryb w warunkach naturalnych w 2009 r. nie była realizowana na terenie powiatu czempubskiego.

4.1.3.3 Zawartość azotanów w wodach płynących

Stopień obciążenia wód płynących narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych, określony został w 2010 r. na terenie powiatu czempubskiego na 7 stanowiskach pomiarowych.

4. Obciążenie azotem (mg/l) orte poludniowych źródeł przekrojonych przez rzeki czempubskiego powiatu Strona 56

Klasyfikacji dokonano w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 23.12.2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz.U. Nr 241, poz. 2093).

Tabela 25 Zawartość azotanów w wodach rzecznych badanych przez WIOŚ w Gdańsku na obszarze powiatu w latach 2009-2010.

Lp.	Nazwa rzeki	Nazwa stanowiska	Kilometr [km]	Zawartość azotanów [mg NO ₃ -N] średnia	stanowiska
1.	Drybik (Struga Subkowicka)	Tezew	0,0	13,99	38,65
2.	Janka	Brodki Pomorskie	0,1	7,67	17,93
3.	Węzłarnia	ujście	0,4	7,66	15,94
1.	Węzłarnia	ujście	1,4	12,57	3,16
2.	Węzłarnia	Brodki Pomorskie	13,2	7,92	15,66
3.	Mielwa	Rokiki	32,1	8,10	20,78
4.	Drybik (Struga Subkowicka)	Tezew	0,0	23,73	84,00
5.	Struga Subkowicka	Aplinki	1,3	5,25	13,99
6.	Kanal Gąsienicy	Sluzki Miedziane	1,2	11,86	37,63
7.	Kanal Młyński	Tezew	0,6	6,95	21,96

Analiza uzyskanych wyników generalnie potwierdza brak rzek zanieczyszczonych jak i zagrożony zanieczyszczeniem azotanami, co determinują odpowiednio ilości powyżej 50 mg NO₃-N (wody zanieczyszczone) oraz oscylujące w granicach 40-50 mg NO₃-N (wody zagrożone). Wyższy poziom zanieczyszczenia azotanowego odnotowano jednak w wodach prowadzonych przez Drybik (Struga Subkowicka), w którym maksymalna zawartość azotanów nieznacznie przekraczała dopuszczalne normatywy (norma: 50 mg NO₃-N).

4.1.3.4 Eutrofizacja pochodzenia komunalnego

Presja sektora komunalnego poddawana jest analizie zgodnie z wytycznymi GIOŚ, na podstawie rozporządzenia MS z 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz.U. Nr 162, poz. 1008). Aktualna, trzecia już ocena stanu wskazującego na eutrofizację komunalną wód płynących, wykonana została w oparciu o wyniki badań z lat 2008-2010, prowadzonych w 8 punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie powiatu czempubskiego. Podstawy klasyfikacji rzek były elementy biologiczne fitoplanktonu (chlorofil „a”) oraz fizykochemiczne: BZT₅, ogólny węgiel organiczny, azot amonowy, azot Kjeldahla, azot azotanowy, azot ogólny, fosfor ogólny i fosfor ogólny.

Tabela 26 Ocena eutrofizacji komunalnej w poszczególnych przekrojach rzek powiatu czempubskiego przez WIOŚ w Gdańsku w latach 2008-2010.

Nazwa rzeki	Charakterystyka punktu pomiarowego							
	Drybik (Struga Subkowicka)	Kanal Młyński	Kanal Gąsienicy	Młynki	Mielwa	Wierzyca	Janka	Brodki Pom.
BZT ₅ [mg O ₂ /l]	3,6	9,2	2,5	9,4	5,9	3,8	7,6	4,5
OGW [mg C/l]	12,5	16,5	10,4	3,9	13,4	16,9	12,7	14,5
Azot amonowy [mg N-NH ₄ /l]	0,51	0,48	0,33	0,95	1,08	0,41	0,28	0,76
Azot Kjeldahla [mg N/l]	1,9	3,8	1,8	2,6	2,9	2,4	1,7	2,3
Azot azotanowy [mg N/l]	7,2	3,3	6,5	5,0	4,7	2,3	2,8	3,5

4. Obciążenie azotem (mg/l) orte południowych źródeł przekrojonych przez rzeki czempubskiego powiatu Strona 60

Localizacja	Planowane wydobycie	Q _{max} - Q _{min}	Block - stwardnia	Stwierdzone zasoby eksploatacyjne	Planowa	Q (m ³ /h)	S (m ²)
Subkowy	WR-6223-w/1403	350*	3	2 29 08 1978 02-V-483530011946	K-T*	35,0	11,043,3,6
Wiemierz	WR-6223-w/2003	30*	2	2 27 06 1988	Cz	66,0	4,7
Wielgichowy	WR-6223-w/1405	164*	2	-	Tr	600	6,7
Gmina Mierzęcino							
Bielsk	WR-6223-w/3000	12*	1	03-V-8549797 2 28 08 1988	Cz	51,4	6,6
Berkowo	WR-6223-w/1011	92*	2	03-V-8550284 05-V-855028482	Cz	48,5	4,26-5,75
Królow Las	WR-6223-w/16200	40	-	2 21 01 1981 04-423046071	Cz	57,0	7,3
Majewo	WR-6223-w/202	148	2	2 20 02 2002 04-V-423046071	Cz	63,0	4,26
Mierzęcino	WR-6223-w/1000	265*	2	03-V-8550284 2 28 08 1988	Cz	92,5	24,-
Nowa Cieliszew	WR-6223-w/1000	112*	2	03-V-8550284 2 28 08 1988	Cz	99,0	7,2
Paszewin	WR-6223-w/1000	22	1	04-V-423046071 2 20 02 2002	Tr	200	6,7

W celu zapewnienia bezpieczeństwa epidemiologicznego, urzędzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę znajdują się pod stałym nadzorem sanitarnym, który prowadzi Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łezewie.

4.1.5.1 Jakość wód podziemnych

Do źródeł zanieczyszczenia wód podziemnych należy zaliczyć przede wszystkim:

- rolnictwo - w związku ze stosowaniem nawozów sztucznych i naturalnych,
- ścisiki z terenów mieszkalnych nieskamalizowanych, odprowadzane do wód poprzez rowy lub zalegające w nieszczelnych zbiornikach bezodpornych,
- oraz w mniejszym stopniu: gospodarkę leśną, składowiska odpadów, zwłaszcza obiekty bez uszczelnień i drenazu odsepek. Stawie benzynowe i magazyny środków chemicznych.

Ogniska zanieczyszczeń można podzielić na wielkopowierzchniowe, liniowe i punktowe. Ze względu na pochodzenie zanieczyszczeń można je zakwalifikować do jednej z grup:

- neogeniczne - pojawiające się w wyniku przyrodniczych i geologicznych warunkowań,
- antropogeniczne - będące wynikiem działalności i bytowania człowieka,
- poligeniczne - powstające w wyniku kumulowania się zanieczyszczeń stwarzających zagrożenia dla ludności i uciążliwości techniczne.

Powaznym zagrożeniem dla stanu i jakości wód podziemnych jest postępująca urbanizacja, której skutkiem może być obniżenie zwierciadła wód gruntowych.

Ogniska wielkopowierzchniowe, do których należą emisje gazów i pyłów przemysłowych, zarówno ze źródeł zlokalizowanych na terenie powiatu, jak i napływające z terenów otaczających, niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna i oczyszczalni ścieków oraz zabiegi chemizacji rolniczej i kłusnicowa, powodują czystsze zanieczyszczenia wód podziemnych wskutek bezpośredniego zrzutu zanieczyszczeń do gruntu, co jest szczególnie groźne w dolinach rzecznych, gdzie płytko zalega zwierciadło wód podziemnych.

Łącznie z pasmami ogniska zanieczyszczeń w powiecie stanowią: zanieczyszczone frakcje chemiczne i bakteriologiczne rzeki (Wisła, Modawa, Wierzyca), drogi o intensywnym ruchu samochodowym (drogi krajowe nr 22 i 91, autostrada A1) oraz linie kolejowe obejmujące dużą ilość przelazów (linie kolejowe nr: 9, 131, 203).

Ze względu na dużą intensywność ruchu ogniska te stwarzają potencjalne zagrożenia skażenia powierzchni terenu, a stąd infiltracyjnego wnikania do wód podziemnych poprzez wody opadowe.

- substancji ropopochodnych (smary, oleje, benzyny, w tym głównie ich składniki: benzenu, toluenu i ksylenu),
- gazowych produktów spalania (głównie związki azotu, siarki i kobaltu),
- substancji nierozkładalnych m.in soli rozkładających, środków przeciwkorozyjnych.

Jakkolwiek ilości tych zanieczyszczeń mogą być niewielkie, to jednak infiltrując do wód w sposób ciągły i długotrwały powodują, że z upływem czasu w/w zanieczyszczenia ulegają kumulacji. Zagrożenie ulega dalszemu spotęgowaniu przy kolacjach i awariach pojazdów, zwłaszcza wówczas, gdy uczestniczą w nich jednostki przewożące duże ilości materiałów ropopochodnych, chemikalia, bituminy itp. Innym istotnym zagrożeniem dla wód podziemnych na terenie powiatu są dzikie składowiska odpadów. Szczególnie niebezpieczne są składowiska umiejscowione w wyeksploatowanym wyrobisku, dolinie potoku czy jarze, gdzie wody podziemne nie są izolowane warstwą utworów nieprzepuszczalnych o znacznej miąższości. Wszystkie te źródła zanieczyszczeń oddziałują synergistycznie na jakość wód podziemnych.

Ogniska mało-powierzchniowe i punktowe stanowią największą grupę i są to m.in.:

- składowiska odpadów (Łezew, ul. Koldęka, Ropuchy - gmina Pepliu, Niuponia - gmina Gniew),
- stady i plantacje z intensywnym suszeniem śrudek roślin i nawozów sztucznych,
- obszary eksploatacji górniczej, w tym prowadzonej metodami odkrywkowymi i wiertniczymi (zwłaszcza piaskownic),
- doły chłonne, osadniki, szamba,
- magazyny produktów naftowych, punkty dystrybucji paliw, magazyny nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, rzuty ścieków, oczyszczalnie ścieków, „driki” wysypiska, farmy.

Wig rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896), WIOŚ w Gdańsku na terenie powiatu w roku 2009 r. przebadat 2 otwory badawcze, w których stwierdzono wody zadowalającej jakości (III klasa).

Tabela 26 Klasyfikacja wód podziemnych badanych na terenie powiatu w ramach monitoringu regionalnego realizowanego w 2009 roku przez WIOŚ w Gdańsku

Lp.	Klasyfikacja wód podziemnych	Nr lokalny punktu	Szerokość	Głębokość	Klasa		Wskaznik decydujący o klasie
					I	II	
1.	Łezew - ujęcie miasteczko	9	110,1	52	126,4	II	NI ₁ , PO ₁
2.	Fulpm - ujęcie komunalne	14	Q	126,4	II	II	NI ₁ , PO ₁
Q - rozmiarza							
T ₁ - ujęcie							

W roku 2010 na terenie powiatu łezewskiego nie prowadzono pomiarów wód podziemnych badanych w ramach regionalnego monitoringu realizowanego przez WIOŚ w Gdańsku.

4.1.5.2 Zagrożenia powodziowe na terenie powiatu

Na terenie powiatu łezewskiego w zakresie ochrony przeciwpowodziowej funkcjonują zasady i wytyczne określone w „Planie operacyjnym ochrony przed powodzią powiatu łezewskiego” (opracował: Inspektor Wydziału Administracyjnego, Promocji i Zarządzania Kryzysowego - Marek Mrazinski, Łezew 2007r.).

Do największych niekłów, przepływających przez teren powiatu, stanowiących potencjalne zagrożenie powodzienne, zalicza się rzeki: Wisła, Wierzyca, Mogała, Struga Młyńska, Kanał Młyński (dopływ Wisły), Kanał Pełpiński oraz Kanał Graniczny. Pomimo w tabeli szczegółowo przedstawiono wykaz obiektów zagrożonych i podlegających ochronie przeciwpowodziowej.

Tabela 29 Wykaz obiektów zagrożonych i podlegających ochronie¹⁾

Lp	Miejscowość	Nazwa obiektu	Dane charakterystyczne o obiekcie	Nazwa obiektu obratw dzielnicy
Miejsce Tczew				
1	Muzeum	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 2,3 km, szerokość 3,2-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,8; średnia wysokość 7,8 m	Rzeka Włda obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
2	Muzeum	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,16 km, szerokość 2,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,1; odpowierzalny 11,2; średnia wysokość 3,0 m	Kanał Młoch obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
3	Muzeum	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 0,6 km, szerokość 2,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,2; średnia wysokość 1,0 m	Kanał Młoch obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
Gmina Tczew				
1	Centrum	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,5 km, szerokość 4,2-6,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,6; średnia wysokość 7,9 m w miejscowości Centrum w wale osłoniętym od hydrolicznego wpływu; natężenie przeciwpowodziowe	Rzeka Włda obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
2	Różki	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 2,65 km, szerokość 2,2-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,1; odpowierzalny 11,2; średnia wysokość 1,2 m	Kanał Młoch obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
3	Różki	Wielki Wileń	Zatwarnia: długość 2,1 km, natężenie skurpy odwodnej 1,2; odpowierzalny 11,2; średnia wysokość 1,2 m	Kanał Młoch obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
4	Różki	Wielki Wileń	Przebieg wzdłuż 1,0 km, natężenie skurpy odwodnej 1,2; odpowierzalny 11,2; średnia wysokość 1,2 m	Kanał Młoch obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
5	Różki	Wielki Wileń	Przebieg wzdłuż 1,0 km, natężenie skurpy odwodnej 1,2; odpowierzalny 11,2; średnia wysokość 1,2 m	Kanał Młoch obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
6	Różki	Wielki Wileń	Przebieg wzdłuż 1,0 km, natężenie skurpy odwodnej 1,2; odpowierzalny 11,2; średnia wysokość 1,2 m	Kanał Młoch obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
Gmina Pielik				
1	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
2	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
3	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
4	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha

Do największych niekłów, przepływających przez teren powiatu, stanowiących potencjalne zagrożenie powodzienne, zalicza się rzeki: Wisła, Wierzyca, Mogała, Struga Młyńska, Kanał Młyński (dopływ Wisły), Kanał Pełpiński oraz Kanał Graniczny. Pomimo w tabeli szczegółowo przedstawiono wykaz obiektów zagrożonych i podlegających ochronie przeciwpowodziowej.

Tabela 29 Wykaz obiektów zagrożonych i podlegających ochronie¹⁾

Lp	Miejscowość	Nazwa obiektu	Dane charakterystyczne o obiekcie	Nazwa obiektu obratw dzielnicy
Gmina Centrum				
1	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
2	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
3	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
4	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
5	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
6	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
7	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
8	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
9	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
Gmina Ślesin				
1	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
2	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
3	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha
4	Miejsce	Wielki Wileń	Długość wzdłuż 3,0 km, szerokość 3,0-4,0 m, natężenie skurpy odwodnej 1,3; odpowierzalny 11,3; średnia wysokość 7,8 m	Kanał Pełpiński obratw dzielnicy Miasta Tczewa o pow. 4100 ha

¹⁾ Zgodnie z danymi powiatu Tczewskiego, aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

¹⁾ Zgodnie z danymi powiatu Tczewskiego, aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

4.2 Stan i tendencje zmian czystości powietrza atmosferycznego

4.2.1 Warunki lokalne wpływające na stan powietrza

Sposób lokalnych źródeł zanieczyszczeń największy negatywny wpływ na stan jakości powietrza powietrza łęczyńskiego mają:

- „nisza emisyjna” - emisja pochodząca ze spalania paliw w lokalnych kuchenkach spalawych i indywidualnych paleniskach domowych. Głównic jest wynikiem spalania węgla niskiej jakości o dużej zawartości siarki i pyłu oraz niskiej sprawności energetycznej palenisk. Negatywny wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia jest istotny głównie ze względu na lokalizację tych źródeł (silna koncentracja zabudowy) oraz warunki wprowadzania zanieczyszczeń do atmosfery (sr. wys. emitora: 10m)
- Emisja do atmosfery CO, SO₂, NO_x, pyły, zanieczyszczenia organiczne, w tym kancerogenne wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WVWA), włącznie z benzoc(α)pirenem, dioksyny i furany oraz węglowodory alifatyczne, aldehydy i ketony, a także metale ciężkie.

- emisja komunikacyjna - emisja pochodząca ze spalania paliw w silnikach spalinyowych. Wynika z rozwoju sektora komunikacji przy niedostatecznym stanie technicznym dróg.

Emisja do atmosfery NO_x, CO, węglowodory (inne związki organiczne), SO₂ i pył. Na stan jakości atmosfery, ze względu na sporadyczność występowania problemu, w mniejszym stopniu wpływają: nielegalne spalanie odpadów (w piecach domowych i innych) oraz emisja punktowa z zakładów przetwórczych.

Do najważniejszych podmiotów posiadających aktualne pozwolenia Starosty Łęczyńskiego na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza zaliczyć można:

- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe ROLMAG Sp. z o.o. Rodzaj instalacji: węglina - instalacja do produkcji wyrobów ceramicznych za pomocą wypalania w piecu o pojemność przekraczającej 4 m³ i wysokości ponad 300 kg na 1 m² pieca. Pozwolenie zintegrowane decyzja - WR-7644 Pz-3-3.07 z 14 listopada 2007 r.
- Zakład Energetyki Ciepłej Trzaw Sp. z o.o. Rodzaj instalacji kotłownia - instalacja przemyślna energetycznego do spalania paliw o łącznej mocy nominalnej ponad 50 MW znajdujące się w Rokietkach przy ul. Trzewskiej 10. Pozwolenie zintegrowane: decyzja: WR-7644 Pz-1-2/04 z 18 marca 2005 r. Ponadto zakład posiada również zezwolenie na uczestniczenie w wieloimowym systemie handlu uprawnieniami do emisji do powietrza nr WR-7644 HE-1-3/05 wydane 5 lipca 2006 r.
- Firma Sumi-Grobain Constructon Products Polska Sp. z o.o z siedzibą pod adresem ul. Okężna 16, 44-100 Gliwice, prowadząca instalację Weber - Zakład Produkcyjny w Gniewie, zlokalizowaną pod adresem: ul. Krasickiego 9, 83-140 Gniew. Pozwolenie zintegrowane dla instalacji Weber: SR/5 11.0619-9/2004/2006 z poz. zm. z dnia 09.05.2005 r.

4.2.1.1 Zaopatrzenie powiatu w energię ciepłą⁴¹

Miasta i gminy w powiecie łęczyńskim zapożyczają się w energię ciepłą w następujący sposób:

Miasto Trzaw⁴²

- ciepłownia „Rokietki” (KT-1602) przy ul. Trzewskiej 10, która posiada 3 kotły węglne WR-Z1 o mocy Q=38,1 MW, spalane paliwo - miał, czynnik grzewczy - woda;
- zmodernizowana ciepłownia „Czyżykowo” (KT-1702) przy ul. Ceglarskiej, o mocy 8,1 MW, paliwo - gazolej, czynnik grzewczy - woda;
- kotłownie lokalne, funkcjonujące na potrzeby poszczególnych odbiorców (zakłady przemysłowe, obiekty użyteczności publicznej);
- indywidualny system gazii grzewczego w obszarach zabudowy mieszkaniowej.

⁴¹ Powiat Łęczyński: Powiatowa Stacja Energetyczna ul. 2004-2011; przedsiębiorstwo energetyczne SA Trzaw - Zakład Energetyki Ciepłej; Zakład Produkcyjny Weber - Zakład Produkcyjny w Gniewie, zlokalizowaną pod adresem: ul. Krasickiego 9, 83-140 Gniew. Pozwolenie zintegrowane dla instalacji Weber: SR/5 11.0619-9/2004/2006 z poz. zm. z dnia 09.05.2005 r.

⁴² Udział w: „Planowaniu i realizacji zadań wdrażania polityki energetycznej powiatu łęczyńskiego” - Strona 57

Miasto i Gmina Pelpin⁴³

Na terenie gminy nie ma zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło. Zaspokajanie potrzeb ciepłych odbiorców na terenie gminy odbywa się obecnie w oparciu o:

- lokalne kotłownie węglowe, opalane gazem ziemnym (tylko w Pelpinie), olejtem oraz drewnem i jego odpadami (głównie na obszarze wiejskim), umiejscowione w budynkach mieszkalnych lub ich sąsiedztwie, w zakładach usługowo - wytwórczych, usługowych, rzemieślniczych i obiektach użyteczności publicznej, dostarczające energię ciepłą na potrzeby centralnego ogrzewania;
- kotłowne lokalne w Pelpinie dostarczają również ciepłą wodę (za wyjątkiem Urzędu Miasta i Gminy);

- indywidualne źródła w domach mieszkalnych, na paliwa stałe (węgiel, odpady drzewne i drewno), gaz ziemny (tylko w Pelpinie), dostarczające energię ciepłą na potrzeby centralnego i przyłączeniowego ciepłej wody, w szczątkowej formie występującej przy elektrycznym ogrzewaniu grzewcze.

Część budownictwa wielorodzinnego na terenie miasta Pelpina zapożyczana jest w ciepło z kotłowni gazowych eksploatowanych przez dwie firmy: „Promex” z Pruszcza Gdańskiego - 7 kotłowni o łącznej mocy ok. 6,1 MW i „Pelkom” z Pelpina - 3 kotłownie o łącznej mocy ok. 0,6 MW. Ponadto w Międzywale funkcjonuje kotłownia węglowa o mocy ok. 0,15 MW zapożyczająca w ciepło budynki wspólnoty mieszkaniowej. W obiektach usługowych większe kotłownie funkcjonują w: obiektach Kurii Biskupiej (0,6 MW opalana gazem i w „Galerii Kulturowej” - 0,3 MW opalana olejem). W obiektach produkcyjno - usługowych największa w firmie „Mielina” 0,4 MW opalana olejem.

Miasto i Gmina Gniew⁴⁴

Największym źródłem ciepła w mieście jest kotłownia centralna, której właścicielem jest „Dalka Polska” Sp. z o.o. w Swietlu. Obecnie moc zamówiona przez odbiorców to blisko 11,7 MW. System wyposażony jest w kotły: WR5, WLM-5 i 1 kotłowi WCO 80 oraz sióć o łącznej długości ponad 5 kilometrów. W latach 2006 - 2007 nakłady na inwestycje przekroczyły 2 miliony złotych, co pozwoliło na kompleksową modernizację systemu, rozbudowę sieci ciepłowniczej poprzez podłączenie nowych odbiorców i likwidację lokalnych kotłowni - źródeł niskiej emisji. Modernizacja sieci ciepłowniczej, a przede wszystkim węzłów cieplnych, pozwoliła na utrzymanie cen ciepła oraz ceny podgrzewu ciepłej wody użytkowej na niskim poziomie.

Kotłownia miastowa wytwarza ciepło na potrzeby sieci ciepłowniczej zasilającej młodzież szęść miasta - przede wszystkim budynki wielorodzinne, zakłady przemysłowe: Fama Sp. z o.o., Rolls-Koyce Poland Sp. z o.o. oraz budynki użyteczności publicznej. Udział sieci w pokryciu zapotrzebowania na ciepło w mieście wynosi 26% bez uwzględniania ciepła dla potrzeb technologicznych. Stara część miasta charakteryzuje się zwartą zabudową mieszkalną, jedno- i dwukondygnacyjną.

Z sieci miejskiej w tej części miasta jest zasilany jedynie budynek Urzędu Miasta i Gminy, Hotel Marysińska, zakład Mikrostyk oraz część kamienic przy Placu Grunwaldzkim. Wyjątek stanowi Zamek wyposażony we własną kotłownię gazową. Większość starych budynków mieszkalnych jest ogrzewana stażowo oraz piecami kaflowymi, w budynkach nowszych oraz w zakładach usługowych i przemysłowych budynki ogrzewane są gazem sieciowym.

⁴³ Źródło: Zobowiązanie do promowania i wyprawy energii elektrycznej i ciepłej wody w ramach projektu „Zmodernizacja ciepłowni w Gminie Pelpin” - Strona 57

W gminie Gniew występuje znaczna liczba kotłowni indywidualnych opalanych węglem (głównie budynki mieszkalne i budynki użyteczności publicznej), olejem opalowym (budynki mieszkalne i budynki działalności gospodarczej) i bardzo niebezpieczne przyrządki ogrzewania gazem płynym. Systemy zaopatrzenia w ciepło charakteryzują się wysokim zużyciem energii pierwotnej oraz wysoką emisją.

Ciepło oraz ciepła woda wytwarzane są również w kotłowniach należących do Spółki Inwest-Kom Sp. z o.o.

- Opalanych węglem (mielakiem)
  - Kotłownia w Opaleniu – przy ul. Podbia – jeden kocioł EKA o mocy 0,023 MW,
  - Kotłownia stacji uzdatniania wody Parkowa w Gniewie – jeden kocioł o orientacyjnej mocy 0,018 MW;
  - Kotłownia w budynku administracyjnym w Gniewie przy ul. Wiatanej 6 – jeden kocioł o orientacyjnej mocy 0,018 MW;
- Opalanych gazem ziemnym
  - Kotłownia w Gniewie przy ul. Krasińskiego 6 – 2 kotły o łącznej mocy 0,070 MW;
  - Kotłownia w Gniewie przy ul. Krasińskiego 8 – 2 kotły o łącznej mocy 0,122 MW.

Gmina Terzów⁵⁵

Na terenie gminy nie istnieje scentralizowany system zaopatrzenia w ciepło. Ciepłą charakterystyczną jest duża liczba kotłowni lokalnych opalanych węglem, olejem lub gazem. Kotłownie te ogrzewają budynki wielorodzinne (bloki mieszkalne) w Miłobzodzie, Turzu Mielenie, Swarzędzie i Malborku), użyteczności publicznej, obiekty produkcyjne oraz szklarnie. Zaspokajanie potrzeb ciepłych odbywa się także w oparciu o indywidualny system gazu ziemnego w obszarach zabudowy mieszkalowej, a reszta nieruchomości ogrzewana jest za pomocą pieców centralnego ogrzewania.

Stan zaopatrzenia w ciepło gminy jest zadowalający. Jednak ciepłe w znacznym stopniu wykorzystywane jest paliwo stałe (udział węgla jako paliwa wynosi ponad 90% wszystkich paliw). Jest to przyczyną znacznego poziomu niskiej emisji w gminie. Prowadzona gazyfikacja zmienia ten stan na lepsze.

Gmina Sułkowice⁵⁶

Na terenie gminy nie istnieje scentralizowany system zaopatrzenia w ciepło. Budynki mieszkalne ogrzewane są przez indywidualne kotłownie ok. 85% stanowi ogrzewanie węglowe, pozostała część stanowiła obiekty zasilane gazem budowlany, gazem ziemnym i energią elektryczną.

Gmina Mokrzeszów⁵⁷

Na terenie gminy nie ma zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło. Zaspokajanie potrzeb ciepłych odbywa się obecnie w oparciu o:

- lokalne kotłownie w obiektach przemysłowych, użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynkach mieszkalnych zasilające w energię niezbędny do celów technologicznych oraz ogrzewania i produkcji ciepłej wody;
- indywidualne źródła w domach mieszkalnych i obiektach usługowych, dostarczające energię ciepłą na potrzeby centralnego ogrzewania i przygotowania ciepłej wody;
- w szeregachowej formie występują też elektryczne urządzenia grzewcze o pomiatalnym udziale w bilansie ciepła.

⁵⁵ Zdroje: Zakładnia do planu zagospodarowania i układu urbanistycznego: planu miejscowego dla gminy Terzów - informacja z dnia 15.01.2017 r.

⁵⁶ Zdroje: dane z 101 sułkowice

⁵⁷ Zdroje: Przewidywania o planie zagospodarowania i układu urbanistycznego: planu miejscowego dla gminy Mokrzeszów - 2015

4.2.1.2 Charakterystyka zaopatrzenia w gaz ziemny⁵⁸

Miasto Terzów⁵⁹

Miasto Terzów ma możliwość korzystania z gazu ziemnego wysokociśnieniowego z przebiegającego przez obszar gminy wiejskiej Terzów gazociągu wysokiego ciśnienia DN 400 Wrocławek – Gdansk (przebiega przez południowy skraj miasta). Stacja redukcyjna - pomiarowa to (Q= 16 000 m³/h) dla tego gazociągu położona jest we wsi Rokkiki. Gazociąg średniego ciśnienia o łącznej długości 19,4 km zasila 12 stacji redukcyjno - pomiarowych IIo. Gazociąg niskiego ciśnienia ma łącznie długość 75,5 km. Sieć gazownicza jest na bieżąco rozbudowywana.

Miasto i Gmina Dąblin⁶⁰

Na terenie gminy Pełpich zlokalizowane są gazociąg wysokiego ciśnienia stanowiące fragment krajowego systemu przesyłu gazu ziemnego wysokociśnieniowego oraz stacja redukcyjno - pomiarowa pierwszego stopnia. Ze stacji gaz przed średniego ciśnienia dostarczając gaz do odbiorców poprzez reduktory przydomowe. Zużycie gazu wynosi ok. 3255 tys. m³/rok. Ocena stanu istniejącego prowadzi do następujących wniosków: konieczność do gazu ziemnego w stanie istniejącym dotyczy praktycznie tylko części terenu miasta, zużycie gazu utrzymuje się od kilku lat na tym samym poziomie, istniejące planowane gazociągi wysokiego ciśnienia zapewniają potencjalnie możliwość gazyfikacji całej gminy.

Miasto i Gmina Gniezno⁶¹

Dostawa gazu na terenie gminy odbywa się za pośrednictwem Pomorskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Gdanskku zarządzającego zlokalizowanymi na terenie gminy:

- gazociągiem wysokiego ciśnienia DN 150 relacji Gniezno - Wielkie Waleńskowice;
  - gazociągiem wysokiego ciśnienia DN 80 relacji Gniezno - Nowe gm. Nowe;
  - stacją redukcyjno - pomiarową i stacją zlokalizowaną w mieście Gniezno oraz stacją gazową średniego i niskiego ciśnienia wraz ze stacją redukcyjno - pomiarową II stopnia zlokalizowanych w obrębie granic administracyjnych miasta. Na terenie obszaru wiejskich jedynie miejscowość Niepogna korzysta z gazu sieciowego doprowadzonego gazociągiem niskiego ciśnienia do istniejącej zwarłej zabudowy w obrębie wsi.
- Ponadto przez teren gminy przebiegają trasy gazociągów wysokiego ciśnienia:
- DN 400 PN 6,3 MPa relacji Gądajka – Rokkiki – Juszkowo,
  - DN 500 PN 8,4 MPa (w trakcie budowy).

Gmina Terzów⁶²

Gmina Terzów zaopatrywana jest w gaz ziemny wysokociśnieniowy, dostarczany z systemu krajowego źródłem gazu gazociąg wysokiego ciśnienia DN 400 DN 400 Wrocławek - Gdansk, przebiegający przez obszar gminy, oraz stacja redukcyjno-pomiarowa zlokalizowana w Rokkikach. W gaz ziemny zaopatrywane są wszystkie osiedle wokół Terzowa i we wschodniej części gminy.

Stacja redukcyjna II-go stopnia zlokalizowana jest w Szpęgawie, dla potrzeb niskiego ciśnienia we wsiach Dąbówka i Szpęgawa. Prowadzone są prace zmierzające do pełnej gazyfikacji terenu gminy.

⁵⁸ Zdroje: Program Ochrony Środowiska Powiatu Łęczyńskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

⁵⁹ Zdroje: Zakładnia do planu zagospodarowania i układu urbanistycznego: planu miejscowego dla gminy Terzów - informacja z dnia 15.01.2017 r.

⁶⁰ Zdroje: Zakładnia do planu zagospodarowania i układu urbanistycznego: planu miejscowego dla miasta i gminy Dąblin - Aktualizacja

⁶¹ Zdroje: Aktualizacja planu zagospodarowania i układu urbanistycznego: planu miejscowego dla miasta i gminy Gniezno - 2015

⁶² Zdroje: Zakładnia do planu zagospodarowania i układu urbanistycznego: planu miejscowego dla gminy Terzów - informacja z dnia 15.01.2017 r.

Gmina Subkowy

Na obszarze gminy brak jest zorganizowanej sieci gazowej, pomimo iż przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia, natomiast w pobliżu położona jest stacja redukcyjno - pomiarowa w Tęczynie - Rokietki oraz linia gazociągu średniego ciśnienia doprowadzona do miejscowości Narkowy. Program gazyfikacji gminy jest opracowany, brak jednak środków na jego realizację. W roku 2009 na terenie m. Subkowy i Narkowy została ułożona sieć gazowa z rur PE Dn 63 i 125 o łącznej długości 16,57 km. Obecnie do sieci gazowej zostało przyłączonych ok. 10% nieruchomości z w/w miejscowości.

Gmina Morzeszczyn

Obecnie na terenie gminy brak sieci gazu ziemnego, nie istnieje również opracowania projektowe czy koncepcje dotyczące takich możliwości. Gmina jest zaplanowana w gaz przytłumy propan - butan z istniejących punktów dystrybucyjnych zlokalizowanych na jej terenie.

Szczegółowa charakterystyka stanu istniejącego systemu sieci gazowej na terenie powiatu została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 30 Aktualny stan sieci gazowej na terenie powiatu - 2010 r.

Gminy	Długość czyszej sieci (opł. m)	Odbiorcy gazu (ogół. dom.)	Odbiorcy gazu (ogół. dom.)		% ludności korzystającej z sieci gazowej
			opracowanej	niezrealizowanej	
Miasto Tuszew	114542	16678	7091	50004	83,13
Miasto i Gmina Pajęcza	43087	5123	223	51	3,26
Miasto i Gmina Grotów	75147	2052	597	5402	41,31
Gmina Tęczyn	172658	1158	541	4338	36,16
Gmina Sibiłdy	3884	29	19	74	1,37
Gmina Morzeszczyn	0	0	0	0	0
Pomiat	444315	24056	8641	61429	43,98

4.2.2 Stan aktualny

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku dokumuje corocznej oceny jakości powietrza w województwie pomorskim. Podstawowymi aktami prawnymi, określającymi obowiązki, zasady i kryteria w zakresie prowadzenia oceny jakości powietrza w Polsce są:

- art. 89 i 90 Prawa Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz.U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2007 r., Nr 44, poz. 287 z późniejszymi zmianami);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu z dnia 3 marca 2008 roku (Dz.U. z 2008 r., Nr 47, poz. 281);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu z dnia 17 grudnia 2008 roku (Dz.U. z 2009 r., Nr 5, poz. 31);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza z dnia 19 listopada 2008 roku (Dz.U. z 2008 r., Nr 216, poz. 1377);
- Wytyczne do rocznej oceny jakości powietrza w strefach wykonywanej wg zasad określonych w art. 89 ustawy - Prawo ochrony środowiska z uwzględnieniem wymogów dyrektywy 2008/50/WE i dyrektywy 2004/107/WF.

¹⁰ Zmiany Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łódzkiego na lata 2004-2011 oraz Projekt założeń do planu zaopiniowanego powiatu o czystym, zdrowym i bezpiecznym powietrzu na lata 2016-2019.

Celem oceny jest uzyskanie informacji o stężeniach zanieczyszczeń na obszarze wyznaczonych stref i dokonanie klasyfikacji w oparciu o przyjęte kryteria - dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu obowiązuje w Polsce ze względu na ochronę zdrowia ludzi: dla obszaru kraju i obszarów ochrony uzdrowiskowej, oraz ze względu na ochronę roślin: dla obszaru kraju (z wyjątkiem aglomeracji miejskiej).

Ocena jakości powietrza w latach 2009-2010 na terenie województwa pomorskiego oprócz badań prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska uwzględnia badania prowadzone przez następujące podmioty i instytucje:

1. Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
2. Agencja Regionalnego Monitoringu Atmosfery Aglomeracji Gdańskiej.
3. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej.
4. Zakłady Farmaceutyczne POLPHARMA S.A. w Starogardzie Gdańskim.

Na potrzeby oceny bieżącej (rocznej) WIOŚ wykonuje klasyfikacje stref w oparciu o następujące założenia:

- klasa A - poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza
- klasa B - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń wartości dopuszczalnych,
- klasa C - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną powiększoną o margines tolerancji, niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza (POP).

Ocenę jakości powietrza w roku 2010 dokonano w oparciu o nowy układ stref, zgodnie z którym powiat łódzki zakwalifikowany został do strefy pomorskiej o kodzie: PL.22.02 (w 2009 należał do strefy łódzko-łódzkiej o kodzie PL.22.05 z.03). System oceny jakości powietrza w powiecie łódzkim opiera się na wynikach pomiarów prowadzonych na stacjach automatycznych, manualnych i pasywnych. Poniżej przedstawiono ww. wyniki.

Tabela 31 Zestawienie wyników pomiarowych wykonanych na terenie powiatu łódzkiego.

Lokalizacja stacji	Pomiar	Nazwa substancji	2009 r.		2010 r.	
			Średnia roczna [µg/m ³]	Klasyfikacja	Średnia roczna [µg/m ³]	Klasyfikacja
Tuszew ul. Turzowa	automatyczny	SO ₂	4,55	A	4,91	A
	automatyczny	NO ₂	13,41	A	16,31	A
	automatyczny	PM10	22,90	A	24	A
	manualny	PM10	-	-	30	A
	manualny	PM2,5	-	-	20	A
	niemodyfikalny	CO	462,66	A	481	A
	niemodyfikalny	Miśle w pyłe PM10	-	-	Pb - 0,61 Cd - 0,11 Ni - 1,06 As - 1,16 3,45 mg/m ³	A
	manualny	Bezoarolejurn w pyłe	-	-	-	C
	PM10	-	-	-	-	-
	PM10	-	-	-	-	-
Tuszew ul. Wąpala Podlego	passywny	SO ₂	3,40	A	6,87	A
	passywny	NO ₂	20,08	A	21,06	A
	passywny	SO ₂	2,28	A	2,4	A
	passywny	SO ₂	8,86	A	-	-
	passywny	NO ₂	22,12	A	-	-
	reflektomet	PM10	22,64	A	-	-
	passywny	SO ₂	4,93	A	-	-
	passywny	NO ₂	16,83	A	-	-
	passywny	NO ₂	-	-	-	-
	passywny	NO ₂	-	-	-	-

Tablica 33 Wynikowe klasy powiatu dla porównywalnych zanieczyszczeń (ochrona roślin).

Rok	Symbol klasy wynikowej dla porównywalnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy				Klasa ogólna strefy
	SO ₂	NO _x	O ₃		
2009	A	A	A ¹¹ , D ^{2a}	A	A
2010	A	A	A ¹¹ , D ^{2a}	A	A

11 - powietrze, środowisko do 2010 r.
12 - powietrze, otwiera obszar komunikacyjny (2007 r.)

4.3 Natężenie hałasu komunikacyjnego i hałasu pochodzącego z innych źródeł

4.3.1 Definicje ogólne i podstawy prawne

Hałasem nazywa się wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego, działające za pośrednictwem powietrza na organ słuchu i inne elementy organizmu ludzkiego. Hałas pochodzi z antropogenicznych występujących na terenie powiatu łezewskiego można podzielić na trzy podstawowe kategorie:

- hałas instalacyjno-przemysłowy,
- hałas komunikacyjny (drogowy, kolejowy, lotniczy),
- hałas komunalny (budynki mieszkalne i użyteczności publicznej).

Klimatem akustycznym nazywamy zespół zjawisk występujących na danym obszarze, niezależnie od źródła je wywołujących. Najczęściej klimat akustyczny określa się ilościowo przy pomocy poziomu dźwięku (hałasu).

Zagadnienia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. (Dz. U. z 2007r., Nr 121, poz. 826) w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Wartości progowe poziomów hałasu wyrażone są za pomocą równoważonego poziomu hałasu i odnoszą się odrębnie dla dróg i linii kolejowych, odrębnie dla pozostałych obiektów i grup źródeł hałasu, a także startów, lądowań i przelotów statków powietrznych, ustalając wartości dla pory dziennej i nocnej

W związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej uwzględnione zostały również uwarunkowania zawarte w prawie wspólnotowym. Podzielone zostały one na cztery kategorie:

- emisje hałasu z pojazdów: silnikowych: Dyrektywy 78/1015/EWG (motocykle) i 96/20/WE (pojazdy silnikowe) wprowadzające limity poziomu natężenia dźwięku.
- emisje hałasu ze sprzętu domowego: Dyrektywa ramowa 86/594/EEG.
- emisje hałasu z samolotów: Dyrektywy 80/51/EWG (samoloty ponaddwukłowe), 89/629/EWG (samoloty odrzutowe), 92/14/EWG (ograniczenie eksploatacji samolotów),
- sprzęt i maszyny budowlane: Dyrektywa ramowa 84/532/EWG (dopuszczalne poziomy mocy akustycznej) oraz siedem dyrektyw: "córki": 84/533/EWG (sprężarki), 84/534/EWG (zarzewie wiertowe), 84/535/EWG (generatory prądu), 84/537/EWG (kruszałki betonu), 85/538/EWG (koszałki do trawy), 86/662/EWG (koparki hydrauliczne).

4.3.2 Ocena stanu środowiska akustycznego na terenie powiatu

Na terenie powiatu łezewskiego - podmiotowym źródłem hałasu, decydującym o klimacie akustycznym terenu jest komunikacja drogowa. Główną przyczyną zmian jest rosnące natężenie komunikacji samochodowej, na którą składa się rosnąca liczba samochodów zarejestrowanych na terenie powiatu.

4. Obniżenie hałasu i redukcja emisji: przez produkcyjnych źródeł przez co-czasz środowiska przyrodniczego powiatu

Obserwowana w ostatnich latach tendencja w zakresie transportu polegająca na wzroście znaczenia transportu kolejowego w porównaniu z transportem kolejowym dodadkowo przyczynia się do wzrostu hałasu komunikacyjnego. Uciążliwość ta związana jest z powiększaniem jego występowania oraz czasem oddziaływania. Hałas kolejowy i lotniczy należy do źródeł o najwyższych parametrach, ale na terenie województwa i tym samym na terenie powiatu ma on charakter lokalny i nie stanowi większego zagrożenia. Hałas przemysłowy emitowany przez zakłady przemysłowe i usługowe ma zasięg lokalny - punktowy. Głównymi źródłami hałasu przemysłowego są stolarnie, tartaki, warsztaty samochodowe oraz lokale rozrywkowe. Przynajmniej przekroczeni poziomów dopuszczalnych najcięższej są: nie posiadające zabezpieczeń akustycznych wlotostojące maszyny i urządzenia, maszyny i urządzenia pracujące w pomieszczeniach bez zabezpieczeń akustycznych, operatura nagłaśniająca w obiektach rozrywkowych oraz transport wewnątrzzakładowy. Najbardziej narażona na hałas przemysłowy jest ludność zamieszkała w sąsiedztwie zakładów.

4.3.2.1 Hałas komunikacyjny drogowy na terenie powiatu

Wzrost poziomu hałasu komunikacyjnego w ostatnich latach spowodowany był wzrostem natężenia ruchu. Na uciążliwość hałasu w miastach i ciągach drogowych wpływa głównie nieodpowiedni stan nawierzchni dróg, wznoszący udział samochodów ciężarowych w ruchu oraz niezadawalający stan techniczny pojazdów.

Przez teren powiatu przebiegają następujące trasy komunikacyjne:

Drogi wojewódzkie:

- DW224: Wejherowo - Tczew,
- DW229: Jabłowo - Pelplin - Mole Walichnowy,
- DW230: Wielgłowy (gmina Subkowy) - Pelplin - Cierpice (gmina Gniew),
- DW231: Skórcz - Mimitki - Kopetkowo - Śmiętowo Graniczne - Kolonia Ostrowicka,
- DW234: Skórcz - Wielkardowo - Borkowo - Rzężęcin - Morzeszczyn - Dzierżazno - Gogolewo - Gniew,
- DW508: Opulente - Marza k. Kwidzyna,
- DW613: Rakowiec - Bielsk - Majewo - Lipia Góra - Baranino - Miroki,
- DW641: Lipia Góra - Gostki - Olszówka - Rzężęcin,
- DW644: Morzeszczyn - Królów Las - Majewo.

Drugi krajowe:

- DK27: Kostrzyn nad Odrą - Grzeszotki,
- DK90: Mława - Karcznia - Opulente - Korzeniewo - Mąreza - Kwidzyn,
- DK91: Tczew - Gniew - Nowe Świecie - Toruń - Piotrków Tryb. - Rastomsko - Częstochowa,
- Audystada A1** - leżąca w ciągu międzynarodowej trasy E73. Przez teren powiatu łezewskiego przebiegają następujące jej odcinki:
  - Rusocin (Pruszcz Gdański) - Swarzyn (gm Tczew): 24,3 km,
  - Swarzyn (gm Tczew) - Nowe Marzy (Grudziądz): 63,9 km.

Ponadto przez obszar przebiegają następujące linie kolejowe:

- linia kolejowa nr 9: Warszawa - Wschodnia - Gdańsk Główny (dwutorowa, trakcja elektryczna),
- linia kolejowa nr 203: Tczew - Chojnice - Kostrzyn (dwutorowa, trakcja spalinowa),
- linia kolejowa 131 tzw. magistrala węglowa, łącząca Gornolipie, Częstochowski Odrę Przemysłowy oraz Rybnicki Odrę Węglowy z węzłem kolejowym w Tczewie a dalej z Portem Gdańsk i Portem Gdynia, Chorzów Batory - Łuzew (dwutorowa, trakcja elektryczna).

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku w latach 2009-2010 nie prowadził szczegółowych pomiarów hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu łezewskiego.⁶⁰

60 - Źródło: Raport o stanie środowiska w powiecie łezewskim w 2009 r., s. 210-1, WPO, Gdańsk

4.3.2.2. Hałas przemysłowy (instalacyjny) na terenie powiatu

Zagrożenie hałasem przemysłowym na terenie powiatu tczewskiego ma charakter lokalny i nie powoduje znaczącego pogorszenia klimatu akustycznego. Rozdrobnienie przemysłu i wzrost usług spowodował duże zmniejszenie źródeł hałasu. Poszczególne powody i wzrost zagrożenia hałasem z takich źródeł jak agregaty chłodnicze oraz urządzenia wentylacyjne i klimatyzacyjne, które mogą powodować wzrost zagrożenia hałasem szczególnie w porze nocnej. Wśród zakładów, w których mogą znajdować się urządzenia emitujące ponadnormatywny hałas do środowiska, dominują: zakłady przemyślnego (wytwarzanie elementów drewnianych, stalarnie, tartaki, cukrownie, zakłady przemysłu spożywczego, produkcji kruszywa, wazylary mechaniczne, obiekty handlowe, rozrywkowe, przetwórstwa rolnego oraz elektrownie wiatrowe).

Starostwo Powiatowe w Tczewie wydało do tej pory 2 decyzje dot. emisji hałasu do środowiska dla następujących podmiotów:

- **Fart Tczew** – sklep spożywczy zlokalizowany w Tczewie przy ul. Gdańskiej 7A – źródłem są wentylatory solenne. Dopuszczalny poziom hałasu wynosi dla pory dnia Laeq D = 55 dB, dla pory nocy Laeq N = 45 dB. Decyzja WR-7648/1-3/09 z 15 września 2009 r.
- **Encon Truck Components Sp. z o.o.** – zakład produkujący skrzynie biegów do samochodów ciężarowych zlokalizowany w Tczewie przy ul. 30 Sierpnia 55, 83-110 Tczew – źródłem są wentylatory wentylacyjne dachowe, piece hartownicze oraz obrabianki. Dopuszczalny poziom hałasu wynosi dla pory dnia Laeq D = 55 dB, dla pory nocy Laeq N = 45 dB. Decyzja WR-7648/2-2/08 z 18 listopada 2008 r.

Porozumienie Rady Powiatu Tczewskiego uchwalone w dniu 29.11.2011 r. wypracowała zakaz utrzymania jednostek górnolężnych o napędzie silnikowym na jeziorach powiatu tczewskiego. Zakaz obejmuje w Gminie Gliniew jeziora: Pieniążkowe, Półwieś, Rakowieckie, Tymawskie, w Gminie Tczew: Rokickie Duże, Rokickie Małe, Wacławickie, Zdunskie.

Świerdzenie przekroczeń dopuszczalnych norm emisji hałasu do środowiska, określonych decyzją właściwego organu stanowią podkładę do podjęcia przez WIOŚ działań zmierzających do wyeliminowania uciążliwości źródła dźwięku. W efekcie następuje stały wzrost liczby zakładów, dążących do obniżających dopuszczalnych poziomów hałasu.

Uwzględniając standardowe procedury środowiskowe oraz mając na uwadze zdrowie mieszkańców i stan środowiska naturalnego, na etapie realizacji kluczowych inwestycji na terenie poszczególnych gmin powiatu w ostatnich latach wykonano ok. 4 analizy akustyczne. Dotyczyły one m.in.:

- analiza akustyczna dla terenu Dworca PKŚ przy al. Żywińskiego i przed planowaną inwestycją polegającą na budowie al. Kosciuszki (L.M. Tczew),
- analizy akustyczne w ramach budowy obwodnicy mijanki Pelplin (L.M.G. Pelplin),
- analiza akustyczna na zleżenie Skanska NDI dla autostrady A-1 (U.G. Tczew).

4.3.2.3. Hałas komunalny na terenie powiatu

Hałas związany z bytowaniem ludzi, hałas wewnątrz osiedlowy spowodowany jest przez prace szkieletu samobudowlanych, wywrotanie śmieci, dostawy do sklepów, głośna muzyka radiowa itp. Do tych hałasów dołącza się niejednokrotnie bardzo uciążliwy hałas wewnątrz budynku, spowodowany wadliwym funkcjonowaniem instalacji wentu-kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania oraz systemów wentylacji. Według polskiej normy, poziom hałasu pochodzący od instalacji i urządzeń budynku może wynosić w ciągu dnia 30-40 dB, nocą 25-30 dB, jednak ze względu na lokalny charakter występowania zagrożenie hałasem komunalnym terenie powiatu tczewskiego nie powoduje znaczącego pogorszenia klimatu akustycznego.

¹ Zaobf. Informacji porównawczej 2.4.4.dźwięk.gmi.

4.4. Pola elektromagnetyczne – promieniowanie niejonizujące

Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące w środowisku naturalnym poobodzi zarówno od źródeł naturalnych jak i sztucznych. Do głównych źródeł naturalnych zaliczyć można: ziemskie pole elektryczne i magnetyczne, górnolężne z wyjątkiem atmosferycznymi, pola wywołane przez promieniowanie kosmiczne. Jednak oddziaływanie pól wytwarzanych przez naszą planetę jest bardzo małe i nie wywołuje w organizmach żywych żadnych wyraźnych zmian.

Sztuczne źródła promieniowania to między innymi:

- urządzenia emitujące pole elektromagnetyczne pracujące w zakładach przemysłowych oraz urządzeniach powszechnego użytku,
- układy zasilania w środkach transportu,
- radiowe i telewizyjne centra nadawcze,
- radiostacje amatorskie,
- elektroniczne urządzenia służące rozrywce,
- stacje bazowe telefonii komórkowej (BTS),
- linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (110 kV, 220 kV i 400 kV oraz związane z nimi stacje elektroenergetyczne),
- wojskowe i cywilne urządzenia łączności i radiolokacji.

Promieniowanie to ma istotny wpływ na wzrost zanieczyszczenia środowiska oraz może negatywnie oddziaływać na zdrowie ludzi, zwierząt i roślin powodując tzw. efekt termiczny; który jest przyczyną zmian biologicznych w organizmie. Sposób i skutki oddziaływania pól elektromagnetycznych, zarówno bezpośrednio na ciało człowieka jak i na materialne elementy środowiska pracy, zależy od ich częstotliwości i natężenia. Skutki oddziaływania na organizm człowieka nie są do końca rozporozane. Dlatego jednoznacznie stwierdzenie szkliwości oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego o poziomach niższych od przyjętych norm dopuszczalnych na zdrowie człowieka oraz innych organizmów żywych jest trudne do ustalenia. Wynika to z faktu iż skutki promieniowania nie są natychmiastowe i nieistotny organizm nie posiada żadnych receptorów wczesnego ostrzeżenia przed tym zagrożeniem.

Promieniowanie niejonizujące - emisja energii elektromagnetycznej w postaci pól elektromagnetycznych, wywołana zmiennymi rozkładami elektrycznych w układach materialnych. Do promieniowania niejonizującego zalicza się fale elektromagnetyczne o długościach większych niż 10⁸ metra, w zakresie których znajduje się duża część widma promieniowania radiolotowego, światła widzialnego, promieniowanie podczerwone, fali również mające największe znaczenie z punktu widzenia ochrony środowiska - mikrofal, fale radiowe oraz fale o długości kilku tysięcy kilometrów, lawarszące istnieniu ludzinków elektrycznych w przewodach linii elektroenergetycznych. Sztuczne pola elektromagnetyczne emitują urządzenia techniczne użytkowane przez człowieka. Z uwagi na fakt, że obiekty i urządzenia emitujące do środowiska energię nie jonizują czasczek – stąd też nazywa elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych zostały zawarte w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003 r., Nr 192, poz. 1883). Załącznik nr 1 do ww rozporządzenia przedstawia w tabelach zróźnicowane dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych.

Obok tradycyjnych źródeł pól elektromagnetycznych, jakimi są od wielu lat budowane przesyłowe napowietrzane linie elektroenergetyczne czy tradycyjne nadajniki radiowo-telewizyjne, pojawiają się masowo nadajniki telefonii komórkowej i inne urządzenia radiokomunikacyjne.

⁴ Zmniejszenie natężenia i redukcji oraz redukcji w/w źródeł przez odpowiednie działania

W przypadku powiatu tczewskiego źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego są anteny nadawcze telefonii komórkowej, anteny nadawcze sygnału radiowego, linie przesyłowe wysokich napięć i stacje transformatorowe. Na podstawie informacji uzyskanych ze źródeł oraz od przedstawicieli poszczególnych Gmin ustalono, iż na terenie powiatu tczewskiego stacje BST zlokalizowane są w następujących miejscowościach:

Tabela 3a Lokalizacja bazowych stacji telefonii komórkowej na terenie powiatu⁴⁰

Miejscowość (nazwa ulicy, adres)	Sieć bazowa	
	T-Mobile base	Orange base
Miejscowości bazowych stacji telefonii komórkowej	Masto Tczew	PLUS base
Tczew, 30 Syczenia 32	x	x
Tczew, Piłkowskiej 9	x	x
Tczew, Mielkowskiej 10	x	x
Tczew, Czyszkowska 66	x	x
Tczew, Czyszkowska 67	x	x
Tczew, 30 Syczenia 55	x	x
Tczew, Babłowski 1	x	x
Tczew, Karłowicza Wyżynskiego 6	x	x
Tczew, Obornów Wesołowski 1	x	x
Tczew, Główna, dz. nr 235/4	x	x
Tczew, Wywółenia 1	x	x
Tczew, Kabanicza Węzłowa, dz. nr 217/11	x	x
Tczew, Główna 6	x	x
Tczew, Włochyńska Jagiello 3	x	x
Tczew, Jagiellońska 25	x	x
Tczew, Siojła Tczew Suchowierzy 10/15KV	x	x
Tczew, Jagiellońska 54A	x	x
Tczew, Główna 31	x	x
Tczew, Siodłarni 19	x	x
Tczew, Miłkowska 24A	x	x
Miasto i Gmina Pełplin		
Pełplin, Mickiewicza 21, Subrowina	x	x
Pełplin, Alana Mickiewicza 38A	x	x
Republiki 3	x	x
Roguski 13	x	x
Orpelia	x	x
Miasto i Gmina Ciemie		
Gniew, Nieszkińskiego 9	x	x
Gniew, Jędruskiego Krzemickiego 8	x	x
Gniew, Jankara 1, Dz. Nr 703	x	x
Gniew, 35 Kurakowskiego 8	x	x
Mata Karzma, Rakowca, Dz. Nr 409	x	x
Rakowca, Dz. Nr 493	x	x
Opolecie, Dz. Nr 133/11	x	x
Kolonia Ostrzywska, Dz. Nr 102/9	x	x
Kolonia Ostrzywska, Orowite 43/7	x	x
Gmina Twarz		
Ranki, ul. Tczewska 10, dz. nr 129	x	x
Szwarców, Szkoła 8	x	x
Wielkowskie, Dz. Nr 93	x	x
Młoboda, ul. Pamięci Narciowej 14	x	x
Gmina Subkowy		
Wąsielec	x	x
Subkowy, Wodna 4	x	x
Subkowy, Wyżynskiego 1	x	x
Niesioły, dz. nr 39/2	x	x
Gmina Muzzeszyn		
Muzzeszyn	x	x
Muzzeszyn, ul. Dworkowa	x	x
Dzierżążki, dz. nr 85/2	x	x
Rzeszyc	x	x
Razem	18	14
		32

⁴⁰ Źródło: dane dostarczone

Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych prowadzony przez WTOS w Gdanську na terenie województwa pomorskiego w latach 2009-2010 realizowany był na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku, w sprawie zabrania i sposobu prowadzenia obrotowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Lokalizacja punktów pomiarowych zlokalizowanych na terenie powiatu łącznie z wynikami przeprowadzonych pomiarów w latach 2009-2010 przedstawiono w poniższej tabeli. Zakres prowadzenia badań obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o przedziale częstotliwości, co najmniej od 3 MHz do 3 000 MHz.

Tabela 24 Wyniki pomiarów promieniowania elektromagnetycznego (PEM) w latach 2009-2010⁴¹

Nr punktu	Lokalizacja punktu pomiarowego (adres)	Średnia arytmetyczna amplitudowa wartości skutecznych pola elektrycznego dla miar ekspozycji od 300Hz powyżej 50 do 3000 MHz, wyrażona w V/m pomiarowego [V/m]	Średnia arytmetyczna amplitudowa wartość skutecznych wartości skutecznych pola elektrycznego dla miar ekspozycji od 300Hz powyżej 50 do 3000 MHz, wyrażona w V/m pomiarowego [V/m]	Średnia arytmetyczna wartość skutecznych wartości skutecznych pola elektrycznego dla miar ekspozycji od 300Hz powyżej 50 do 3000 MHz, wyrażona w V/m pomiarowego [V/m]	Średnia arytmetyczna wartość skutecznych wartości skutecznych pola elektrycznego dla miar ekspozycji od 300Hz powyżej 50 do 3000 MHz, wyrażona w V/m pomiarowego [V/m]
1.	Tczew, ul. Jagiellońska	0,23	0,34	-	-
2.	Tczew, ul. Jagiellońska	0,33	0,54	-	-
3.	Pełplin, ul. Dworkowa	0,61	-	0,35	-
4.	Młoboda, ul. Główna	0,29	-	-	0,34
5.	Subkowy, ul. Wywółenia	0,36	-	-	0,34

W całym punkcie pomiarowym nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku, w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

4.5 Gospodarka odpadami

Stan gospodarki odpadami prowadzonej na terenie powiatu tczewskiego został opracowany na podstawie Planu gospodarki odpadami powiatu tczewskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015, Sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami powiatu tczewskiego obejmujące okres: I stycznia 2009 r. – 31 grudnia 2010 r., raportów o stanie środowiska w województwie pomorskim w latach 2009 – 2010 oraz informacji z wojewódzkiej bazy danych wytworzenia i gospodarowania odpadami.

4.5.1 Aktualny stan gospodarki odpadami

4.5.1.1 Odpady komunalne

Odpady komunalne definiuje się jako: „odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych” (Dz.U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, z późn. zm. - art. 3, ust. 3, pkt. 4). Ich powstawanie jest ściśle związane z działalnością bytową człowieka (gospodarstwa domowe, obiekty użyteczności publicznej).

⁴¹ Źródło: dane dostarczone przez WTOS w Gdanську na terenie województwa pomorskiego w latach 2009-2010

Tabela 36 Wykaz odpadów komunalnych w podziale na gminy w latach 2009-2010.

Lp	Gmina	Odbieranie odpadów komunalnych [tysł]		Odbiór w instalacji [tysł]		Przebieżność os. fizycznym do wykończonych [tysł]		Ubezpieczenie w instalacjach [tysł]		Zbiorniki [tysł]	
		2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.
1	Kielce/Trzawa	2401,58	2479,26	129,41	346,780	0,00	0,00	0,00	0,00	1892,44	1796,73
2	Pelplin	3190,00	2838,00	0,00	0,00	3,50	239,00	0,00	0,00	3186,50	2609,00
3	Trenew	1863,48	474,200	0,00	0,00	1863,48	1,330	2,437	0,00	0,00	0,00
4	Trenew	43,020	306,24	3413,40	1506,20	-	5857,20	42332,60	0,00	0,00	0,00
5	Subkowy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
6	Mozzany	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Powiat		29852,10	26993,2	3643,21	1831,980	3,390	6374,20	48821,60	1900,00	1748,75	

Opady komunalne na terenie powiatu poddawano procesom odzysku i unieszkodliwiania poprzez składowanie w procesie D5⁷⁰. Wszystkie wytworzone zmieszane odpady komunalne o kodzie 20 03 01 unieszkodliwiono na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Tczewie, w miejscowości Ropuchy, gm. Pelplin i w miejscowości Niepola, gm. Gniew. Składowaniu poddawano również niesiegregowane odpady komunalne: przywózzone spoza terenu powiatu. Odzysk odpadów komunalnych odbywał się 3 metodami: w procesie R3 – kompostowanie, R14 – przeszypka technologiczna, utworzenie drogi wewnętrznych na składowisku odpadów i R15 – w instalacji do produkcji paliwa alternatywnego. Największe ilości odpadów odzyskano w procesie R14 odpadem uzyskanym był odpad o kodzie 20 02 02 (głeba i ziemia, w tym kamienie). Następnie odpad o kodzie 20 02 01 (odpady ulegające biodegradacji), który wykorzystywany był jako komponent do produkcji kompostu.

Szczegółowa analiza ilości odpadów komunalnych w zakresie odbierania, odzysku w instalacji, przekazywania osobom fizycznym do wykorzystania, unieszkodliwiania w instalacji oraz zbierania w podziale na posiadaczy przedstawia się następująco:

Tabela 37 Wykaz odpadów komunalnych dla wybranego rodzaju działalności w podziale na posiadaczy.

Lp	Podmiot	Analizowany rok	
		2009 r.	2010 r.
I. Odbieranie odpadów komunalnych [tysł]			
1.	SITA Tczew Sp. z o.o.	24 397,02	22 866,46
2.	PELKOVA Sp. z o.o. - Wywózka Odpadów Komunalnych w Ropuchach	3 240,00	2 839,30
3.	SITA TRZAWA Sp. z o.o. w Kobierzynie	1 967,58	0,00
4.	Ślikiwickie Odpady Komunalne w Niepoli	0,00	1 004,10
5.	DOMPELX Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	0,00	141,34
6.	Przedsiębiorstwo Kolor Sp. z o.o. w Rudałach	43,52	0,30
7.	Złoty męski Sp. z o.o. w Rudałach	0,00	30,30
8.	Przedsiębiorstwo Usług Miejskich Spółka z o.o.	0,00	14,63
		Powiat	28 633,10
II. Odbiór w instalacji [tysł]			
1.	Zakład Utylizacji Odpadów Stałych Szklanych z o.o.	3 413,40	1 508,30
2.	KOMUNALNYSERVICE WOPRZEMIAŁ, Polska Sp. z o.o.	26,23	344,88
3.	Osie Sp. z o.o.	3,58	0,00
		Powiat	3 443,21
III. Przebieżność os. fizycznym do wykończonych [tysł]			
1.	MIKROSTYK S.A.	3,35	b.d.
		Powiat	3,35
IV. Ubezpieczenie w instalacjach [tysł]			
1.	Zakład Utylizacji Odpadów Stałych Szklanych z o.o.	58 437,30	47 723,60
2.	PELKOVA Sp. z o.o. - Wywózka Odpadów Komunalnych w Ropuchach	3 370,00	2 879,00
3.	SITA ROPUCHY Sp. z o.o. w Kobierzynie	1 967,58	0,00
		Powiat	63 774,88
		Powiat	63 774,88

⁷⁰ Zakład Sprzątnięcia i Przekazywania Odpadów Komunalnych do Wywózki w Ropuchach - data: 2009-31-12-2010
1. Odbieranie os. fizycznym do wykorzystania - data: 2009-31-12-2010 Strona 81

Tabela 38 Zagospodarowanie odpadów komunalnych w instalacjach i urządzeniach na terenie powiatu tczewskiego w latach 2009-2010.

Lp	Podmiot	Analizowany rok	
		2009 r.	2010 r.
V. Zbiorniki [tysł]			
1.	Przedsiębiorstwo Zamrażania i Usług Technicznych PIRKOSTAL Jolanta Wywózka Jolanta Zwińdzka	706,90	1 017,30
2.	Bruno Inżynieria FRCOSTAL-Pan Wywózka Adam Zwińdzki	597,00	436,20
3.	DRAPOC Sp. z o.o.	300,80	4,38
4.	Osie Sp. z o.o.	3,55	4,80
5.	SITA ROPUCHY Sp. z o.o. w Kobierzynie	2,417	0,00
6.	Ślikiwickie Odpady Komunalne w Niepoli	0,219	0,00
7.	Aprieta - Instalacje s.c. Lech Bielikowski, Tadeusz Bielikowski	0,019	0,018
8.	Aprieta - Instalacje s.c. Lech Bielikowski, Tadeusz Bielikowski	0,00	0,00
9.	Aprieta EKO Buro Anna Wroczewska	0,019	0,00
10.	Aprieta Granitowa mgr Inż. Alicja Wroczewska	0,019	0,00
11.	Aprieta Kierownictwo Inżynieria Dobrej Woli, Joanna Ruda i Wspólnicy Spółka Jolanta Wywózka	0,00	0,00
12.	Aprieta "OPTIMA" Sp. J mgr Inż. Jolanta Jabłońska, mgr Inż. Lenka Okruszewska	0,00	0,00
13.	Druk Thermo Sp. z o.o. - Aprieta "Podł. uem" w Tczewie	0,00	0,00
14.	Podk. Inżynieria i Systemy Sp. z o.o. Grzegorz, J. Podkale-Grodzki - Sklep Firmowy w Tczewie ul. Dąbrowskiego 22	0,010	0,00
		Powiat	1 748,548

Opady komunalne na terenie powiatu zagospodarowywane były przede wszystkim w instalacjach i urządzeniach. Jak wynika z poniższej tabeli zagospodarowaniu w instalacjach i urządzeniach poddaje się na terenie powiatu głównie niesiegregowane (zmieszane) odpady komunalne (20 03 01), odpady wielkogabarytowe (20 03 07), odpady z czyszczenia ulic i placów (20 03 03) oraz głeba i ziemię, w tym kamienie (20 02 02).

Tabela 38 Zagospodarowanie odpadów komunalnych w instalacjach i urządzeniach na terenie powiatu tczewskiego w latach 2009-2010.

Rodzaj odpadów	Masa [tysł]	
	2009 r.	2010 r.
Szklane (20 01 01)	21,66	11,21
Papier, tektura (20 01 01)	6,46	0,00
Szklane (20 01 02)	31,20	23,79
Odpady biodegradowalne (20 01 08)	21,00	0,00
Plastyk (20 01 03)	0,11	0,00
Zestawy urządzeń elektrycznych i elektronicznych (inne niż wyłączone w 20 01 21, 22 01, 23 01, 24 01, 25 01, 26 01, 27 01)	8,10	0,00
Techniczne urządzenia (20 01 39)	840,0	811,59
Odpady niebezpieczne biodegradowalne (20 02 01)	1,58	1,09
Głeba i ziemia, w tym kamienie (20 02 03)	0,00	0,81
Inne odpady niebezpieczne biodegradowalne (20 02 03)	58 570,78	44 718,05
Niesiegregowane (zmieszane) odpady komunalne (20 03 01)	163,4	272,1
Odpady z biogazowni (20 03 02)	1 685,20	1 227,70
Odpady z czyszczenia ulic i placów (20 03 03)	697,90	1 838,90
Odpady wielkogabarytowe (20 03 07)	0,00	0,00
Suma		63 774,88

4.5.1.2. Odpady inne niż komunalne

Charakterystyka gospodarki odpadami⁷¹ prowadzonej w latach 2009-2010, z uwzględnieniem ich wytworzenia, zbierania, odzysku w instalacji i poza instalacją oraz ilości przekazywanych odpadów do wykorzystania osobom fizycznym, została przedstawiona w tabelach poniżej:

⁷¹ Zakład WST dla powiatu tczewskiego - data: 2010-02-03-04-05-06-07-08-09-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-12-2010
1. Odbieranie os. fizycznym do wykorzystania - data: 2009-31-12-2010 Strona 82

Tabela 39 Wykaz odpadów w podziale na gminy w 2009 r.

Lp.	Gmina	Odpady w instalacji [Mg]	Odpady poza instalacjami [Mg]	Przekazanie do wytwórczości [Mg]	Unieszkodliwienie w instalacjach [Mg]	Wytwarzanie [Mg]	Zbieranie [Mg]
1.	Miasto Tczew	65 702,64	1 974,30	165,49	36 695,98	43 234,91	2 381,09
2.	Pełpin	10 126,53	821,75	7 044,61	615,00	2 973,78	2 830,92
3.	Gniew	1 541,78	887,20	-	8 266,40	37 175,27	2 402,51
4.	Tczew	8 026,30	-	3 775,89	-	492,54	-
5.	Subkowy	354,00	-	-	-	56,64	-
6.	Morzeszczyń	-	-	-	-	-	-
Powiat		90 732,67	2 798,02	11 667,68	9 069,89	95 285,61	50 852,43

Tabela 40 Wykaz odpadów w podziale na gminy w 2010 r.

Lp.	Gmina	Odpady w instalacji [Mg]	Odpady poza instalacjami [Mg]	Przekazanie do wytwórczości [Mg]	Unieszkodliwienie w instalacjach [Mg]	Wytwarzanie [Mg]	Zbieranie [Mg]
1.	Miasto Tczew	78 799,33	10,86	73,72	280,74	88 699,17	44 266,05
2.	Pełpin	7 391,20	10,86	2 105,92	479,80	7 956,68	2 941,61
3.	Gniew	17 898,34	-	3 435,98	378,20	2 119,12	3 385,71
4.	Tczew	10 286,70	-	-	-	311,05	-
5.	Subkowy	252,11	-	-	-	79,79	365,86
6.	Morzeszczyń	114 577,67	10,80	5 513,62	1 138,54	3 12 639,47	53 088,05

Z analizy powyższych danych wynika iż na terenie powiatu tczewskiego w roku 2010 wytworzonych było ok. trzy razy więcej odpadów niż w roku 2009 (z grup 01-19). Najwięcej odpadów wytworzono na terenie gminy Tczew oraz na terenie miasta Tczew. Tendencje wzrostowe obserwuje się w zakresie udzysku odpadów w instalacjach oraz w zakresie zbierania odpadów. W odniesieniu do udzysku odpadów poza instalacjami, przekazywania do wytwórczości osobom fizycznym oraz unieszkodliwiania odpadów w instalacjach w porównaniu do roku 2009 odnotowano spadek.

Szczegółowe ilości i rodzaje odpadów innych niż komunalne wytworzonych i zagospodarowanych na terenie powiatu tczewskiego w latach 2009-2010 zostały zestawione w poniższych tabelach.

Tabela 41 Ilości i rodzaje odpadów, które podlegają odrębny do przepacom, prawnym wytworzonych i zagospodarowanych na terenie powiatu tczewskiego w latach 2009-2010.

Rodzaj odpadów: Kod	Wytwarzanie odpadów		Unieszkodliwienie	
	2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.
Oleje opałowe (gr. 13)*	570,95	570,95	1698,39	2321,01
Odpady opakowaniowe (gr. 15)*	6255,78	1385,83	332,25	344,26
Zubry sprzęt elektryczny i elektroniczny (gr. 16-19)*	311,00	20,37	120,48	120,48
Zubry sprzęt elektryczny i elektroniczny (gr. 16-19)*	32,04	3,465	142,83	237,1
Zubry sprzęt elektryczny i elektroniczny (gr. 16-19)*	20,27	2,14	-	-
Odpady zwierzęce (gr. 17)*	94,83	0,00	-	-
Odpady medyczne (gr. 18-19)*	0,25	13,30	0,00	150,82
Odpady weterynaryjne (gr. 18-19)*	9,60	0,00	0,00	9,60
inne odpady (gr. 19)*	-	-	-	-
Wszystkie odpady	7 585,35	1 610,55	2 153,95	2 783,76

Wytwarzanie odpadów: roczna ilość wytworzonych w 2010 roku zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów medycznych i weterynaryjnych, zużytych opon i odpadów opakowaniowych zmalała - w porównaniu do roku 2009.

Odzysk: oleje opałowe odzyskiwano w procesie R9 - w instalacji do regeneracji olejów odpadowych, R14 - w instalacji do produkcji wyrobów ceramicznych (keramzytu) za pomocą wypalania i R15 - w instalacji do produkcji paliwa alternatywnego (16985,19 Mg - w 2009 r., 12511,01 Mg - w 2010 r. - tendencja spadkowa).

W 2010 roku wzrosła roczna ilość odzyskiwanych zużytych opon (1424,8 Mg - w 2009 r., 2 371 Mg - w 2010 r.). Odpady te poddawane były odzyskowi w procesie R3 w instalacji do bieżniakowania opon.

Odpady opakowaniowe poddawano odzyskowi na terenie powiatu w procesie R3 (226,98 Mg - w 2009 r., 127,22 Mg - w 2010 r.) w kompostarni w Tczewie oraz w procesie R15 (332,25Mg - w 2009 r., 344,26 Mg - w 2010 r.) - w instalacji do produkcji paliwa alternatywnego.

Unieszkodliwienie: odpady medyczne i weterynaryjne unieszkodliwiano w procesie D10 w spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych, odpady opakowaniowe takie jak: opakowania z papieru i tektury, opakowania z tworzyw sztucznych i opakowania z drewna unieszkodliwiano poprzez składowanie na składowisku odpadów w Tczewie. Ilość odpadów opakowaniowych składowanych w 2010 roku w porównaniu z rokiem 2009 była mniejsza o 31,9 Mg.

Tabela 42 Ilości i rodzaje pozostałych odpadów wytworzonych i zagospodarowanych na terenie powiatu tczewskiego w latach 2009-2010.

Rodzaj odpadów: Kod	Wytwarzanie odpadów		Unieszkodliwienie	
	2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.
Odpady z budowy: remontów i remontów obiektów inżynierskich i obiektów inżynierskich oraz infrastruktury drogowej (gr. 17)*	4269,03	145,04	209 r. R-4+R15	2010 r. R-4+R15
Komunalne odpady: budowlane (gr. 19)*	7342,29	6342,29	R3	R3
Wszystkie odpady	11611,32	1494,33	209 r. R-4+R15	2010 r. R-4+R15

W odniesieniu do ilości i rodzajów pozostałych odpadów wytworzonych i zagospodarowanych na terenie powiatu tczewskiego obserwuje się tendencję zmniejszającą ilość wytworzonych odpadów pochodzących z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej. Odpady te były poddawane odzyskowi na terenie powiatu w procesie R14 - w Wytwórni Mas Bitumicznych w Pomysłach (instalacja do przerobu kamienia i wytwórnia mieszanki), na składowisku odpadów w Tczewie i w miejscowości Niepunia, w stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji w Tczewie, podczas remontu nawierzchni bitumicznych dróg krajowych, budowy Obwodnicy Pelplina oraz w procesie R15 - w instalacji do produkcji paliwa alternatywnego. Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej również unieszkodliwiano na składowisku odpadów w Tczewie w procesie D5. W 2009 roku zdecydowano na składowisku ww. odpady w ilości 69,10 Mg, natomiast w 2010 roku - natomiast w 2010 roku w ilości 6 842,34 Mg. Na terenie powiatu odpady te zagospodarowywano w procesie odzysku R3 - kompostowanie i w procesie unieszkodliwienia D5 poprzez składowanie. Odpady na terenie powiatu zagospodarowywane były przede wszystkim w instalacjach i urządzeniach. Tylko odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej poddawane były odzyskowi poza instalacjami i urządzeniami.

Tabela 43 Zegnowanie odpadów podlegających odrębnym przepisom prawnym w instalacjach i poza instalacjami na terenie powiatu łowickiego w latach 2009-2010.

Rodzaj odpadów/ Kod	w instalacjach i urządzeniach		poza instalacje i urządzenia		Ogółem	
	Masa [Mg]	2009 r.	Masa [Mg]	2010 r.		
Odpady ochloneczne [ur. 13]	2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.
	15816,67	11348,97	-	-	15816,67	11348,97
Odpady ogólnego użytku [ur. 5]	774,72	818,04	-	-	774,72	818,04
Zwzrosty zwierząt kręgowych [ur. 14-01]	1424,8	2371	-	-	1424,8	2371
Przebiegi z wydalaniem z kałkami [ur. 16-01]	204,30	197,50	-	-	204,30	197,50
Odpady medyczne [ur. 18-01]	155,82	258,28	-	-	155,82	258,28
Odpady weterynaryjne [ur. 18-02]	8,67	12,50	-	-	8,67	12,50
					17689,03	30426,18

Tabela 44 Zegnowanie odpadów pozostałych w instalacjach i poza instalacjami na terenie powiatu łowickiego w latach 2009-2010.

Rodzaj odpadów/ Kod	w instalacjach i urządzeniach		poza instalacje i urządzenia		Ogółem	
	Masa [Mg]	2009 r.	Masa [Mg]	2010 r.		
Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz instalacji, urządzeń, lin i rurociągu [ur. 17]	2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.
	25206,52	16072,57	823,72	29,2	26030,24	15805,77
					17689,03	30426,18

4.5.2 Instalacje do odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów, które podlegają odrębnym przepisom prawnym.

Na terenie powiatu łowickiego wyodrębniła się 2 podstawowe typy instalacji do odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów, które podlegają odrębnym przepisom prawnym: Saito:

- 2 instalacje do recyklingu zużytych opon.
  - Instalacja do wytworzenia paliwa alternatywnego z odpadów innych niż niebezpieczne.
- Charakterystyka ww. typów instalacji została przedstawiona poniżej (stan na dzień 31 grudnia 2010 r.):

I. Stacje demontażu (pojazdów wycofanych z eksploatacji przy pracy jednozmianowej):

1. Nazwa i adres podmiotu zarządzającego: Przedsiębiorstwo Złomowania i Usług Technicznych PIROSTAL Jolanta Wryczna, Iwona Zwolińska, ul. Malinowska 18, 83-110 Teczew.

Adres instalacji: 83-110 Teczew, ul. Malinowska 18.
Rodzaj decyzji/podstawa prawna: Pozwolenie na wytworzenie odpadów.
Numer decyzji, data wydania/organ wydający: SR/S.JIL/K-G/6620-46/2005 z dnia 28.08.2005r.
Wyjswoda Pomorski (data ważności decyzji: 23.08.2015 r.).

Symbol R lub D wg decyzji: R14.
Rodzaj odpadów/kod: 16 01 04*, 16 01 06.
Zdolności przerobowe roczne:

- dla odpadów 16 01 04*: 250 [Mg/rok],
- dla odpadów 16 01 06: 200 [Mg/rok]

Ilość odpadów przetworzonych w 2009 r.:

- odpady 16 01 04*: 124,55 [Mg],
- odpady 16 01 06: 60,40 [Mg],

Ilość odpadów przetworzonych w 2010 r.:

- odpady 16 01 04*: 70,79 [Mg],
- odpady 16 01 06: 33,50 [Mg]

Tabela 45 Zegnowanie odpadów podlegających odrębnym przepisom prawnym w instalacjach i poza instalacjami na terenie powiatu łowickiego w latach 2009-2010.

Rodzaj odpadów/ Kod	w instalacjach i urządzeniach		poza instalacje i urządzenia		Ogółem	
	Masa [Mg]	2009 r.	Masa [Mg]	2010 r.		
Odpady ochloneczne [ur. 13]	2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.
	15816,67	11348,97	-	-	15816,67	11348,97
Odpady ogólnego użytku [ur. 5]	774,72	818,04	-	-	774,72	818,04
Zwzrosty zwierząt kręgowych [ur. 14-01]	1424,8	2371	-	-	1424,8	2371
Przebiegi z wydalaniem z kałkami [ur. 16-01]	204,30	197,50	-	-	204,30	197,50
Odpady medyczne [ur. 18-01]	155,82	258,28	-	-	155,82	258,28
Odpady weterynaryjne [ur. 18-02]	8,67	12,50	-	-	8,67	12,50
					17689,03	30426,18

II. Instalacje do recyklingu zużytych opon:

1. Nazwa i adres podmiotu zarządzającego: COLMEC Sp. z o.o.
Adres instalacji: 83-121 Rudno, ul. Przemysłowa 5.

Rodzaj decyzji/podstawa prawna: Zezwolenie na odzysk odpadów.
Numer decyzji, data wydania/organ wydający: SR WR.6233.4/2011 z dnia 04.03.2011 r.
Sawrosta Teczewski (data ważności decyzji: 04.03.2021 r.).

Symbol R lub D wg decyzji: R2.
Rodzaj odpadów/kod: 16 01 03.

Zdolności przerobowe roczne: 5 000 [Mg/rok].
Ilość odpadów przetworzonych w 2009 r.: 1424,80 [Mg].
Ilość odpadów przetworzonych w 2010 r.: 2371,00 [Mg].

4.5.3 Instalacje do odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów pozostałych

Na terenie powiatu łowickiego znajdują się m. in. 2 typy instalacji do odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów pozostałych takie jak:

- instalacje do wytworzenia paliwa alternatywnego z odpadów innych niż niebezpieczne.
  - instalacje do poddawania odzyskowi odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej.
- Charakterystyka ww. typów instalacji została przedstawiona poniżej (stan na dzień 31 grudnia 2010 r.):

I. Instalacje do wytworzenia paliwa alternatywnego z odpadów innych niż komunalne:

1. Nazwa i adres podmiotu zarządzającego: OILFR Sp. z o.o., ul. Malinowska 24A, 83-110 Teczew.

Adres instalacji: ul. Malinowska 24A, 83-110 Teczew.

Rodzaj decyzji/podstawa prawna: Pozwolenie zintegrowane.
Numer decyzji, data wydania/organ wydający: SR/S.IX.6619/4/2006 z dnia 30.11.2006 r.
Wyjswoda Pomorski, zmiana: DROŚ P.Z.F.S.7650/3/4/08 z dnia 06.11.2008 - Marszałek Województwa Pomorskiego (data ważności decyzji: 30.09.2016 r.).

Symbol R lub D wg decyzji: R15.

Rodzaj odpadów/kod: odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne z grupy 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19 i 20.

Zdolności przerobowe roczne: 25 300 [Mg/rok].
Ilość odpadów przetworzonych w 2009 r.: 14 546,34 [Mg].
Ilość odpadów przetworzonych w 2010 r.: 9 750,15 [Mg].

II. Instalacje do poddawania odzyskowi odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej:

1. Nazwa i adres podmiotu zarządzającego: Przedsiębiorstwo Budowy Dróg S.A., Starogard Gdański, ul. Pomorska 26a.

Adres instalacji: Pomyje, gm. Pelplin.

Rodzaj decyzji/podstawa prawna: Pozwolenie na wywóz odpadów.

Numer decyzji, data wydania/organ wydający: WR-7635/11-2/02 z dnia 25.10.2002 r.,

zmienna:

WR-7635/11-6/02 z dnia 24.01.2006 r. - Starosta Łezewski (data ważności decyzji:

25.10.2012 r.).

Sygnal R lub D wg decyzji: R14

Rodzaj odpadów: 10 12 10, 17 01 81.

Zdolności przerobowe roczne:

- dla odpadów 10 12 10: 300 [Mg/rok],
- dla odpadów 17 01 81: 20 100 [Mg/rok].

Ilość odpadów przetworzonych w 2009 r.:

- odpady 10 12 10: 0,00 [Mg],
- odpady 17 01 81: 6 400,00 [Mg].

Ilość odpadów przetworzonych w 2010 r.:

- odpady 10 12 10: 0,00 [Mg],
- odpady 17 01 81: 5 453,00 [Mg].

4.5.4 Składowiska odpadów komunalnych

Na terenie powiatu łezewskiego odpady komunalne składowane są na 3 składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. W/w składowiska położone są na terenie:

- miasta Łezew, przy ul. Rokickiej,
- gminie Pelplin, w miejscowości Ropuchy,
- gminie Gniew, w miejscowości Niepomia

Wszystkie w/w składowiska spełniają wymagania w zakresie posiadanych decyzji, bndowy i eksploatacji oraz lokalizacji. Szczegółowe charakterystyki analizowanych składowisk przedstawione zostały poniżej (stan na dzień 31 grudnia 2010 r.):

1. Składowisko Odpadów Komunalnych w Tezewie

Adres składowiska: ul. Rokicka 16, 80-110 Tezew.

Właściciel składowiska odpadów: Zakład Utylizacji Odpadów Stałych Sp. z o.o.

ul. Rokicka 16, 80-110 Tezew.

Właściciel gruntu pod składowiskiem odpadów: Zakład Utylizacji Odpadów Stałych

Sp. z o.o., ul. Rokicka 16, 80-110 Tezew.

Pojemność całkowita: 1 214 000 [m³].

Pojemność wypełniona łącznie z warstwami izolacyjnymi: 1 089 726,83 [m³].

Masa składowanych odpadów: 425 322,4 [Mg].

Masa odpadów do przyjęcia: 65 000 [Mg].

Na terenie składowiska nie są składowane odpady komunalne przetworzone termicznie lub biologicznie.

2. Składowisko Odpadów Komunalnych w Ropuchach

Adres składowiska: Ropuchy, 83-130 Pelplin.

Właściciel składowiska odpadów: PELKOM Sp. z o.o. w Pelplinie, ul. Starogardzka 12,

83-130 Pelplin.

Właściciel gruntu pod składowiskiem odpadów: PELKOM Sp. z o.o. w Pelplinie,

ul. Starogardzka 12, 83-130 Pelplin.

Pojemność całkowita: 75 000 [m³].

4. (Skreślone same) i tendencji oraz produkcyjnych bndki (produkcyjny instalowiska przemysłowego, miuliam

Pojemność wypełniona łącznie z warstwami izolacyjnymi: 65 500 [m³].

Pojemność pozostała: 9 500 [m³].

Masa składowanych odpadów: 16 375 [Mg].

Masa odpadów do przyjęcia: 4 250 [Mg].

Na terenie składowiska nie są składowane odpady komunalne przetworzone termicznie lub biologicznie.

3. Składowisko Odpadów Komunalnych w Niepomiu

Adres składowiska: Niepomia, 83-140 Gniew.

Właściciel składowiska odpadów: SITA POMORZE Sp. z o.o. w Koszęcinie,

ul. Przemysłowa 10, 83-400 Koszęcin.

Właściciel gruntu pod składowiskiem odpadów: Gmina Gniew, Pl. Grunwaldzki 1,

83-140 Gniew.

Pojemność całkowita: 193 000 [m³].

Pojemność wypełniona łącznie z warstwami izolacyjnymi: 187 602,31 [m³].

Pojemność pozostała: 5 397,69 [m³].

Masa składowanych odpadów: 48 351,11 [Mg].

Masa odpadów do przyjęcia: 4 250 [Mg].

Na terenie składowiska nie są składowane odpady komunalne przetworzone termicznie lub biologicznie.

Łącznie do wypełnienia pozostało 139 170,86 m³ pojemności składowisk odpadów zlokalizowanych na terenie powiatu łezewskiego (wg stanu na 31 grudnia 2010 r.). Wszystkie kwatery na składowiskach odpadów były eksploatowane. Znajdujące się w fazie eksploatacji składowiska odpadów objęte były monitoringiem. Zadne ze składowisk odpadów w latach 2009-2010 nie zostało zamknięte oraz nie podjęto ich rekultywacji. Składowane odpady komunalne nie są przetwarzane termicznie i biologicznie. Po wypełnieniu składowiska zostaną poddane rekultywacji, a odpady zostaną zagospodarowane w ramach projektu Regionalnego Systemu Gospodarki Odpadami Tezew, do którego przystąpiły wszystkie gminy powiatu łezewskiego. Realizując projekt dąży się do zapewnienia sprawnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi w regionie czterech powiatów województwa pomorskiego (malburskim, łezewskim, nowodworskim i gdańskim ziemskim).

4.5.5 Nowe instalacje zagospodarowania odpadów

Poniżej przedstawiono charakterystyki nowych instalacji zagospodarowania odpadów oddanych do użytkowania w latach 2009-2010.

1. Instalacja zagospodarowania odpadów podlegających odrębnym przepisom prawnym

Nazwa i adres właściciela instalacji: Powiat Łezewski, ul. Piaskowa 2, 83-110 Tezew.

Nazwa i adres instalacji: Spalarnia do termicznego przekształcania odpadów medycznych

i weterynaryjnych, ul. 30 Syczenia 57, 83-110 Tezew.

Typ instalacji: Rodzaj zastosowanej technologii, instalacja do termicznego przekształcania

odpadów medycznych i weterynaryjnych.

Zdolności przerobowe [Mg/rok] lub pojemność składowisk [m³]: 2 918 [Mg].

Oddana do użytkowania: w roku 2009.

2. Instalacja zagospodarowania pozostałych odpadów

Nazwa i adres właściciela instalacji: Lafarge Kruszywa i Beton Sp. z o.o., ul. Itzecka 24 F,

02-135 Warszawa.

Nazwa i adres instalacji: Wytwórnia betonu, ul. Sadowa 6a, 83-110 Tezew.

Typ instalacji: Rodzaj zastosowanej technologii: instalacja do produkcji betonu

wykorzystująca popioły lotne z węgla jako komponent do produkcji betonu.

Zdolności przerobowe [Mg/rok] lub pojemność składowisk [m³]: 1 800 [Mg].

Oddana do użytkowania: w roku 2009.

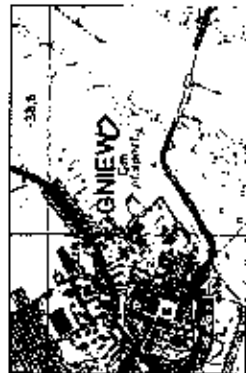
Lokalizacja: Gniew, Gmina Gniew.

Długość kanału: 78,9 m, szerokość max.: 50,0 m.
Rodzaj (typ) osuwiska – b.d.
Charakterystyka: zbocze doliny rzecznej, osuwisko gruntowe, wielk gruntów (skał) w rejonie osuwiska (czwartorzęd).
Aktywność osuwiska: osuwisko aktywne.
Przyczyny powstania osuwiska: naturalne - infiltracja wód opadowych, sztuczne - odprowadzenie ścieków.
Powszechność szkody i zagrożenia: uszkodzony odcinek skarpy Wisły

W wyniku odprowadzania ścieków rozmyciu ulega skarpa. Na ruchy osuwiskowe wpływ mają również opady atmosferyczne. Prac zabezpieczających nie wykonywano

Lokalizacja: Gniew, Gmina Gniew.

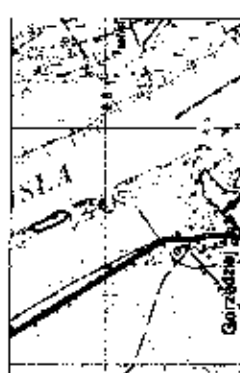

Długość kanału: 57,3 m, szerokość kanału: 45,0 m.
Rodzaj (typ) osuwiska - obwał. zsuw, spływanie, złożone.
Charakterystyka: zbocze doliny rzecznej, osuwisko gruntowe, wielk gruntów (skał) w rejonie osuwiska (czwartorzęd).
Aktywność osuwiska: osuwisko mało aktywne
Przyczyny powstania osuwiska: naturalne - infiltracja wód opadowych.
Powszechność szkody i zagrożenia: zniszczone uprawy rolne.

Dalszy rozwój osuwiska możliwy pod wpływem intensywnych opadów atmosferycznych. Prac zabezpieczających nie wykonywano

Lokalizacja: m. Ciepłe, Gmina Gniew – 2 osuwiska¹⁴.

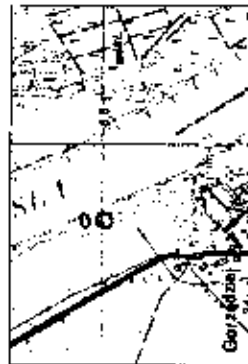
Lokalizacja: m. Ciepłe, Gmina Subkowy.

Długość kanału: 38 m, szerokość kanału: 163 m.
Rodzaj (typ) osuwiska - zsuw.
Charakterystyka: zbocze doliny rzecznej, skarpa przykryta, osuwisko gruntowe, wielk gruntów (skał) w rejonie osuwiska - czwartorzęd.
Aktywność osuwiska: osuwisko aktywne.
Przyczyny powstania osuwiska: naturalne - podcięcie erozyjne, infiltracja wód opadowych.
Powszechność szkody i zagrożenia: zagrożone uprawy rolne.

Osuwisko będzie się intensywnie rozwijać w okresach opadów oraz wysokich stanów wody na Wiśle. Prac zabezpieczających nie wykonywano.

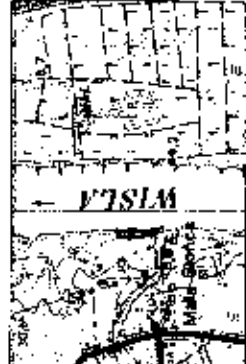
Lokalizacja: m. Gorzędziej, Gmina Subkowy.

Długość kanału: 70,2 m, szerokość kanału: 116,0 m.
Rodzaj (typ) osuwiska - zsuw, spływanie.
Charakterystyka: zbocze doliny rzecznej, osuwisko gruntowe, wielk gruntów (skał) w rejonie osuwiska (czwartorzęd).
Aktywność osuwiska: osuwisko aktywne
Przyczyny powstania osuwiska: naturalne - infiltracja wód opadowych.
Powszechność szkody i zagrożenia: zagrożone uprawy rolne (zając tu: rząd niską osuwiska.

Osuwisko spowodowane jest głównie przez wodę opadową spływającą z pól leżących powyżej osuwiska. Prac zabezpieczających nie wykonywano.

Lokalizacja: m. Mała Stonica, Gmina Subkowy.

Długość kanału: 28,3 m, szerokość kanału: 140 (t m)
Rodzaj (typ) osuwiska - zsuw, spływanie, złożone.
Charakterystyka: zbocze doliny rzecznej, skarpa przykryta, osuwisko gruntowe, wielk gruntów (skał) w rejonie osuwiska (czwartorzęd).
Aktywność osuwiska: osuwisko aktywne.
Przyczyny powstania osuwiska: naturalne - podcięcie erozyjne, infiltracja wód opadowych.
Powszechność szkody i zagrożenia: zagrożone uprawy rolne: zagrożony odcinek brzozy ciekła wodnego.

Na intensyfikację ruchów osuwiskowych wpływ będą miały obfite opady atmosferyczne i wysokie stany wód w Wiśle. Prac zabezpieczających nie wykonywano

Wg załącznika Nr 6 do Uchwały Nr XXVIII/265/2005 Rady Miejskiej w Tczewie z dnia 27 stycznia 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Tczewa – Mapa Kuchnia Masowych, obszary potencjalnych ruchów masowych zlokalizowane są głównie w południowej części miasta (okolice ulic: Rokietkiej, Alei Solidarności, Bałdowskiej, H. Kołtarija, H. Stenkwicza) oraz w rejonie miejscowości Rokietki, Słomy oraz Bałdowo.

4.7 Odnawialne źródła energii

Zgodnie z prawem energetycznym, odnawialnym źródłem energii nazywa się źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu, wysypiskowego, a także biogazu powstającego w procesach odpróżniania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych. Polskie ustawodawstwo jednocześnie nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne obowiązek zapewnienia ekologicznej i ujęcia ze źródeł odnawialnych, uwzględniając technologię wytwarzania energii, wielkość źródła energii oraz sposób uwzględniania w taryfach kosztów jej zakupu

¹⁴ Informacja dot. zjawisk - wód rozmyślowych charakterystyk.

Najważniejszym krajowym aktem prawnym w zakresie rozwoju OZE jest ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zmianami). Prawo energetyczne reguluje cały sektor energetyczny; jednak zawiera także specjalne przepisy mające zastosowanie do OZE, obejmujące:

- szczególne zasady związane z przyłączeniem do sieci oraz przesyłem energii elektrycznej wytworzonej przez przedsiębiorstwa energetyczne wykorzystujące OZE;
- zasady sprzedaży energii elektrycznej wytworzonej przez przedsiębiorstwa energetyczne wykorzystujące OZE;
- wydatkami i obrotowi świadczeniowi pochodzenia (tzw. zielone świadczenia) wydatkanymi dla energii uzyskanej z odnawialnych źródeł energii.

A ponadto:

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 14 sierpnia 2008 r. (Dz.U. z 2008 r., Nr 156, poz. 960, z późn. zmianami) rozporządzeniem Dz.U. z 2010 r., Nr 34, poz. 182) w sprawie szczególnego zakresu obowiązków uzyskanu i przedstawienia do umorzenia świadczeń pochodzenia, uszczerbka opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązków potwierdzenia danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii – charakterystyka systemu świadczeń pochodzenia (tzw. zielonych świadczeń);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczególnych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego (Dz.U. 2007, Nr 93, poz. 623 ze zmianami) - wymaganie techniczne w zakresie przyłączenia do sieci oraz zasad funkcjonowania przedsiębiorstw energetycznych wykorzystujących OZE;
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 14 sierpnia 2008 r. w sprawie szczególnego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadczeń pochodzenia, uszczerbka opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązków potwierdzenia danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii (Dz.U. 2008 r., Nr 156, poz. 969) - obszar szczególnych zasadów zakupu energii ze źródeł odnawialnych takich jak: elektrownie wodne, elektrownie wiatrowe, biogazu produkowanego z instalacji przerobki odpadów zielonych, oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów komunalnych, biomasy, biopaliw, słoneczne ogniwa fotowoltaiczne, słoneczne kolektory do produkcji ciepła, ciepła geotermalnego.

Wykorzystanie większości odnawialnych źródeł energii wiąże się z minimalnym wpływem na środowisko i przynosi wymienne efekty ekologiczno-ekonomiczne. Wyruszył udział odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwno-energetycznym, ma wpływ na oszczędność surowców energetycznych, poprawę stanu środowiska poprzez redukcję emisji szkodliwych substancji. Coraz szersze stosowanie źródeł odnawialnych przynosi również korzyści społeczne poprzez poprawę bezpieczeństwa energetycznego i powstawanie nowych miejsc zatrudnienia oraz poprawę bezpieczeństwa ekologicznego. W nadchodzących dziesięcioleciach przedobudzenie na odnawialne źródła energii stanie się koniecznością. Chybną rolę w tym zakresie będzie odgrywał państwo i tworzony system legalny w postaci np. zachęt ekonomicznych.

Rola Stanowiska Powiatowego w Izewie powinna polegać na promowaniu odnawialnych źródeł energii poprzez dawkowanie przykładać we wdrażaniu odnawialnych źródeł energii np. odwołaniem od tradycyjnego ogrzewania węglowego w szkołach, urzędach i innych obiektach użyteczności publicznej oraz prywatnej (tak np. kolektorów słonecznych). Sukces wzrostu wykorzystania ciepła z zasobów odnawialnych wiąże się z działaniami promocyjnymi modelowych technologii wykorzystujących energię wiatru, wód, czy słońca oraz działaniami informacyjnymi dotyczącymi korzyści dla stanu środowiska i życia mieszkańców. Płynącymi ze stosowania tych technologii. W powiecie tczewskim aktualnie w większości wykorzystuje się energię wiatru, tczek i biomasy, pozostałe źródła - w znikomym stopniu.

* Zbiłek Andrzej - *Wzrost energii odnawialnej*, energia

4.7.1. Elektrownie wiatrowe

Według informacji Polskiej pod względem zasobów energetyki wiatrowej opracowanej przez Hainke Lorenz z IMGW - znaczna część Pomorza, w tym obszar powiatu tczewskiego, polozona jest w II strefie energetycznej wiatru - charakteryzującej się korzystnymi warunkami wiatrowymi. Są to tereny przydatne do wykorzystania odnawialnych źródeł energii wiatru. Pozostałe tereny Polski (z wyjątkiem IV i V strefy) właściwie nie nadają się do lokalizacji silowni wiatrowych. Na rysunku poniżej przedstawiono klasyfikację obszaru Polski pod względem możliwości wykorzystania wiatru jako źródła energii⁸⁶.

Charakterystyka poszczególnych stref energetycznych:

- strefa I - bardzo korzystna,
- strefa II - korzystna,
- strefa III - dość korzystna,
- strefa IV - niekorzystna,
- strefa V - szczytowe partie gór (tereny wyjątkowe).

Krysupek 12. Klasyfikacja obszaru Polski pod względem możliwości wykorzystania wiatru jako źródła energii

Analiza opłacalności budowy elektrowni wiatrowej powinna być oparta o trzecie, roczne wyniki pomiarów siły wiatru i ich kierunku. Rzetelne określenie mapy wiatrowej jest podstawą do opracowania studium wykonalności budowy farmy wiatrowej.

Na podstawie danych zawartych w „Raplocie o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2010 roku” oraz informacji uzyskanych z poszczególnych urzędów, gmin - stan realizacji inwestycji związanych z budową elektrowni i farm wiatrowych na terenie powiatu tczewskiego przedstawia się następująco:

Gmina Pełpin

Aktualnie na terenie gminy Pełpin znajdują się 24 elektrownie wiatrowe powstałe w wyniku realizacji przedsięwzięcia „Budowa farmy elektrowni wiatrowych Pełpin” z lokalizacją w obrębach miejscowości: Lignowy, Szlachockie, Pomryje, Janiszewko, Rudno i Pełpin. Umorzenie farmy ma nastąpić w marcu 2012 r.

Drugą inwestycją z zakresu odnawialnych źródeł energii jest budowa „Farmy wiatrowej Pełpin-Ralkowy wraz z elementami komercyjnymi w Gminie Pełpin” w obrębach gminnych Reputchy i Ralkowy. W wyniku realizacji tego przedsięwzięcia planowana jest budowa 38 turbin elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 95 MW, w przygotowaniu dokumentacja do pozwolenia na budowę. Oddatę energii będzie PSE.

* Zbiłek Andrzej - *Wzrost energii odnawialnej w województwie pomorskim*, energia

Gmina Gniew

W zakresie rozwoju źródeł wytwórczych, ze szczególnym uwzględnieniem energetyki warunkowej podjęte następujące działania:

- Wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach (11.2011r.) dla przedsięwzięcia polegającego na budowie farmy wiatrowej Gniew wraz z zewnętrzną infrastrukturą przyłączeniową, zlokalizowaną na terenie gminy Gniew - farma wiatrowa i gminy Morzeszczyń - odcinek linii elektroenergetycznej 110 kV. W ramach inwestycji planuje się budowę 11 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy: 45 MW.
- Postępowanie na wniosek Pura Mariana Cicherskiego, Prezesa Firmy Mastervind Sp. z o.o. z dnia 27 sierpnia 2009 r. w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na budowie elektrowni wiatrowej w miejscowości Szprudowo na działce geodezyjnej nr 8-3, arkusz mapy 1, obręb Szprudowo, gmina Gniew. W dniu 8.04.2011r. nastąpiła zmiana inwestora z firmy Mastervind na AMAL Dorota Kardasz z siedzibą w Strzelcach Dolnych, 86-022 Dobrosze

Na terenie gminy Gniew prowadzone są dodatkowo następujące procedury dotyczące infrastruktury związanej z odnawialnymi źródłami energii:

- Postępowanie w sprawie usatysfakcjonowania lokalizacji inwestycji celu publicznego na wniosek Pana Mirosława Bloniarz reprezentującego ALPELAN Bloniarz i Szczygiel Sp. j., ul. Pomorska 53, 70 - 812 Szczecin, działającego z upoważnienia Wind Park Alfa Sp. z o.o., ul. Błogosławionej Królowej Jadwigi 9, 81 - 586 Gdynia, dla zamierzenia polegającego na budowie odcinka napowietrznej linii elektroenergetycznej WN-110kV łączącej GPZ Ciepłe z linią WN-110kV relacji Mjajewo-Lignowy na działce geodezyjnej nr 10/2, obręb Królów Las, gmina Morzeszczyń, na działkach geodezyjnych nr 1, 11/1, 13, 14, 15, 18/2, 21, 25, 42, 49, 50, 51/1, 52, obręb Grogolewo, gmina Gniew oraz na działkach geodezyjnych nr 264, 18, 20, 32, 34, 36/1, 35/1, 15/3, obręb Piaseczno, gmina Gniew.
- Wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach (12.2011r.) dla przedsięwzięcia polegającego na budowie rolniczej elektrociepłowni biogazowej Gniew, wykorzystującej jako substrat roślinny energetyczne o mocy 2 MW na działkach geodezyjnych nr 125, 2/5, 2/4, arkusz mapy 20 oraz nr 17-3 i 16-3, arkusz mapy 1, obręb Gniew
- Planuje się budowę elektrowni gazowej w miejscowości Opalenie, gmina Gniew.

Ponadto podjęto następujące kroki administracyjno-proceduralne w celu uproszczenia sytuacji formalno-prawnej pod tego typu inwestycje:

- Uchwała Nr XIX/185/08 Rady Miejskiej w Gniewie z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Tymawa, Piaseczno, Jelen i Rakowice na terenie gminy Gniew - dotyczy lokalizacji farm wiatrowych. Do przedmiotowego planu opracowano Prognozę oddziaływania na środowisko. Plan ten został uchwalony Uchwałą Nr XIV/183/11 Rady Miejskiej w Gniewie z dnia 28.11.2011 r.

Gmina Subkowy

Obecnie na terenie gminy nie znajdują się instalacje z zakresu odnawialnych źródeł energii. Zakotwiczyły się trzy procedury środowiskowe dla budowy dwóch farm wiatrowych w rejonach miejscowości Radostowo, Brzusce oraz 2 szt. silowni wiatrowych w rejonie miejscowości Mała Słonica. Ponadto podjęto następujące kroki administracyjno-proceduralne w celu uproszczenia sytuacji formalno-prawnej pod tego typu inwestycje:

- Uchwała Nr IX/5/11 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działek oznaczonych geodezyjnie nr 109, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 123, 135, 136/2 i 148 położonych w miejscowości Brzusce oraz dla obszaru działek oznaczonych geodezyjnie nr 123 i 148 położonych w miejscowości Wacmierz z przeznaczeniem na lokalizację elektrowni wiatrowej.
- Uchwała Nr VII/61/11 w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działek oznaczonych geodezyjnie nr 60-22, 62-14, 65, 64, 65/1, 66-1, 68 położonych w miejscowości Radostowo, obręb geodezyjny Radostowo i zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działek nr 377, 378, 380 położonych w Subkowie, obręb geodezyjny Subkowy z przeznaczeniem na lokalizację elektrowni wiatrowych

4.7.2 Elektrownie wodne

Energetyka wodna to m. in.: małe elektrownie wodne, stopnie wodne oraz stare obiekty hydrotechniczne. Energetyka wodna przekształca energię potencjalną cieków wodnych w energię elektryczną za pomocą turbin. Energetyczne zasoby wodne Polski są niewielkie ze względu na niezbędny obfite i niekorzystnie rozłożone opady, dużą przepuszczalność gruntu i niewielkie spadki terenów. Na terenie powiatu zlokalizowane są następujące obiekty wykorzystujące energię wodną:

- MEW „Tezów” - właściciel prywatny Gmina Miejska Tezów (Kanał Młyński w km 0-320), w km. 5+000/0.
- MEW „Brodzkie Młyny” - właściciel prywatny Gmina Gniew (rzeka Wierzyca w km. 5+000/0).
- EW „Stożki Młyn” - właściciel Energa Hydrom Sp. z o.o. w Straszynie Gmina Pełplin (rzeka Wierzyca w km. 21+180).
- MEW „Pelplin” - właściciel Kuria Diecezjalna Pełpaska - Gmina Pełplin (rzeka Wierzyca w km 30+1770).
- MEW „Mała Karzma” - właściciel prywatny - Gmina Gniew (Struga Młyńska w km 9+650).

4.7.3 Energia biomasy

Energia biomasy to m.in.:

- uprawy roślin energetycznych w rolnictwie i leśnictwie,
- pozyskiwanie biomasy z odpadów w gospodarce tarcicą w leśnictwie i przemysle meblarskim,
- instalacje ciepłote w biomasę,
- agro-rafinerie
- pozyskiwanie biogazu z ulegających beztlenowej biodegradacji odpadów organicznych,
- pozyskiwanie biogazu z ulegających beztlenowej biodegradacji osadów ściekowych,
- pozyskiwanie biogazu z odpadów komunalnych płynnych i stałych,
- agregaty prądoworsze na biogaz
- łupkiwne do spalania biogazu,
- biogaz jako paliwo napędowe do pojazdów.

Biomasa powstaje w wyniku fotosyntezy i jest to skumulowana część energii słonecznej gromadzona i przetwarzana przez liście. Wykorzystanie biomasy, do celów energetycznych następuje przez bezpośrednie spalanie drewna i jego odpadów, słomy, odpadków produkcji roślinnej lub roślin energetycznych (specjalnego gatunku wierzby oraz tzw. mławy pensywanickiej itp.). Biogaz nadający się do celów energetycznych może powstawać w procesie fermentacji beztlenowej odpadów zwierzęcych w biogazowniach rolniczych, osadu ściekowego na oczyszczalniach ścieków oraz odpadów organicznych na komunalnych wysypiskach śmieci. Biogaz o dużej zawartości metanu (powyżej 40%) może być wykorzystany do celów użytkowych, głównie do celów energetycznych. Ostatnimi czasy duże nadzieje pokładają się w wykorzystaniu paliw ciekłych uzyskiwanych z biomasy.

Termy powiatu mają możliwość pozyskiwania energii odnawialnej, głównie w postaci energii biomasy. Duże obszary upraw roślinnych i hodowli są potencjalnym źródłem znaczących ilości słomy i biogazu z fermentacji metanowej odchodów zwierzęcych.

W związku z powyższym na terenie powiatu istnieją dogodne warunki do budowy i eksploatacji biogazowni rolniczych - jako lokalnych nośników energii odnawialnej. Ponadto na rozprzestrzenianiu obszarów istnieją również dogodne warunki uprawiania roślin do celów energetycznych takich jak wysoko wydajne gatunki wierzby i topoli.

Biogaz ze składowiska odpadów³⁸.

- Zakład Lityzacji Odpadów Stałych Sp. z o.o. ul. Rokicka 83-110 Tezów, Obszar objęty poborem biogazu 7 ha.

³⁸ Zmów Program Ochrony Środowiska Powiatu Łęczńskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

- budowa „Farmy wiatrowej Pępelin-Rajkowy wraz z elementami (owarzą szczytnymi w gminie Pępelin” w obrębach geodezyjnych Ropuchy i Rajkowy (38 tubin elektryczni wiatrowych - o łącznej mocy 94 MW). W przygotowaniu dokumentacja do pozwolenia na budowę
- budowa farmy wiatrowej Gniew wraz z zewnętrzną infrastrukturą przyłączeniową, zlokalizowanej na terenie gminy Gniew (farma wiatrowa) i gminy Morzeszczyn (odcinek linii elektroenergetycznej 110 kV) - wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach.
- budowa elektrowni wiatrowej w miejscowości Szprudowo na działce geodezyjnej nr 85, akusz mapy 1, obręb Szprudówo, gmina Gniew - postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.
- zakończył się tryb procedury środowiskowej dla budowy dwóch farm wiatrowych w rejonach miejscowości: Radostowo, Brzuzko oraz 3 szt. siłowni wiatrowych w rejonie miejscowości Miła Stolica (gmina Subkowy).
- budowa roboczej elektrociepłowni biogazowej Gniew, wykorzystującej jako substrat roślinny energetyczne o mocy 2 MW na działkach geodezyjnych nr 1:25, 2:5, 2:4, arkusz mapy 20 oraz nr 1:73 i 1:63, obręb Gniew. - wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach.
- budowa odcinka napowietrznej linii elektroenergetycznej WN-110kV łączącej GPZ Ciepłe Las, gmina Morzeszczyn, na działkach geodezyjnych nr 1, 11:1, 13, 14, 15, 18:2, 21, 23, 42, 49, 50, 51:1, 52, obręb Gogolewo, gmina Gniew oraz na działkach geodezyjnych nr 264, 18, 20, 32, 34, 36:1, 35:1 i 37:3, obręb Puszczyno, gmina Gniew - postępowanie w sprawie uiszczenia lokalizacji inwestycji celu publicznego.
- planuje się budowę elektrowni gazowej w miejscowości Opalenie, gmina Gniew.

Regionalny System Gospodarki Odpadami

25 maja 2011 r. odbyło się oficjalne podpisanie Kontraktu nr 1 na Budowę Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Tczewie. Kontrakt 1 jest częścią Projektu p.n. „Regionalny System Gospodarki Odpadami Tczew”, w 77% finansowanego z Unijnego Funduszu Spójności w ramach Programu „Infrastruktura i Środowisko”. Wartość kontraktu wynosi 92 669 430 PLN brutto, a graniczna data jego realizacji przypada 31 grudnia 2013 r.¹⁵

Na okres Regionalnego Systemu Gospodarki Odpadami Tczew. składają się dwa podstawowe elementy:

- system zbierania i transportu odpadów,
  - system odzysku i unieszkodliwiania odpadów.
- Centrum technologicznym systemu będzie Regionalny Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Tczew z instalacjami pomocniczymi.
- stacja przedmulkowa odpadów w miejscowości Stegna,
  - stanowisko przetwarzania odpadów budowlanych w Pępelinie.

Przedsięwzięcie pod nazwą „Regionalny System Gospodarki Odpadami Tczew” składa się z poniżej wymienionych kontraktów:

Kontrakt nr 1 - Regionalny System Gospodarki Odpadami Tczew, wykonawca: PBR-Megarcon Sp. z o.o. ul. Galaktyczna 30A, 80-299 Gdańsk, umowę podpisano 25.05.2011r. Zakres rzeczowy przedsięwzięcia objętego Kontraktem 1 obejmują następujące zadania inwestycyjne

Zadanie 1: lokalizacja w mieście Tczew – Regionalny Zakład Unieszkodliwiania Odpadów (RZU/OT):

- budowa sortowni odpadów zmieszanych i zbranych selektywnie,
- budowa instalacji biologicznego przetwarzania odpadów organicznych,
- budowa linii demontażu odpadów wielkogabarytowych,
- budowa zaplecza administracyjno edukacyjnego i socjalnego,
- budowa magazynu odpadów niebezpiecznych,
- budowa garaży i warsztatu podziemnego,
- realizacja infrastruktury technicznej (infrastruktura speyf, wjazdowej, drogi i plac, wodociąg, gospodarka ściekowa, energia, ogrzewanie),
- Segment odbioru odpadów od dostawców indywidualnych,

¹⁵ Zmub. http://www.zwrzeczaw.pl/aktualnosci/regional/1641/250511 podpisanie kontraktu nr 1.pdf

- budowa drogi dojazdowej
- Zadanie 2. Lokalizacja Stegna stacja przedmulkowa:
- budowa stacji przedmulkowej odpadów,
- budowa zaplecza socjalnego,
- realizacja infrastruktury technicznej (drogi, wodociąg, gospodarka ściekowa, energetyka, ogrzewanie).

Zadanie 3: lokalizacja Pępelin - stanowisko przetwarzania odpadów budowlanych i rezerwa terenu pod kwatery balastu:

- budowa stanowiska przetwarzania odpadów budowlanych,
  - realizacja uzupełniającej infrastruktury technicznej (drogi, wodociąg, gospodarka ściekowa, energetyka, ogrzewanie),
  - rezerwa terenu pod składowisko odpadów balastowych
- Kontrakt nr 2 - budowa nowej kwatery składowania odpadów przy ul. Rokietkiej w Tczewie - kontrakt zakończony (18 stycznia 2011 r. wydanie Świadectwa Przejęcia) W wyniku realizacji inwestycji powstała nowa kwatery składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przy ul. Rokietkiej w Tczewie o powierzchni 7,1 ha w koronie obramowania i chłonności 639 750 m² (511 800 Mg). Oprócz tego powstał system studni odgarniujących, system drenażu wraz z pompownią odfeków, zieleni uzupełniająca i nasadzeniu pusa izolacyjnego, droga technologiczno-pozarowa.

Kontrakt nr 2a - rekultywacja istniejącego składowiska w Tczewie (planowany termin ogłoszenia przetargu to III kwartał 2012r.).

Kontrakt nr 3 - rekultywacja istniejącego składowisk komunalnych, wykonawca Przedsiębiorstwo J.A.T. Sp. z o.o., ul. Matembiewska 27, 80-283 Gdańsk, umowę podpisano 14.10.2011r.,

Kontrakt nr 3 - etap 2 - rekultywacja istniejącego składowiska odpadów w Ropuchach (gm. Pępelin); ogłoszenie przetargu planowane na III kwartał 2012r.,

Kontrakt nr 4 - inżynier kontraktu (Kontrakt 2 - Budowa nowej kwatery) - Wykonawca - Firma Gronimij Polska Sp. z o.o. sprawował pisemną nad realizacją zamówienia, oceniał zgodność realizacji przedsięwzięcia z projektem, kontrolował jakość i ilość robót, kontrolował rozliczenie finansowe budowy.

Kontrakt nr 4a - inżynier kontraktu (Kontrakt 1, 2a i 3), wykonawca: Gronimij Polska sp. z o.o., ul. Zielińska 35, 60-104 Poznań, umowę podpisano 04.11.2010r.,

Kontrakt nr 5 - pomysł techniczny dla Projektu RSGOT, wykonawca BBJ Sp. z o.o. ul. Gen. J.H. Dąbrowskiego 461, 60-451 Poznań, umowę podpisano 30.08.2010r.

Kontrakt nr 6 - edukacja ekologiczna oraz działania informacyjne - promujące dla Projektu RSGOT, wykonawca Yellow Group Sp. z o.o. ul. Władysława IV 43, 81-394 Gdynia, umowę podpisano 23.03.2011r.,

Kontrakt nr 7 - dostawa sprzętu ruchomego dla RZUO w Tczewie (planowany termin ogłoszenia przetargu to koniec 2012r.)

Kontrakt nr 7a - dostawa kompaktora do obsługi nowej kwatery składowania odpadów przy ul. Rokietkiej w Tczewie - wykonawca: FAYAT BOMAG Polska Sp. z o.o. ul. Szyszakowa 52, 02-285 Warszawa, kompaktor dostarczona w lipcu 2011r

Pomado znaczący wpływ na rozwój powiatu i stan jego środowiska przyrodniczego mieć będą zadania mające na celu rozwój i modernizację systemu sanitarno-kanalizacyjnego, wodociągowego oraz usprawnienie systemu komunikacyjnego - szczegółowo opisane w harmonogramie.

Realizacja ww przedsięwzięć powinna uwzględniać obowiązki i zalecenia nabozone odrębnymi dokumentami w ramach prowadzonych postępowań mających na celu wydanie postanowień decyzji, zerwolen itp. na realizację tych inwestycji. Pomado należy prowadzić kontrolę realizacji zapisów określonych w decyzjach administracyjnych dotyczących nakładanych na wykonawcę wymogów w zakresie monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz realizacji ewentualnych analiz porcelizacyjnych.

6 Przegląd i ocena realizacji zadań zawartych w obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego

Po dokonaniu przeglądu i analizy celów i kierunków działań określonych w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Tczewskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015” stopień ich realizacji określa się jako dobry. W niektórych przypadkach wykonanie poszczególnych celów i kierunków działań trudno było przeprowadzić w zaplanowanym terminie, ze względu na:

- o zbyt krótki horyzont czasowy dla realizacji większości zadań,
  - o opóźnienia w procesach legislacyjnych lub brak mechanizmów m.in. stabilnego prawa, skutecznie wspierającego rozwój w pewnych dziedzinach,
  - o zmiany priorytetów inwestycyjnych w poszczególnych gminach,
  - o ograniczonych możliwości finansowych na realizację zadań,
  - o oraz fakt, iż w ich realizację zaangażowanych było wiele podmiotów.
- W przyszłości zadań długoterminowych lub realizacja była i jest wykonywana zgodnie z przyjętymi założeniami w/w Programu.

6.1 Dotychczasowa realizacja zadań w zakresie ochrony środowiska

Dopieczasowa realizacja celów i kierunków działań zawartych w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Tczewskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015” przedstawiono zwrócić uwagę. Przedstawiono także wykaz i opis zadań, których nie udało się zrealizować.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2013 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

6.1.1 Wykaz i opis działań niezrealizowanych na terenie powiatu

W tym punkcie odniesiono się do zadań obejmujących lata 2004-2007, określonych w aktualizowanym „Programie...” - jako niezrealizowane. Poniższy wykaz i opis działań dotyczy głównie działań niezrealizowanych w latach 2008-2009.

Tabela 52 Cel perspektywiczny: Środowisko dla zdrowia – poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego - aktualizacja statusu realizacji zadań niezrealizowanych w latach 2004-2007.

CEL PERSPEKTYWICZNY: ŚRODOWISKO DLA ZDROWIA – POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO			
Zadania niezrealizowane w latach 2004-2007	Jednostki realizujące/współrealizujące	Okres aktualizacji	Status realizacji
1. Poprawa jakości wód i stężeń w wodnych: Przywrócenie jakości wód powierzchniowych do wymaganych standardów oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych wraz z racjonalizacją ich wykorzystania			
Powiat Tczewski: brak danych.			
Gmina Miejska Tczew: brak danych.			
Gmina Pelplin: brak danych.			
Gmina Gniez: brak danych.			
Gmina Tczew:			
1. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków lub w zabudowie zagospodarowanej (w aglomeracjach o RLAM mniejszej niż 2000 (teren gminy wiejskiej Tczew).	Gmina Tczew/ przedsiębiorstwa inwestycyjne/ Gmina Tczew/Marszałek Województwa Pomorskiego	2008-2009 r.	Gmina Tczew nie dofinansowywała w latach 2008-2009 budowy przydomowych oczyszczalni ścieków
2. Uporządkowanie systemów odwodnieniowych – modernizacja remiów melioracyjnych.			
3. Odwołanie, regulacja i renowacja koryt rzek.			
4. Budowa nabrzeża Wisły.	RZWiG Gdańsk		
5. Zamiatanie i czyszczenie do pomiaru zużytej wody.	Przedsiębiorstwa wodociągowe/ przedsiębiorstwa inwestycyjne		
Gmina Sulkow:			
6. Likwidacja nielegalnych zwałowisk gminalnego śmiecia (szanów) kontenera zagospodarowania śmieciów (ostwo gospodarczych i przemysłowych) na terenach melanżarskich innych na terenie gminy Sulkow.	Gmina Sulkow	2008-2009 r.	Nie zrealizowano
Gmina Morzeszczyn:			
7. Uporządkowanie systemów odwodnieniowych-modernizacja remiów melioracyjnych na terenie gminy Morzeszczyn	Gmina Morzeszczyn/Marszałek Województwa Pomorskiego	2008-2009 r.	Nie zrealizowano.
2. Powietrze atmosferyczne: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie powiatu do wymaganych standardów			
Powiat Tczewski: brak danych.			
Gmina Miejska Tczew: brak danych.			
Gmina Pelplin:			
1. Inwentaryzacja źródeł zanieczyszczenia i rozproszonej emisji zanieczyszczeń do atmosfery.	Gmina Pelplin	2008-2009 r.	Nie zrealizowano.
Gmina Gniez:			
2. Inwentaryzacja źródeł zanieczyszczenia i rozproszonej emisji zanieczyszczeń do atmosfery.	Gmina Gniez	2008-2009 r.	Nie zrealizowano. Realizacja zadania przesunięta na lata 2012-2015
3. Główny funkcja emisji zanieczyszczeń na terenie gminy.	Gmina Gniez/ przedsiębiorstwa inwestycyjne	2008-2009 r.	Nie zrealizowano.
Gmina Tczew:			
4. Inwentaryzacja źródeł zanieczyszczenia i rozproszonej emisji zanieczyszczeń	Gmina Tczew	2008-2009 r.	Nie zrealizowano

*Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019*

CEL PERSPEKTYWICZNY: ŚRODOWISKO DLA ZDROWIA – POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO			
Zadania niezrealizowane w latach 2004-2007	Jednostki realizujące/ współrealizujące	Okres aktualizacji	Status realizacji
Środowiska dla mieszkańców gmin: 1. Promocja działań związanych z ochroną środowiska; współzależność: władze i mieszkańcy – prezentacja pozytywnych przykładów działań podejmowanych na rzecz jego ochrony... itp. 2. Współpraca z ośrodkami i grupami i powiatami w zakresie edukacji ekologicznej i w celu świadomości ekologicznej mieszkańców gmin.	Gmina Subkowy/mielin Gmina Subkowy	2008-2009 r. 2008-2009 r.	b.d. Nie realizowano
Gmina Morzeszczyn: 4. Publikacje o stanie środowiska i propozycje ochrony środowiska dla mieszkańców gminy	Gmina Morzeszczyn/Województwo Pomorskie	2008-2009 r.	Nie realizowano

Tabela 53 Cel perspektywny: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody – aktualizacja statusu realizacji zadań niezrealizowanych w latach 2004-2007.

CEL PERSPEKTYWICZNY: OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY			
Zadania niezrealizowane w latach 2004-2007	Jednostki realizujące/ współrealizujące	Okres aktualizacji	Status realizacji
1. Ochrona przyrody i krajobrazu: Lasy – wzbogacenie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych			
Powiat Tczewski: brak danych.			
Gmina Miejska Tczew: brak danych.			
Gmina Pelplin:			
1. Zakazanie terenów zdegradowanych i nieuprządkowanych na terenie gmin powiatu	Gmina Pelplin/Właściciele lasów	2008-2009 r.	Brak informacji o podjętych działaniach.
2. Ochrona obszarów cennych przyrodniczo na terenie gminy Pelplin	Gmina Pelplin	2008-2009 r.	Nie realizowano
3. Budowa przepływu dla zwizacji nad trasami komunikacyjnymi i przepływu składowiska odpadów na terenie gminy Pelplin	Przedsiębiorstwa robot drogowych	2008-2009 r.	Nie było konieczności realizacji zadania
Gmina Golew: brak danych.			
Gmina Tczew:			
4. Inwentaryzacja i wycenienie obszarów przyrodniczo cennych gminy, w szczególności Teren	Gmina Tczew	2008-2009 r.	Nie realizowano
5. Współpraca z Województwem Pomorskim i Województwem Kujawsko-Pomorskim w zakresie ochrony stanowiska i cennych obiektów przyrodniczych gminy w szczególności Tczew	Gmina Tczew	2008-2009 r.	Nie realizowano
6. Ochrona obszarów cennych przyrodniczo gminy w szczególności Tczew	Gmina Tczew/Województwo Pomorskie	2008-2009 r.	Nie realizowano
Gmina Subkowy:			
7. Zakazanie terenów zdegradowanych i nieuprządkowanych na terenie gminy	Gmina Subkowy/Właściciele lasów	2008-2009 r.	Nie realizowano. W latach kolejnych nie planuje się. Na terenie gminy nie występują tereny zdegradowane.
Gmina Morzeszczyn: brak danych.			
2. Ochrona przyrody i krajobrazu: Obszary chronione i tereny zielone - aktywność i ochrona systemu obszarów ochronnych			
Powiat Tczewski: brak danych.			
Gmina Miejska Tczew: brak danych.			
Gmina Pelplin: brak danych.			
Gmina Golew:			

6. Przegląd i ocena realizacji zadań zawartych w obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla powiatu Strona 133

*Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019*

CEL PERSPEKTYWICZNY: OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY			
Zadania niezrealizowane w latach 2004-2007	Jednostki realizujące/ współrealizujące	Okres aktualizacji	Status realizacji
3. Gleby: Racjonalne wykorzystanie gleb i gruntów wraz z ich ochroną i rekultywacją			
Powiat Tczewski: brak danych.			
Gmina Miejska Tczew: brak danych.			
Gmina Pelplin:			
1. Budowa składowiska komunalnego	PUOS Sp. z o.o. (Tczew)	2008-2009 r.	Nie realizowano. Gmina Pelplin przystąpiła do Regionalnego Systemu Gospodarki Odpadami Tczew. bud.
2. Segregacja odpadów na terenie Miasta i Gminy Pelplin	Szkolny/Gmina Pelplin	2008-2009 r.	Nie realizowano
3. Modernizacja składowiska odpadów i segregacja (Miasto i Gmina Pelplin)	Gmina Pelplin	2008-2009 r.	Nie realizowano
Gmina Golew: brak danych.			
Gmina Tczew: brak danych.			
Gmina Subkowy: brak danych.			
Gmina Morzeszczyn:			
4. Utworzenie terenów rekreacyjnych i uprządkowanie (tereny rowerowe, szlaki piesze, pola biwakowe, boiska sportowe) na terenie powiatu	Gmina Morzeszczyn/wytwórni inwestorzy	2008-2009 r.	Nie realizowano
5. Inwentaryzacja i wycenienie obszarów przyrodniczo cennych gminy Morzeszczyn	Gmina Morzeszczyn	2008-2009 r.	Nie realizowano
6. Ochrona obszarów cennych przyrodniczo gminy Morzeszczyn	Gmina Morzeszczyn/Województwo Pomorskie	2008-2009 r.	Nie realizowano
4. Ochrona zasobów kopalni: Ochrona zasobów złóż, także nieeksploatowanych, zapewnienie niezależnego wydobycia kopalni wzrost rekultywacja terenów pokopalnianych			
Powiat Tczewski: brak danych.			
Gmina Miejska Tczew: brak danych.			
Gmina Pelplin: brak danych.			
Gmina Golew: brak danych.			
Gmina Tczew: brak danych.			
Gmina Subkowy: brak danych.			
Gmina Morzeszczyn: brak danych.			
5. Powierzchnia terenu: Rekultywacja terenów zdegradowanych			

6. Przegląd i ocena realizacji zadań zawartych w obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla powiatu Strona 134

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

CEL PERSPEKTYWICZY: POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO				
Zadania zrealizowane	Jednostki realizujące/ współrealizujące	Okres realizacji	Status realizacji	Koszty poniesione (PLN)
				składowych
Gmina Tczew:				
77. Lądowiska nieuczestnych zbiorów odpadów (smęch), kontrola zagospodarowania ścieków bezosobnych – gospodarczych i przemysłowych na terenach niezakwalifikowanych – poprzez budowę sieci kanalizacji w miejscowości Dąbrówka, Malczin, Macisz, Malobeda, Stanisławów, Rakusz i Czerniechów Łąki w ramach „Kompleksowego programu gospodarki ściekowej gminy Tczew”	Gmina Tczew/Siła Miejska	2009 r.	Zakończono. Kontynuacja w kolejnych latach	b.d.
78. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej na pozostałym obszarze gminy w miejscowości Tczew z uwzględnieniem obecnych i przyszłych odbiorców wody: - Budowa sieci kanalizacyjnej w Górznie - Budowa sieci wodociągowej w Łoboszewie do dn. 2013, 2013, 2013 - Budowa sieci wodociągowej w Lubieszynie ul. Leśna i Świdowa II etap	Gmina Tczew	2008 r.	Zakończono	500 000,00
79. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej na pozostałym obszarze gminy w miejscowości Tczew z uwzględnieniem obecnych i przyszłych odbiorców wody: - Budowa sieci wodociągowej w Książku do dn. 2014 - Budowa sieci wodociągowej w Miłobędzinie Kółkowa - Budowa sieci wodociągowej w Stanisławowie dn. 196/92 - Budowa sieci wodociągowej w Zakrzewku „projekt” - Budowa sieci wodociągowej w Zakrzewku - Budowa sieci podziemnego odprowadzenia wody dla działek położonych przy ul. Kwiatowej w Rakuszkach.	Gmina Tczew	2009 r.	Zrealizowano	200 000,00
80. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Dąbrówka, Danuska, Szczerbiny, Rakusz, Boroszewo, Czerwca – rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Turzynie (gmina Tczew).	Gmina Tczew	2008 r.	Zrealizowano	2 250 000,00
81. Inwentaryzacja i likwidacja nielegalnych wyłazłi sieci kanalizacyjnej do cząstkowo wodnych kontrolek, w wozu nieczystości ciekłej na terenie gminy w miejscowości Tczew.	Gmina Tczew/Siła Miejska Powiatowy Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji	Zadanie ciągłe	Zrealizowano	brak kosztów
Gmina Subkowy:				
32. Budowa sieci wodociągowej w Subkowie ul. Za Torcem.	Gmina Subkowy	2008 r.	Zrealizowano	78 678,91
33. Rozbudowa infrastruktury wodociągowej w Gorzędzieju.	Gmina Subkowy	2008 r.	Zrealizowano	136 584,62
34. Budowa sieci wodociągowej w Ryśkach (ul. Wolna).	Gmina Subkowy	2008 r.	Zrealizowano	77 118,22
35. Budowa sieci wodociągowej w ulicy Sportowej i Specjalnej w Subkowie	Gmina Subkowy	2008 r.	Zrealizowano	47 392,87
36. Modernizacja infrastruktury wodociągowej w Gorzędzieju poprzez przebudowę studziencek i budowę sieci wodociągowej.	Gmina Subkowy	2009 r.	Zrealizowano	728 816,26
37. Budowa sieci wodociągowej w obszarze 18 M w Gorzędzieju	Gmina Subkowy	2009 r.	Zrealizowano	35 000,00
38. Budowa sieci wodociągowej w ul. Sportowej w Subkowie – III etap	Gmina Subkowy	2009 r.	Zrealizowano	24 881,29
39. Modernizacja SIW w Gorzędzieju	Gmina Subkowy	2008 r.	Zrealizowano	745 450,61
Gmina Morzeszczyn:				
40. Budowa sieci wodociągowej Kierwałd.	Gmina Morzeszczyn	2009 r.	Zrealizowano	65 374,15
41. Budowa sieci wodociągowej Muzakowice	Gmina Morzeszczyn	2008 r.	Zrealizowano	225 168,28
42. Budowa sieci wodociągowej Rakocin.	Gmina Morzeszczyn	2009 r.	Zrealizowano	151 958,10
43. Budowa sieci wodociągowej Kółków Las.	Gmina Morzeszczyn	2009 r.	Zrealizowano	84 170,79
44. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.	Gmina Morzeszczyn	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

CEL PERSPEKTYWICZY: POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO				
Zadania zrealizowane	Jednostki realizujące/ współrealizujące	Okres realizacji	Status realizacji	Koszty poniesione (PLN)
2. Powietrze atmosferyczne: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy do wymaganych standardów				
Powiat Tczewski: brak danych.				
Gmina Miejska Tczew:				
1. Minimalizacja i wprowadzenie technologii produkcyjnych w produkcji jakichkolwiek wytworów energii cieplnej (ogrzewanie pomieszczeń, kal. od 1. stazda Tczew.	Przedsiębiorstwa z terenu Miasta Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
2. Wykazana instalacja zamkniętego obiegu ciepła w budynku Przedsiębiorstwa nr 9 w Tczewie.	Gmina Miejska Tczew	2008 r.	Zakończono	61 131,76
3. Przeprowadzone badania jakości powietrza w mieście Tczewie.	Gmina Miejska Tczew	2009 r.	Zakończono	98 500,00
4. Przeprowadzone badania jakości powietrza w miejscowości Tczewie.	Gmina Miejska Tczew	2009 r.	Zakończono	41 507,60
5. Zakazanie ogrzewania przy użyciu paliwa kopalnego, usługowe i handlowe zlokalizowane przy ulicach: Powojewskiej, Jagielskiej, Kwiatowej, Jasia i Malgosi, Armii Krajowej, Wolności, Jedności Narodu, Piłsudskiego – w Tczewie	Zakład Energetyki Ciepłej Tczew Sp. z o.o.	2009 r.	Zrealizowano	71 000,00
6. Dofinansowanie zaopatrzenia atmosfery miasta Tczew.	Gmina Miejska Tczew	2009 r.	Zrealizowano	71 000,00
Gmina Pępeln:				
7. Modernizacja ciepłowni na terenie Miasta Gminy Pępeln	Przedsiębiorstwa ciepłownicze Gmina Pępeln	2008 r.	Zrealizowano	b.d.
8. Plan Inwestycyjny (MIasto i Gmina Pępeln)	POIG, inwestycje prywatne	2008-2009 r.	Realizowane na bieżąco	b.d.
Gmina Gólc:				
9. Interwencje w przypadku skrajnych warunków na emisyj	Gmina Gólc	2008-2009 r.	Zrealizowano	W ramach obowiązków służbowych
Gmina Tczew:				
10. Modernizacja kotłowni węglowych będących w posiadaniu gmin ograniczając emisję CO ₂ w śmieciłow. Szczerbiny, ogzewanie gazowe w miejscowości Rakusz.	Gmina Tczew	2008 r.	Zakończono	40 000,00
11. Modernizacja kotłowni węglowych będących w posiadaniu gmin – wykonanie ogrzewania gazowego w miejscowości w miejscowości Białkowo	Gmina Tczew	2008 r.	Zakończono	35 000,00
Gmina Subkowy: brak danych.				
Gmina Morzeszczyn: brak danych.				
3. Hałas i wibracje: Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców gminy i spełnienie obowiązujących standardów w zakresie poziomu hałasu				
Powiat Tczewski:				
1. W celu zmniejszenia uciążliwości związanych z emisją hałasu do środowiska, Starostwo Tczewskie przeprowadzając kontrole w tym zakresie, zobowiązuje podmioty do wykonania czynności, które mają na celu zmniejszenie emisji hałasu na danym terenie	Starostwo Tczewskie	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
2. Program stanu nawierzchni dróg – przebudowa i drogi powiatowej Wętkowy – Swarobyn.	Powiat Tczewski Powiat Tczewski	2008-2009 r.	Zrealizowano	10 500 000,00 7 000 000,00
3. Przebudowa drogi przy ul. Kołczyńskiej w Pępeln.	Powiat Tczewski/Gmina Miejska Tczew	2009 r.	Zakończono	1 500 000,00
4. Poprawa stanu nawierzchni dróg – przebudowa II odcinka ul. Rakuskiej.	Powiat Tczewski/Gmina Miejska Tczew	2009 r.	Zakończono	1 500 000,00
Gmina Miejska Tczew:				
5. Modernizacja dróg powiatowych (publicznych) - Przebudowa ul. Chybińskiego stanowiącej fragment do wjazdu autobusowego Stanisławów – odcinek od Mostu Tczewskiego do Drogi Krajowej Nr 1. - Modernizacja ul. Ścieżki komunikacyjnej trasy obwodowej „podmiejskiej” - I etap - Klasyfikacja i modernizacja ul. Czajki w miejscowości Tczew - I etap.	Gmina Miejska Tczew/Powiatowy Zarząd Dróg	2008 r.	Zakończono	300 000,00 2 000 000,00 700 000,00
6. Modernizacja dróg powiatowych (publicznych) - Klasyfikacja i modernizacja ul. Czajki w miejscowości Tczew - I etap.	Gmina Miejska Tczew/Powiatowy Zarząd Dróg	2008 r.	Zakończono	2 178 166,76

*Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019*

CEL PERSPEKTYWICZY: POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZYSTWA EKOLOGICZNEGO				
Zadania sfinalizowane	Jednostki realizujące/współrealizujące	Okres realizacji	Status realizacji	Koszty poniesione (PLN)
3. Informowano mieszkańców powiatu o zbiorze przedmiotowych leków, które prowadzono i/lub w aptekach.	Powiat Tczewski	2008-2009 r.	Zrealizowano	0,00
4. Na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Tczewie w zakładce ochrona środowiska zamieszczono artykuł na temat: „Lubią środowisko – uwzględnij energię”.	Starosta Tczewski	2009 r.	Zrealizowano	0,00
5. Rozgłaszano na terenie Starostwa Powiatowego o tematyce związanej z ochroną środowiska.	Starosta Tczewski	2008-2009 r.	Zrealizowano	0,00
6. Promowano publiczne dotychczasowe wykażki akt i dokumentach zawierających informacje o funkcjonowaniu Wykazu przedmiotowych leków w środowisku – jednostki Ministerstwa Środowiska (www.ekspozycja.gov.pl).	Starosta Tczewski / Fundacja Promocowania Energii w Tczewie	2008 r.	Zrealizowano	b.d.
7. Udziel w Tczewie (listy) stały powiatowego dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i jednostek województwa pomorskiego współfinansowanego przez Unię Europejską „Bogatstwo Geogenetyczne Natury”.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
8. Realizacja projektu – Akcja z harcerzami. Wykorzystanie atrakcji lokalnych zasobów Tczewa dla promocji „dobrego trybu życia”, którego liderem był Związek Harcerstwa Polskiego – oddział o populacji wycieczki z terenów terenów miasta i działań podjętych przez Pracownię Edukacji Ekologicznej, dążące do szerokiego promowania i kształtowania świadomości ekologicznej i poprzez bezpośrednie działania jak i poprzez własną stronę internetową. W 2008 r. z różnych form edukacji ekologicznej uczestniczyli przez Pracownię Edukacji Ekologicznej skorzystało 6121 osób, w 2009 r. – 7 751 osób.	Gmina Międzyk Tczew	2009 r.	Zrealizowano	9 774,00
9. Zorganizowano „Dzień bez samochodu”, „Marsz w imieniu” i „Akcja Europejskiej Jedności Cyklistów”.	Gmina Międzyk Tczew	2009 r.	Zrealizowano	0,00
10. Od maja 2009 roku wdrażany jest projekt „Presso – promowanie odpowiedzialnego transportu rowerowego” w ramach programu Inteligentna Jazda rowerowa, w oparciu o Uchwałę Nr XXIV/299/09 Rady Miejskiej z dnia 28.05.2009r. w sprawie przystąpienia Gminy Międzyk Tczew do projektu PRESTO.	Gmina Międzyk Tczew	2009 r.	Zrealizowano	0,00
11. Kampania promująca jazdę na rowerach elektrycznych realizowana od października 2009r. inaugurująca działania przedsięwzięcia pod nazwą „Rower i zdrowie” z udziałem władz miasta i przedstawicieli partnerów projektu. Kampania informacyjno-promocyjna. Rozworem edukacyjnym do pracy i na zakupie” była realizowana od października 2009.	Gmina Międzyk Tczew	2009 r.	Zrealizowano	0,00
12. Realizacja edukacyjnej promocyjnej transportu zbiorowego i alternatywny (rowery) na terenie gminy. Zrealizowano podczas cyklu szkoleń „Rolnictwo w ochronie środowiska”.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
13. Edukacja i szkolenia w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza i odpadami w gospodarstwach indywidualnych.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	1 000,00
14. Edukacja ekologiczna w zakresie oceny i rozwoju walorów przyrodniczych.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	15 000,00
15. Wzrost świadomości „Rolnictwo w ochronie środowiska”.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	20 000,00
16. Akcja „Sprzątanie Świata” i „Dzień Ziemi”.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	20 000,00
17. Działania edukacyjne promujące transport zbiorowy i alternatywny (rowery) na terenie gminy. Realizacja podczas cyklu szkoleń „Rolnictwo w ochronie środowiska”.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.

6. Przebieg i ocena realizacji zadań zawartych w obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego. Strona 121

*Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019*

CEL PERSPEKTYWICZY: POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZYSTWA EKOLOGICZNEGO				
Zadania sfinalizowane	Jednostki realizujące/współrealizujące	Okres realizacji	Status realizacji	Koszty poniesione (PLN)
18. Działania edukacyjne i promocyjne transportu zbiorowego i alternatywny (rowery) na terenie gminy. Zrealizowano podczas cyklu szkoleń „Rolnictwo w ochronie środowiska”.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	2008 r. – 89 500,00 2009 r. – 65 000,00 / Inicjatywa Gminy
19. Wspieranie aktywnych form edukacji ekologicznej młodzieży i dzieci i zwiększanie różnorodności prowadzonych działań.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
20. Organizacja szkoleń, warsztatów, seminariów, konferencji poświęconych ochronie środowiska.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
21. Publikacja o stanie środowiska i programie ochrony środowiska.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
22. Urządzenie imprez masowych związanych z ochroną środowiska. Dzień Ziemi, Dzień Ochrony Środowiska, Słynanie Świąt.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
23. Promocja działań związanych z ochroną środowiska w społeczeństwie i/lub z młodzieżą, promowanie pozytywnych przykładów działań podejmowanych przez gminę, szkoły, ugrupowania.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
24. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i jednostkami w zakresie edukacji ekologicznej i wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
25. Promocja lokalnych walorów środowiska.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
Gmina Międzyk Tczew:				
26. Przeprowadzenie akcji „Sprzątanie Świata” i „Dzień Ziemi” na terenie gminy Subkowy.	Gmina Subkowy	2009 r.	Zrealizowano	2 200,35
Gmina Międzyk Tczew:				
27. Działania edukacyjne promujące transport zbiorowy i alternatywny (rowery) na terenie gminy. Zrealizowano podczas cyklu szkoleń „Rolnictwo w ochronie środowiska”.	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
Gmina Międzyk Tczew:				
1. Wykonanie uśrednionych i uszczelnionych odpadów komunalnych zawierających zwałki z terenu Międzyk Tczew	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	25 000,00
2. Dofinansowanie zakupu tablic informacyjnych dotyczących prawidłowego postępowania z odpadami.	Gmina Międzyk Tczew	2008 r.	Zrealizowano	1 439,60
3. Dofinansowanie uszczelnienia i uszczelnienia wyrobów zawierających zwałki z terenu Międzyk Tczew	Gmina Międzyk Tczew	2009 r.	Zrealizowano	24 923,68
4. Dofinansowanie monitoringu ścieków komunalnych w Międzyk Tczew	Gmina Międzyk Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	2008 r. – 12 236,00 2009 r. – 2 239,20
5. Dofinansowanie zakupu tablic informacyjnych dotyczących prawidłowego postępowania z odpadami.	Gmina Międzyk Tczew	2008 r.	Zrealizowano	1 439,60

* - wartość realizacji w ramach przedsięwzięcia jest szacunkowa i może ulec zmianie.

*Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019*

CEL PERSPEKTYWICZNY: OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY.				
Zadania zrealizowane	Jednostki realizujące/współrealizujące	Okres realizacji	Status realizacji	Kwoty poniesione (PLN)
Gmina Pelplin: brak danych.				
Gmina Golew: brak danych.				
Gmina Tczew: brak danych.				
1. Własne zagospodarowanie wyrobisk podziemnych (np. dla potrzeb inżynierii) - opłukanie i rekultywacja wyrobisk, przetrzymywanie w kierunku rekreacyjnym, lub rekreacyjnym (stworzenie zbiorników wodnych w miejscowości Gosyń).	Gmina Tczew	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
2. Kontrola wrażeń ze środowisk nielegalnych wyrobisk - dokonano dwóch wrażeń na Pelplinie o skutkach wydobyciu kopalin (piasku i żwiru).	Gmina Tczew/Gmina Tczewski Pelplin	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
Gmina Sokołów: brak danych.				
Gmina Morzeszczyn: brak danych.				
3. Własne zagospodarowanie wyrobisk podziemnych (np. dla potrzeb inżynierii) na terenie gminy Morzeszczyn. Rekultywacja wyrobiska w m. Gąpki.	Przedsiębiorcy	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
5. Powierzchnia terenów rekultywacji terenów zdegradowanych.				
Powiat Tczewski: brak danych.				
Gmina Miejska Tczew: brak danych.				
Gmina Pelplin: brak danych.				
Gmina Golew: brak danych.				
Gmina Tczew: brak danych.				
Gmina Sokołów: brak danych.				
Gmina Morzeszczyn: brak danych.				

Tabela 56 Cel perspektywiczny: Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii – zadania wykonane w latach 2008-2009.

CEL PERSPEKTYWICZNY: ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII.				
Zadania zrealizowane	Jednostki realizujące/współrealizujące	Okres realizacji	Status realizacji	Kwoty poniesione (PLN)
1. Racjonalizacja użytkowania wody (produkcyjnej i konsumpcyjnej)				
Powiat Tczewski: brak danych.				
Gmina Miejska Tczew:				
1. Zajęcia edukacyjne w PEE z serii „WODA” (o izolowaniu ciała wody w życiu organizmów, obiegu wody w przyrodzie, poluzie naturalny wód i organizmów wodnych, racjonalny wykorzystanie wody w gospodarstwach domowych)	Gmina Miejska Tczew/PEE	2009 r.	Zrealizowano	b.d.
Gmina Pelplin: brak danych.				
Gmina Golew: brak danych.				
Gmina Tczew:				
2. Edukacja mieszkańców w zakresie swobodnej konieczności oszczędzania wody w gospodarstwach domowych - artykuły na stronie internetowej UG Tczew.	Gmina Tczew/współrealizacja inwestycyjna i porządnicze	Zadanie ciągłe	Zrealizowano	b.d.
Gmina Sokołów: brak danych.				
Gmina Morzeszczyn: brak danych.				
3. Zmniejszenie zużycia energii.				
Powiat Tczewski: brak danych.				

*Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019*

CEL PERSPEKTYWICZNY: ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII.				
Zadania zrealizowane	Jednostki realizujące/współrealizujące	Okres realizacji	Status realizacji	Kwoty poniesione (PLN)
Gmina Miejska Tczew:				
1. Wykonanie izolacji zewnętrznej i wewnętrznej budynku głównego Urzędu Miejskiego w Tczewie	Gmina Miejska Tczew	2008 r.	Zrealizowano	235 111,89
2. Modernizacja ocieplenia budynków na Stacji Halałubowa Wody (Molbrat) w Tczewie.	Gmina Miejska Tczew	2008 r.	Zrealizowano	227 379,07
3. Modernizacja ocieplenia budynków (bud. socjalny i bud. obsługi technicznej) wraz z wymianą okien w bud. obsługi technicznej w Olszynie/Ściżków w Tczewie.	Gmina Miejska Tczew	2008 r.	Zrealizowano	307 159,27
4. Termomodernizacja obiektów wykonano termomodernizację stacji uzdatniania wody Mułkna, budynku administracyjnego wraz z obrotową stacją uzdatniania i białym magazynem parafazowego, wykonano zmianę wyposażenia z kotłami olejowymi na kotły ciepła, zamontowano nową instalację rekultywacji i przefiltracji c.o. dostrawianej do nowego typu zasiekami.	ZWiK Sp. z o.o.	2009 r.	Zrealizowano	596 891,64
5. Termomodernizacja 6 bud. ul.ów (pow.aziemna użytkowa objęta termomodernizacją R232,48 m ²) w Tczewie.	Zarządca budynków	2009 r.	Zrealizowano	Zwiększy budynków
6. Wykonano prace remontu brzozy i korytarzy korytarzy komunalnych w Tczewie: a. wykonano izolację łub. ul.ów i lokalii grzewczych. b. przebudowano i zadapanowano łub. ul. na ul. „Droga Przedsiębiorcy w Tczewie”	Zakład Gospodarki Komunalnym Zasobem Mieszkaniowym	2009 r.	Zrealizowano	a. 42 987,00 b. 222 150,00
Gmina Pelplin:				
7. Dofinansowanie budowy kolektorów składowych na terenie Miasta i Gminy Pelplin	Gmina Pelplin	2009 r.	Zrealizowano	10 000,00
8. Termomodernizacja budynków.	Wspólnota mieszkaniowa/Inwestycja prywatna	2008-2009 r.	Zrealizowano	b.d.
Gmina Golew:				
9. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz modernizacja systemów ciepłych na terenie gminy Gosyń.	Gmina Golew	2008-2009 r.	Zrealizowano	300 000,00 (w 75% współfinansowanie z RPO)
Gmina Tczew: brak danych.				
Gmina Sokołów: brak danych.				
Gmina Morzeszczyn: brak danych.				
3. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.				
Powiat Tczewski: brak danych.				
Gmina Miejska Tczew:				
1. Pojęcie ciepła w 2009 roku zrealizował Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przy ul. Czekajewskiej 9 w Tczewie (zostało zużyte 37 611 kWh, pozyskane ciepło 639 412)	ZWiK Sp. z o.o.	2009 r.	Zrealizowano	b.d.
Gmina Pelplin:				
2. Dofinansowanie budowy kolektorów składowych dla mieszkańców Miasta i Gminy Pelplin	Gmina Pelplin	2009 r.	Zrealizowano	10 000,00
3. Budowa farmy elektrycznej o mocy 100 kW w miejscowości Pelplin	Inwestor prywatny	2009 r.	Zrealizowano (w ramach projektu z RPO 2012)	b.d.
Gmina Golew: brak danych.				
Gmina Tczew: brak danych.				
Gmina Sokołów: brak danych.				
Gmina Morzeszczyn: brak danych.				
4. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji.				
Powiat Tczewski: brak danych.				
Gmina Miejska Tczew:				
1. Kurs dla mieszkańców – centrum edukacji ekologicznej z trzech szkół „Zrównoważone rozwój gospodarki ekologicznej” ze współpracy z Politechniką Uniwersytetu w Lipsku oraz Uniwersytecie Gdańskim.	Gmina Miejska Tczew/PEE	2009 r.	Zrealizowano	b.d.

6.2 Koszty poniesione przez Powiat Tczewski na rzecz realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska

Podczas wykonywania poniższego zestawienia wykorzystano informacje przekazane przez pracowników Starostwa oraz Sprawozdania Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska z wykonania budżetu Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej za rok 2009 i budżetu powiatu za rok 2010.

Tablica 57 Zestawienie wydatków z zakresu ochrony środowiska poniesionych przez Powiat Tczewski w latach 2009-2010

Lp.	Opis	Wydatki	Koszt jmj
1.	Dotacje przekazywane z Funduszy celowych na realizację zadań budżetowych dla jednostek sektora finansów publicznych (§ 2440)	53 514,12	
	• Zakup środków do ulepszenia jakości powietrza przez Komendę Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Tczewie	27 786,50	
	• Budowa parku przy ulicy Polko zadanie zrealizowane przez Olsztyńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Tczewie	16 000,00	
	• Demontaż i utylizacja posrezyściadostawowego z budynku mieszkaninowego, ul. Wolności, będącego własnością gminy Polko	11 400,00	
	• Lanowanie i umieszczenie wyrobów zawierających azbest z terenu miast i gminy Gniezno	1 487,02	
	• Lustrzokowanie i wyrobienie terenu przy jeziorze i namoknowie zadanie zrealizowane przez Olsztyńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Tczewie	2 860,80	
2.	Dotacje przekazane z funduszy celowych na realizację zadań budżetowych dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych (§ 2450)	19 559,99	
	• Selekcjonowa zbiórka odpadów w porcelanach 173 zadanie realizowane przez SITA Tuzów Sp z o.o. w Tczewie	2 700,00	
	• Zwiększenie dostępności atrakcyjności turystycznej jezaka parkowego Działek Wisk, poprzez wykonanie podziemnej infrastruktury rurowej na odcinku Ciepłe-Polbke Groszowa, Wydział uloski zadanie zrealizowane przez Stowarzyszenie Centrum Aktywnych Gmin w Gnieznie	1 880,00	
	• Cykl kampanii informacyjnych (10m) prowadzako w dobrych stanach c. Uszczelnian wod.	4 949,89	
	2. Dyrnacja produkcji sianoci, 3. Oczyszczanie energii zadanie zrealizowane przez Stowarzyszenie Centrum Aktywnych Gmin w Gnieznie.	10 000,00	
	• Wierzytel - nury - akty - Lokalna Organizacja Turystyczna Koszowce opracowia dokumentacje przyrodnicza		
3.	Zakup materiałów i wyposażenia (§ 4210)	7 000,00	
	• Powiatowy konkurs „Przebieg wies” przeprowadził Wydział Promocji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Tczewie.	4 000,00	
	• Zakup lepioty na polnoby: Wydział Rolnictwa i Olsztyńskie Przedsiębiorstwo Wodociągowe w Tczewie	3 000,00	
4.	Zakup usług poradniczych (§ 4300)	258 157,61	
	• Ocena, lampon i umieszczenie przetworzonych lewko pochodzących od mieszkańców powiatu tczewskiego	583,36	
	• Urządzenie i bezprzewodny zletem w jenie drogowym dróg powiatowych w mieście Tczewie	94 330,53	
	• Taboru szkolowy Powiatowy Zarząd Dróg w Tczewie		
	• Urządzenie i bezprzewodny zletem zletem 800 w Pałacu drogowym dróg powiatowych w Powiatu Tczewskim zrealizował Powiatowy Zarząd Dróg w Tczewie.	161 237,72	
5.	Szkolenie pracowników niebędących członkami komisy składu cywilnego (§ 4700)	6 000,00	
	• Szkolenie pracowników Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska z zakresu oceny środowiska		
6.	Wydatki inwestycyjne funduszy celowych (§ 6110)	219 195,53	
	• Modernizacja spalarni odpadów medycznych wraz z infrastrukturą związaną na terenie Szpitala Powiatowego w Tczewie zadanie zrealizował Wydział Funduszy Europejskich i Inwestycji Starostwa Powiatowego w Tczewie	48 006,51	
	• Terminowa budowa budynków użyteczności publicznej Powiatu Tczewskiego - opracowanie audytu energetycznego, projektów i studiów wykonalności (z Licencją Ogólnolokalnego w Tczewie, z Licencją Ogólnolokalnego w Tczewie oraz Zespołu Szkół Budowlanych i Olsztyńskich w Tczewie) 002 audyt energetyczny dla Zespołu Szkół Elementarnych w Tczewie zadanie zrealizował Wydział Funduszy Europejskich i Inwestycji Starostwa Powiatowego w Tczewie	171 589,00	
7.	Wydatki na zakupy inwestycyjne funduszy celowych (§ 6120)	24 500,00	
	• Zakup drzewek do usadzenia karz po ściętych drzewach zrealizował Powiatowy Zarząd Dróg w Tczewie		

CZELIENKTYWNY: ZRÓWNOWAŻENIE SIŁOWYCH, MATERIAŁOWYCH, WODY I ENERGII

Zadanie strategiczne	Opis zadania	Status realizacji	Koszty poniesione (PLN)
5. Kształtowanie stowarzyszeń wdrożyć i ochrona przed powodzią zapobieganie zagrożeniom powodziowym.	5.1. Kształtowanie stowarzyszeń wdrożyć i ochrona przed powodzią zapobieganie zagrożeniom powodziowym.	Realizacja	440,00
7. Kształtowanie technicznego wyposażenia urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	7.1. Kształtowanie technicznego wyposażenia urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Zrealizowano	500

№	Opis	Koszt [zł]
1.	Zakup usług prawnych (§ 4300):	281.634,16
2.	Zakup materiałów i wyposażenia (§ 4210):	3.296,82
3.	Wydatki inwestycyjne funduszy celowych (§ 6110):	244,00

№	Opis	Koszt [zł]
1.	Dotacje z funduszy celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych i dotacje realizowanych do sektora finansów publicznych (§ 6210):	6.553,00

7 Cele i zadania powiatu tczewskiego w zakresie ochrony środowiska

Nadprzytę cel] Programu ochrony środowiska powiatu tczewskiego:
„Osiągnięcie trwałego rozwoju powiatu tczewskiego i zwiększenie atrakcyjności powiatu poprzez poprawę środowiska przyrodniczego”

Cel ten jest zbieżny z celami strategicznym wyznaczonym w strategii powiatu oraz innych dokumentach planistycznych.

7.1 Wyznaczenie priorytetów ekologicznych dla powiatu

Program Ochrony Środowiska jest wyrazem kompleksowego podejścia powiatu do zagadnień z zakresu ochrony środowiska w którym pojęcie „zrównoważonego rozwoju” znacząca funkcją posiada jako podstawa zrównowazenia różnorodnych obszarów życia w powiecie. Wybrane cele wskazują na możliwość lepszego wykorzystania szans rozwoju gospodarczego, zrównoważenia stanu zachowania stref funkcjonalnych w rozwoju przestrzennym, a przede wszystkim poprawienia jakości życia obecnego i przyszłych pokoleń. Istotnymi wyzwanieniami ujętymi w niniejszym dokumencie są również działania na rzecz wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców oraz sposoby zarządzania środowiskiem. Założono, że przyjęte do realizacji projekty będą wypadkową obywatelskich potrzeb powiatu i realnych możliwości ich spełnienia. Wybór priorytetów ekologicznych dla powiatu tczewskiego wynika z priorytetów i zadań z zakresu ochrony środowiska wyznaczonych w następujących dokumentach wyższego rzędu:

- Polityka Ekologiczna Państwa
  - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014,
  - Program rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w Województwie Pomorskim do roku 2025,
  - Program Ochrony Środowiska Powiatu Tczewskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015,
  - Strategia Rozwoju Powiatu Tczewskiego na lata 2007-2020.
- Pomado wzięto pod uwagę specyfikę powiatu, czyli jego typowo rolniczy charakter w powiązaniu z perspektywą rozwoju rekreacyjno – turystycznego, aktualny stan środowiska naturalnego i życie mieszkańców powiatu oraz stopień realizacji przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu środowiska.

7.2 Priorytety ekologiczne dla powiatu

Nierucie się przeprowadzoną analizą stanu środowiska przyrodniczego powiatu oraz stanem realizacji planowanych działań, podtrzymuje się w mocy większość zadań priorytetowych wyznaczonych w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Tczewskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015”, tzn.:

- osiągnięcie wysokiej jakości wody i ochrona zasobów wodnych,
- osiągnięcie wymagalnych standardów jakości powietrza atmosferycznego,
- ograniczenie uciążliwości hałasu poprzez przebudowę systemu komunikacji w powiecie, budowę nowych odcinków dróg, modernizację istniejących, itp.,
- poprawa w gospodarowaniu odpadami,
- rekturywacja terenów zdegrudowanych,
- kontrola obszarów i warunków eksploatacji kopalni. Egzekwowanie systemu kar za nielegalną eksploatację kopalni.

- prowadzenie obszarów terenów zdegradowanych ruchami masowymi ziemi oraz terenów na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru tych terenów.
- edukacja ekologiczna społeczeństwa.

Ponadto w związku ze zmieniającymi się uwarunkowaniami naszego rozwoju, zarówno w wymiarze krajowym, unijnym, jak i globalnym oraz wyłamującymi się w związku z tym nowymi wyzwaniami w tym zakresie proponuje się nowe priorytety:

- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego.
- korzystanie ze źródeł energii odnawialnej (słonecznej, wiatr, biomasy).
- zrównoważony rozwój turystyki i rekreacji.

Są to elementy, co do których w pierwszym rzędzie winny być podjęte działania zniierzające do poprawy aktualnego stanu.

7.3 Szczegółowe cele i kierunki działań w zakresie ochrony środowiska

Zesławione poniżej cele i kierunki działań w zakresie ochrony środowiska dla powiatu tczewskiego określone zostały na podstawie większej priorytetów i zadań wyszczególnionych w dokumentach tj: Polityka Ekologiczna Państwa, Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014, Program rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w Województwie Pomorskim do roku 2025, Program Ochrony Środowiska Powiatu Tczewskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015, Strategia Rozwoju Powiatu Tczewskiego na lata 2007-2020. Należy jednak pamiętać, iż od części zadań i priorytetów zawartych w tych dokumentach odstąpiono ze względu na indywidualny charakter rozwoju powiatu tczewskiego.

Podtrzymuje się także sformułowane 3 cele perspektywiczne, o charakterze statycznych dążeń i perspektywie osiągnięcia proza rokiem 2015, które - spełniając rolę usi priorytetowych - wyznaczają jednocześnie grupy celów realizacyjnych. Uszeregowano je w kolejności odpowiadającej randze problemów ekologicznych regionu:

1. Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody.
3. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.

W obszarze ww celów perspektywicznych wpisano cele strategiczne, długoo-, średnio- i krótkookresowe przewidziane do realizacji w latach 2012-2015.

7.3.1 Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

7.3.1.1 Program poprawy dla pola: Wody powierzchniowe i podziemne

I. Cel strategiczny. Przywrócić jakość wód powierzchniowych do wymagalnych standardów oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych wraz z racjonalizacją ich wykorzystania.

II. Cele długoterminowe:

- realizacja systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych,
- osiągnięcie właściwych standardów wód powierzchniowych pod względem jakościowym i ilościowym.

III. Cele krótkoterminowe i kierunki działań w zakresie ochrony zasobów wodnych:

- rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu (Gminy, Starostwo)
- rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej na terenie powiatu (Gminy, Starostwo).
- ochrona ujęć wody pitnej (Marszałek Województwa, Starosta – wydawanie pozwoleń wodnoprawnych, WIOS, Sanepid).

- ograniczanie i eliminowanie wykorzystania wód podziemnych do celów innych niż zaopatrzenie ludności w wodę do picia oraz zastosowania technologicznego (Marszałek Województwa, Starosta, WIOS),
- optymalizacja zużycia wody do celów socjalno-bytowych i przemysłowych (Marszałek Województwa, Starosta, Zakłady),
- propagowanie instalowania liczników zużycia wody oraz stymulacja do zainicjowania jej zużycia (Gminy, Przedsiębiorstwa Wodociągowe).

IIIb. Cele krótkoterminowe i kierunki działań w zakresie jakości wód:

- zabezpieczenie awaryjnych źródeł wody pitnej – poprzez odpowiednie zapisy w udzielonych pozwoleniach wodnoprawnych (Marszałek Województwa, Starosta),
- sukcesywne ograniczanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń obywatelskich i ścieków komunalnych i deszczowych na wody powierzchniowe i podziemne – poprzez odpowiednie zapisy w udzielonych pozwoleniach wodnoprawnych (Marszałek Województwa, Starosta),
- dalsza realizacja systemu informowania społeczeństwa o jakości wody pitnej i wody w kąpieliśkach (WIOS, Sanepid),
- działania zmierzające do ograniczenia niekontrolowanej infiltracji zanieczyszczeń kontrolę (WIOS),
- eliminacja zanieczyszczeń wymywanych przez opady poprzez zorganizowany odbiór wód opadowych z terenów przemysłowych – kontrolę (WIOS),
- sporządzenie uniaxwiału stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ekspertyz hydrologicznych (WIOS),
- sukcesywne odwarzanie rowów w ciągu dróg (Zarządy dróg),
- ograniczenie zanieczyszczeń spowodowanych nieskontrolowanymi spływami powierzchniowymi poprzez system szkoleń dla rolników – stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Gminy).

7.3.1.2 Program poprawy dla pola: Powietrze atmosferyczne

I. Cel strategiczny: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie powiatu tczewskiego do wymagalnych standardów.

II. Cele długoterminowe:

- zastosowanie kontroli prawidłowości eksploatacji instalacji energetycznych (WIOS),
- ograniczenie niskiej emisji pochodzącej ze źródeł zorganizowanych i indywidualnych – poprzez promowanie wykorzystania paliw ekologicznych (Starosta, Burmistrz, Wójt, Organizacje pozarządowe),
- wdrażanie skutecznego zarządzania ochroną środowiska – poprzez zapisy w decyzjach na emisie do powietrza oraz kontrole w zakładach przemysłowych (Wojewoda, Starosta, WIOS).

• racjonalna polityka ekologiczna zakładów przemysłowych (Przedsiębiorcy),

- zamiana węgla na alternatywne nośniki ciepła typu: gaz, brykiety drzewny, palety drzewne, biomasa (Gminy, Właściciele obiektów),
- rozbudowa sieci gazowej na obszarze powiatu i zwiększanie liczby odbiorców (Gminy, Zakład Gazowniczy).

• eliminowanie zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza pyłem azbestowym i włóknami azbestowymi poprzez usuwanie, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest (Właściciele nieruchomości).

III. Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii ciepłej (Burmistrz, Wójt, Organizacje pozarządowe),
- ograniczenie emisji przemysłowej ze źródeł technologicznych (Przedsiębiorcy),
- ograniczenie emisji pyłowo-gazowej poprzez:

- o rozbudowę lub fazażenie systemów ciepłowniczych w celu racjonalizacji wykorzystania energii pierwotnej paliw (Zakłady Ciepłownicze),
- o budowę lub modernizację urządzeń odpyliających stosowanie wysokoprężnych, nowoczesnych technik odpylania (Przedsiębioryczy),
- o hemeryzujące procesów technologicznych (Przedsiębioryczy),
- o likwidację źródeł emisji nieorganicznej (Międzybóże powiatu),
- o tworzenie technicznych możliwości korzystania z czystych paliw przy utrzymaniu teraźniejszego poziomu mieszkalnictwa (Burmistrz, Wójt),
- o uprawa wierzby energetycznej w celu uzyskania energii odnawialnej (Przedsiębioryczy, mieszkalnicy powiatu),
- wspomaganie systemów kontrolno-pomiarowych oraz badań stanu środowiska naturalnego, nawigowanie współpracy z innymi jednostkami w tworzeniu baz danych dotyczących jakości powietrza (WIOS),
- przetrzeźwanie norm odnośnie emisji zanieczyszczeń (Przedsiębioryczy)

7.3.13 Program poprawy dla pola: Hala

I. Cel strategiczny: zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu i spełnienie obowiązujących standardów w zakresie poziomu hałasu.

II. Cele dyktoterminowe:

- utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna (Zarządcy dróg),
- usprawnienie systemu komunikacyjnego: poprawa nawierzchni i warunków bezpieczeństwa ruchu, modernizacja i rozbudowa dróg (Zarządcy dróg),
- prowadzenie polityki przestrzennej pozwalającej na zróżnicowanie lokalizacji obiektów w zależności od jego uciążliwości hałasu (Wojewoda, Starosta, Burmistrz, Wójt),
- zintegrowanie działań w zakresie ochrony przed hałasem z planami zagospodarowania przestrzennego - mapowanie szlaki, strefy ograniczonego użytkowania, lokalizacja obiektów, przebieg szlaków transportu drogowego i szynowego itp. (Starosta, Burmistrz, Wójt),
- systematyczne kontrole zakładów przemysłowych - zwłaszcza zlokalizowanych w pobliżu zabudowy mieszkalnej (WIOS),
- prowadzenie działalności edukacyjnej o zagrożeniu środowiska i zdrowiu ludzkiego hałasem (organizacje pozarządowe),
- prowadzenie monitoringu poziomu hałasu wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez powiat (Właściciele i zarządcy obiektów, WIOS).

III. Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- intensyfikacja działań ugraniczających negatywny wpływ hałasu na mieszkańców poprzez:
  - o poprawę stanu nawierzchni dróg (Zarządcy dróg),
  - o kontrola (przykładni stwierdzenia przekroczeń) emisji hałasu przez zakłady i w związku z tym wydawanie decyzji administracyjnych (Starostwo Powiatowe).

7.3.14 Program poprawy dla pola: Gospodarka odpadami

I. Cel strategiczny: Rozwój systemu selektywnej zbiórki oraz dalsze dążenie do wzrostów poziomów odzysku i recyklingu odpadów na terenie powiatu w.

Odpały komunalne

W gospodarce odpadami komunalnym przyjęto następujące cele:

- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców,
- realizacja Regionalnego Systemu Gospodarki Odpadami, który zapewnił będzie zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów,
- zapewnienie objęcia w wszystkich miejscach systemu selektywnego zbierania odpadów,
- sukcesywna eliminacja praktyk nielegalnego składowania odpadów,
- rozwój systemów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych

Odpały niebezpieczne:

- minimalizacja ilości wytworzonych odpadów niebezpiecznych poddawanych procesowi unieszkodliwiania poprzez składowanie,
- sukcesywne zwiększanie ilości odpadów poddawanych procesom odzysku,
- rozwój i organizacja nowych systemów zbierania odpadów niebezpiecznych.

II. Kierunki działań zmierzające do zapewnienia powstawania odpadów:

- wspieranie prowadzenia mikropodstawy technologii produkcji oraz zapewniania cych wykorzystanie możliwości szlaków środowiskowego,
- promowanie wdrażania systemu zarządzania środowiskowego,
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie,
- wykorzystywanie instrumentów ekonomicznych, w tym sukcesywne podnoszenie stawek opłat za składowanie odpadów, w szczególności zmierzających odpadów komunalnych, odpadów delegujących biodegradacji oraz odpadów, które można poddać procesom odzysku, w tym recyklingu.

III. Kierunki działań zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko:

- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie,
- wypracowanie i monitorowanie rzeczywistych wskaźników wytworzenia i ilości odpadów, celem zdiagnozowania potrzeb w zakresie gospodarowania odpadami,
- wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i chemicznego ich przekształcania.

IV. Kierunki działań wspomogające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów:

Odpały komunalne:

- prowadzenie edukacja ekologiczna w zakresie gospodarki odpadami (kampanie informacyjne - reklamowe dotyczącej selektywnej zbiórki, konkursy, gry i zabawy dla dzieci o tematyce związanej z gospodarką odpadami oraz ogólnie z ochroną środowiska),
- odzysk i wykorzystanie odpadów podlegających biodegradacji,
- intensyfikacja selektywnej zbiórki surowców wtórnych na terenie całego powiatu,
- wydzielenie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych,
- wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- wydzielenie odpadów budowlano-remontowych ze strumienia odpadów komunalnych.

¹ Informacja o celu, celu polityki gospodarki odpadami powiatu, na podstawie, której dokonano oceny, "Planu Inwestycyjnego Powiatu dla Gospodarki Odpadami na lata 2012-2015", jego aktualizacji oraz "Planu Inwestycyjnego Powiatu dla Gospodarki Odpadami na lata 2016-2019".

² Tytuł i zakres programu rzeczowego w zakresie ochrony środowiska

Odpady niebezpieczne:

- wdrażanie proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów niebezpiecznych w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT), w tym opracowanie i wdrożenie innowacyjnych technologii w zakresie zagospodarowania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych (np. baterie metalogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny),
  - minimalizacja ilości wytworzonych odpadów niebezpiecznych: poddawanych procesowi unieszkodliwiania poprzez składowanie,
  - organizacja nowych i rozwój istniejących systemów zbierania odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych odpadów komunalnych (gospodarstwa domowe), w oparciu o:
    - o funkcjonujące sieci zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych utworzone przez przedsiębiorców,
    - o funkcjonujące placówki handlowe, apteki, zakłady serwisowe oraz punkty zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych (np. przeterminowane leki i ostry oleje odpadowe, baterie, akumulatory),
    - o stacjonarne lub mobilne punkty zbierania odpadów niebezpiecznych,
    - o regularne odbieranie odpadów niebezpiecznych od mieszkańców prowadzących selektywne zbieranie w systemie workowym lub pojemnikowym przez podmioty prowadzące działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.
- Odpady pozostałe:
- rozbudowa infrastruktury technicznej zbierania (zużytych opon, odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej) szczególnie w zakresie odbierania od małych i średnich przedsiębiorstw,
  - kontrola właściwego postępowania z ww odpadami, w szczególności podmiotów zajmujących się wywózem i naprawą opon,
  - uwzględnienie zagadnień właściwego zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych w trakcie prowadzenia inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków oraz kontroli jakości i ilości komunalnych osadów ściekowych stosowanych na powierzchni ziemi,
  - rozbudowa infrastruktury technicznej w zakresie sortowania i recyklingu odpadów opakowaniowych,
  - kontrola działań wprowadzających produkty w opakowaniach, organizacji odzysku i przedsiębiorców zajmujących się odzyskiem, w tym recyklingiem odpadów opakowaniowych.

7.3.1.5 Program poprawy dla pola: **Bezpieczeństwo energetyczne**

I. Cel strategiczny: Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w zakresie dostaw energii elektrycznej.

II. Cele długoterminowe:

- rozwój sieci elektroenergetycznych przesyłowych i dystrybucyjnych oraz budowa nowych wysokosprawnych źródeł energii elektrycznej,
- poprawa efektywności energetycznej,
- zwiększenie wielkości produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych – działania realizowane poprzez budowę nowych OZE i likwidację barier dla ich rozwoju oraz poprzez odpowiednie inwestycje sieciowe,

II. Cele krótkoterminowe:

- budowa elektrowni „Póhóc” (inwestor prywatny),
- budowa elektrowni wiatrowych i innych instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii (Przedsiębiorcy).

- zintegrowanie problematyki energii odnawialnej z planami zagospodarowania przestrzennego (Gminy).

7.3.1.6 Program poprawy dla pola: **Promieniowanie elektromagnetyczne**

I. Cel strategiczny: ograniczanie i monitoring promieniowania elektromagnetycznego.

II. Cele długoterminowe:

- utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożenia dla środowiska i mieszkańców ze strony promieniowania elektromagnetycznego, poprzez preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pol elektromagnetycznych (Gminy).

III. Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- przestrzeganie zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego poświęconych ochronie przed promieniowaniem elektromagnetycznym z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania wokół niektórych źródeł promieniowania (Buniterst. Wojt),
- dokonywanie oceny poziomów pol elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian (WIOS),
- przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa, higieny pracy, prawa budowlanego, gospodarowania przestrzennego i przepisów sanitarnych w celu ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym (Przedsiębiorcy).

7.3.1.7 Program poprawy dla pola: **Powazne awarie**

I. Cel strategiczny: zapobieganie poważnym awariom przemysłowym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia.

II. Cele długoterminowe:

- utrzymywanie w gotowości służb reakcyjnych na wypadek zaistnienia poważnej awarii (Straż Pożarna),

III. Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- prowadzenie i aktualizacja rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku oraz potencjalnych sprawców awarii (WIOS, Straż Pożarna, Wojewoda),
- monitoring potencjalnych sprawców poważnych awarii pod kątem spełniania przez nich wymogów bezpieczeństwa i prewencji (WIOS),
- opracowywanie programu zapobiegania poważnym awariom (Przedsiębiorcy),
- realizacja planu operacyjno – ratowniczego na wypadek zaistnienia poważnej awarii (Straż Pożarna - w ramach standardowych obowiązków służbowych),
- prowadzenie akcji informacyjno – edukacyjnej dla ogółu społeczeństwa dotyczącej zasad postępowania w razie wystąpienia poważnej awarii, w celu ukształtowania właściwych postaw i zachowań (Starostwo Powiatowe – Wydział Zarządzania Kryzysowego),
- promowanie systemu ubezpieczeń ekologicznych dla obiektów i działań, które w sytuacji awaryjnej będą wymagać sfinansowania działań ratowniczych i naprawczych (Starostwo Powiatowe we współpracy ze Strażą Pożarną),
- doposażanie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i dokładnej lokalizacji miejsca awarii, likwidacji i analizy skutków zdarzenia (Gminy, Starostwo, WIOS, Straż Pożarna, Wojewoda).

7.3.2 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody

7.3.2.1 Program poprawy dla pola: **Lasy**

I. Cel strategiczny: wzbogacenie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych.

II. Cele długoterminowe:

- wzrost leśności powiatu poprzez zalesianie nieużytków oraz terenów zdegradowanych i porolnych (Nadleśnictwo, Osoby fizyczne),
- ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych oraz ich udział (Nadleśnictwo),
- zapewnienie trwałości i wielofunkcyjności lasów (Nadleśnictwo),
- renaturalizacja obszarów leśnych (Nadleśnictwo),
- powiększanie różnorodności biologicznej w lasach na poziomie gospodarczym i gatunkowym (Nadleśnictwo),
- poprawa zdrowotności i odporności drzewostanów (Nadleśnictwo),

III. Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- inwestycja zasobów leśnych pod kątem ich stanu zdrowotnego (Nadleśnictwo),
- inwestycja zasobów leśnych pod kątem ich stanu porolnych (Nadleśnictwo),
- inwentaryzacja i weryfikacja klasyfikacji gruntów pod kątem pełnego uwzględnienia gruntów zalesionych i zdegradowanych oraz ujęcie granicy rolno-leśnej w planach zagospodarowania przestrzennego (Burmistrz, Wójt),
- utrzymanie istniejących kompleksów leśnych (Nadleśnictwo),
- zalesianie gruntów wyłączonej z użytkowania rolniczego oraz nieużytków i terenów zdegradowanych i przekształconych (Nadleśnictwo),
- dalsze doskonalenie lasów i leśnictwa do wypełniania zróżnicowanych funkcji nie tylko przyrodniczych ale także społecznych (np. turystycznych) - udoskonalenie lasów społeczeństwu z zachowaniem zasady niedopuszczania do zagrożenia trwałości i jakości zasobów leśnych (Nadleśnictwo)
- kontynuacja kampanii edukacyjno - informacyjnej w celu podniesienia świadomości społeczeństwa (w tym pracowników leśnictwa) w zakresie celów i korzyści Umwadi i zrównowazonej gospodarki leśnej, rozwoju edukacji i nauk leśnych (Nadleśnictwo),
- użytkowanie zasobów leśnych w sposób zgodny z zasadami ochrony przyrody, bioróżnorodności i krajobrazu (Nadleśnictwo),
- nadzór nad gospodarką leśną w lasach prywatnych (Starosta, zadanie zlecone Nadleśnictwu Starogard),
- współdziałanie leśnictwa z samorządami i administracją państwową (Nadleśnictwo),
- stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (typu pożary, choroby, szkody) itp. (Nadleśnictwo),
- wydawanie decyzji administracyjnych nakazujących wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa (Starosta).

7.3.2.2 Program poprawy dla pola: Obszary chronione i tereny zielone

I. Cel strategiczny: ukształtowanie i ochrona systemu obszarów ochronnych.

II. Cele długoterminowe:

- uwzględnianie w zagospodarowaniu przestrzennym zasad ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej w tym stały rolniczej i światła zwierzęcego (Gminy, Urząd Marszałkowski, Ministerstwo Środowiska),
- wyznaczenie na obszarach cennych przyrodniczo przyrodniczych form gospodarowania typu: rolnictwo ekologiczne, agroturystyka (Gminy, Okrędek Doradztwa Rolniczego, Urzędnicy, Właściciele gospodarstw rolnych),

III. Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- **Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych:**
- utrzymanie i ochrona istniejących kompleksów leśnych,
- renaturalizacja i poprawa stanu najcenniejszych, zmierzonych ekosystemów i siedlisk szczególnie leśnych i wodno-biotycznych,
- ochrona i wzrost różnorodności biologicznej (genetycznej, gatunkowej i siedliskowej) i krajobrazowej oraz wzrost leśności i obszarów leśnych,
- ochrona terenów przyrodniczo cennych przed niewłaściwym zabudowaniem,
- ochrona istniejącej zieleni, urządzony.

- utrzymanie istniejących kompleksów ekologicznych wzdłuż dolin i rzek.

Ochrona fauny i flory:

- rozszerzenie i ugruntowanie ochrony *in situ* i *ex situ* gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wymarciem oraz starych, tradycyjnych odmian roślin i ras zwierząt hodowlanych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej, poprzez stworzenie i utrzymanie niezbędnych warunków technicznych do takiej ochrony (stosowne obiekty i ich wyposażenie) oraz wspieranie badań i prac rozwojowych z tego zakresu,
- zachowanie istniejących zbiorników wodnych,
- blokowanie inwestycji destrukcyjnego przeznaczenia,
- zapewnienie korzystnego przebiegu działań wyprawozdaniu gatunków, które mogą zagrozić integralności naturalnych ekosystemów i siedlisk lub samowolne zagrubienie gatunków rodzimych.

Ochrona i utrzymanie krajobrazu rekreacyjnego:

- wzmocnienie roli rekreacyjnej terenów zielonych,
- rozwój szlaków turystycznych i szkielet dydaktycznych na terenach interesujących przyrodniczo.

7.3.3 Program poprawy dla pola: Gleby

I. Cel strategiczny: Racjonalne wykorzystanie gleby wraz z jej ochroną i rekultywacją.

II. Cele długoterminowe:

- zagospodarowanie gleb w sposób adekwatny do ich klasy bonitacyjnej i poziomów zużycia (Użytkownicy gruntów),
- ograniczenie czynników wpływających na degradację gleby poprzez zagospodarowanie m.in.: odlegających gruntów (Użytkownicy gruntów),
- zrehabilitowanie gleb zdegradowanych w kierunku rolnym, leśnym i rekreacyjno-wypoczynkowym (Użytkownicy gruntów),
- właściwe kształtowanie ekosystemów rolnych z wykorzystaniem odczynających je systemów naturalnych i ich zrekulturyzacji do autoregulacji m.in. poprzez wyznaczenie terenów rolniczych (Użytkownicy gruntów),
- zachowanie naturalnych kompleksów tak urozmaitych jako regulatora stosunków wodnych i klimatycznych przyległych do nich terenów (Użytkownicy gruntów),
- upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej - szkolenia dla rolników (Okrędek Doradztwa Rolniczego, Gminy).

III. Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- sukcesywny rozwój systemowych badań określających zużycie i stan gleb użytkowanych rolniczo w ramach krajowego monitoringu ekologicznego (WIC),
- przeciwdziałanie erozji gleb poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów na gruntach o nachyleniu powyżej 10% (Użytkownicy gruntów),
- ograniczanie erozji wodnej i wietrznej gleby poprzez możliwość jak najbardziej utrzymania pokrywy roślinnej w postaci wprowadzenia upraw wieloletnich oraz wstępek i populonów (Użytkownicy gruntów),
- racjonalne użycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolniczych i leśnych oraz stosowanie technik naturalnych (firn- i agrometeorologicznych) w celu zwiększenia udziału materii organicznej w glebie (Użytkownicy gruntów).

7.3.2.4 Program poprawy dla pola: Ochrona zasobów kopalni

I. Cel strategiczny: ochrona zasobów złóż, także nieeksploatowanych, zaktualizowanie nacjonalnego wykładowa kopalni oraz rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

II. Cele długoterminowe:

- rekultywacja terenów po eksploatacji kopalni,
- ochrona terenów perspektywicznych pod względem wydobywa kopalni.

- inwentaryzacja wyrobisk po eksploatacji bez koncesji,
  - stworzenie inwentaryzacji złóż kopalnianych i wyrobisk po eksploatacji bez koncesji (WIOŚ w Gdanisku rozpoczął taką inwentaryzację i należy ją w dalszym ciągu kontynuować).
- III. Cele krótkoterminowe i kierunki działań:**
- opinionowanie studiów uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego (Burmistrz, Wójt),
  - opinionowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Burmistrz, Wójt),
  - weryfikacja ustaleń istniejących planów zagospodarowania przestrzennego i studiów uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego (Burmistrz, Wójt).

7.3.2.5 Program poprawy dla pola: Powierzchnia ziemi

- I. Cel strategiczny:** rekultywacja terenów zdegradowanych.
- II. Cele krótko- i długoterminowe:**
- likwidacja "dzikich" wysypisk odpadów - na bieżąco (Burmistrz, Wójt, „sprawca”),
  - wprowadzenie gminnej zbiórki przeterminowanych środków ochrony roślin (Burmistrz, Wójt),
  - prawidłowa gospodarka rolna - świadome i poprawne nawożenie pól (właściciele gospodarstw rolnych),
  - inwentaryzacja osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych (Burmistrz, Wójt).
- III. Kierunki działań:**
- monitorowanie zmian w klasyfikacji i użytkowaniu gruntów, stopnia ich degradacji oraz wykonywania zadań rekultywacyjnych,
  - inwentaryzacja i określenie skali zagrożeń (WIOŚ),
  - realizacja prac zabezpieczających na gruntach osuwisk np. poprzez obsadzenie gruntów osuwisk krzewami (Burmistrz, Wójt, właściciel nieruchomości).

7.3.3 Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii

7.3.3.1 Program poprawy dla pola: Racjonalizacja użytkowania wody produkcyjnej i konsumpcyjnej

- I. Cel strategiczny:** ograniczenie wodochłonności produkcji przemysłowej.
- II. Cele długo-, krótkoterminowe i kierunki działań:**
- minimalizacja wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych (Przedsiębiorcy),
  - zmniejszenie zapotrzebowania na wodę w przemyśle i rolnictwie (Przedsiębiorcy),
  - kontynuacja modernizacji sieci wodociągowej w celu zmniejszenia strat wody w systemach przesyłowych (Zakłady Wodociągów, Przedsiębiorcy),
  - prowadzenie akcji edukacyjnej – informacyjnej popagującej optymalizację zużycia wody przez indywidualnych użytkowników (np. gromadzenie wody deszczowej i wykorzystywanie jej na cele agrarne – do podlewania zieleni), (Gminy, Powiatowe organizacje ekologiczne).

7.3.3.2 Program poprawy dla pola: Zmniejszenie zużycia energii

- I. Cel strategiczny:** sukcesywne ograniczanie zużycia energii.
- II. Cele długo-, krótkoterminowe i kierunki działań:**
- promowanie i stosowanie nowoczesnych technologii z wykorzystaniem kryteriów Najlepszich Dostępnych Techniki (BAT) (Inwestorzy prywatni, RDOŚ, Gminy),
  - poprawa parametrów energetycznych budynków: modernizacja i termomodernizacja (Zarządcy budynków).

- podnoszenie sprawności procesów wytwarzania energii (Zarządcy budynków),
- racjonalizacja zużycia i oszczędzania energii przez społeczeństwo powiatu (Odbiurcy energii),
- termomodernizacja budynków w tym także budynków użyteczności publicznej (Właściciele i zarządcy nieruchomości),
- symulowanie i wspieranie przedsięwzięć w zakresie zmniejszania zużycia energii (Zarządcy budynków).

7.3.3.3 Program poprawy dla pola: Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

I. Cel strategiczny: sukcesywne zwiększanie wykorzystania energii ze źródeł.

II. Cele długo-, krótkoterminowe i kierunki działań:

- Realizacja tego celu planuje się poprzez promocję i rozwój następujących urządzeń i systemów grzewczych zaliczanych do grupy odnawialnych źródeł energii:
  - o źródła ciepła opalane biomasą stałą,
  - o źródła ciepła opalane biogazem,
  - o instalacje solarne,
  - o małe elektrownie wodne,
  - o pompy,
  - o elektrownie wiatrowe,
  - o rozwój filantacji roślin energetycznych.
- kompleksowa modernizacja systemów grzewczych w obiektach użyteczności publicznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii typu: kolektory słoneczne, pompy ciepła, kogeneracja (Gminy),
- budowa instalacji umożliwiających wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (Inwestorzy).

7.3.3.4 Program poprawy dla pola: Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji

I. Cel strategiczny:

- systematyczne ograniczanie materiałochłonności produkcji.

II. Cele długo-, krótkoterminowe i kierunki działań:

- minimalizacja zanieczyszczeń i zapobieganie zanieczyszczeniom, uciążliwościom i zagrożeniom u źródeł (Przedsiębiorcy),
- zwiększenie recyklingu i odzysku materiałowego i energetycznego (Przedsiębiorcy).

7.3.3.5 Program poprawy dla pola: Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią

I. Cel strategiczny: zapobieganie zagrożeniom powodziowym.

II. Cele długo-, krótkoterminowe i kierunki działań:

- konserwacja wałów przeciwpowodziowych i innych urządzeń ochronny przeciwpowodziowej,
- przygotowanie terenów międzywał do szybkiego reagowania w przypadku powodzi (wymaganie lasów i zarośli łęgowych, odmowa użytków zielonych, konserwacja rowów melioracyjnych),
- stworzenie systemu szybkiego ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodzią - realizacja planu operacyjnego ochrony przed powodzią powiatu łęczyńskiego (Starostwo Powiatowe),
- opracowanie planu awaryjnego na wypadek powodzi, uwzględniającego ochronę obiektów wrażliwych na terenie miasta (np. uczyszczalni ścieków, ujęć wód, terenów zabudowlanych i przyrodniczo cennych, składowisk odpadów, itp.),
- zabezpieczenie osuwisk w ciągach dróg powiatowych.

7.4 Harmonogram działań

Podziel w harmonogramie szczegółowo przedstawiono cele i zadania związane z ochroną środowiska i regionalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych na terenie powiatu łowickiego. Do każdego celu perspektywicznego przypisano odpowiednie cele strategiczne, długoo- i krótkoterminowe oraz konkretne kierunki zadań do realizacji.

Podlany harmonogram stanowi katalog działań proekologicznych, których realizacja uzależniona jest od aktualnych potrzeb powiatu, jego sytuacji finansowej - ekonomicznej oraz możliwości uzyskania dofinansowania na poszczególne przedsięwzięcia z Wojewódzkiego Funduszu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z funduszy strukturalnych i ze środków unijnych. Zadania powiatu realizowane wykącznie przez powiat stanowią jego zadania własne, zadania realizowane we współpracy z innymi partnerami to zadania koordynowane. Poprzez koordynację rozumie się zaplanowane uczestniczenie w danym zadaniu lub procesie, a nie wydawanie decyzji wyznikających z kompetencji Starostwa Powiatowego.

Zadania własne powinny być realizowane w większości ze środków budżetu powiatu. Większość zadań dla powiatu to zadania koordynowane, gdyż tak wynika z kompetencji powiatu zapisanych w aktach prawnych. Najbardziej zadania koordynowane powinny być w głównej mierze finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale podległych bezpośrednio organom wojewódzkim, bądź centralnym.

Realizacja zadań inwestycyjnych sponocywa na gminach i związana jest z infrastrukturą (wodociągi, kanalizacje, oczyszczalnie ścieków, drogi), której stan wpływa znacznie na poziom zamierzonego środowiska naturalnego

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łowickiego na lata 2012-2015
 = uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

Tabela 58 Cel perspektywiczny: Środowiska dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego – zadania planowane do wykonania na terenie powiatu łowickiego.

CEL PERSPEKTYWICZNY: ŚRODOWISKO DLA ZDROWIA DALSZA POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO				
Zadania planowane do realizacji	Jednostki realizujące/współrealizujące	Okres realizacji	Przebieg i źródła finansowania	Koszty planowane do przeznaczenia (PLN)
1. Poprawa jakości wód i stanów środowiska wodnych: Pracywroczenie jakości wód powierzchniowych do wymaganych standardów oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych wraz z racjonalizacją ich wykorzystania				
Powiat Łowicki:				
1. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków	Powiat Łowicki	2012-2015 r.	Budżet powiatu	w zależności od posiadanych środków w zależności od potrzebności wódków
2. Dofinansowanie line spółek wodnych w zakresie utrzymania urządzeń wialnych	Powiat Łowicki	2012-2015 r.	Budżet powiatu	35 000,00
3. Odkamianie meow przydomowych	Powiat Łowicki – realizowane przez PZD	2012-2015 r.		
Gmina Miejska Tczew:				
4. Rozbudowa sieci wodociągowej-kanalizacyjnej	ZWIĘ Sp. z o.o.	2012-2014 r.	Środki własne	3 675 000,00
5. Modernizacja Stacji Ujęcia i Trafostania Wody	ZWIĘ Sp. z o.o.	2012-2014 r.	Środki własne	1 041 000,00
6. Modernizacja Oczyszczalni Ścieków	ZWIĘ Sp. z o.o.	2012-2014 r.	Środki własne	1 120 000,00
Gmina Pielpina:				
7. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Rombarb i Bełkiewa	Gmina Pielpina	2012-2014 r.	Budżet Gminy	1 100 000,00
8. Przyłączenie wodociągu w miejscowości Janiszewo	Gmina Pielpina	2012-2013 r.	Budżet Gminy	1 75 000,00
9. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Czeblin	Gmina Pielpina	2012-2013 r.	Budżet Gminy	4 232 000,00
10. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków (rehabilitacja części kosztów)	Osoby prywatne	zadanie ciągłe	Budżet Gminy - przy wkład inwestycyjny	b.d.
11. Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Strzemińska ul. Wąbrowanie w Pielpnie	Gmina Pielpina	2012-2013 r.	Budżet Gminy	3 400 000,00
12. Budowa drogi i kanalizacji deszczowej w ul. Sportowej w Pielpnie	Gmina Pielpina	2012-2013 r.	Budżet Gminy	1 000 000,00
13. Budowa Zakładuowej oczyszczalni mechaniczno-chemicznej dla projektowanego osiedlenia w miejscowości „Półwieś”	Kulczyk Investments	2012-2015 r.	Środki inwestora	b.d.
Gmina Ostrowiec:				
14. Likwidacja lub ograniczenie ekologicznego źródła zanieczyszczenia wód kontrola w zakresie posiadania umów na wywóz odpadów komunalnych i tworzyć nieczynności ciekłych	Gmina Ostrowiec	zaplanowane w 2012 r. (przeznaczony w budżecie Gminy)	Budżet Gminy	W ramach obowiązków służbowych
15. Likwidacja lub ograniczenie ekologicznego źródła zanieczyszczenia wód - dotacje przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Ostrowiec	zaplanowane w 2012 r. (przeznaczony w budżecie Gminy)	Budżet Gminy/WFOŚiGW, WFOŚiGW	20 000,00
16. Rozpływanie szlam mieszkaniowy w przytulisk zanieczyszczenia wód	Gmina Ostrowiec	w zależności od potrzeb	Budżet Gminy	W ramach obowiązków służbowych
17. Budowanie próbek zanieczyszczonej wody i ścieków	Gmina Ostrowiec	w zależności od potrzeb	Budżet Gminy	3 000,00
18. Dofinansowanie utrzymania kapielisk na terenie Gminy	Gmina Ostrowiec	zaplanowane w 2012 r. (przeznaczony w budżecie Gminy)	Budżet Gminy	2 000,00
19. Likwidacja niekontrolowanych źródeł ścieków istniejących w ciekach wodnych	Gmina Ostrowiec	w zależności od potrzeb	Budżet Gminy	w zależności od potrzeb
20. Budowa/Modernizacja osiedli wodociągowej	Gmina Ostrowiec	2014-2015 r.	Budżet Gminy/WFOŚiGW	5 000 000,00
21. Budowa sieci kanalizacyjnej	Gmina Ostrowiec	2014-2015 r.	Budżet Gminy/WFOŚiGW	2 000 000,00
22. Budowa Modernizacji Kanalizacji deszczowej	Gmina Ostrowiec	2012-2014 r.	Budżet Gminy	6 000 000,00

Актуализация Программы (Согласно Сводной таблице для поставки текущего на дату 2012-2015
= увелеченіем перспектив на дату 2016-2019

ЦЕЛ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ЗМІСЬ: СВОДОВИСКО ДІА ЗДОРОВ'Я - ДІАЛІЗ ПОРЯДКА ЯКОСТІ СВОДОВИСКО І БЕЗПЕЧІСНІСТЬА ЕКОЛОГІЧНОГО		Задания программы до реализации		Финансовый анализ		Косметическое финансирование (PLN)	
Год	Финансовый анализ	Объем реализации	Финансовый анализ	Финансовый анализ	Финансовый анализ	Финансовый анализ	Финансовый анализ
2012	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2013	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2014	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2015	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2016	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2017	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2018	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2019	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2020	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2021	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2022	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2023	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2024	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2025	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2026	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2027	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2028	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2029	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2030	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00

Цель: поддержка программ в области охраны окружающей среды

Страна: Польша

Актуализация Программы (Согласно Сводной таблице для поставки текущего на дату 2012-2015
= увелеченіем перспектив на дату 2016-2019

ЦЕЛ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ЗМІСЬ: СВОДОВИСКО ДІА ЗДОРОВ'Я - ДІАЛІЗ ПОРЯДКА ЯКОСТІ СВОДОВИСКО І БЕЗПЕЧІСНІСТЬА ЕКОЛОГІЧНОГО		Задания программы до реализации		Финансовый анализ		Косметическое финансирование (PLN)	
Год	Финансовый анализ	Объем реализации	Финансовый анализ	Финансовый анализ	Финансовый анализ	Финансовый анализ	Финансовый анализ
2012	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2013	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2014	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2015	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2016	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2017	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2018	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2019	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2020	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2021	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2022	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2023	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2024	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2025	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2026	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2027	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2028	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2029	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
2030	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00

Цель: поддержка программ в области охраны окружающей среды

Страна: Польша

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łezewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

CEL PERSPEKTYWICZNY: ŚRODOWISKO DLA ZDROWIA DAJSZA POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO				
Zadania planowane do realizacji	Jednostki realizujące/współrealizujące	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Koszty planowane do poniesienia [PLN]
Kontrola I				
Zadanie 1 - Inkalizacja w miejscach 1-człon - Regionalny Zakład Uszkodzin i Innych (RZUOI)			ZUKIS Sp. z o.o./ POiŚ	a. 93 480 000,00 (77% POiŚ)
Zadanie 2 - Inkalizacja Siepki - stacja przeładunkowa (przepracowane powietrze)				b. 27 000 000,00 (75% udział własny, 25% POiŚ)
Kontrola II				
Kontrola nr 2a - Rekultywacja istniejącego składowiska w Toszowie.				
Kontrola nr 3 - Rekultywacja istniejącego składowiska				
Kontrola nr 3a - 2 - Rekultywacja istniejącego składowiska odpadów w Rospuchach				
Kontrola nr 4 - Edukacja ekologiczna oraz działania informacyjne - promujące dla Projektu RSDOT				
Kontrola nr 7 - Dostawa sprzętu ochronnego dla RZUOI w Łoszewie.				
Gmina Pełpina: brak danych.				
Gmina Gniezno:				
4. Likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia - Ekofarmosoma zmontowana i unieszkodliwiona w celu zmniejszenia szkod	Gmina Gniezno	zaplanowane w 2012 r. (przez wydatki z budżetu Gminy)	Budżet Gminy/ WFOŚiDW/WP OŚiGW	965 000,00
5. Likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód - likwidacja dużej ilości odpadów komunalnych	Gmina Gniezno/Włocławek	zaplanowane w 2012 r. (przez wydatki z budżetu Gminy)	Budżet Gminy	5 000,00
Gmina Łoszewo:				
6. Dofinansowanie ubóstwa w obrębie z terenu gminy	Gmina Łoszewo	2016 r.	Budżet Gminy	b.d.
Gmina Salskawy: brak danych.				
Gmina Morzeszczyca: brak danych.				
5. Dezaktywacja energetyczna: Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w zakresie źródeł energii elektrycznej.				
Powiat Łoszewski: brak danych.				
Gmina Międzyłęż: brak danych.				
Gmina Pełpina:				
1. Budowa elektrowni o mocy „Północ” o mocy 2000 MW koło miejscowości Rajkowo.	Kulczyk Investments	2012-2015 r.	Środki własne inwestora	b.d.
Gmina Gniezno: brak danych.				
Gmina Łoszewo: brak danych.				
Gmina Salskawy: brak danych.				
Gmina Morzeszczyca: brak danych.				
6. Promieniowanie elektromagnetyczne: Ograniczenie i monitorowanie promieniowania elektromagnetycznego				
Powiat Łoszewski: brak danych.				
Gmina Międzyłęż: brak danych.				
Gmina Pełpina: brak danych.				
Gmina Gniezno:				
1. Inwentaryzacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy	Gmina Gniezno	do 2015 r.	Budżet Gminy	W ramach obowiązków służbowych
2. Wyjazdowa do WIOŚ o badawach lub odczytanie wyników badań w zakresie poziomu promieniowania elektromagnetycznego.	Gmina Gniezno	do 2015 r.	W ramach obowiązków służbowych	W ramach obowiązków służbowych
3. Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów	Gmina Gniezno	do 2015 r.	W ramach uprzedzenia	10 000,00

7. Cel z zadania powiatu łoszewskiego w zakresie ochrony środowiska

Strona 145

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łoszewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

CEL PERSPEKTYWICZNY: ŚRODOWISKO DLA ZDROWIA DAJSZA POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO				
Zadania planowane do realizacji	Jednostki realizujące/współrealizujące	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Koszty planowane do poniesienia [PLN]
Zadania z zakresu promocji i edukacji ekologicznej				
Gmina Łoszewo: brak danych.				
Gmina Salskawy: brak danych.				
Gmina Morzeszczyca: brak danych.				
7. Powyższe awarie i zagrożenia naturalne: Zapobieganie powstaniu awarii i zagrożeniom naturalnym oraz likwidacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia				
Powiat Łoszewski: brak danych.				
Gmina Międzyłęż: brak danych.				
Gmina Pełpina: brak danych.				
Gmina Gniezno:				
1. Ustalenie i gotowości sprawnego systemu zapobiegawczo-informacyjnego w celu zapobiegania i minimalizacji skutków awarii i zagrożeniom naturalnym w celu informowania społeczeństwa Gminy o ewentualnym wystąpieniu poważnej awarii przemysłowej lub innego zagrożenia	Gmina Gniezno/Straz Pożarna/Policja/Powiat Łoszewski/RZGW Gniezno	zaplanowane w 2012 r. (przez wydatki z budżetu Gminy)	Budżet Gminy/Środki własne jednostek samorządowych	100 000,00
2. Likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód - dofinansowanie skupu środków do ewakuacji w celu odciążenia kolejni przedsiębiorców	Gmina Gniezno/Straz Pożarna	zaplanowane w 2012 r. (przez wydatki z budżetu Gminy)	Budżet Gminy	3 000,00
Gmina Łoszewo: brak danych.				
Gmina Salskawy: brak danych.				
Gmina Morzeszczyca: brak danych.				
8. Edukacja ekologiczna i inne działania				
Powiat Łoszewski:				
1. Edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi.	Powiat Łoszewski	2012-2019 r.	Budżet Powiatu	56 000,00
2. Ograniczenie poziomu emisji „Piekna Wiosna”	Powiat Łoszewski	2012-2019 r.	Budżet Powiatu	74 000,00
3. Ograniczenie ograniczanie informacji dla społeczeństwa o zagrożeniach i skutkach awarii i innych zdarzeniach w środowisku naturalnym i w celu informowania o ww. obiektach przemysłowych i innych obiektach w Centrum Informacji o Środowisku w Gólkach	Powiat Łoszewski	2012-2019 r.	Budżet Powiatu	6 000,00
4. Informacja i edukacja mieszkańców powiatu o skutkach awarii i innych zdarzeniach w środowisku naturalnym i w celu informowania o ww. obiektach przemysłowych i innych obiektach w Centrum Informacji o Środowisku w Gólkach	Powiat Łoszewski	2012-2019 r.	Budżet Powiatu	6 000,00
5. Promocja publiczna dotycząca wykazów o skutkach awarii i innych zdarzeniach w środowisku naturalnym i w celu informowania o ww. obiektach przemysłowych i innych obiektach w Centrum Informacji o Środowisku w Gólkach	Powiat Łoszewski	2012-2019 r.	Budżet Powiatu	6 000,00
6. Sprężenie sprężarki z edukacją Powiatowego Programu Ochrony Środowiska	Zarząd Powiatu Łoszewskiego	2012 r.	Budżet Powiatu	6 000,00
7. Zakup kamery dla zwierząt znajdujących się w odrodzie w celu monitorowania zwierząt w terenie	Powiat Łoszewski	2012-2019 r.	Budżet Powiatu	6 000,00
Gmina Międzyłęż: brak danych.				
Gmina Gniezno:				
8. Działalność edukacyjna prowadzona przez Pracownię Edukacji Ekologicznej działającą w ramach organizacji Władza Sprawy Komunalnych Urzędu Miejskiego w Łoszewie	Gmina Międzyłęż/Tosze	2012-2015 r.	Środki własne	b.d.
Gmina Pełpina: brak danych.				
Gmina Gniezno:				
9. Zlicanie rybników w zakresie realizacji zadania pn. Edukacja ekologiczna oraz monitoringu	Gmina Gniezno	zaplanowane w 2012 r.	Budżet Gminy	80 000,00

7. Cel z zadania powiatu łoszewskiego w zakresie ochrony środowiska

Strona 146

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łęczewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

CEL PERSPEKTYWICZNY: OCHRONA DZIAŁALNOŚCI PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY				
Zadania planowane do realizacji	Jednostki realizujące/współrealizujące	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Koszty planowane do pozostania [PLN]
Gmina Miejska Łęczewo: brak danych.				
Gmina Pielpiń:				
1. Organizacja akcji „Uma Ziemi” i „Sprzątana Świąta”	Gmina Pielpiń Sołectwo z terenu miasta i gminy	2012-2015 r.	Budżet Gminy	60 000,00
Gmina Gajew:				
2. Przekazanie ścieżek zielonych do zgłoszenia lub rekultywacji – teren gmin. Gajew	Właściciele gruntów Gmina Gajew	b.d. do 2015 r.	b.d.	b.d.
3. Uzależnienie w dokumentach planistycznych, programach i strategicznych zapisach dotyczących zasobów i kultury wagi oraz w znaczenie terenów dla takich przedsięwzięć	Gmina Gajew	zaprojektowane w 2013 r. przedłożone w 2014 r. w ramach planistycznych aktów	W ramach opracowywania dokumentów planistycznych Budżet Gminy	10 000,00
4. Budowa ścieżek	Gmina Gajew			1 500,00
Gmina Trzemeł: brak danych.				
Gmina Sankiszewo: brak danych.				
Gmina Morzeszczyn: brak danych.				
4. Ochrona zasobów kopalni: Ochrona zasobów złóż, także nieeksploatowanych, zakazowanie nielegalnego wydobycia kopalni oraz rekultywacja terenów poeksploatacyjnych				
Powiat Łęczyński: brak danych.				
Gmina Miejska Łęczewo: brak danych.				
Gmina Pielpiń: brak danych.				
Gmina Gajew: brak danych.				
Gmina Trzemeł: brak danych.				
Gmina Sankiszewo: brak danych.				
Gmina Morzeszczyn: brak danych.				
5. Powierzchnia terenu: Rekultywacja terenów zdegradowanych				
Powiat Łęczyński: brak danych.				
Gmina Miejska Łęczewo: brak danych.				
Gmina Pielpiń: brak danych.				
Gmina Gajew: brak danych.				
Gmina Trzemeł: brak danych.				
Gmina Sankiszewo: brak danych.				
Gmina Morzeszczyn: brak danych.				

Tabela 60 Cel perspektywiczny: Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii – zadania planowane do wykonania na terenie powiatu łęczyńskiego.

CEL PERSPEKTYWICZNY: ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII				
Zadania planowane do realizacji	Jednostki realizujące/współrealizujące	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Koszty planowane do pozostania [PLN]
1. Racjonalizacja użytkowania wody produkcyjnej i konsumpcyjnej				
Powiat Łęczyński: brak danych.				

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łęczyńskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

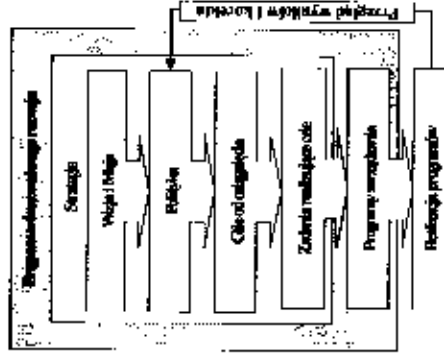
CEL PERSPEKTYWICZNY: ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII				
Zadania planowane do realizacji	Jednostki realizujące/współrealizujące	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Koszty planowane do pozostania [PLN]
Gmina Miejska Łęczewo: brak danych.				
Gmina Pielpiń: brak danych.				
Gmina Gajew:				
1. Przewodzenie działań edukacyjno-informacyjnych	Gmina Gajew/GCEE	do 2015 r.	Budżet Gminy	W ramach dotacji
2. Lokalizacja magazynów SUW, budowa tłoczni wody	Gmina Morzeszczyn	2012-2013 r.	Budżet Gminy	250 000,00
Gmina Trzemeł: brak danych.				
Gmina Sankiszewo: brak danych.				
Gmina Morzeszczyn: brak danych.				
2. Zmniejszenie zużycia energii				
Powiat Łęczyński:				
1. Termomodernizacja Zespołu Kucharska Zawodniczego w Łęczewie	Powiat Łęczyński	2012-2014 r.	NMF, NFOŚ, Enea, Budżet Powiatu	b.d.
2. Termomodernizacja Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Teresinie	Powiat Łęczyński	2012-2014 r.	NMF, NFOŚ, Enea, Budżet Powiatu	b.d.
3. Termomodernizacja Zespołu Szkół Agrotechnicznych i Ogólnokształcących w Straszynie	Powiat Łęczyński	2012-2014 r.	NMF, NFOŚ, Enea, Budżet Powiatu	b.d.
Gmina Pielpiń:				
4. Termomodernizacja budynku Szkół Zespołu Szkół Nr 2 w Pielpińcu	Gmina Pielpiń	2012 r.	Budżet Gminy	300 000,00
Gmina Gajew:				
5. Zmniejszenie strat energii, renowacja rękodź, komin, wentylacja	Gmina Gajew	2012 r.	Budżet Gminy/RPO	2 000 000,00
6. Termomodernizacja budynków publicznych i modernizacja systemów ciepłotych	Gmina Gajew	2012 r.	Budżet Gminy/RPO	2 000 000,00
Gmina Trzemeł: brak danych.				
Gmina Sankiszewo: brak danych.				
Gmina Morzeszczyn:				
7. Termomodernizacja budynków kulturalnych	Gmina Morzeszczyn	2012-2013 r.	Budżet Gminy	350 000,00
3. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych				
Powiat Łęczyński: brak danych.				
Gmina Miejska Łęczewo: brak danych.				
Gmina Pielpiń:				
1. Umocnienie linii wiatrowej "Pielpiń" (74 elektrom w szeregach)	Investor prywatny	2012 r.	Środki inwestora	b.d.
2. Budowa Farmy elektrowni wiatrowych Pielpiń – Rajkocin" (32 elektrom w szeregach)	Investor prywatny	b.d.	Środki inwestora	b.d.
Gmina Gajew:				
3. Rozpoznanie możliwości zastosowania odnawialnych źródeł energii	Gmina Gajew/Inwestorzy	—	—	—
4. Uzależnienie w dokumentach planistycznych, programach i strategicznych zapisach dotyczących odnawialnych źródeł energii oraz wyznaczenie terenów dla tego typu przedsięwzięć	Gmina Gajew	do 2015 r.	W ramach opracowywania dokumentów planistycznych	10 000,00
5. Definiowanie budowy kolektorów słonecznych	Gmina Gajew	do 2015 r.	Budżet Gminy/NFOŚiGW, WFOŚiGW/Budżet UE	30 000,00
Gmina Trzemeł: brak danych.				
Gmina Sankiszewo: brak danych.				
Gmina Morzeszczyn:				
6. Zmiana Siedmiu budynków i urządzeń w miejscowości Gajew pod kątem łączności odnawialnych źródeł energii	Gmina Morzeszczyn	2012 r.	Budżet Gminy	30 000,00

8 Zarządzanie programem ochrony środowiska

8.1 Wprowadzenie

Każde województwo, powiat i gmina powinno posiadać i realizować strategię rozwoju, która powinna być strategią zrównoważonego rozwoju, zapewniającą harmonijne pogodzenie lokalnych potrzeb i aspiracji społeczno-gospodarczych z koniecznością bezwzględnej ochrony środowiska. Strategie gmin i powiatów powinny być skorelowane i uwzględniać ustalenia zawarte w strategii rozwoju województwa. Najogólniej strategią precyzuje wizję i misję danego regionu, określa politykę regionalną, wymienia cele oraz zadania dla ich osiągnięcia [Rysunek nr 9]. Strategia zrównoważonego rozwoju powinna wskazywać problemy winące, których są problemy decydujące o osiągnięciu zmiany struktury regionalnej. Problemem wiążącym jest niewątpliwie poprawa równowagi ekologicznej, która wpłynie będzie na zmianę struktury regionalnej. Wpływ ten ujawnia się systematycznym zmniejszeniem się emisji ze źródeł zanieczyszczeń, zwiększeniem obszarów chronionych, racjonalnym gospodarowaniem zasobami, a w efekcie poprawą stanu środowiska oraz zwiększeniem atrakcyjności i konkurencyjności danego regionu.

Strategia poszerzona o szeregowe programy realizacji zadań staje się programem zrównoważonego rozwoju [Rysunek nr 9] zwanym często programem ekorozwoju. Posiadanie strategii i programu zrównoważonego rozwoju pozwala między innymi sformułować pożądane zmiany strukturalne, pozyskiwać środki finansowe na realizację szczegółowych programów, opymalizować wydatki oraz łagodzić negatywne skutki ekologiczne i społeczne niezbędnych przemian gospodarczych.

Rysunek 13. Elementy składające się na strategię i program zrównoważonego rozwoju.

Ustawa „Prawo Ochrony Środowiska” zobowiązuje województwa, powiaty i gminy do opracowywania co 4 lata programów ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju i raportowania co 2 lata stanu ich realizacji. Realizacja tych programów powinna zapewnić zapisany w konstytucji zrównoważony rozwój Polski przez realizację polityki ekologicznej państwa oraz wojewódzkich strategii rozwoju, wybitkających z ustaw kompetencyjnych.

LXI. PERSPEKTYWICZNY WYKONSTANIE ŚRODOWA, MIAKRAJÓW, WOPY I ENERGI			
Zadania planowane do realizacji	rodzaje wydatków	Źródła realizacji	Planowane źródła finansowania (PLN)
4. Zwiększenie atrakcyjności i odporności produkcji			
1. Tworzenie i realizacja programów...			
2. Rozbudowa...			
3. Rozbudowa...			
4. Rozbudowa...			
5. Rozbudowa...			
6. Rozbudowa...			
7. Rozbudowa...			
8. Rozbudowa...			
9. Rozbudowa...			
10. Rozbudowa...			
11. Rozbudowa...			
12. Rozbudowa...			
13. Rozbudowa...			
14. Rozbudowa...			
15. Rozbudowa...			
16. Rozbudowa...			
17. Rozbudowa...			
18. Rozbudowa...			
19. Rozbudowa...			
20. Rozbudowa...			
21. Rozbudowa...			
22. Rozbudowa...			
23. Rozbudowa...			
24. Rozbudowa...			
25. Rozbudowa...			
26. Rozbudowa...			
27. Rozbudowa...			
28. Rozbudowa...			
29. Rozbudowa...			
30. Rozbudowa...			
31. Rozbudowa...			
32. Rozbudowa...			
33. Rozbudowa...			
34. Rozbudowa...			
35. Rozbudowa...			
36. Rozbudowa...			
37. Rozbudowa...			
38. Rozbudowa...			
39. Rozbudowa...			
40. Rozbudowa...			
41. Rozbudowa...			
42. Rozbudowa...			
43. Rozbudowa...			
44. Rozbudowa...			
45. Rozbudowa...			
46. Rozbudowa...			
47. Rozbudowa...			
48. Rozbudowa...			
49. Rozbudowa...			
50. Rozbudowa...			
51. Rozbudowa...			
52. Rozbudowa...			
53. Rozbudowa...			
54. Rozbudowa...			
55. Rozbudowa...			
56. Rozbudowa...			
57. Rozbudowa...			
58. Rozbudowa...			
59. Rozbudowa...			
60. Rozbudowa...			
61. Rozbudowa...			
62. Rozbudowa...			
63. Rozbudowa...			
64. Rozbudowa...			
65. Rozbudowa...			
66. Rozbudowa...			
67. Rozbudowa...			
68. Rozbudowa...			
69. Rozbudowa...			
70. Rozbudowa...			
71. Rozbudowa...			
72. Rozbudowa...			
73. Rozbudowa...			
74. Rozbudowa...			
75. Rozbudowa...			
76. Rozbudowa...			
77. Rozbudowa...			
78. Rozbudowa...			
79. Rozbudowa...			
80. Rozbudowa...			
81. Rozbudowa...			
82. Rozbudowa...			
83. Rozbudowa...			
84. Rozbudowa...			
85. Rozbudowa...			
86. Rozbudowa...			
87. Rozbudowa...			
88. Rozbudowa...			
89. Rozbudowa...			
90. Rozbudowa...			
91. Rozbudowa...			
92. Rozbudowa...			
93. Rozbudowa...			
94. Rozbudowa...			
95. Rozbudowa...			
96. Rozbudowa...			
97. Rozbudowa...			
98. Rozbudowa...			
99. Rozbudowa...			
100. Rozbudowa...			

Program ochrony środowiska pełni szczegółną rolę w procesie realizacji zrównoważonego rozwoju. Z punktu widzenia władz samorządowych, wlicen stanowiące narzędzie koordynacji działań podjętych w sferze ochrony środowiska przez administrację publiczną oraz instytucje i przedsiębiorstwa. Konkretnie czynnikiem wyklonania przedsięwzięć wskazanych w Programie, okrosona jego weryfikacji i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska jest niezbędnym warunkiem sukcesywnego osiagnia wyznaczonych celów. Odpowiedziem za to są wszyscy uczestnicy wdrażania programu. Usługodawca nakładając na samorząd powiatu obowiązki sponsorowania, uchwalenia i zarządzania realizacją Programu nie określił narzędzi jego realizacji. Jest to o tyle ważne, że liczny, rzeszy realizatorów nie łączą więzy podległości służbowej, nie można więc na tej drodze oczekiwać wykonania poszczególnych zadań.

Dla znacznej części zadań nakładanych przepisami prawa nie określono sankcji groźącej w przypadku ich niewykonania. Z tegoż przyczyną w okresie tej sankcji jest odwołania do rangi urzęd: kary i restrykcje w największym stopniu grozą obywatelom, przedsiębiorcom i gminom, rzadziej definiuje się je w przypadku instytucji powiatowych, wojewódzkich i agend rządowych.

8.2 Ogólne zasady zarządzania Programem

Ze względu na przepisy prawa, wykonywane zadania zohwierzania struktury oraz powinności obywatelskie, w realizacji Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska zaangażowanymi jest wielu uczestników. Należą do nich:

- Zarząd powiatu przygotowujący Program i Rada Powiatu uchwalająca Program oraz oceniałąca sprawność i efektywność jego realizacji;
- Jednostki samorządu terytorialnego realizujące działania w zakresie ochrony środowiska i przystoły (przele wszystkie inwestycyjne w gospodarce komunalnej), a także cdukcje ekologicznej oraz spraważawczości;
- Sławenta i pozostałe organy administracji publicznej, realizujące zadania Programu i kontrolujące ich wykonywanie zgodnie z kompetencjami przyznanymi przez prawo;
- Jednostki dysponujące środkami finansowymi z opłat środowiskowych, zobowiązane przeliczać je na realizację Programu, a także banki i instytucje finansowe, którym powierzono zarządzanie środkami przeznaczonymi na cele ochrony środowiska;
- Organizacje pozarządowe wspierające społeczeństwo w realizowaniu projektów praktycznych i wykonywaniu powinności obywatelskich, pośredniczące pomiędzy administracją a społeczeństwem;
- Podmioty gospodarcze działające na terenie powiatu posiadające znaczący wpływ na stan środowiska i starające się o uzyskanie pozwoleń zinnogrowanych na korzystanie ze środowiska;
- Mieszkańcy powiatu – jako uczestnicy działań, a także beneficjenci realizacji Programu lub ponoszący koszty złego stanu środowiska.

Włączenie do procesu realizacji Programu szerokiego grona partnerów instytucjonalnych i społecznych jest warunkiem koniecznym jego akceptacji i pozwala na przekazywanie współodpowiedzialności za osiagnie celów. Dlatego tak ważne jest uwzględnienie procesu planowania i podejmowania decyzji oraz przejrzystość procedur wdrażających szereg działań – również, w proces oceny skuteczności realizacji. Równie istotny jest rozwój partnerstwa ze wszystkimi lokalnymi, krajowymi i międzynarodowymi podmiotami, działającymi w regionie, który niewątpliwie przyczyni się do skupienia zasobów oraz zwiększenia efektów ekologicznych.

8.3 Instrumenty zarządzania środowiskiem

Realizacja celów i przedsięwzięć zapropomowanych w Programie przeprowadzona zostanie z wykorzystaniem różnego rodzaju instrumentów, wynikających z przepisów prawa, rachunku efektywności ekonomicznej, polityki społecznej oraz struktury zarządzania środowiskiem. Stosowanie tych instrumentów przepisy prawa przypisują administracji publicznej, poprzez:

1. Wydawanie decyzji administracyjnych:
  - na korzystanie z zasobów środowiska i wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane, wynikające z wprowadzenia do polskiego systemu prawnego wymogów Dyrektywy IPPC,
  - na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych,
  - zatwierdzających programy gospodarki odpadami,
  - pozwoleń wodnoinżynieryjnych,
  - o podziałach i scaleniach gruntów;
  - o pozwoleniu na budowę, podjętych w oparciu o zapisy mających planów zagospodarowania przestrzennego, a także prowadzone posępowania, w sprawie oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć,
  - zobowiązujących do prowadzenia badań monitoringowych stanu środowiska,
  - o konieczności przeprowadzenia przeglądu ekologicznego,
  - a także wszystkie inne, wynikające z przepisów szczegółnych.
2. Stosowanie instrumentów związanych z rachunkiem efektywności ekonomicznej m.in.:
  - 2.1. Prawno-finansowych, jak:
    - opłaty należące za korzystanie ze środowiska,
    - administracyjne kary pieniężne,
    - skutki finansowe wynikające z odpowiedzialności karnej i cywilnej.
  - 2.2. Ekonomicznych, jak:
    - kredyty – w tym umarżone – i dotacje z funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
    - dotacje z europejskich funduszy strukturalnych udzielane za pośrednictwem właściwych Programów Operacyjnych,
    - umieszczenie na listach wyborców obywateli opłatami produktowymi i opłatami tych opłat,
    - ubezpieczenia ekologiczne od odpowiedzialności cywilnej za szkody, spowodowane powodziąmi awariami przemysłowymi i transportowymi,
    - tworzenie rynku uprawnień do emisji zanieczyszczeń (zbywanie pozwoleń).

Szczególnym instrumentem ekonomicznym jest pomoe publiczna w postaci zwolnień i ulg podatkowych, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń należności budżetu państwa i samorządu oraz udzielenie ewentualnej finansowej dla projektowanych przedsięwzięć.

3. Do instrumentów społecznych należą:

- obowiązek upowszechniania w społeczeństwie informacji o środowisku i zaangażowania jego opinii podczas procedur prowadzonych w sprawach ochrony środowiska,
- wypracowane poza zakres obowiązku przekazywanie informacji w mediach, formie spódn, dyskusji publicznych i akcji związanych z konkretnymi problemami ochrony środowiska.

- edukacja ekologiczna społeczeństwa we wszystkich grupach wiekowych,
- stymulacja i wspieranie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, kompetentnie i rzetelnie działających w sferze ochrony środowiska,
- współpraca i wymiana informacji pomiędzy administracją publiczną, placówkami naukowymi – badawczymi, instytucjami finansowymi, podmiotami korzystającymi ze środowiska i sektorom pozarządowym, w celu wymiany doświadczeń i popularyzacji efektywnych i przyjaznych środowisku technik, procesów i działań.

4. Instrumenty związane ze strukturą zarządzania środowiskiem, to:

- strategiczne i operacyjne dokumenty o zasięgu regionalnym i lokalnym, interdyscyplinarne i sektorowe, wytyczające cele i określające zadania do realizacji (Strategie Rozwoju, Studia uwarunkowań i kierunków oraz plany zagospodarowania przestrzennego, Programy ochrony środowiska i poszczególnych jego elementów, plany operacyjne, koncepcje i studia wykonalności, programy dnostosowawcze, oceny oddziaływania itp.),
- współpraca pomiędzy instytucjami administracji publicznej, w zakresie wykonywania zadań w zakresie ochrony środowiska i ich skutecznego egzekwowania,
- spójny system monitoringu środowiska, pozwalający na okresową weryfikację stopnia osiągnięcia wyznaczonych i złożonych w programach wskaźników,
- zintegrowana baza danych o środowisku i jego stanie w poszczególnych urzędach administracji publicznej, zbudowana w sposób umożliwiający jej stałą aktualizację i szybkie udostępnianie, np. za pośrednictwem Internetu i Intranetu,
- wykorzystanie instytucji, przedsiębiorstw naukowo badawczych i ekspertów, dla opracowania procedur i modeli usprawniających prowadzone i zamierzone działania oraz podnoszących ich skuteczność.

3.4 Wytyczne do gminnych programów ochrony środowiska

Podobnie jak Zarząd Powiatu, organy wykonawcze gmin zobowiązane są do opracowania aktualizacji gminnych programów ochrony środowiska, w oparciu o które będą podejmowane działania z zakresu ochrony środowiska na terenach gmin. Zgodnie z „Wytycznymi sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” wydanymi przez Ministerstwo Środowiska w 2002 roku, powiatowy program ochrony środowiska w celu zachowania spójności polityk na szczeblu powiatowym i gminnym powinien wyznaczać szczegółowe wytyczne do sporządzenia programów ochrony środowiska dla wszystkich gmin znajdujących się w powiecie. Graniczne programy ochrony środowiska w gminie i muszą w szczególności wyznaczać:

- cele polityki ekologicznej na terenie gminy;
- wybrane priorytety ekologiczne wraz z uzasadnieniem ich wyboru;
- rodzaj i harmonogram działań ekologicznych, których realizacji podejmują się dana gmina,
- środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Zaplanowane cele, priorytety, działania (zadania) i środki muszą zostać zdefiniowane dla każdego z obszarów ochrony środowiska, którym zajmuje się dana gmina, a wiatu, utrzymaniem stosunków wodnych i jakości wód, jakości powietrza, ochrony gleb, ochrony przyrody, w tym różnorodności biologicznej i krajobrazowej, gospodarowania odpadami oraz bezpieczeństwa energetycznego.

Jako główne problemy ochrony środowiska powiatu czeskiego uznano:

- ochronę wód powierzchniowych i ochronę wód podziemnych,
- zwiększenie komfortu „czystości powietrza atmosferycznego”,
- ochronę klimatu akustycznego,
- gospodarkę odpadami,
- bezpieczeństwo energetyczne.

Jako działania uzupełniające, realizujące podstawowy cel rozwojowy powiatu (turystyka) uznano także:

- ochronę przyrody i krajobrazu,
- zabezpieczenie środowiska przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska, wynikającymi ze stosowania chemikaliów i preparatów chemicznych, powodujących nadzwyczajne awarie w środowisku.

OCHRONA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Na etapie wyznaczenia i realizacji podstawowych działań mających na celu poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz usprawnienie prowadzonej gospodarki wodno-ściekowej na terenie powiatu gminne programy ochrony środowiska powinny uwzględniać:

- opracowanie koncepcji kanalizacji deszczowej gmin,
- planowaną budowę nowych oczyszczalni ścieków i rozbudowę wraz z modernizacją już istniejących warunkując ich ilość i zasadność węzłami lokalizacyjnymi i ekonomicznymi,
- zwiększenie obszarów objętych sieciami wodociagowymi i kanalizacyjnymi, a w pierwszej kolejności objęcie siecią kanalizacyjną wszystkich obiektów z podłączoną do sieci wodociagowej,
- poprawę stanu technicznego istniejących już sieci wodociagowych i kanalizacyjnych, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscach, gdzie instalowanie sieci kanalizacyjnych jest ze względu ekonomicznych nieopłacalne,
- realizację rzetelnej inwentaryzacji bezodpornych zbiorników przeznaczonych do magazynowania ścieków wraz z ich oceną techniczną oraz sporządzenie programu ich likwidacji,
- instalowanie liczników zużycia wody oraz stymulację do zmniejszenia jej zużycia,
- zwiększenie kontroli posiadania przez właścicieli nieruchomości dokumentacji stwierdzającej korzystanie z usług usuwania ścieków ze zbiorników bezodpornych przez uprawnione do tego podmioty,
- sukcesywną realizację kontroli, przez służby gminne, szczelności nowo tworzonych zbiorników bezodpornych do gromadzenia ścieków,
- działania edukacyjne społeczności lokalnej w zakresie:
  - o wysukiej szkodliwości dla środowiska i zdrowia mieszkańców zanieczyszczeń wydostających się z nieszczelnych zbiorników do gromadzenia ścieków oraz wyławiania ich zawartości na tereny upraw i działek nie objętych systemami kanalizacji,
  - o zwiększenia racjonalności wykorzystania wody oraz środków wpływających negatywnie na jej stan w tym np. środków piorących, detergentów, środków ochrony roślin itp.,
  - o neutralizacji szkodliwości zawartości zbiorników do gromadzenia ścieków np. poprzez stosowanie preparatów zawierających żywe kultury bakterii wspierające oczyszczające ścieki, obsadzenie roślinnością terenów wokół zbiorników itp.,
  - o likwidację nielegalnych składowisk odpadów,
  - o ograniczenie wykorzystania soli do likwidacji gołębicy poprzez przyjęcie jako obowiązującego standardu stosowanie wysokiej jakości sprzętu pozwalającego na wykorzystanie soli jako racjonalne dozowanie soli suchej bądź zwilżonej,
  - o realizację założeń tworzonego przez Dyrektora RZGW w Cidamisku „Programu działań mających na celu ograniczenie wpływu szumu ze źródeł rolniczych”.

OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

- Ź uwagi na kompetencje organów gmin, w programach ochrony środowiska winny być w szczególności wyeksploatowane przedsięwzięcia związane z:
- planowaniem przestrzennym – w tym tworzeniem obszarów wymagających zapewnienia właściwego stanu jakości powietrza i ich rozdzieleniu od obszarów niewymagujących np. obszarów zabudowy mieszkalniowej i terenów rolnych od obszarów przemysłowych, obszarów emitujących substancje odurzające (oczywiście łącznie z terenami skladowiska odpadów komunalnych), respektowania naturalnych kierunków przewiewiania w planowaniu zabudowy itp.,
  - wzmocnieniu funkcji kontroli nad dotyczącymi spalania odpadów w paleniskach domowych,
  - działaniami na rzecz modernizacji systemów grzewczych w obiektach komunalnych i prywatnych (w tym termomodernizacji),
  - edukacją mieszkańców w zakresie promowania odnawialnych źródeł energii i szkodliwej emisji substancji do powietrza

OCHRONA KLIMATU I AKTYWNOŚĆ

- w szczególności zaleca się, aby działania gmin na rzecz wprowadzenia systemów zarządzania stanem ekologicznym środowiska były zintegrowane z programem działań powiatu. Ź uwagi na kompetencje organów gmin, w programach ochrony środowiska winny być w szczególności wyeksploatowane przedsięwzięcia związane z:
- planowaniem przestrzennym – w tym tworzeniem obszarów wymagających zapewnienia właściwego komfortu akustycznego i zapewnienia właściwego rozdziału na obszary wymagające ochrony stanu np., obszarów zabudowy mieszkalniowej, terenów opieki zdrowotnej, terenów oświaty i innych od obszarów przemysłowych, komunalnych, wzmocnieniu funkcji kontroli nad dotyczącymi przekroczeń pomiarowego poziomu hałasu,
  - promowaniu komunikacji zbiorowej jako alternatywnych sposobów przemieszczania się,
  - budową sieciek rowerowych.

GOSPODARKA ODPADAMI

Wytyczne zniczące do zapobiegania powstawania odpadów:

- wspieranie wprowadzania niskoodpadkowych technologii produkcji oraz zapewniania wykorzystania możliwie wszystkich składników składowanych surowców,
- promowanie wdrażania systemu zarządzania środowiskowego,
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie,
- wykorzystywanie instrumentów ekonomicznych, w tym sukcesywne podnoszenie stawek opłat za składowanie odpadów, w szczególności zmniejszania odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów, które można poddać procesom odzysku, w tym recyklingu.

Wytyczne zniczące do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko:

- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie,
- wypracowanie i monitorowanie rzeczywistych wskaźników wytworzenia i morfologii odpadów, celem zdiagnozowania potrzeb w zakresie gospodarowania odpadami,
- wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i chemicznego ich przekształcania.

- wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Wytyczne wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów:

Odpady komunalne:

- powszerebnia edukacja ekologiczna w zakresie gospodarki odpadami, (kampanie informacyjne - reklamowe dotyczące selektywnej zbiórki, konkursy, gry i zabawy dla dzieci o tematyce związanej z gospodarstwem odpadami oraz ogólne z ochroną środowiska),
- przystąpienie przez gminy do Regionalnego Systemu Gospodarki Odpadami, który zapewniał będzie zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów,
- organizowanie selektywnej zbiórki odpadów, w tym intensyfikację selektywnej zbiórki surowców wtórnych,
- prowadzenie ewidencji umów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,
- odzysk i wykorzystanie odpadów podlegających biodegradacji,
- wydzielanie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych,
- wydzielanie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- wydzielenie odpadów budowlano-remontowych ze strumienia odpadów komunalnych.

Odpady niebezpieczne:

- wdrażanie przedsięwzięć i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów niebezpiecznych w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT) w tym opracowanie i wdrożenie innowacyjnych technologii w zakresie zagospodarowania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych (np. baterie metalogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny),
- minimalizacja ilości wytworzonych odpadów niebezpiecznych poddawanych procesom unieszkodliwiania poprzez składowanie,
- sukcesywne zwiększanie ilości odpadów poddawanych procesom odzysku,
- organizacja nowych i rozwój istniejących systemów zbierania odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozpraszonych odpadów komunalnych (gospodarstwa domowe), w oparciu o:
  - o funkcjonujące sieci zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych utworzone przez przedsiębiorców,
  - o funkcjonujące placówki handlowe, apteki, zakłady serwisowe oraz punkty zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych (np. oleje odpadowe, baterie akumulatory),
  - o stażowane lub mobilne punkty zbierania odpadów niebezpiecznych,
  - o regularne odbieranie odpadów niebezpiecznych od mieszkańców prowadzące działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Odpady porożyste:

- rozbudowa infrastruktury technicznej zbierania (Zużytych opon, odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej) szczególnie w zakresie odbierania od małych i średnich przedsiębiorstw,
- kontrola właściwego postępowania z ww. odpadami, w szczególności podmiotów zajmujących się wyładunkiem i naprawą opon,
- uwzględnienia zagadnień właściwego zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych w trakcie prowadzenia inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków oraz kontroli jakości i ilości komunalnych osadów ściekowych stosowanych na powierzchni ziemi,
- rozbudowa infrastruktury technicznej w zakresie sortowania i recyklingu odpadów opakowaniowych
- kontrola działania wprowadzających produkty w opakowaniach, organizacji odzysku i przetworzenia odpadów zajmujących się odzyskiem, w tym recyklingiem odpadów opakowaniowych.

BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE

- zwiększenie wielkości produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych – działanie realizowane poprzez budowę nowych OZE i likwidację bariery dla ich rozwoju oraz poprzez odpowiednie inwestycje sieciowe,
- budowa elektrowni „Pikno”⁸,
- zintegrowanie problematyki energii odnawialnej z planami zagospodarowania przetranszowanego,
- promocja i rozwój następujących urządzeń i systemów grzewczych zaliczanych do grupy odnawialnych źródeł energii: źródła ciepła opalane biomasą stałą, źródła ciepła opalane biogazem, instalacje solarne, małe elektrownie wodne, pompy, elektrorownie wiatrowe, rozwój plantacji roślin energetycznych,
- kompleksowa modernizacja systemów grzewczych w obiektach użyteczności publicznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (kolektory słoneczne, pompy ciepła, kogeneracja).

OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

- uwzględnianie w zagospodarowaniu przetranszowanym zasad ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej w tym sfały roślinnej i świata zwierzęcego,
- wdrażanie na obszarach cennych przyrodniczo-proekologicznych form gospodarowania (rolnictwo ekologiczne, agroturystyka),
- renaturyzacja i poprawa stanu najcenniejszych, zniszczonych ekosystemów i siedlisk, szczególnie leśnych i wodno-błotnych,
- ochrona istniejącej zieleni urządzonej,
- utrzymywanie istniejących korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin i rzek,
- rozszerzenie i ustrawienie ochrony *in situ* i *ex situ* gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wymarciem oraz starych, tradycyjnych odmian roślin i ras zwierząt hodowlanych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej, poprzez stworzenie i utrzymywanie niezbędnych warunków technicznych do takiej ochrony (zobowiązanie i ich wyposażenie) oraz wspieranie badań i prac rozwojowych z tego zakresu,
- wzmocnienie roli rekreacyjnej terenów zielonych,
- rozwój szlaków turystycznych i szeregów dydaktycznych na terenach interesujących przyrodniczo.

ZAPOBIEGANIE AWARIOM

- W podjętych zadaniach mających na celu ochronę przed niekontrolowanymi stosowaniami chemikaliów oraz możliwością wystąpienia poważnej awarii lub klęski żywiołowej na obszarach gmin należy uwzględnić:
- sposoby zastosowanych zabezpieczeń przed możliwością wystąpienia poważnej awarii i klęski żywiołowej,
  - identyfikację terenów potencjalnie zagrożonych z tytułu możliwości wystąpienia poważnej awarii lub klęski żywiołowej,
  - organizację systemów reagowania, powiadamiania i usuwania skutków wystąpienia poważnych awarii i klęsk żywiołowych,
  - remonty dróg, których stan zagraża wystąpieniem katastrofy drogowej,
  - przegląd i przygotowanie organizacyjne oraz sprzętowe struktur OSP, ochrony cywilnej oraz komitetów przeciwpowodziowych,
  - edukację ekologiczną.

Biurac pod uwagę w/w wytyczne każda gmina powinna wyodrębnić zadania na wznijące do jej specyfiki i potrzeb i potraktować je jako lokalne priorytety.

⁸ Zarejestrowane przywrócenie ochrony środowiska

9 Przegląd źródeł finansowania w zakresie ochrony środowiska

Wdrożenie Programu Ochrony Środowiska wymaga stworzenia sprawnego systemu finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Środki finansowe na planowane do realizacji w harmonogramie zadania proekologiczne mogą pochodzić z następujących źródeł:

- środki własne miast i gmin oraz powiatu
- dofinansowanie pochodzące z Wojewódzkiego oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- kredyty bankowe na preferencyjnych warunkach (np. Bank Ochrony Środowiska),
- środki własne podmiotów bezpośrednio zaangażowanych w realizację projektów,
- środki własne przedsiębiorców.

Ponizej przedstawiono i scharakteryzowano dostępne źródła finansowania krajowe oraz zewnętrzne dostępne na etapie realizacji zaplanowanych w programie zadań

9.1 Krajowe źródła finansowania

9.1.1 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NFOŚiGW udziela oprocentowanych pożyczek, kredytów, dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek oraz przyznaje dotacje na podstawie umów cywilnoprawnych. Zasadniczym celem NFOŚiGW jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w Polsce. Główne kierunki jego działalności określa Polityka Ekologiczna Państwa, natomiast co roku aktualizowane są cele szczegółowe – dokumenty wewnętrzne Narodowego Funduszu, w tym zwłaszcza zasady udzielania pomocy finansowej oraz lista przedsięwzięć priorytetowych^{9, 10, 11}. Jako priorytetowe traktuje się te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej związanych z szóstym Rzeszpospolitej Polskiej w 1. unii Europejskiej. Listą priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 2012 rok:

- Ochrona wód,
- Gospodarka wodna,
- Ochrona powierzchni ziemi,
- Geologia i górnictwo,
- Ochrona klimatu i atmosfery,
- Ochrona przyrody,
- Edukacja ekologiczna,
- Wsparcie realizacji Polityki Ekologicznej Państwa przez Ministra Środowiska,
- Programy międzydziedzinowe.

9.1.2 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zadaniem nadrzędnym Funduszu jest realizacja regionalnej i krajowej polityki ochrony środowiska. Działalność Funduszu ma na celu wspomaganie procesu integracji Polski z Unią Europejską poprzez realizację w województwie ustaleń akcesyjnych oraz systemowe wdrażanie regionalnej polityki środowiskowej. Priorytetem jest na preferencyjnym dofinansowaniu przedsięwzięć dotyczących ochrony powietrza, wody i powierzchni ziemi, gospodarki odpadami i wodnej, edukacji ekologicznej i innej zgodnie z celami i priorytetami zapisanymi w programie ochrony środowiska dla województwa pomorskiego.

⁹ Załącznik nr 10 do ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 2446

¹⁰ Załącznik nr 11 do ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 2446

¹¹ Załącznik nr 12 do ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 2446

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku będzie wspierał przedsięwzięcia i programy służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej na terenie województwa pomorskiego kierując się zasadą zrównowazonego rozwoju. Szczegółowe cele i zadania Wojewódzkiego Funduszu zawarte są w opracowywanych corocznie i listach Priorytetowych. Priorytetowych. Przedmiotem dofinansowania w roku 2012 będą zadania dotyczące realizacji następujących celów:¹⁰⁷

- I. Ochrona wód i gospodarka wodna.
- II. Ochrona czystości powietrza, energia/tytuł odnawialna i ochrona przed hałasem.
- III. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.
- IV. Ochrona przyrody i krajobrazu.
- V. Edukacja ekologiczna

Działalność Funduszu realizowana jest przez¹⁰⁸ udzielanie pożyczek z zastosowaniem preferencyjnego oprocentowania oraz przyznawanie dotacji.

9.1.3 Bank Ochrony Środowiska S.A.

Bank Ochrony Środowiska S.A. oferuje preferencyjne, bardzo nisko oprocentowane kredyty na przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska i zrównoważającym rozwojem biznesu. Bank działając we współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku udziela na cele przedkolektoryczne następujących instrumentów:

9.1.3.1 Kredyty preferencyjne w BOŚ S.A. z dopłatami do oprocentowania wnoszonymi przez NFOŚiGW¹⁰⁹

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej uruchomił nowy instrument ekonomiczny jakim są dotacje do oprocentowania kredytów bankowych na wskazane przez Narodowy Fundusz programy i przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Dotacja do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych przeznaczonych na pokrycie kosztów przedsięwzięcia udzielane są na zasadach określonych w poszczególnych Programach Priorytetowych. Programy Priorytetowe określają również m.in. bodaj program, wysokość dotacji, terminy składania wniosków oraz szczególne kryteria wyboru przedsięwzięć. Procedury i formularze wniosków o dotację do kredytów umieszczone są na stronie internetowej NFOŚiGW przy poszczególnych programach priorytetowych. Dotacja do oprocentowania preferencyjnego kredytu udzielane są na okres nie dłuższy niż 10 lat.

9.1.3.2 Kredyty ze środków BOŚ S.A. z dopłatami WFOŚiGW do oprocentowania¹¹⁰

Bank Ochrony Środowiska S.A. działając we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku oraz korzystając ze środków finansowych udostępnionych przez Fundusz uruchomił cztery linie kredytowe, w ramach których osoby fizyczne, w tym prowadzące działalność gospodarczą, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe oraz osoby prawne mogą ubiegać się o kredyty preferencyjne na realizację następujących przedsięwzięć:¹¹¹

1. Linia kredytowa LK1 - inwestycje z zakresu odnawialnych źródeł energii.
2. Linia kredytowa LK2 - inwestycje z zakresu modernizacji i budowy systemów grzewczych o mocy do 50 kW oraz przyłączenie do sieci miejskiej i węzły przelazowe.
3. Linia kredytowa LK3 - inwestycje z zakresu gospodarki odpadami.
4. Linia kredytowa LK4 - inwestycje z zakresu budowy i modernizacji małych i przydomowych oczyszczalni ścieków o przepływności do 5 m³/d i systemów odpróżniających ścieki.

¹⁰⁷ Opole: Woj. ujęcie województwa pomorskiego 2012; Pomorski urz. zarząd woj. na rok 2012 - z tymi postanowieniami porównawczą Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na rok 2012.
¹⁰⁸ Rozporządzenie z dnia 11 października 2012 r. w sprawie wykonania zadań finansowanych ze środków Unii Europejskiej z tytułu realizacji umowy nr 2011/1-01-1-001.
¹⁰⁹ Zarząd woj. na rok 2012 - z tymi postanowieniami porównawczą Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na rok 2012.
¹¹⁰ Zarząd woj. na rok 2012 - z tymi postanowieniami porównawczą Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na rok 2012.
¹¹¹ Zarząd woj. na rok 2012 - z tymi postanowieniami porównawczą Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na rok 2012.

Szczegółowe informacje dotyczące powyższych linii kredytowych znajdują się w Regulaminie udzielenia kredytów preferencyjnych w liniach kredytowych o symbolu LK w latach 2011 - 2012, na stronie internetowej BOŚ oraz w oddziałach Banku Ochrony Środowiska S.A. na terenie województwa pomorskiego.

9.2 Fundusze europejskie i programy operacyjne^{107,108,109}

9.2.1 Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego - EFRR

Fundusz ten został powołany w 1975 roku jako reakcja na coraz głębsze rozbieżności w rozwoju regionów. To największy fundusz tego celem jest wspieranie regionów, a dokładniej wyrównywanie różnic w stosunku do regionów bogatszych. Kierują różnymi, EFRR finansuje wszystkie programy unijne, które mają na celu pomoc opóźnionym w rozwoju regionom. Pomoc jest przekazywana dziedzin, które mogą być finansowane z tego Funduszu:

- inwestycje na rzecz rozwoju lokalnego oraz zatrudnienia, jak też działalność myślnych i średnich przedsiębiorstw
- rentowne inwestycje produkcyjne umożliwiające stworzenie lub utrzymanie trwałego zatrudnienia.
- infrastruktura.
- rozwój turystyki oraz inwestycji w dziedzinie kultury.
- ochrona i poprawa stanu środowiska.
- rozwój społecznej świadomości informacyjnego

Dzięki inwestycjom w wyżej wymienionych dziedzinach finansowanych z EFRR, Unia Europejska wspiera rozwój i tworzenie nowych miejsc pracy, a także wpływa pozytywnie na rozwój gospodarki.

9.2.1.1 Regionalne Programy Operacyjne na lata 2007-2013 (RPO)

Opórz dłużej programów operacyjnych funkcjonujących na poziomie krajowym i stanowią także programy operacyjne dla każdego województwa, a zatem w tym zakresie Regionalnych Programów Operacyjnych. Na realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego 2007-2013 zaangażowanych zostanie łącznie 1,275 mld euro¹¹². Na kwotę tę składa się 885 mln euro środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), 244 mln euro środków publicznych wkładów krajowego oraz 98 mln euro wkładu prywatnego. W ramach RPO WP 2007-2013, Beneficjenci mogą ubiegać się o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach następujących priorytetów:

1. Rozwój i innowacje w MŚP.
2. Społeczeństwo wiejskie.
3. Funkcje miejskie i metropolitalne.
4. Regionalny system transportowy.
5. Środowisko i energetyka przyjazna środowisku.
6. Turystyka i dziedzictwo kulturowe.
7. Ochrona zdrowia i systemy ratownicze.
8. Lokalna infrastruktura podstawowa.
9. Lokalna infrastruktura społeczna i inicjatywy obywatelskie.
10. Pomoc techniczna

Zgodnie z treścią Uchwały nr 1511/102/11 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 20 grudnia 2011 roku w sprawie przyjęcia indywidualnego harmonogramu ogłoszenia konkursów na rok 2012 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013, w 2012 ogłoszone zostaną następujące konkursy¹¹³:

¹⁰⁷ Zarząd woj. na rok 2012 - z tymi postanowieniami porównawczą Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na rok 2012.
¹⁰⁸ Zarząd woj. na rok 2012 - z tymi postanowieniami porównawczą Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na rok 2012.
¹⁰⁹ Zarząd woj. na rok 2012 - z tymi postanowieniami porównawczą Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na rok 2012.
¹¹⁰ Zarząd woj. na rok 2012 - z tymi postanowieniami porównawczą Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na rok 2012.
¹¹¹ Zarząd woj. na rok 2012 - z tymi postanowieniami porównawczą Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na rok 2012.
¹¹² Zarząd woj. na rok 2012 - z tymi postanowieniami porównawczą Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku na rok 2012.

- 4.1.4 (Kozłowej regionalnej infrastruktury drogowej); termin 30.01.2012 - 30.03.2012; alokacja około 1 500 000 EUR
- 4.2.2 (Rozwoj regionalnej infrastruktury kolejowej); termin 30.01.2012 - 30.03.2012; alokacja około 1 500 000 EUR
- 1.5.2.3 (Wspieranie regionalnych procesów promocyjnych); termin 01.02.2012 - 02.02.2012; alokacja około 140 000 EUR.

9.2.2 Fundusz Spójności

Fundusz Spójności jest instrumentem polityki strukturalnej Unii Europejskiej, lecz nie zalicza się do funduszy strukturalnych. Pomoc z Funduszu Spójności otrzymują kraje, a nie regiony, tak, jak to jest w przypadku JFS i EFRR. Środki Funduszu Spójności są kierowane do państw członkowskich, w których produkt narodowy brutto (PNB) na jednego mieszkańca jest niższy niż 90 proc. średniej w państwach Unii Europejskiej. Jego celem jest ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez budowę wielkich sieci transportowych oraz obiektów infrastruktury ochrony środowiska o dużym obszarze oddziaływania. Głównymi odbiorcami pomocy w ramach Funduszu Spójności są jednostki samorządu terytorialnego, tworzone przez nie związki gmin lub inne podmioty publiczne, np. przedsiębiorstwa komunalne będące własnością gminy. Fundusz ten wspiera następujące dziedziny:

1. poprawa jakości wód powierzchniowych,
- II. polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do picia,
- III. racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powietrza ziemi,
- IV. poprawa jakości powietrza,
- V. zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- VI. zwiększenie spójności sieci komunikacyjnej kraju i poszczególnych regionów z innymi krajami Europy,
- VII. rozwój bezpiecznej infrastruktury drogowej.

9.2.2.1 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w ochronie środowiska w Polsce, w okresie programowym na lata 2007-2013 jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIS). Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 wynosi 37,6 mld euro, z czego wkład unijny wynosić będzie 27,9 mld euro, zaś wkład krajowy - 9,7 mld euro. Środki unijne na Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko pochodzą z dwóch źródeł finansowania - z Funduszu Spójności (22,2 mld euro) oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (5,7 mld euro).

W ramach programu realizowanych jest 15 priorytetów:

1. Gospodarka wodno-ściekowa;
2. Gospodarka odpadami i ochrona powietrza ziemi;
3. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska;
4. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska,
5. Ochrona przyrody i kształowanie postaw ekologicznych,
6. Drogiwa i linieci sieć TEN-T;
7. Transport przyjazny środowisku;
8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe
9. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywne energiętżnie,
10. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii,
11. Kultura i dziedzictwo kulturowe;
12. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia;
13. Infrastruktura szkolnictwa wyższego;
14. Pomoc techniczna - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego;
15. Pomoc techniczna - Fundusz Spójności.

W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej.

Wspieranie z Programu otrzymują zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe.

9.2.3 Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)

Wspiera on będzie rozwój wielofunkcyjnego modelu rozwoju wsi i relnictwa, który jest zgodny z realizowaną przez Wspólnotę Polityką rolno-wieloletnią różnic rozwoju wchodzących między poszczególnymi regionami Unii Europejskiej. W nowym okresie programowania dostarcza możliwości ukierunkowania środków finansowych na wzrost gospodarczy, tworzenie miejsc pracy oraz zrównowazony rozwój. Sześć strategicznych wytycznych Wspólnej Polityki Rolnej to:

- Poprawa konkurencyjności aktorów rolnictwa i leśnictwa.
- Poprawa stanu środowiska naturalnego i terenów wiejskich.
- Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich i promowanie dywersyfikacji.
- Budowanie lokalnych zdolności zatrudnienia i dywersyfikacji
- Realizacja priorytetów za pomocą programów.
- Uzupełnianie się instrumentów wspólnotowych.

Z puli środków EFRROW finansowane są projekty, mające na celu zrównowazony rozwój sektorów rolnictwa i leśnictwa, poprawę konkurencyjności gospodarki rolno-żywnościowej, wzrost zatrudnienia i rozwój przedsiębiorczości, poprawę stanu środowiska, rozwój turystyki, rozbudowę infrastruktury, ułatwienie dostępu do usług oraz podniesienie jakości życia na terenach wiejskich.

9.2.3.1 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich ma przyczynić się do zapewnienia opłacalności produkcji rolnej, modernizacji gospodarstw i przetwórstwa artykułów rolnych, wsparcia przez rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej. Program składa się z trzech „osi” podstawowych (w poprzednich programach zwanych priorytetami) oraz z czwartej osi dodatkowej LEADER¹²:

- oś 1 (gospodarcza): poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego,
- oś 2 (środowiskowa): poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich, dotyczy: - wspierania gospodarstw na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW),
- planosci dla obszarów NATURA 2000 oraz związanych z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej,
- programu rolnośrodowiskowego (planosci rolnośrodowiskowe),
- zalesiania gruntów rolnych oraz zalesiania gruntów innych niż rolne,
- odzwieranie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wdrażanie instrumentów zapobiegawczych.
- oś 3 (społeczna): jakość życia na obszarach wiejskich oraz różnicowanie gospodarki wiejskiej,
- oś 4: Leader.

9.2.4 Europejski Fundusz Rybactwa

Za pośrednictwem tego funduszu realizowana jest wspólna polityka rybołówstwa całego terytorium WE (ustanowiony w 2006 r.). Jest on instrumentem Wspólnej Polityki Rybołówstwa UE ukierunkowanym na zrównowazony rozwój gospodarczy sektora rybołówstwa (tu: zrównowazona eksploatacja żywych zasobów wodnych, efektywne zarządzanie, przetwarzanie i obróbka produktów rybołówstwa i akwakultury już katem trwałości zasobów oraz uczynienie ich i przysiężnych wymogów środowiskowo - gospodarczo - społecznych), wzrost zatrudnienia i przedsiębiorczości, poprawę konkurencyjności oraz ochronę środowiska wodnego na obszarach działalności rybackiej (połów, przetwórstwo i handel zasobami).

¹² <http://zrodlo.kraj.gov.pl/portal/wydarzenia/aktualnosci/aktualnosci/2007-2013/nowosci/prow-2007-2013>

Środki Europejskiego Funduszu Rybackiego (EFR) przeznaczone dla Polski dostępne są w ramach Programu Operacyjnego Zrównowoczenie Rzecznej Siekora Rybnictwa i Nadrzecznych Obszarów Rybackich (PO RYBY). W ramach tego programu dostępne przeznaczony są dla rybaków zakłady przetwórstwa rybnego, podmiotów prowadzących chów i hodowlę ryb oraz terenów, które są zależne od rybactwa i rybołówstwa.

9.2.5 LIFE+

Jest jednym instrumentem finansowym Unii Europejskiej koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów w dziedzinie ochrony środowiska. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja polityki ochrony środowiska oraz identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących ochrony przyrody. LIFE+ składa się z trzech komponentów, w ramach których współfinansowane są projekty w zakresie:

- wdrażania dyrektywy Ptasiel i dyrektywy Siedliskowej, w tym ochrony priorytetowych siedlisk i gatunków,
  - ochrony środowiska, zapobieganie zmianom klimatycznym, innowacyjnych rozwiązań w dziedzinie ochrony zdrowia i polepszania jakości życia oraz wdrażania polityki zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych i gospodarki odpadami,
  - działań informacyjnych i komunikacyjnych, kampanii na rzecz zwiększenia świadomości ekologicznej w społeczeństwie, w tym kampanii na temat zapobiegania pożarom lasów oraz wymiany najlepszych doświadczeń i praktyk.
- Program LIFE+ zapewnia wsparcie finansowe w średniej wysokości 50% wartości projektu. Nabór wniosków ogłaszany jest raz do roku przez Komisję Europejską. Zgodnie z porozumieniem zawartym w dniu 5 września 2008 roku pomiędzy Ministrem Środowiska a Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wnioski do Komisji Europejskiej dotyczące LIFE+ składać należy w siedzibie NFOŚiGW.

9.2.6 Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego¹¹³

W dniu 10 czerwca 2011 r. podpisano Memorandum of Understanding dotyczące Norweskiego Mechanizmu Finansowego, natomiast 17 czerwca 2011 r. Memorandum of Understanding dotyczące Mechanizmu Finansowego EOG. Zawarcie dwustronnych umów między narodowych było konsekwencją podpisanych 28 lipca 2010 r. porozumień pomiędzy Unią Europejską a państwami-darczyńcami w sprawie uruchomienia nowej perspektywy finansowej Mechanizmów na lata 2009-2014. Państwa-beneficjentami będzie dwanaście nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz Portugalia, Grecja i Hiszpania. Łączna kwota wsparcia wynosi 1,788 mld euro, z czego dla Polski przeznaczono 32%. Po podpisaniu umów bilateralnych będą mogły być rozpoczęte prace programowe. Zgodnie z systemem wdrażania, ustalonym przez państwa-darczyńców, dla każdego obszaru tematycznego zostanie przygotowany program operacyjny przez tzw. operatora programu. Programy operacyjne będą precyzować m.in.: szczegółowy opis obszarów, priorytetowych, katalog beneficjentów, zasady naboru i oceny wniosków, koszty kwalifikowane itd. Poszczególne programy operacyjne będą podlegać ocenie strony polskiej i darczyńców, a następnie będą przekładane do Komisji Europejskiej. Przewidywane, pierwsze nabory wniosków - w ramach obszarów tematycznych - mogą rozpocząć się w pierwszej połowie 2012 roku.

Głównym celem utworzonych mechanizmów finansowych jest wyrażywanie poziomu rozwoju gospodarczego i społecznego w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Fundusze te zostały wykorzystywane na przedsięwzięcia realizowane w ramach określonych obszarów tematycznych:

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego:

- A. Roznorodność biologiczna i działania na rzecz ekosystemów,
- B. Monitoring środowiska oraz zintegrowane planowanie i kontrola
- C. Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii.
- D. Fundusz dla Organizacji Pozarządowych.
- E. Lokalne i regionalne inicjatywy na rzecz zmiękczenia nierówności i promowania spójności społecznej.
- F. Inicjatywy na rzecz ochrony zdrowia
- G. Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego i naturalnego.
- H. Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego.
- I. Fundusz Sympedialny.

Norweski Mechanizm Finansowy:

- A. Technologie wychwytywania i składowania CO₂ (CCS),
- B. Globalny fundusz na rzecz godnej pracy i dialogu trójstronnego.
- C. Dwustronna współpraca badawcza.
- D. Dwustronny program stypendialny.
- E. Inicjatywy na rzecz ochrony zdrowia.
- F. Przewidywane przemowy w rodzimym i przetłumaczone w języku angielskim.
- G. Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych.
- H. Budowanie potencjału instytucjonalnego i współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości.
- I. Wsparcie Służby Więziennej, w tym sankcji puźwazwiazanych.

¹¹³ Zob. link: <http://www.gov.pl/web/rocznik-2012>

10 Kontrola i monitoring Programu Ochrony Środowiska

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska w powiecie. Po zatwierdzeniu stanowi ona zbiór wytycznych w zakresie ochrony środowiska naturalnego powiatu i z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania, jak również będą mogły być dokonane ewentualne jego modyfikacje. Działania monitoringowe powiatu powinny być spójne z działaniami kontrolnymi organów wyższego rzędu oraz prowadzone w następujących zakresach:

- Monitoring stanu i przeobrażeń środowiska prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.
- Monitoring wdrażania Programu Ochrony Środowiska w powiecie łęczyńskim.

10.1 Monitoring Programu

Organ wykonawczy powiatu co dwa lata będzie oceniał stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w programie. W przypadku braku osiągnięcia zaplanowanych zamierzeń należy dokonać analizy sytuacji i poznać jej przyczyny. Powodem mogą być np. brak możliwości finansowych lub też zmiana kolejności przewidzianych w programie zadań priorytetowych. Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie Prawo ochrony środowiska, a dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany Program Ochrony Środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska.

Kierując się wytycznymi zawartymi w Programie Ochrony Środowiska monitoring środowiska w powiecie łęczyńskim powinien mieć charakter całonocowy i składać się m.in. z monitoringu: wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza, gleb, przyrody, hałasu oraz pol promieniowania elektromagnetycznego. W ocenie postępu wdrażania zadań określonych w ww dokumencie oraz ich faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie założonych efektów ekologicznych. Powinno być uno realizowane przy pomocy wskaźników (mierzniaków) stanu środowiska i zmian presji na środowisku.

W tabeli załączonej poniżej zaproponowano najistotniejsze wskaźniki (wg analogicznych zawartych w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Łęczyńskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015), przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i powinna być systematycznie modyfikowana. Proponuje się badanie poziomu wskaźników w odstępach rocznych w ujęciu ilościowym, a także w ujęciu dynamicznym w celu uchwycenia szybkości przeobrażeń środowiska

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łęczyńskiego na lata 2012-2015
= uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

Tabela 61 Wyniki monitorowania Programu - ANALIZA

Źródła danych	Wskazniki	Wskazniki	Źródła danych	Wskazniki	Wskazniki	Źródła danych	Wskazniki	Wskazniki
1. Powiatowa Fabryka	Wielkość produkcji, emisja CO2, PM10, FTD, O3 - przekroczenie w miejscach doposażonych oraz w miejscach klasy A	Wielkość produkcji, emisja CO2, PM10, FTD, O3 - przekroczenie w miejscach klasy A	Monitoring WIOŚ	Przebieg choroby, stan zdrowia, przebieg choroby, stan zdrowia, przebieg choroby, stan zdrowia	Przebieg choroby, stan zdrowia, przebieg choroby, stan zdrowia	Monitoring WIOŚ	Przebieg choroby, stan zdrowia, przebieg choroby, stan zdrowia	Przebieg choroby, stan zdrowia, przebieg choroby, stan zdrowia
2. Poprawa jakości wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Monitoring WIOŚ	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Monitoring WIOŚ	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych
3. Mianowicie zagrożenia dla zasobów wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Monitoring WIOŚ	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Monitoring WIOŚ	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych
4. Zachowanie terenów i obszarów powiatu	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Monitoring WIOŚ	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Monitoring WIOŚ	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych
5. Regionalne przyrodnicze zasoby	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Monitoring WIOŚ	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Monitoring WIOŚ	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych	Stwierdzenie skażeń wód powierzchniowych

**Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019**

Cele	Wskaźniki	Źródła danych	Stan w 2006 roku	Stan w 2010 roku	Zmiana ujęte w poprzednim programie	Progn. realizacji
6. Zachowanie ciągłości przestrzeni przyrodniczej i wzrost różnorodności biologicznej	Specjalne Obszary Ochrony	GLDOS/WDOS	Walcówce Dolna Wisła	Walcówce Dolna Wisła	Powierzchnia nie mniejsza niż w roku 2006	Dobry
	Obszary Specjalnej Ochrony	(SDOS/RDOS)	Dolina Dolnej Wisły	Dolina Dolnej Wisły	Powierzchnia nie mniejsza niż w roku 2006	Dobry
7. Zapewnienie dobrego klimatu akustycznego i utrzymanie próżniowo-pól elektro-magnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych	Narzędzie pomiarowe powiatu na lotku (pomiar zbieżności sąsiedniej uczeszczonej trasy) w tym udział 5% pomiarów porówna. na której występują osiedlenia i akustyczne.	Sondy reprezentatywne grupy mieszkańców mieszczących przy głównych trasach komunikacyjnych. bezprzewodnie pomiaru kablowe. mapa GIS	110 km ² 0,14 %	Brak danych	Roku bazowego (2006)	-
8. Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego i sprawność systemu zarządzania środowiskiem	Rodzaje i liczba zdarzeń (np. akcje interwencji stacji ratownictwa chemicznego w powodzi) mogących spowodować nadzwyczajne zagrożenia środowiska na obszarze powiatu, w porównaniu ze średnią wojewódzką	WIOS, Komenda Wojewódzka Straży Pożarnej	Brak	0 zdarzeń rejestrowanych jako zdarzenia o zmianach porażonej tkanki twój. pomiarów 61	Wskaźnik opisowy	Bardzo dobry

Objaśnienia do Tabeli:

*stan za rok 2011

**powierzchnia lasów ulega niuansowej zmianie, co związane jest z rozbieżnościami między ewidencją granic a stanem faktycznym a w związku z tym z przekalkulowaniem granic

WIOS - Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska,

GIS - Główny Urząd Statystyczny

**Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019**

Tabela 62 Wskaźniki monitorowania Programu – WYTYCZNE do roku 2015.

Cele	Wskaźniki	Źródła danych	Stan w 2010 roku	Określony stan w 2015 roku
1. Poprawa jakości powietrza	Mienniki jakości powietrza: SO ₂ , NO ₂ , PM ₁₀ , CO, O ₃ - przekroczenie wartości dopuszczalnych oraz wartości dla klasy A	Monitoring WIOS	Nieodnotowane przekroczenia dla gwałtowniejszych (2013 z.1 bezwzględnie - klasa C, pozostałe mierniki w klasie A, oraz wydotyżone poziomy dla ozonu w przypadku ujęć długoterminowych (2020 r.))	Brak przekroczeń wartości dla klasy A
2. Poprawa jakości wód powierzchniowych	Jakość wód powierzchniowych w punktach monitoringowych	Monitoring WIOS	Punkty pomiarowe: Motława (Rokicki), Stępa Młynska (Apłiniak, Kanal Grodzanek (Skł. Młynska), Drybół (Tczew), kanal Młynki (Tczew), Węzłowa (Tczew), Janka (Buski Pom.), Wierzyca (Drody Pom.), Wierzyca (Gajewo) Stan biologiczny b. dobry - Stępa Młynska, Kanal Grodzanek - w porównaniu punktach dolnych Stan fizyczny - powyżej dopuszcz. w warunkach badanych punktach Stan chemiczny - dobry (Węzłowa) powyżej dopuszcz. (Janka, Wierzyca Gajewo)	Poprawa jakości wód klasy 4,5 i 6
	Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do długości sieci wodociągowej	GIS	0,46	Możliwe najbliżej 1
3. Minimalizacja zagrożeń dla udławialności i jakości zasobów wód podziemnych	Jakość wód podziemnych w punktach monitoringowych w tym udział wód o dobrej i dobrej jakości	Monitoring WIOS	Tczew (uj. miejsk.) - III kl. Półka (uj. kom.) - III kl.	Brak istotnych zmian jakości wód podziemnych
	Długość sieci kanalizacyjnej	Gminy/GIS	211,8 km	Możliwe najwyżej
4. Zachowanie naturalnej rzeźby terenu i likwidacja przetwórzonych szkod	Powierzchnia wymagająca rekultywacji (udział w całkowitej powierzchni powiatu)	Gminy	62,97 ha ² 0,09%	Możliwe najmniejsza
	Powierzchnia terenów przekształconych (udział w całkowitej powierzchni wymagającej rekultywacji)	Gminy	7,4 ha ² 11,75%	Możliwa duża
5. Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych i surowców mineralnych	Powierzchnia użytków rolniczych udział w ogólnej powierzchni powiatu	Gminy/GUS	51119 km ² 73,3%	Utrzymanie powierzchni - możliwe najmniejsza
	Procent leśności powiatu	Gminy/GUS	14,95 %	Nie mniejszy niż w roku bazowym
6. Zachowanie ciągłości przestrzeni przyrodniczej i wzrost różnorodności biologicznej	Powierzchnia obszarów przyrodniczych	GUS	0,6 km ² 0,06%	Możliwe najmniejsza
	Powierzchnia obszarów przyrodniczych	GUS	6852,0 ha	Nie mniejsza niż w roku 2010

11 Podsumowanie i wnioski

Prawo ochrony środowiska nakłada na organ wykonawczy powiatu obowiązek aktualizacji programu ochrony środowiska. Niniejszy „Program”, podobnie jak Program I, posiada formułę otwartą, co oznacza, iż w przypadku zmiany wymagań prawnych, pojawiają się nowych problemów, bądź niewykonania niektórych przedsięwzięć w terminach przewidzianych w tym dokumencie (opracowany w 2012 roku), będzie cyklicznie, (co 4 lata) aktualizowany. Aktualizowany Program Ochrony Środowiska dla powiatu łezewskiego pozostaje w ścisłej relacji z „Aktualizacją Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014, „Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020”, „Programem rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w Województwie Pomorskim do roku 2025”, „Planem Zagospodarowania Przeczerpnego Województwa Pomorskiego” oraz „Strategią Rozwoju Powiatu Łezewskiego na lata 2007-2020”. Z dokumentów tych wynikają główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego omawianego obszaru i związane z nimi kierunki presji na środowisko.

„Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łezewskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019” stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w powiecie. Realizacja dokumentu prowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stwarza warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Analizując realizację programu na stopniu powiatu należy pamiętać, że praktycznie zadania o charakterze wykonawczym, czyli mające bezpośredni wpływ na stan środowiska i związane z jego ochroną przed szkodliwym oddziaływaniem, obciążają samorząd gminy i podmioty gospodarcze. Przepisy szczególnie w zakresie ochrony środowiska, jak również ustawa o samorządzie powiatowym nakładają na powiat głównie zadania o charakterze decyzyjnym, polegające na regulowaniu sytuacji prawnej podmiotów korzystających ze środowiska. bądz poprzez ustalenie treści obowiązków tych podmiotów oraz granic dozwolonego korzystania ze środowiska. Zadania te wynikają z ustawowych kompetencji określonych w przepisach szczególnych takich jak: ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach, ustawa Prawo wodne, ustawa o ochronie przyrody, ustawa Prawo geologiczne i górnicze, ustawa o lasach, itd.

Starosta wydaje m.in.:

- pozwolenia zintegrowane,
- pozwolenia wodnoprawne np. na pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, na wykopanie urządzeń wodnych itp.,
- pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wydając decyzje na wywarzanie, zbieranie, transport i odzysk odpadów,
- decyzje zatwierdzające projekty rnhór geologicznych,
- koncesje na wydobycie kopalni,
- pozwolenia na wycinkę drzew na nieruchomościach będących własnością gminy,
- prowadzi nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa.

Ocena wartości zasobów i walorów przyrodniczych powiatu łezewskiego

Powiat łezewski posiada wysokie walory przyrodnicze oraz walory antropogeniczne (przypatrzyrodnisz, wśród których można wymienić m.in. zabytki architektury i walory budowlane). Charakteryzuje się bardzo różnorodną i bogatą fauną i florą, z której tylko część jest chroniona w postaci rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych oraz pomników przyrody.

Strona 17

10. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska

Opis	Wskazniki	Źródła danych	Opis	Wskazniki	Opis
7. Zapewnić dostępność i jakość powietrza	Wykazywanie powstania i zmniejszenia emisji zanieczyszczeń	Opis	7. Zapewnić dostępność i jakość powietrza	Wykazywanie powstania i zmniejszenia emisji zanieczyszczeń	Opis
8. Zapewnić bezpieczeństwo i stabilność systemu wodnego	Wykazywanie stanu i trendów wodnych	Opis	8. Zapewnić bezpieczeństwo i stabilność systemu wodnego	Wykazywanie stanu i trendów wodnych	Opis
9. Bezpieczeństwo i stabilność systemu wodnego	Wykazywanie stanu i trendów wodnych	Opis	9. Bezpieczeństwo i stabilność systemu wodnego	Wykazywanie stanu i trendów wodnych	Opis

Szczególne cenne są obszary ochronny płasków oraz stępków, które ze względu na swoje znaczenie zostały zgłoszone do obszarów NATURA 2000 jako OSO „Dolina Dolnej Wisły”, OSO „Dolina Wisła”, OSO „Walcierz”. Ponadto tereny powiatu łęczńskiego położone są w granicach obszarów chronionego krajobrazu genewskiego, nadwiślańskiego oraz Żylny Gdańskich, Wąleki turystyczne i krajobrazowe powstały to przede wszystkim malownicze tereny doliny Wisły i Wierzyca, liczne jeziora oraz lasy, wśród których przebiegają szlaki turystyczne (szlak pieszer, zielony szlak Ziemi Łęczeskiej itp. Romana Klirna, złoty szlak Kucyński, szlak rowerowy Doliny Dolnej Wisły), szlak Lasów Dębińskich, szlak Opaleński oraz szlak rowerowy Doliny Dolnej Wisły). Powiat posiada bogata sieć rzek, która w przypadku uregulowania i oczyszczenia oraz budowy małych zbiorników, może być doskonałą bazą do celów rekreacyjnych. Głównymi zasobami kopalnymi powiatu łęczńskiego są złoża kruszyna naturalnego oraz ilastych surowców ceramicznych budowlanej oraz do produkcji kruszyna lekkiego Rekulisywacja terenów eksploatacyjnych w kierunku sportowo-rekreacyjnym, może zwiększyć atrakcyjność turystycznych terenów.

Polożenie powiatu łęczńskiego w niewielkiej odległości od aglomeracji trójmiejskiej, w bezpośrednim sąsiedztwie malowniczej doliny dolnej Wisły (położony wzdłuż jej lewego brzoju) w połączeniu z małym uprzemysłowieniem (głównie w duzych ośrodkach miejskich powiatu: Tczew, Pelplina, Gniew) i typowo rolniczym charakterem sprzyja, że jest to teren bardzo atrakcyjny dla celów sanitarnczych i rekreacyjnych. Istnieje wiele czynników świadczących o szczególnej wartości tego regionu oraz decydujących o jego prężnościowych możliwościach.

Synteza danych o stanie przeobrażeń środowiska przyrodniczego

Stan gospodarki wodno-ściekowej

Obszar powiatu łęczńskiego jest niejednolity pod względem stopnia rozwoju gospodarki wodno-ściekowej. Średni stopień zaopatrzenia mieszkańców w wodę z sieci wodociągowej wynosi 92,26% i waha się od 75,57% (gmina Młotkiszewo) do 99,34 % (miasto Tczew). Niektóre gminy wyglądają syntetycznie w zakresie sieci kanalizacyjnej. Stopień skanalizowania powiatu wynosi 73,5 % i waha się średnio od 10,13 % (gmina Subkowy) do 94,37 % (miasto Tczew). Lpizradkowanie gospodarki wodno-ściekowej powiatu łęczńskiego jest jednym z głównych zadań którego realizacja w znacznym stopniu przyczyni się do poprawy środowiska naturalnego, a w szczególności jakości wód powierzchniowych. Problemem jest o tyle pilny, że przyswajająca liczba ludności powiatu będzie powodowała coraz większy, negatywny wpływ na środowisko. Rozwój sieci wodociągowej, aby nie generował skutków komunikacyjnych niedostępną dla bezpośredniego odbioru i tym samym aby nie stwarzał zagrożenia dla środowiska naturalnego - powinien odbywać się w tym samym lub zbliżonym tempie co rozwój sieci kanalizacji sanitarnej.

W ramach prowadzonej gospodarki ściekowej (głównie realizacji oczyszczalni przydomowych) należy dążyć do zminimalizowania możliwości wystąpienia zagrożenia dla wód powierzchniowych, podziemnych i gruntu. Działania w zakresie gospodarki ściekowej należy prowadzić przede wszystkim w kierunku rozbudowy kanalizacji. Stosowanie zbiorników bezodpływowych nie zawsze jest rozwiązaniem korzystnym dla środowiska, dlatego też na wsiach należy i gmin powiatu łęczńskiego stosować obowiązek składowania wyjęzokowania i kontrolowania szczelności zbiorników, oraz zapewnienie odbioru nieczystości i dowozu ich do oczyszczalni przez specjalistyczne przedsiębiorstwo. W związku z tym należy prowadzić pełną ewidencję umów z właścicielami nieruchomości w zakresie wywozu odpadów stałych oraz nieczystości ciekłych. Po wybudowaniu zbiorczej kanalizacji sanitarnej obiekty należy obowiązkowo podłączyć do sieci, a zbiorniki bezodpływnie zlikwidować. Należy doposażać się funkcjonowania równocześnie kanalizacji sanitarnej i zbiorników bezodpływowych.

Zastosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków powinno być popierzone przez instytucje rozpoznaniem, warunków gruntowo-wodnych, ukształtowania terenu, wielkości działki, na której mają być zainstalowane wybrane rozwiązania techniczne wraz z charakterem pracy oczyszczalni – praca okresowa czy całoroczna.

Jakość wód powierzchniowych

Za aktualny stan jakości wód powierzchniowych powiatu łęczńskiego odpowiedzialne są zlokalizowane w pobliżu analizowanych rzek oczyszczalnie ścieków, zakłady przemysłowe oraz słabo skanalizowane miejscowości. Do głównych źródeł punktowych zanieczyszczeń mających znaczący wpływ na ich aktualny charakterystykę biologiczną i fizykochemiczną należą bezpośrednie zrzuty surowych ścieków żywno - gospodarczych do cieków, wodnych (na niekanalizowanych obszarach) oraz zrzuty niedostatecznie oczyszczonych ścieków - nieodpowiadających warunkom pozwolenia wodnoprawnego. Ponadto znaczną część zanieczyszczeń trafiających do wód powierzchniowych stanowią zanieczyszczenia obszarowe, wynikające z

- niewłaściwego stosowania nawozów sztucznych i naturalnych oraz środków ochrony roślin,
- niewłaściwego składowania obornika i gnojowicy oraz ich niewłaściwego i nieodpowiednio dostosowanego do potrzeb stosowania na polach,
- niedostatecznie rozwiniętej infrastruktury odprawiającej sieci Bytowo - gospodarcze,
- nieuprzedkalkowanej i niedostatecznie rozwiniętej gospodarki ściekami opadowymi.

W celu eliminacji zidentyfikowanych problemów przede wszystkim należałoby zintensyfikować działania zmirzające do skanalizowania pozostałych obszarów powiatu. Rozwój sieci sanitarnej powinien być adekwatny do rozwoju sieci wodociągowej. Rozwój sieci wodociągowej, aby nie generował skutków komunikacyjnych elementów naturalnego - powinien odbywać się w tym samym lub zbliżonym tempie. Ponadto należałoby zwiększyć liczbę oraz czystość kontroli jakości wód powierzchniowych. To pozwoliłoby na uzyskanie pełniejszyc informacji o stanie wód oraz umożliwiłoby jednoczesne zidentyfikowanie odmińców lub punktów o obniżonej jakości i tym samym potencjalnych źródeł zanieczyszczeń.

W odniesieniu do wneków badał przeprowadzonych w roku 2005 w punktach kontrolnych:

- rzeka Wisła - Most Knybowski, na drodze Starogard Gdański-Malbork, III Klasa (sanitarna I ogólna),
  - rzeka Wierzyca - pomiz Pelplina, IV klasa (sanitarna), III Klasa (ogólna),
  - rzeka Wierzyca - pomiz Gniewu, IV klasa (sanitarna), III Klasa (ogólna),
- stan jakości wód powierzchniowych płynących na terenie powiatu utrzymuje się na porównywalnym poziomie (stan biologiczny - w większości dobry lub bardzo dobry; stan fizykochemiczny - pomiz dobrego; substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego - stan dobry; stan potencjału ekologiczny; umiarkowany; stan chemiczny - dobry; pomiz dobrego). Analiza wyników z lat ubiegłych z danymi bieżącymi jest trudna do realizacji, ze względu na fakt, iż aktualne pomiary prowadzone były w innych punktach pomiarowych (w 2010 roku aż w 9-ciu punktach zlokalizowanych na terenie powiatu) oraz w oparciu o nowe rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. z 2008 r., Nr 162, poz. 1608).

„Materiał nr 2344/2012/1050/1003/1001/1002/1003/1004/1005/1006/1007/1008/1009/1010/1011/1012/1013/1014/1015/1016/1017/1018/1019/1020/1021/1022/1023/1024/1025/1026/1027/1028/1029/1030/1031/1032/1033/1034/1035/1036/1037/1038/1039/1040/1041/1042/1043/1044/1045/1046/1047/1048/1049/1050/1051/1052/1053/1054/1055/1056/1057/1058/1059/1060/1061/1062/1063/1064/1065/1066/1067/1068/1069/1070/1071/1072/1073/1074/1075/1076/1077/1078/1079/1080/1081/1082/1083/1084/1085/1086/1087/1088/1089/1090/1091/1092/1093/1094/1095/1096/1097/1098/1099/1100/1101/1102/1103/1104/1105/1106/1107/1108/1109/1110/1111/1112/1113/1114/1115/1116/1117/1118/1119/1120/1121/1122/1123/1124/1125/1126/1127/1128/1129/1130/1131/1132/1133/1134/1135/1136/1137/1138/1139/1140/1141/1142/1143/1144/1145/1146/1147/1148/1149/1150/1151/1152/1153/1154/1155/1156/1157/1158/1159/1160/1161/1162/1163/1164/1165/1166/1167/1168/1169/1170/1171/1172/1173/1174/1175/1176/1177/1178/1179/1180/1181/1182/1183/1184/1185/1186/1187/1188/1189/1190/1191/1192/1193/1194/1195/1196/1197/1198/1199/1200/1201/1202/1203/1204/1205/1206/1207/1208/1209/1210/1211/1212/1213/1214/1215/1216/1217/1218/1219/1220/1221/1222/1223/1224/1225/1226/1227/1228/1229/1230/1231/1232/1233/1234/1235/1236/1237/1238/1239/1240/1241/1242/1243/1244/1245/1246/1247/1248/1249/1250/1251/1252/1253/1254/1255/1256/1257/1258/1259/1260/1261/1262/1263/1264/1265/1266/1267/1268/1269/1270/1271/1272/1273/1274/1275/1276/1277/1278/1279/1280/1281/1282/1283/1284/1285/1286/1287/1288/1289/1290/1291/1292/1293/1294/1295/1296/1297/1298/1299/1300/1301/1302/1303/1304/1305/1306/1307/1308/1309/1310/1311/1312/1313/1314/1315/1316/1317/1318/1319/1320/1321/1322/1323/1324/1325/1326/1327/1328/1329/1330/1331/1332/1333/1334/1335/1336/1337/1338/1339/1340/1341/1342/1343/1344/1345/1346/1347/1348/1349/1350/1351/1352/1353/1354/1355/1356/1357/1358/1359/1360/1361/1362/1363/1364/1365/1366/1367/1368/1369/1370/1371/1372/1373/1374/1375/1376/1377/1378/1379/1380/1381/1382/1383/1384/1385/1386/1387/1388/1389/1390/1391/1392/1393/1394/1395/1396/1397/1398/1399/1400/1401/1402/1403/1404/1405/1406/1407/1408/1409/1410/1411/1412/1413/1414/1415/1416/1417/1418/1419/1420/1421/1422/1423/1424/1425/1426/1427/1428/1429/1430/1431/1432/1433/1434/1435/1436/1437/1438/1439/1440/1441/1442/1443/1444/1445/1446/1447/1448/1449/1450/1451/1452/1453/1454/1455/1456/1457/1458/1459/1460/1461/1462/1463/1464/1465/1466/1467/1468/1469/1470/1471/1472/1473/1474/1475/1476/1477/1478/1479/1480/1481/1482/1483/1484/1485/1486/1487/1488/1489/1490/1491/1492/1493/1494/1495/1496/1497/1498/1499/1500/1501/1502/1503/1504/1505/1506/1507/1508/1509/1510/1511/1512/1513/1514/1515/1516/1517/1518/1519/1520/1521/1522/1523/1524/1525/1526/1527/1528/1529/1530/1531/1532/1533/1534/1535/1536/1537/1538/1539/1540/1541/1542/1543/1544/1545/1546/1547/1548/1549/1550/1551/1552/1553/1554/1555/1556/1557/1558/1559/1560/1561/1562/1563/1564/1565/1566/1567/1568/1569/1570/1571/1572/1573/1574/1575/1576/1577/1578/1579/1580/1581/1582/1583/1584/1585/1586/1587/1588/1589/1590/1591/1592/1593/1594/1595/1596/1597/1598/1599/1600/1601/1602/1603/1604/1605/1606/1607/1608/1609/1610/1611/1612/1613/1614/1615/1616/1617/1618/1619/1620/1621/1622/1623/1624/1625/1626/1627/1628/1629/1630/1631/1632/1633/1634/1635/1636/1637/1638/1639/1640/1641/1642/1643/1644/1645/1646/1647/1648/1649/1650/1651/1652/1653/1654/1655/1656/1657/1658/1659/1660/1661/1662/1663/1664/1665/1666/1667/1668/1669/1670/1671/1672/1673/1674/1675/1676/1677/1678/1679/1680/1681/1682/1683/1684/1685/1686/1687/1688/1689/1690/1691/1692/1693/1694/1695/1696/1697/1698/1699/1700/1701/1702/1703/1704/1705/1706/1707/1708/1709/1710/1711/1712/1713/1714/1715/1716/1717/1718/1719/1720/1721/1722/1723/1724/1725/1726/1727/1728/1729/1730/1731/1732/1733/1734/1735/1736/1737/1738/1739/1740/1741/1742/1743/1744/1745/1746/1747/1748/1749/1750/1751/1752/1753/1754/1755/1756/1757/1758/1759/1760/1761/1762/1763/1764/1765/1766/1767/1768/1769/1770/1771/1772/1773/1774/1775/1776/1777/1778/1779/1780/1781/1782/1783/1784/1785/1786/1787/1788/1789/1790/1791/1792/1793/1794/1795/1796/1797/1798/1799/1800/1801/1802/1803/1804/1805/1806/1807/1808/1809/1810/1811/1812/1813/1814/1815/1816/1817/1818/1819/1820/1821/1822/1823/1824/1825/1826/1827/1828/1829/1830/1831/1832/1833/1834/1835/1836/1837/1838/1839/1840/1841/1842/1843/1844/1845/1846/1847/1848/1849/1850/1851/1852/1853/1854/1855/1856/1857/1858/1859/1860/1861/1862/1863/1864/1865/1866/1867/1868/1869/1870/1871/1872/1873/1874/1875/1876/1877/1878/1879/1880/1881/1882/1883/1884/1885/1886/1887/1888/1889/1890/1891/1892/1893/1894/1895/1896/1897/1898/1899/1900/1901/1902/1903/1904/1905/1906/1907/1908/1909/1910/1911/1912/1913/1914/1915/1916/1917/1918/1919/1920/1921/1922/1923/1924/1925/1926/1927/1928/1929/1930/1931/1932/1933/1934/1935/1936/1937/1938/1939/1940/1941/1942/1943/1944/1945/1946/1947/1948/1949/1950/1951/1952/1953/1954/1955/1956/1957/1958/1959/1960/1961/1962/1963/1964/1965/1966/1967/1968/1969/1970/1971/1972/1973/1974/1975/1976/1977/1978/1979/1980/1981/1982/1983/1984/1985/1986/1987/1988/1989/1990/1991/1992/1993/1994/1995/1996/1997/1998/1999/2000/2001/2002/2003/2004/2005/2006/2007/2008/2009/2010/2011/2012/2013/2014/2015/2016/2017/2018/2019/2020/2021/2022/2023/2024/2025/2026/2027/2028/2029/2030/2031/2032/2033/2034/2035/2036/2037/2038/2039/2040/2041/2042/2043/2044/2045/2046/2047/2048/2049/2050/2051/2052/2053/2054/2055/2056/2057/2058/2059/2060/2061/2062/2063/2064/2065/2066/2067/2068/2069/2070/2071/2072/2073/2074/2075/2076/2077/2078/2079/2080/2081/2082/2083/2084/2085/2086/2087/2088/2089/2090/2091/2092/2093/2094/2095/2096/2097/2098/2099/2100/2101/2102/2103/2104/2105/2106/2107/2108/2109/2110/2111/2112/2113/2114/2115/2116/2117/2118/2119/2120/2121/2122/2123/2124/2125/2126/2127/2128/2129/2130/2131/2132/2133/2134/2135/2136/2137/2138/2139/2140/2141/2142/2143/2144/2145/2146/2147/2148/2149/2150/2151/2152/2153/2154/2155/2156/2157/2158/2159/2160/2161/2162/2163/2164/2165/2166/2167/2168/2169/2170/2171/2172/2173/2174/2175/2176/2177/2178/2179/2180/2181/2182/2183/2184/2185/2186/2187/2188/2189/2190/2191/2192/2193/2194/2195/2196/2197/2198/2199/2200/2201/2202/2203/2204/2205/2206/2207/2208/2209/2210/2211/2212/2213/2214/2215/2216/2217/2218/2219/2220/2221/2222/2223/2224/2225/2226/2227/2228/2229/2230/2231/2232/2233/2234/2235/2236/2237/2238/2239/2240/2241/2242/2243/2244/2245/2246/2247/2248/2249/2250/2251/2252/2253/2254/2255/2256/2257/2258/2259/2260/2261/2262/2263/2264/2265/2266/2267/2268/2269/2270/2271/2272/2273/2274/2275/2276/2277/2278/2279/2280/2281/2282/2283/2284/2285/2286/2287/2288/2289/2290/2291/2292/2293/2294/2295/2296/2297/2298/2299/2300/2301/2302/2303/2304/2305/2306/2307/2308/2309/2310/2311/2312/2313/2314/2315/2316/2317/2318/2319/2320/2321/2322/2323/2324/2325/2326/2327/2328/2329/2330/2331/2332/2333/2334/2335/2336/2337/2338/2339/2340/2341/2342/2343/2344/2345/2346/2347/2348/2349/2350/2351/2352/2353/2354/2355/2356/2357/2358/2359/2360/2361/2362/2363/2364/2365/2366/2367/2368/2369/2370/2371/2372/2373/2374/2375/2376/2377/2378/2379/2380/2381/2382/2383/2384/2385/2386/2387/2388/2389/2390/2391/2392/2393/2394/2395/2396/2397/2398/2399/2400/2401/2402/2403/2404/2405/2406/2407/2408/2409/2410/2411/2412/2413/2414/2415/2416/2417/2418/2419/2420/2421/2422/2423/2424/2425/2426/2427/2428/2429/2430/2431/2432/2433/2434/2435/2436/2437/2438/2439/2440/2441/2442/2443/2444/2445/2446/2447/2448/2449/2450/2451/2452/2453/2454/2455/2456/2457/2458/2459/2460/2461/2462/2463/2464/2465/2466/2467/2468/2469/2470/2471/2472/2473/2474/2475/2476/2477/2478/2479/2480/2481/2482/2483/2484/2485/2486/2487/2488/2489/2490/2491/2492/2493/2494/2495/2496/2497/2498/2499/2500/2501/2502/2503/2504/2505/2506/2507/2508/2509/2510/2511/2512/2513/2514/2515/2516/2517/2518/2519/2520/2521/2522/2523/2524/2525/2526/2527/2528/2529/2530/2531/2532/2533/2534/2535/2536/2537/2538/2539/2540/2541/2542/2543/2544/2545/2546/2547/2548/2549/2550/2551/2552/2553/2554/2555/2556/2557/2558/2559/2560/2561/2562/2563/2564/2565/2566/2567/2568/2569/2570/2571/2572/2573/2574/2575/2576/2577/2578/2579/2580/2581/2582/2583/2584/2585/2586/2587/2588/2589/2590/2591/2592/2593/2594/2595/2596/2597/2598/2599/2600/2601/2602/2603/2604/2605/2606/2607/2608/2609/2610/2611/2612/2613/2614/2615/2616/2617/2618/2619/2620/2621/2622/2623/2624/2625/2626/2627/2628/2629/2630/2631/2632/2633/2634/2635/2636/2637/2638/2639/2640/2641/2642/2643/2644/2645/2646/2647/2648/2649/2650/2651/2652/2653/2654/2655/2656/2657/2658/2659/2660/2661/2662/2663/2664/2665/2666/2667/2668/2669/2670/2671/2672/2673/2674/2675/2676/2677/2678/2679/2680/2681/2682/2683/2684/2685/2686/2687/2688/2689/2690/2691/2692/2693/2694/2695/2696/2697/2698/2699/2700/2701/2702/2703/2704/2705/2706/2707/2708/2709/2710/2711/2712/2713/2714/2715/2716/2717/2718/2719/2720/2721/2722/2723/2724/2725/2726/2727/2728/2729/2730/2731/2732/2733/2734/2735/2736/2737/2738/2739/2740/2741/2742/2743/2744/2745/2746/2747/2748/2749/2750/2751/2752/2753/2754/2755/2756/2757/2758/2759/2760/2761/2762/2763/2764/2765/2766/2767/2768/2769/2770/2771/2772/2773/2774/2775/2776/2777/2778/2779/2780/2781/2782/2783/2784/2785/2786/2787/2788/2789/2790/2791/2792/2793/2794/2795/2796/2797/2798/2799/2800/2801/2802/2803/2804/2805/2806/2807/2808/2809/2810/2811/2812/2813/2814/2815/2816/2817/2818/2819/2820/2821/2822/2823/2824/2825/2826/2827/2828/2829/2830/2831/2832/2833/2834/2835/2836/2837/2838/2839/2840/2841/2842/2843/2844/2845/2846/2847/2848/2849/2850/2851/2852/2853/2854/2855/2856/2857/2858/2859/2860/2861/2862/2863/2864/2865/2866/2867/2868/2869/2870/2871/2872/2873/2874/2875/2876/2877/2878/2879/2880/2881/2882/2883/2884/2885/2886/2887/2888/2889/2890/2891/2892/2893/28

Ocena przydatności wód do bytowania ryb w warunkach naturalnych, negatywna klasyfikacja przebadanych wód. Należy podkreślić, iż mimo negatywnej klasyfikacji przebadanych wód, monitorowane rzeki stanowią jednak środowisko życia wielu gatunków ryb, w tym łososiowatych. Zauważała rozbieżność wyników ze sposobu implementacji przepisów ujętych do prawa krajowego, w wyniku której wartości graniczne kilku wskaźników są zbyt rygorystyczne i stoją w sprzeczności z wymaganiami bytowymi ichnolofami.

Zawartość azotanów w wodach płynących, analiza uzyskanych wyników generalnie potwierdza brak rzek zanieczyszczonych jak i zagrożonych zanieczyszczeniem azotanami. Wyższy poziom zanieczyszczenia azotanowego odnotowano jednak w wodach prowadzonych przez Drybok (Struga Subkowską), w którym maksymalna zawartość azotanów nieznacznie przekracza dopuszczalne normy (norma: 50 mg NO₃/l).

Ocena eutrofizacji komunalnej, do eutroficznych zaliczono wody we wszystkich badanych punktach.

Do największych cieków, przepływających przez teren powiatu, stanowiących potencjalnie zagrożenie środowiska, zalicza się rzeki: Wisła, Wierzyca, Motława. Z uwagi na wysoki stopień zagrożenia środowiska na terenie powiatu, należy zapewnić spójny system gospodarki wodami gruntowymi (np. drenaż, przepusty itp.) biorąc pod uwagę uwarunkowania terenów przyłęgłych. Wszelkie rowy melioracyjne, ciekły oraz zbiorniki wodne podlegają ochronie, konserwacji i udrożnieniu z zapewnieniem niezarazalnego przepływu wód.

Jakość wód podziemnych

W odniesieniu do wyników badań przeprowadzonych w latach 2006-2007 (Tezew – ujęcie Motława - V klasa, Pełpin – ujęcie nutejskie - III klasa) stan jakości wód podziemnych na terenie powiatu uległ polepszeniu (III klasa). Wskaźnikami odpowiedzialnymi za aktualny stan jakości badanych wód podziemnych były: F, NH₄, PO₄. Celem ograniczenia i wyeliminowania zanieczyszczenia wód podziemnych niezbędne jest podejmowanie działań naprawczych i ochronnych, w rejonie ujęć.

Zagrożenie dla wód podziemnych stanowi brak dostatecznej infrastruktury komunalnej (sieć sanitarna – kanalizacyjna). To powoduje częstsze zanieczyszczenia wód podziemnych wskutek zrzutu ścieków bezpośrednio do gruntu, co jest szczególnie groźne w dolinach rzecznych, gdzie płytko zalega zwierciadło wód podziemnych. Innym istotnym zagrożeniem dla stanu i jakości wód podziemnych są dzięki składowiska odpadów.

Szczególnie niebezpieczne są składowiska umieszczone w wyeksploatowanym wyrobisku, dolinie potoku czy jarze, gdzie wody podziemne nie są izolowane warstwą utworów nieprzepuszczalnych o znacznej miąższości. Wszystkie te źródła zanieczyszczenia oddziałują jednocześnie pogłębiając w ten sposób niekorzystny wpływ zanieczyszczenia na jakość wód podziemnych.

Jakość powietrza atmosferycznego

Na podstawie badań przeprowadzonych w punktach pomiarowych przy ul. Targowej i ul. Wojska Polskiego w Tezewie, wynika, iż w porównaniu z rokiem 2009 jakość powietrza w zakresie zanieczyszczenia: pyłem PM₁₀, SO₂, NO₂, CO oraz benzenu uległa pewnemu, nieznacznemu pogorszeniu (Tabela 31 niniejszego dokumentu - zestawienie wyników pomiarowych wykonanych na terenie powiatu łezewskiego) – jednakże kryteria czystości powietrza w odniesieniu do norm średniorocznych były spełnione w latach 2009-2010 dla wszystkich substancji.

W 2009 r. – niedotzymane były poziomy dla pyłu PM₁₀ oraz poziomy docelowe (2013 r.) benzo(a)pirenu. Natomiast w roku 2010 - niedotzymane były: poziomy dla pyłu PM₁₀, poziomy docelowe (2013 r.) benzo(a)piranu oraz poziomy dla ozonu w przypadku celów długoterminowych (2020 r.).

W 2010 r. na terenie powiatu odnotowano przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu (podobnie jak na wszystkich innych stacjach mierzących mierzących to zanieczyszczenie w województwie). Wysokie stężenia benzo(a)pirenu odnotowywane są w okresie grzewczym (tatem poziomu spadają praktycznie do zera). Jego głównym źródłem są przestarzałe, niesprawnie paleniska domowe ogrzewane paliwami stałymi.

Podobnie, jak w roku 2009, w powiecie (tak jak w całym województwie) zachowane są poziomy docelowe dla ozonu założone do osiągnięcia w roku 2010. Nadal jednak pozostają zagrożone poziomy celów długoterminowych dla ozonu ustalonych do osiągnięcia na rok 2020.

Potwierdzone przedstawione wartości stężeń poszczególnych substancji będących podstawą sporządzenia „Programu ochrony powietrza ...” oraz wartości stężeń pomiarów wykonanych w latach 2005-2006 z wartościami odzwierciedlającymi stan aktualny atmosfery (dane z lat 2009-2010) jednoznacznie wynika, iż stan jakości atmosfery powietrza łezewskiego uległ wyraźnej poprawie. W związku z powyższym zaleca się dalszą realizację postulatów zawartych w „Programie...”

Diagnoza istniejącego stanu w zakresie jakości powietrza na terenie analizowanych stref i tym samym na terenie powiatu łezewskiego wskazuje, że główną przyczyną przekroczeń pomiarów dopuszczalnych i docelowych przedmiotowych substancji w powietrzu jest „niszka emisja” czyli emisja pochodząca ze spalania paliw w piecach, kotłach domowych. Należy podkreślić, że zarówno stan techniczny większości urządzeń, w których odbywa się spalanie paliw w celach grzewczych, jak również jakość tych paliw są wysoce niezadowolające. Często dochodzi do tego również praktyki spalania w kotłach odpadów z gospodarstw domowych. Czynniki te w połączeniu z niekorzystnymi warunkami rozprzestrzeniania się substancji w powietrzu, jakie występują szczególnie w okresie grzewczym tj. intensywne temperatur, małe prędkości wiatrów, a także w przypadku niektórych stref - niekorzystnymi warunkami topograficznymi tj. usytuowaniem np. w dolinach rzek, decydują o występowaniu przekroczeń poziomów normatywnych. Istotną barierą dla wyboru przez mieszkańców nieoptymalnych systemów ogrzewania stanowi nieczysta, niestabilna polityka paliwowa państwa oraz wysokie ceny tych paliw. Źródłem wspomnianym powyższe problemy jest transport szczególnie w rejonach dróg o znacznym natężeniu ruchu. W związku z powyższym zaleca się realizację kampanii społecznych oraz wspieranie inicjatyw lokalnych na terenie powiatu na rzecz przeciwdziałania spalaniu odpadów w gospodarstwach domowych oraz na rzecz przeciwdziałania wypalaniu traw i ugraniczaniu emisji węglowej.

Klimat akustyczny

Klimat akustyczny środowiska na terenie powiatu łezewskiego kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny, a w szczególności drogowy (drogi krajowe: 22, 90, 91 oraz autostrada A1). Decydujący wpływ na klimat akustyczny ma niezwykle dynamiczny rozwój motoryzacji, a tym samym wzrost natężenia przewożonych towarowych i osobowych w ruchu lokalnym oraz transzycyjnym, jak również niemięjsza jakości wszystkich kategorii dróg występujących na terenie powiatu łezewskiego. Hałas emitowany przez zakłady produkcyjne i usługowe ma ułamek lokalny i stanowi uciążliwość dla niewielkiego procentu ludności. Działalność interwencyjna w zakresie hałasu na terenie powiatu należy do obowiązków WIOŚ Gduńsk i jest na bieżąco realizowana.

Poprzezność występowania hałasu oraz jego niekorzystny wpływ na jakość środowiska i stan zdrowia społeczeństwa wymaga działań mających na celu jego ograniczenie poprzez stosowanie zabezpieczeń akustycznych – budovalnych, właściwą lokalizację obiektów i odpowiednią organizację ruchu samochodowego oraz poprawę nawierzchni dróg i stanu technicznego pojazdów. Emisja hałasu, głównie komunikacyjnego, na terenie powiatu łezewskiego nie może powodować przekroczeń standardów jakości środowiska na terenach ochronnych akustycznie, dlatego też należy zastosować wszelkie dostępne rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne aby maksymalnie ograniczyć uciążliwość z tym związane.

Przemianowanie elektromagnetyczne

W trakcie prowadzonych przez WIOŚ pomiarów na terenie województwa pomorskiego, i tym samym na terenie powiatu łezewskiego, w zdanym punkcie pomiarowym nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych¹⁶ określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2013 roku, w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów. Ten sam wynik badań odnosi się do badań wykonanych w latach 2006-2007. W celu zabezpieczenia ludzi przed szkodliwym promieniowaniem elektro-magnetycznym, wyznaczane są strefy ochronne od linii wysokiego napięcia. Pole elektromagnetyczne przy antenach telefonii komórkowej, mocowanych na krawędziowych masztach, występuje nieprzerwanie kilkunastu metrów na poziomie zamieszkania anteny. Normy techniczne i przepisy aktualnie stosowane w Polsce, dotyczące umieszczania anten stacji, zabezpieczają wymagane odległości od miejsc przebywania ludzi.

Stan gospodarki odpadami

Analizując ilości i rodzaje odpadów wytworzonych oraz zebranych na terenie powiatu łezewskiego w porównaniu do ilości i rodzajów odpadów odzyskanych w instalacjach i poza nimi, uśrednionych oraz przekazywanych do wykorzystania osobom fizycznym należy stwierdzić, iż poprawa sytuacji w sferze gospodarki odpadami wymaga większych nakładów finansowych jak i organizacyjnych. Każda strefa gospodarki odpadami wymaga ciągłego doskonalenia. Niezbędne jest podejmowanie dalszych działań organizacyjnych w celu prawidłowej gospodarki odpadami, tj. zapobieganie powstawaniu odpadów, odzysk surowców i ponowne wykorzystanie odpadów, bezpieczeństwo dla środowiska końcowe umieszczenie odpadów, mianowicie: bezpieczne dla środowiska końcowe umieszczenie odpadów, mianowicie: bezpieczne dla środowiska końcowe umieszczenie odpadów, mianowicie: bezpieczne dla środowiska końcowe umieszczenie odpadów, mianowicie: bezpieczne dla środowiska końcowe umieszczenie odpadów. Należy przynajmniej system selektywnej zbiórki odpadów, a także dążyć do systematycznego wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu łezewskiego w tym zakresie. Żalca się okresowo prowadzenie kontroli wykazujących, czy mieszkańcy stosują się do zasad selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

W udzieleniu do infrastruktury technicznej związanej z gospodarką odpadami na terenie powiatu wszystkie eksploatacyjne instalacje spełniają wymagania ochrony środowiska. Na koniec roku 2010 składowisko odpadów w Teżewie było wypełnione w 89,76%, składowisko odpadów w miejscowości Ropuchy w 87,33%, a składowisko odpadów w miejscowości Nieponia w 97,20%.

W czerwcu 2010 r. Rada Powiatu Łezewskiego przyjęła, w drodze uchwały, Program usuwania zabrudzeń i wyrobów zawierających azbest dla terenu powiatu łezewskiego na lata 2010-2032, który charakteryzuje i reguluje gospodarkę tego typu odpadami na terenie powiatu.

Zmiany w Przedszkole oraz Przetwarzaniu glist

Na terenie powiatu łezewskiego przetwarzają glisty III (4b) i IV (a) klasy kontaminacji. W roku 2010 z produkcji rolnej wyprodukowanych zostało odpowiednio 7,33 ha terenów powiatu.

¹⁶ Zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 1) rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2013 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

Głównym celem wyłączenia terenów rolniczych było przekazanie terenów pod budowę nowych osiedli mieszkaniowych i zajmowanie terenów związanych z eksploatacją kopalni, a także przekazywanie gruntów na potrzeby rozwoju inwestycji (tereny przemysłowe). Natomiast grunty zdecydowanie zajmowały powierzchnie 3,30 ha, zdegradowane – 53,09 ha, zrehabilitowane – 1,25 ha.

Głównie zagrożenia glist powiatu łezewskiego można podzielić na dwie grupy:

Zagrożenia Hołdowe – zajmowanie użytków rolnych (tereny mieszkalne, przemysłowe, komunikacyjne).

Należy zaznaczyć, iż eksploatacja kruszywa naturalnego oraz surowców liśnych ceramiki budowlanej oraz do produkcji kruszywa lekkiego powoduje znaczne zmiany w strukturalno-chemicznej warstwie skorupy ziemskiej (obszar wyeksploatowany, hałdy oraz wyrzutki). Niezależnie od tego, niekorzystne warunki terenowe przekształcają negatywnie wpływają na krągobieg powiatu i mogą naruszać stosunki wodne. Dlatego konieczna jest kontrola eksploatacji kopalni, a przede wszystkim rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Zagrożenia Jakiżkowe – na skutek erozji wódnej powiększonoj, której nasilenie na terenie powiatu łezewskiego może wystąpić w przypadku zwiększonych opadów oraz w związku z potencjalnym zanieczyszczeniem glist metalami ciężkimi na skutek znacznego zakwaszenia glist.

Użytkowanie rolnicze glist nie jest znaczące, ponieważ, nie ma eksploatacji złóż kopalni pospolitych. Reaktywacja terenów rolniczych jest także największa do realizacji jednak w dalszym stopniu należy promować dobre praktyki rolnicze aby zapobiec niewłaściwemu stosowaniu nawozów sztucznych i naturalnych, środków ochrony roślin oraz obornika i gnojowicy – niedostosowaniu do potrzeb glisty oraz ich niewłaściwego i nieodpowiedniego dostarczenia do potrzeb stosowania na polach. We współczesnym rolnictwie podjęta decyzja o nawożeniu glist nie powinna być analiza zasobności glist w składniki pokarmowe oraz zmiękłość odczynu glist, który jest podstawowym czynnikiem decydującym o efektywności nawozów. Kwasy odczyn pH glist, wpływa na pogorszenie przeważnie mikroelementów (Cu, Mn, Zn, oraz Fe). Stosowane nawozy w sposób nieuprzedzony, niedostosowany do wymagań i charakterystyki glisty może prowadzić do skażenia wód gruntowych oraz powierzchniowych.

W celu ograniczenia oddziaływania rolnictwa na wody podziemne i powierzchniowe, wskazuje się na potrzebną umocnienie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, opracowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwo Środowiska. Osiągnięcie wysokich i pełnowartościowych plonów w sposób nieustawiający zagrożenia dla środowiska naturalnego jest uwarunkowane bezwzględny przestrzeganiem w/w zasad. Należy także naciskać na zrównoważone użytkowanie oraz zarządzanie glebami uprawnymi w celu zabezpieczenia ich wartości agronomicznej. Ponadto należy rozpoznać i wyeliminować źródła zanieczyszczenia wód gruntowych, eutrofizacja wód itp., zarówno w rolnictwie, jak i w przypadku lokalnych ognisków działkowych.

W udzieleniu do terenów zagrożonych naciami masowymi ze względu na fakt, iż w obrębie zakreślonych terenów rolniczych osuwisk nie wykonano prac zabezpieczających, a dalszy ich rozwój możliwy jest pod wpływem intensywnych opadów atmosferycznych - sugeruje się obsadzenie gruntów osuwisk krzewami.

Cel, działania i zadania programu ochrony środowiska powiatu łezewskiego

Prz dokonaniu przeglądu i analizy celów i kierunków działań określonych w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Łezewskiego na lata 2014-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015” skopiemy ich realizacji określić się jako dobre.

W niektórych przypadkach wykonanie poszczególnych celów i kierunków działań trudno było przeprowadzić w zaplanowanym terminie, ze względu na:

- zbyt krótki horyzont czasowy dla realizacji większości zadań,
- opóźnienia w procesach legislacyjnych lub brak mechanizmów m.in. stabilnego prawa, skutecznie wspierającego rozwój w pewnych dziedzinach,
- zmiany priorytetów inwestycyjnych w poszczególnych gminach,
- ograniczonych możliwości finansowych na realizację zadań,
- oraz fakt, iż w ich realizacji zaangażowanych było wiele podmiotów.

W przypadku zadań długoterminowych ich realizacja była i jest wykonywana zgodnie z przyjętymi założeniami w/w Programu.

Dotychczasowa realizacja celów i kierunków działań zawartych w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Tczewskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015” przedstawiona została w punkcie 6.1 Aktualizacji Programu. Przedstawiono także wykaz i opis zadań, których nie udało się zrealizować. Kierując się przeprowadzoną analizą stanu środowiska przyrodniczego powiatu oraz stanem realizacji planowanych działań podzrymujemy się w mocy większości zadań priorytetowych wyznaczonych w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Tczewskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015”, tzn.

- osiągnięcie wysokiej jakości wód i ochrona zasobów wodnych,
- usunięcie wymaganych standardów jakości powietrza atmosferycznego,
- ugramatnienie uciążliwości hałasu.

- poprawa w gospodarowaniu odpadami,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- kontrola obszarów i warunków eksploatacji kopalni. Egzekwowanie systemu kar za nielegalną eksploatację kopalni.
- prowadzenie obserwacji terenów zdegradowanych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru tych terenów,
- ochrona przyrody.

Ponadto w związku ze zmieniającymi się uwarunkowaniami naszego rozwoju, zarówno w wymiarze krajowym, uniijnym, jak i globalnym oraz wyłaniającymi się w związku z tym nowymi wyzwaniami w tym zakresie proponuje się nowe priorytety:

- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego,
  - wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (stonecznej, wiatru, biomasy),
  - zrównoważony rozwój turystyki i rekreacji.
- Są to elementy, co do których w pierwszym rządzie winny być podjęte działania zmierzające do poprawy aktualnego stanu.

Podtrzymuje się sformułowane 3 cele perspektywiczne, o charakterze stałych dążeń i perspektywie osiągnięcia poza rokiem 2015, które - spełniając rolę osi priorytetowych - wyznaczają jednocześnie grupy celów realizacyjnych. Uzasadniono je w kolejności odpowiadającej randze problemów ekologicznych regionu:

1. Środowisko dla zdrowia - dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
3. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.

W obszarze ww celów perspektywicznych wpisano cele dług-, średnio- i krótkookresowe przewidziane do realizacji w latach 2012-2015.

W związku z powyższym do widocznej poprawy stanu środowiska doprowadzą działania skierowane na:

- rozwój infrastruktury wodno - ściekowej dotyczącej modernizacji i rozbudowy systemu wodno - kanalizacyjnego w poszczególnych gminach,
- dalszy rozwój infrastruktury technicznej dotyczącej modernizacji i rozbudowy sieci wodociągowych w poszczególnych gminach,
- poprawę jakości powietrza atmosferycznego w szczególności w centrach miast oraz większych miejscowościach powiatu - poprzez modernizację istniejących instalacji ciepłowniczych (kociołami, instalacji przesyłowych), stopniową eliminację problemu „niekiej emisji”.
- przebudowę i usprawnienie systemu komunikacji w powiecie - budowę nowych odcinków dróg, modernizację istniejących, itp.,
- rozwój systemu selektywnej zbiórki oraz dalsze dążenie do wzrostów poziomów recyklingu odpadów,
- rozwój sieci elektroenergetycznych przesyłowych i dystrybucyjnych oraz budowa nowych wysokosprawnych źródeł energii elektrycznej, poprawę efektywności energetycznej oraz zwiększenie wielkości produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych - działanie realizowane poprzez budowę nowych OZE i likwidację barier dla ich rozwoju oraz poprzez odpowiednie inwestycje sieciowe.
- wspieranie i rozwój inwestycji dotyczących odnawialnych źródeł energii (stonecznej, wiatru, biomasy), zmiany mieszkańców planów zagospodarowania przestrzennego pod tego typu inwestycje,
- rozwój edukacji ekologicznej wśród mieszkańców powiatu ze szczególnym uwzględnieniem osób dorosłych, prowadzenie warsztatów kształtujących praktyczne nawyki mieszkańców m.in. w zakresie selektywnej zbiórki odpadów, oszczędności wody, energii itp.

Do najważniejszych inwestycji planowanych do realizacji na terenie powiatu - mogących mieć znaczący wpływ na jego rozwój zaliczono:

- budowę elektrowni węglowej „Pobron”,
- realizację inwestycji z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- realizację Regionalnego Systemu Gospodarki Odpadami,
- realizację inwestycji z zakresu rozwoju i modernizacji systemu dróg,
- realizację inwestycji z zakresu rozwoju i modernizacji systemu wodociągowego oraz sanitarno - kanalizacyjnego.

Wskazane w aktualizacji wytyczne sporządzenia gminnych programów ochrony środowiska odnoszą się do następujących obszarów działań:

- ochrony wód powierzchniowych i ochrony wód podziemnych,
- ochrony powietrza atmosferycznego,
- ochrony klimatu akustycznego,
- gospodarki odpadami,
- bezpieczeństwa energetycznego,
- ochrony przyrody i krajobrazu,
- zapobiegania awariom.

Biorąc pod uwagę wskazane wytyczne każda gmina powinna wyodrębnić zadania nawiązujące do jej specyfiki i potrzeb i potraktować je jako lokalne priorytety.

PODSUMOWANIE

Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

PODSTAWA PRAWNA

Po przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), do przyjętego dokumentu „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019” (zwanego w dalszej części „aktualizacją programu ochrony środowiska”) dołącza się niniejsze podsumowanie.

Z art. 46 pkt. 2 w/w ustawy, wynika obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektów, m.in. programów opracowanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

USTALENIA ZAWARTE W PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 jest dokumentem strategicznym, którego głównym zadaniem jest określenie dla powiatu tczewskiego drogi do osiągnięcia celów w dziedzinie ochrony środowiska, ustalonych wcześniej na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Przedstawia ona cele i kierunki działań zmierzające do poprawy stanu istniejącego w zakresie ochrony środowiska, a także wskazuje konkretne działania planowane do realizacji (w tym, najważniejsze inwestycje planowane do realizacji na terenie powiatu - mogące mieć znaczący wpływ na jego rozwój). Obejmują one różne dziedziny, dla których określono cele strategiczne, krótkoterminowe i długoterminowe oraz działania do realizacji.

Opracowanie „Prognozy oddziaływania na środowisko” dla w/w dokumentu jest realizacją obowiązku określonego w art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.). Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie został uzgodniony w trybie art. 53 w/w ustawy.

W zawiązku z powyższym:

- w dniu 18.07.2011 r. Zarząd Powiatu Tczewskiego zwrócił się do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku (pismo znak: WR.602.2.2011),
- w dniu 18.07.2011 r. Zarząd Powiatu Tczewskiego zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku (pismo znak: WR.602.2.2011),

o ww. uzgodnienia.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku (RDOŚ-Gd-WOO.411.29.2011.AP z dnia 28.07.2011 r.) i Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gdańsku (SE-NS-80.9022.490.157.2011.BK z dnia 29.08.2011 r.) określiły zakres prognozy zgodny z wymaganiami art. 51 ust. 2, art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 03.10.2008 r. o udostępnianiu

informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.).

Celem Prognozy była identyfikacja możliwych oddziaływań na środowisko zadań ujętych (wskazanych) do realizacji w w/w aktualizacji. Poniżej przedstawiono podsumowanie i wnioski wyłonione na podstawie sporządzonej prognozy:

1. Projektowana aktualizacja jest zgodna z zapisami strategicznych dokumentów Unii Europejskiej (w tym m.in. z priorytetami VI Wspólnotowego Programu Działań w zakresie Środowiska Naturalnego) oraz kraju (Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Polityka energetyczna Polski do 2030 roku).
2. Analizowany dokument jest spójny z zapisami dokumentów opracowanych przez Samorząd Województwa Pomorskiego:
  - Aktualizacją Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy 2011 – 2014,
  - Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego – zmiana z 2009 roku,
  - Programem rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w Województwie Pomorskim do roku 2025.
3. W związku ze zmieniającymi się uwarunkowaniami naszego rozwoju, zarówno w wymiarze krajowym, unijnym, jak i globalnym oraz wyłaniającymi się nowymi wyzwaniami w tym zakresie, w aktualizacji zaproponowano dodatkowo trzy nowe priorytety rozwoju powiatu (wynikające z prowadzonej polityki środowiskowej województwa):
  - zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego,
  - wzrost wykorzystania źródeł energii odnawialnej (słonecznej, wiatru, biomasy),
  - zrównoważony rozwój turystyki i rekreacji.
4. Na podstawie analizy stanu i przeobrażeń środowiska powiatu tczewskiego zidentyfikowano następujące obszary interwencji:
  - ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz ekosystemów od wody zależnych,
  - ochrona atmosfery przed nadmierną emisją zanieczyszczeń gazowych i pyłowych,
  - ograniczanie ilości składowanych odpadów, w tym zwiększanie ilości zagospodarowanych odpadów,
  - wzrost bezpieczeństwa energetycznego (budowa elektrowni „Północ” oraz rozwój inwestycji z zakresu odnawialnych źródeł energii),
  - ochrona przyrody, w tym różnorodności biologicznej,
  - ograniczanie emisji hałasu,
  - ochrona zdrowia mieszkańców.
5. Projekt aktualizacji przedstawia cele i kierunki działań zmierzające do poprawy stanu istniejącego, w zakresie ochrony środowiska a także wskazano konkretne działania planowane do realizacji (w tym, najważniejsze inwestycje planowane do realizacji na terenie powiatu - mogące mieć znaczący wpływ na jego rozwój). Obejmują one różne dziedziny, dla których określono cele strategiczne, krótkoterminowe i długoterminowe oraz działania do realizacji.
6. Na etapie sporządzania Prognozy wykorzystano metodę macierzy zależności i oddziaływań. Wykorzystana macierz jest wykresem siatki, w której w wierszach wpisano uruchamiane przez realizację POŚ zamierzenia, a w kolumnach wpisano wskaźniki charakteryzujące i opisujące środowisko. Wzajemne oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwnych osi oznaczono wg. odpowiedniego klucza.
7. Szczegółowa analiza zależności i oddziaływań została przeprowadzona w odniesieniu do przedsięwzięć oraz ich grup mogących mieć znaczący wpływ na rozwój powiatu tczewskiego:
  - budowa elektrowni „Północ”,

- realizacja inwestycji z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
  - realizacja Regionalnego Systemu Gospodarki Odpadami,
  - realizacja inwestycji z zakresu rozwoju i modernizacji systemu dróg,
  - realizacja inwestycji z zakresu rozwoju i modernizacji systemu wodociągowego oraz sanitarno – kanalizacyjnego.
8. Realizacja ustaleń projektu POŚ jest zgodna z aktualnie obowiązującymi przepisami o ochronie przyrody i nie spowoduje zagrożeń dla obszarów objętych ochroną przyrody oraz dla obszarów projektowanych do objęcia ochroną w postaci obszarów Natura 2000.
  9. Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach aktualizacji programu ochrony środowiska ma pozytywny wpływ na środowisko i wskazywanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto dokument jest dokumentem strategicznym na wysokim stopniu ogólności i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań. Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy np. budowie nowych dróg, rozbudowie modernizacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, należy rozważać warianty alternatywne tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Ze względu na charakter tego dokumentu i jego rzeczową zawartość, wyklucza się możliwość proponowania rozwiązań alternatywnych.
  10. W przypadku przedsięwzięć, co do których istnieje ryzyko kwalifikacji do mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko tylko przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko wraz ze stosownymi badaniami i analizami przyrodniczymi może dać odpowiedź o skali potencjalnych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego oraz obszarów Natura 2000.
  11. W kontekście kontroli i monitoringu skutków zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym - biorąc pod uwagę ich zgodności z ustaleniami zawartymi w projekcie aktualizacji, potencjalny wpływ na środowisko przyrodnicze oraz realizację zaleceń i wytycznych zawartych w prognozie, konieczne jest prowadzenie monitoringu w analizowanym zakresie oraz zachodzących w nim procesów. W związku z powyższym poniżej przedstawiono proponowane kierunki monitoringu, istotne z punktu widzenia minimalizacji wpływu na środowisko przyrodnicze:
    - Ocena stanu i tendencji zmian jakości powietrza atmosferycznego na terenie powiatu (jak i całej strefy kwidzyńsko – tczewskiej).
    - Ocena stanu i tendencji zmian jakości wód powierzchniowych na terenie powiatu (w szczególności wód rzeki Wisły).
  12. Ponadto należy prowadzić kontrolę realizacji zapisów określonych w decyzjach administracyjnych dotyczących nakładanych na wykonawcę wymogów w zakresie monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz realizacji ewentualnych analiz poralizacyjnych.
  13. Po przeanalizowaniu zakresów planowanych przedsięwzięć oraz zidentyfikowaniu ich oddziaływań na środowisko i ich skali stwierdzono, że planowane przedsięwzięcia nie będą powodować transgranicznych oddziaływań na środowisko.
  14. Realizacja analizowanego dokumentu stanowi przejaw wdrożenia regionalnych oraz lokalnych strategii oraz programów, również w zakresie energetyki i zagospodarowania terenów. Dokumenty te są w niniejszej sprawie wyznacznikiem celowości realizacji przedsięwzięć z punktu widzenia interesu publicznego wynikającego z potrzeb rozwoju społecznego, rozwoju regionalnego oraz zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, w tym w szczególności bezpieczeństwa energetycznego. Patrząc przez pryzmat celu w jakim jest opracowywany i realizowany Program Ochrony Środowiska, należy uznać, że środkami zapobiegającymi negatywnemu oddziaływaniu na środowisko są między innymi

rozwiązania zaproponowane w aktualizacji tego dokumentu. Należy pamiętać o tym, że przedmiotowy POŚ jest sformułowany ogólnikowo.

Jego głównym celem jest określenie dla powiatu tczewskiego drogi do osiągnięcia celów w dziedzinie ochrony środowiska, ustalonych wcześniej na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

15. Autorzy Prognozy nie znaleźli w analizowanej aktualizacji ustaleń, które dyskwalifikowałyby go ze względu na skalę i charakter oddziaływań na środowisko. Wręcz przeciwnie dokument oceniono jako program o charakterze prośrodowiskowym - zarówno w kontekście oddziaływań bezpośrednich, jak i pośrednich.

OPINIE WŁAŚCIWYCH ORGANÓW

Właściwymi organami, zgodnie z art. 57 i art. 58 ustawy OOS są:

- 1) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku,
- 2) Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gdańsku.

W dniu 10 lutego 2012 roku Starosta Tczewski pismem znak WR.602.2.2011 skierował do obu w/w organów projekt dokumentu pn. „Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku pismem z dnia 29 marca 2012 roku (znak: RDOŚ-Gd-WOO.411.8.2012.MCZ.3) zaopiniował przedstawione dokumenty z następującymi uwagami:

- w ramach prowadzonej gospodarki ściekowej (głównie realizacji oczyszczalni przydomowych) należy dążyć do zminimalizowania możliwości wystąpienia zagrożeń dla wód powierzchniowych, podziemnych i gruntu – uwzględniono, str. nr 173;
- działania w zakresie gospodarki ściekowej należy prowadzić przede wszystkim w kierunku rozbudowy kanalizacji sanitarnej; stosowanie zbiorników bezodpływowych nie zawsze jest rozwiązaniem korzystnym dla środowiska, dlatego też na władzach miast i gmin powiatu tczewskiego spoczywa obowiązek skutecznego wyegzekwowania i kontrolowania szczelności zbiorników oraz zapewnienie odbioru nieczystości i dowozu ich do oczyszczalni przez specjalistyczne przedsiębiorstwo; po wybudowaniu zbiorczej kanalizacji sanitarnej obiekty należy obowiązkowo podłączyć do sieci, a zbiorniki bezwzględnie zlikwidować; nie dopuszcza się funkcjonowania równocześnie kanalizacji sanitarnej i zbiorników bezodpływowych – uwzględniono, str. nr 173;
- zastosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków powinno być poprzedzone precyzyjnym rozpoznaniem: warunków gruntowo-wodnych, ukształtowania terenu, wielkości działki, na której mają być zastosowane wybrane rozwiązania techniczne wraz z charakterem pracy oczyszczalni – praca okresowa czy całoroczna – uwzględniono, str. nr 174;
- realizacja przedsięwzięć negatywnie oddziałujących na środowisko, wskazanych w analizowanym „Programie(...)” oraz prognozie oddziaływania na środowisko dla w/w projektu, w tym:
  - budowa elektrowni „Północ”,
  - realizacja inwestycji z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, m.in. „Budowa farmy elektrowni wiatrowych Pelplin”, budowa „Farmy wiatrowej Pelplin-Rajkowy wraz z elementami towarzyszącymi w gminie Pelplin”, budowa farmy wiatrowej Gniew wraz z zewnętrzną infrastrukturą przyłączeniową, budowa rolniczej elektrociepłowni biogazowej Gniew,
  - realizacja Regionalnego Systemu Gospodarki Odpadami na terenie powiatu tczewskiego,
  - realizacja inwestycji z zakresu rozwoju i modernizacji systemu dróg,

- realizacja inwestycji z zakresu rozwoju i modernizacji systemu wodociągowego oraz sanitarno – kanalizacyjnego,
powinna uwzględniać obowiązki i zalecenia nałożone odrębnymi dokumentami w ramach prowadzonych postępowań mających na celu wydanie postanowień, decyzji, zezwoleń itp. na realizację tych inwestycji – uwzględniono, str. nr 108;
- należy prowadzić kontrolę realizacji zapisów określonych w decyzjach administracyjnych dotyczących nakładanych na wykonawcę wymogów w zakresie monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz realizacji ewentualnych analiz porealizacyjnych – uwzględniono, str. nr 108;
- w celu ograniczenia oddziaływania rolnictwa na wody podziemne i powierzchniowe, wskazuje się na potrzebę upowszechniania zasad „Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej”, opracowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwo Środowiska – uwzględniono, str. nr 178;
- należy rozpowszechniać wśród mieszkańców świadomość ekologiczną dotyczącą problemów nadmiernego nawożenia gleb, możliwość zanieczyszczenia wód gruntowych, eutrofizacja wód itp.), zarówno w rolnictwie, jak i w przypadku lokalnych ogródków działkowych – uwzględniono, str. nr 178;
- należy prowadzić pełną ewidencję umów z właścicielami nieruchomości, w zakresie wywozu odpadów stałych oraz nieczystości ciekłych – uwzględniono, str. nr 173;
- z uwagi na wysoki stopień zagrożenia powodziowego na terenie powiatu, należy zapewnić spójny system gospodarki wodami gruntowymi (np. drącz, przepusty itp.) biorąc pod uwagę uwarunkowania terenów przyległych; wszelkie rowy melioracyjne, ciekły oraz zbiorniki wodne podlegają ochronie, konserwacji i udrożnieniu z zapewnieniem nienaruszalnego przepływu wód; ponadto realizacja zapisów przedmiotowych dokumentów strategicznych nie może stanowić źródła zanieczyszczeń dla środowiska gruntowo-wodnego – uwzględniono, str. nr 175;
- należy prowadzić kampanie społeczne oraz wspierać inicjatywy lokalne na rzecz przeciwdziałania spalaniu odpadów w gospodarstwach domowych oraz na rzecz przeciwdziałania wypalaniu traw i ograniczaniu emisji wtórnej – uwzględniono, str. nr 176;
- należy propagować system selektywnej zbiórki odpadów, a także dążyć do systematycznego wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu tczewskiego w tym zakresie; zaleca się okresowe prowadzenie kontroli wykazujących, czy mieszkańcy stosują się do zasad selektywnej zbiórki odpadów komunalnych uwzględniono, str. nr 177;
- emisja hałasu, głównie komunikacyjnego, na terenie powiatu tczewskiego nie może powodować przekroczeń standardów jakości środowiska na terenach chronionych akustycznie, dlatego też należy zastosować wszelkie dostępne rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne aby maksymalnie ograniczyć uciążliwości z tym związane uwzględniono, str. nr 177.

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gdańsku pismem z dnia 28 lutego 2012 roku (znak: SE-NS-80.9022.490.49.2012.WR) zaopiniował bez uwag przedstawione dokumenty.

Ponadto Starosta Tczewski pismem z dnia 10 lutego 2012 r. zwrócił się do Zarządu Województwa Pomorskiego o wydanie opinii w sprawie projektu aktualizacji programu ochrony środowiska. Uchwałą Zarządu Województwa Pomorskiego Nr 301/130/12 z dnia 27 marca 2012 roku w/w dokument został pozytywnie zaopiniowany.

ZGŁOSZONE UWAGI I WNIOSKI

Na podstawie art. 39 i 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.), Zarząd Powiatu Tczewskiego w prowadzonym postępowaniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokumentu pn. „Projekt Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tczewskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” dnia 02.04.2012 r. zawiadomił społeczeństwo o wyłożeniu do publicznego wglądu w/w projektu oraz opracowaną Prognozą Oddziaływania na Środowisko.

W/w dokumentacja została wyłożona do wglądu w Wydziale Rolnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Tczewie, ul. Piaskowa 2, pokój nr 208.

W toku 21-dniowych konsultacji społecznych wpłynęły uwagi mieszkańca powiatu tczewskiego dotyczące zagadnień ujętych w poniższej tabeli.

Uwagi i wnioski	Stopień uwzględnienia
Dotyczy prognozy oddziaływania na środowisko: Wniosek o uzasadnienie oceny negatywnych skutków wpływu budowy zakładowej oczyszczalni i budowy Elektrowni Północ na stan gleb na poziomie 3 (skala 1-5).	Udzielono odpowiedzi.
Dotyczy prognozy oddziaływania na środowisko: Czy analizowano wpływ elektrowni na gleby w czasie działania zakładu?	Udzielono odpowiedzi. Tak - analizowano.
Dotyczy projektu aktualizacji: Wniosek o podanie rzeczywistego rocznego sumarycznego ładunku jednostkowego badanych substancji zdeponowanych w glebie na obszarze powiatu (obciążenie gleb).	Charakterystyka stanu i jakości poszczególnych elementów środowiska (powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe i podziemne, gleby itp.) została opracowana na podstawie powszechnie dostępnych aktualnych informacji zawartych w raportach o stanie środowiska w województwie pomorskim w latach 2009-2010, opracowywanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku. Stopień ich szczegółowości określa się jako wystarczający dla tego typu opracowania. Autorzy aktualizacji nie widzą podstaw do podważania szczegółowości danych zamieszczonych w/w raportach.
Dotyczy projektu aktualizacji: Wskazanie na konieczność analizy kumulatywnego działania rocznego opadu pyłów emitowanych w związku z pracą elektrowni „Północ”, „wzbogaconych” o pierwiastki promieniotwórcze (np. uran i tor) - w szczególności na stan gleb.	Pytanie do zespołu przygotowującego dokumentację ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz analizę porównawczą - realizacja obowiązkowego monitoringu zmian w środowisku spowodowanych realizacją przedsięwzięcia i funkcjonowaniem instalacji, w zakresie wskazanym w pkt II.2 decyzji RDOŚ-22-WOO.6670/27-21/10/AT/KSZ.
Dotyczy projektu aktualizacji: Wskazanie na konieczność uwzględnienia dla powietrza atmosferycznego dla określenia wpływu Elektrowni Północ na zawartość tlenków siarki w powietrzu.	Jak wyżej.
Dotyczy projektu aktualizacji: Wniosek o przeprowadzenie analizy wpływu działalności firmy „Firma Saint-Gobain Construction Polska Sp. z o.o.”, Zakład produkcyjny w Gniewie na stan i jakość powietrza atmosferycznego w regionie.	Brak podstaw prawnych. Zgodnie z treścią decyzji Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 20.02.2012 r. znak: DKR442/0E1350/175726/275/5/11/pk: „Firma Saint-Gobain Construction Polska Sp. z o.o.” posiada pozwolenie zintegrowane dla instalacji Weber - Zakład produkcyjny w Gniewie, zezwalające m.in. na prowadzenie działalności odzysku w procesie R1 odpadów o kodzie 08 01 12 (...). Na podstawie zebranego materiału dowodowego należy stwierdzić, że działalność odbiorcy odpadów nie budzi zastrzeżeń z punktu widzenia przepisów ochrony środowiska, a Główny Inspektor Ochrony Środowiska nie znalazł powodów do wniesienia sprzeciwu”.

Ponadto 23.04.2012 r. w siedzibie Starostwa Powiatowego w Tczewie odbyło się otwarte posiedzenie Komisji Gospodarki, Rolnictwa i Ochrony Środowiska Rady Powiatu Tczewskiego podsumowujące etap konsultacji społecznych.

Uwagi zgłoszone przez Przewodniczącego Komisji Rady Powiatu ds. ochrony środowiska oraz przedstawicieli Urzędu Miasta i Gminy Gniew (przekazane pismem znak: RGP.0124.1.17.2012.AM, z dnia 25.04.2012 r.) dotyczące m.in. konieczności przeprowadzenia analizy wskaźnikowej aktualnego stanu środowiska oraz w perspektywie do roku 2015, wprowadzenia jednolitej nomenklatury określającej jednostki samorządu terytorialnego (Gmina/Powiat, UG, UMiG/Starostwo) oraz aktualizacji stanu formalno-prawnego wydanych decyzji środowiskowych i działających na terenie gminy Gniew podmiotów gospodarczych – zostały uwzględnione.

WYNIKI POSTĘPOWANIA DOTYCZĄCEGO TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, JEŻELI ZOSTAŁO PRZEPROWADZONE

Realizacja aktualizacji programu ochrony środowiska nie wywoła oddziaływań środowiskowych o charakterze transgranicznym, w związku z czym nie przeprowadzono transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

PROPOZYCJE DOTYCZĄCE METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI PRZEPROWADZANIA MONITORINGU SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ DOKUMENTU

W prognozie oddziaływania na środowisko wskazano, że zamieszczone w projekcie aktualizacji propozycje wskaźników monitorowania ich realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany jakie nastąpią w środowisku w wyniku ich realizacji, a zatem odstąpiono od nakładania konieczności realizacji dodatkowego (tj. szerszego niż w aktualizacji) monitoringu skutków realizacji postanowień programu.

